~~Mű vészek, XX. sz. 27~~

Endresz Alice festő

Hungarian Quarterly, 1938.

Vol. IV. No. 2. 362 - 364 o.

Cora Gordon: Magyar festőnők Londonban.

Endresz Alice
festőművész

Újság
1935 II. 9

II.

Endresz Aliz és Márton Piroska kiállitása

A Szépművészeti Kiállitások szalonjában mutatja be ujabb munkáit ez a ritkán mutatkozó két festő. *Endresz* Aliz a finomabbik és az eredetibb tehetség. Érdekesek egészen kivülről megnézett természettanulmányai. A művésznő szinte belefurja fejét a lombok és virágok sürűjébe, ugy ábrázolja az erdő és kert ágas bogas szinességét. Ugyan ugy festi a Balatont is: nem az egét, nem a partját, hanem puszta vizét, a maga finom szürkeségében. Alakos képeit kár, hogy korán félbehagyja. A Lilla cimü női arckép igen jó mozdulatkompozició. Finomak a művésznő magas pontról gyors kézzel és vizfestékkel lekapott vedutái.

Futásfalvi *Márton* Piroska temperamentuma az ellenkezője Endresz Aliznak. Erő mutogató, nyers az előadásában, kiméletlen és brutális a szinességében. Van benne erő, kétségtelen, csak még nem tud vele megfelelően bánni. (e. a.)

Endresz Alice
festőművész

Nemzeti Újság
1935 II. 10

***Endresz* Alice és *futtaki Márton* Piroska egy-egy teremre való képeit mutatja be a *Szépművészeti Kiállitások* helyiségeiben. Két festőművésznő, akik tehetségük alapján igényt tarthatnak arra, hogy a kritika udvariaskodás nélkül kezelje őket. Mind a ketten főként tájképeket és csendéleteket festenek közös témákról is nagyon másként. *Endresz* Alice zsufolt virágcsendéletei valőrproblémáknak indulnak, de a formák és a szinek sokszor nehezen szabadulnak ki a nyugtalanul kanyargó vonalak hináros öleléséből. Akvareltájképei a mértani hüvösségig leegyeszerüsitettek, olajtájképei viszont a nyugtalanságig mozgalmasak. A művésznő fejlődésének olyan szakaszánál tart, amely kevésbé hatásos, de annál tartalmasabb és mélyebb eredményekre vezet.**

F. *Márton* Piroska a komponálásban nagyon megerősödött, piros-kék-zöld és kék-zöld-sárga szinskálája azonban néha közel jár ahhoz, hogy sablonszerüvé váljék. Az a sallangmentes, a lényegesre leegyszerüsitett előadás, amelyet a művésznő formanyelvéül választott, arra kötelez, hogy egy központi festői idea köré fokozott művészi tartalommal töltse meg a képet. Törekvése láthatóan erre is irányul, egy-egy feltünően jó akvareljén és csendéletén már-már sikerül is eljutnia ehhez a célhoz.

m. v.

Händel-ünnen

Endresz Aliz

Festőtanulmányait a Képzőmű-
vészeti Főiskolán végezte Deák
Ébner, Réti István és Vaszary
János mestereknél. Tanulmány-
utat tett Olaszországban. Balaton
mellett dolgozik a legszívesebben.
1931 okt. Koll. Kiáll. a Nem-
zeti Szalonban. Olaj és vízf.
Táj és figurális képek.
1935. a Fränkel-szalon-
ban.

498. Ismeretle

A XVII. százac

Tárkányi Istvánné, Kún An

Feszületet ábrázol, melyre
nap sugarait szórja és a mely

lalva. Tövében balról Barkóc
Tárkányi István egy fiával t
összetették kezeiket ; jobbról pe
Kun Anna és a három Barl
A háttér hegyes vidék Jeruzs
emléktábláján lévő tizenhárom
ez : »HOC EPITAPHIVM ERECTUM
RIAMQUE PERPETUAM, GENEROSAE
KUN DE NAGY ROSALY, RELICTAE
QUONDAM DNI LADISLAI BARKÓC
HABEBAT FILIOS 8, & FILIAS 3, S
DAM DNI STEPHANI TÁRKÁNY DE
HABEBAT FILIUM UNUM MODERN
STEPHANUM TÁRKÁNY. DEUS UN
LAETAM RESURRECTIONEM, & VI
QUAE OBYT AETATIS SUAE 61. A
SEPULTA DIE 8. JULY«.

Fa, méretei 176 : 111 cm. —
600 K. — A Nemz. Múzeum régiségt
24-iki 35880. sz. engedély alapján 18
(128–893). — Bejelentetett 1894 sze

Kifüggesztésére vonatkozó adat
retlen festő a XVII. szból : Kún Anna
20. *Ismeretlen festő a XVII. szból :* T
Kún Anna emléktáblája.

Nemzeti Szalon 1931. okt.

14	Aggodó vénlány	1000.—
15	Együgyü tekintet	800.—
16	Falu	600.—
17	Nyomorék	1500.—
18	Buskomor	1000.—
19	Koravén	600.—
20	Ájtatoskodó	800.—
20a	Kritikus	400.—

Vizfestmények:

21	Utszéli fák	250.—
22	Vizparti hegyek	120.—
23	Falu a hegy alatt	250.—
24	Tájbokréta	300.—
25	Szelid dombok	300.—
26	Három jegenye	150.—
27	Tihany	100.—
28	Kápolna a hegytetőn	120.—
29	Összefutóutak	120.—
30	Szigliget	150.—
31	Utforduló	100.—
32	Hegyek a vizen tul	200.—
33	Mezei ut	150.—
34	Szénaboglyák	80.—
35	Sárga mezők	300.—
36	Dombok	100.—
37	Ivelő ritmus	150.—
38	Tájmozgás	200.—
39	Hullámos szántás	80.—
40	Tarka falu	120.—
41	Fekete szántás	120.—
42	Élő völgy	200.—

BARTONIEK ANNA.

Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte, mint Glatz, Réti és Vaszary tanitványa. Tanulmány uton volt Rómában, Velencében és Bécsben. Háromszor kiállitott a Képzőművészeti Társulat tavaszi tárlatán. Résztvett az 1928-iki római magyar kiállitáson, valamint a stokholmi és osloi ugyanez évben megtartott magyar kiállitásokon.

1	Szent László megjelenik a kunok előtt. (Arany János balladája után)	3000.—
2	Madarak	1000,—
3	Fodrásznál	1000.—
4	Kompozició	600.—
5	Arckép I.	Olajf.
6	Arckép II.	Olajf.
7	Arckép III.	Olajf.
8	Kávémérésben	300.—
9	Cirkusz	800.—
10	Amaryllis	200.—

ENDRESZ ALIZ.

Festőtanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte Deák-Ébner, Réti István és Vaszary János mestereknél. Tanulmányutat tett Olaszországban. Balaton mellett dolgozik a legszivesebben.

11	Leányakt	1000.—
12	Havaserdő	800.—
13	Tétovázó	800.—

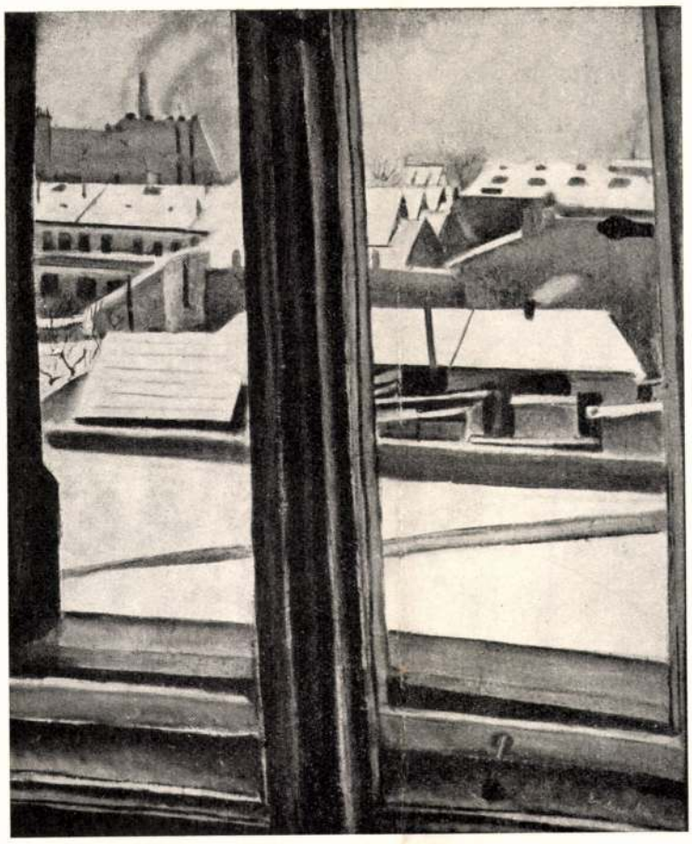

Endresz Aliz: Téli táj ablakból
A Szépművészeti Kiállítások Szalónjából

Foto Guttmann és Rédner

európai embert is arra készteti ,hogy e félelmetes fegyver titkát megfejteni próbálja, de belsőleg idegenül áll vele szemben. Az orosz félelemmel és gyűlölettel nézi a gépet s ha majdan lerázza a nyugati kulturának reáerőszakolt igáját, Spengler szerint, el fog törölni mindent, ami a kerekek. drótok és sínek zsarnokságára emlékeztetné s oly világot fog teremteni maga körül, melyben semmi sincs e diabolikusnak érzett technikából. Azonban a gépnek mindent lebíró diadalával a fausti ember saját teremtményének szolgájává lett. Azon az úton, amelyre a gép szorította az embert, nincs sem megállás, sem visszafordulás. A gép három embertipust tenyésztett ki fejlődése folyamán: a vállalkozót, a mérnököt és a gyári munkást. Mind a vállalkozó, mind a gyári munkás engedelmességre kényszerülnek a géppel szemben. A marxi elmélet csak a munkás teljesítményét akarja munkának tekinteni, de ez a felfogás hamis — mondja Spengler — hiszen a gyári munkás teljesítményét csak a vállalkozónak magasabbrendű teljesítménye teszi lehetővé. A gép mesterséges és komplikált világában a szuverén gondolat az úr. De egyszerűen ezért a vállalkozónál is fontosabb az az alak, akiről a politikai harcban rendesen megfeledkeznek: a mérnök. A gép e tudós papja az ő tulajdonképpeni ura és sorsa. Hiába vannak vállalkozók és munkások, *a technikai ösvénytörők nélkül az ipar szükségképp kihalna.* És most jön Spengler állásfoglalása a géphez való korrelációjában. Szerinte, ha a történelem megismétli azt a lépést, amely a középkorban Royer Bacontól clairvauxi Bernáthoz vezetett, vagyis ha megtörténik az, hogy a jövő nemzedék legtehetségesebbjei jobban törődnek lelkük üdvösségével, mint a földi javakkal, úgy hogy a gép ördögiességének érzése épp a szellem kiválasztottjait ragadja meg, akkor semmi sem képes a technika összeomlását feltartóztatni.

Spengler tehát a Gép halálát szeretné látni és nem véletlen, hogy a holnap útjait kereső nagy próféta, Keyserling is: mementóul Amerikát hozza fel a technika varázsától megigézett Európa számára. Hogy az ember elrettenjen az élet elmechanizálásától, a modern német dráma egyik érdekes, de szertelen talentuma, Ernst Toller egy hatalmas koncepciójú drámát írt a Gépek ellen, a darab témáját a száztíz évvel ezelőtt lezajlott angol takács-mozgalomból merítve, amikor először támadt fel az ember a Gép ellen, hogy ez ekkor még csak gazdasági szempontból ellenségnek érzett gépet elpusztítsa. Logikus a darab vége, bár nem jelenti Toller megnyugvását a dolgokba, aki pár évvel később meg fogja írni a

Képzőművészet 66/1
1935.82.4.

Schwalbenbuch című romantikus verseskötetét: a géprombolóknak el *kell* bukniok nemcsak drámailag, mert egy erősebb hatalommal, a kapitalizmussal állnak szemben, hanem „in sich" is, mert egy olyan törvényszerűség ellen lázadtak, mely áthághatatlan — és ez a technika fejlődése, mely az egyetlen felettünk álló és kérlelhetetlen fejlődés... Az egyéni érdekeltek egy ponton összeütköztek a géppel, mely sorsszerű és emberfölötti. (Talán nem lesz érdektelen megjegyezni, hogy minél szuverénebbek lettek a gépek, annál inkább nőtt a reakció, mely az *ember* érdekeit képviselte a gépek ellen: nőtt a szocializmus. A szocializmus tehát negligálja a fejlődést és reakciós. A modern ember, — erre mindjárt rátérünk — belátja a gép eluralkodásának szimbólikus jelentőségét és ki akar békülni vele, barátjává lesz és nem nézi ellenségesen, mint valami természetfölötti lényt. Ennek az embertipusnak az előfutárja az esztétikai kifejezés formájában Bonnard mozdonyvezető, Abel Gance *La Roue*-jának hőse...) Furcsa paradoxon ,hogy a kommunista Oroszországban Maierhold moszkvai Színházi Laboratóriumában ál-

Gárdos Aladár: Üldözött
A „Műterem" tárlatáról
Foto Guttmann és Rédner

landóan műsoron van a gépszerűen konstruált, kommunista világrenddel éles ellentétben álló *Maschienenstürmer* és nemcsak ez jellemző a mai forradalmi államéletek tisztulatlanságára, hanem az is, hogy éppen a kommunista Toller, aki olyan keserű önszatirával mondott circumdederumot az *Entfesselte Wotan* című komédiájában szélsőbaloldali hitvallása fölött, írta meg az ember szabadságát, gépszerű megkötöttségek ellen való lázadást vágyó darabját.

Toller a *Maschienenstürmer*-ben megírta minden gép ellen lázadó ember örök sorsát és hiszem, hogy a Spengler által áhított döntő ütközet az ember és a Gép között sohasem fog bekövetkezni. A gép lepkemódra kilép a kapitalizmus bábjából és mint azt *Fordék* prófétikusan megérezték, vagy ahogy azt a fascista államrend más értelemben megvalósította, átmegy a munkás tulajdonába oly módon, hogy a tiszta haszonból ugyanúgy részesedik munkája alapján a munkás, mint a gyáros, vagy a mérnök, tehát mindenki önmagának dolgozik, ami által már eddig is sikerült kiküszöbölni a Ford-gyárakból a sztrájkokat. A géptől, ha megtanulja az ember elsőnek a mechanikus fegyelmet, az egymásért való munkát, spontánul megkomponálódik a mai társadalmi anarchia antipólusa. Igen: megkomponálódik, ami után érzett nosztalgia egyik kétségbevonhatatlan jele a Gép esztétikai értékké való felemelése.

Aki azt veti ennek az új társadalmi kristallizációnak a szemére, hogy szigorúságával mereven szembeszegül a szellemtörténet tovahömpölygő evolúciójának, megállítja egy időre, egészen addig, amíg az emberiség tovarohanó kedve át nem jutott ezen a lelki perióduson, aminek lényegét a gép szimbolizálja — az nem ismeri a gép történetét, mely ugyanúgy van ,mint ahogy a művészetekkel kapcsolatban *stiluskorszakokról* beszélünk. A gép is alakul és változik, eltekintve most a *technikai* tökéletesedéstől, de a *gép stiluskorszakait* is az embernek nem lirai átalakulásai szabják meg, egymást logikus, pszichológiailag világos sorban követve, hanem a *makrokozmosz törvényeibe* mindjobban behatoló *megismerő ész* útja determinálja. Ez az út újabb és újabb energiák felfedezésében és folyton tökéletesedő alkalmazásában jut érzékelhető kifejezésre. Az energiák felhasználásának újabb és újabb módjai és az egymást felváltó energiák realizálására szolgáló gépek egymástkövetése jelzik tehát azokat a változó megjelenés-formáit a Gépnek, amiknek tökéletes — bár távoli — analógonjai az eddigi művészetek történetében a — *stiluskorszakok*. A gőz, a benzin, a villamosság és a sugárzó energiák jelzik az univerzális Gép átalakulásának *okát*. A gőzgépek már tovább nem tökéletesíthetők, elérték virágkorukat és a hatalmas mozdonyokban, monumentális gőzturbinákban reprezentálódik, — ha ugyan szabad ezzel a különös jelzővel élnünk —, a Gép „román" kora. A gőzgép, a Gép történetében azt a szerepet tölti be, mint az ó-keresztény művészet

Endresz Aliz: Kákás a Balatonban
A Szépművészeti Kiállítások Szalónjából

Foto Guttmann és Rédner

Képzőművészet
1935.82.7.

és esetlegesség nélkül. Olyan, mint az igazi tragédia, melyben semmisem történhetik másképpen, mint ahogy történik. Minden a legteljesebben helyén van és ez okozza, hogy *megmásíthatatlanságát az elemek átcsoportosíthatatlanságát érezve, esztétikai örömérzésünk támad, mert kiküszöbölve látjuk ebből az irreális világból a káotikus elemet,* mely megkeseríti életünket, *megnyugszunk, mert a véletlent nem ismerik az egymásbakapcsolódó kerekek* és absztrakt módon *a legtökéletesebb, a legharmónikusabb élet szimbólikus manifesztációinak hirdetik önmagukat.*

És ezen a ponton világosodik meg előttünk, hogy miért jöhetett létre egy olyan művészeti irány, jobbanmondva *világszemlélet,* az utolsó évek zűrzavarában, mint a konstruktívizmus és a róla előbb mondottakat felidézve, megértjük, hogy miért lelkesedhetik az ember mérnöki rajzokra emlékeztető, *kifejezés*-nélküli *ábrákért,* melyeknek paradoxonja abban áll, hogy bár tagadják a közvetlen expressziót, *létezésükkel* egy korszerű világszemlélet revelációinak hatnak. Így megértjük Léger lelkes felhívását is: „Kiki járjon el a Gép Szalónjába, mert a gépnek épúgy megvannak a maga évenkénti szalónjai, mint a művész uraknak, kiki tekintse meg az Automobil és a Repülőgép Szalónjait Páris piacán és látni fogjátok a világ legszebb látványosságait."

Talán nem kell még jobban bizonyítanunk, hogy az ember a Gépben önkéntelenül is egy új világszemlélet szimbolumát teremtette meg magának, helyesebben szólva, a szellemfejlődés ez étappjának szükségszerű elkövetkezendősége kristályosította ki az ember agyában a folyton tökéletesülő gép koncepcióját. Ez a gép-alkotó emberi szellemre kötelező új világnézet mechanikussá formálja az eddig romantikusan tovahömpölygő életet, megszünteti az egyént és mindenkit alárendel egy közös, törvényszerű akaratnak. A Gép által elénk táruló új kultúrkorszakban az Én csak egy kis fogaskerék, minden szükségszerű és a véletlen meghalt. Falansztervilág, de nem Madách-szerű, lázadó emberrel, hanem olyanokkal, akik átérzik az egymáshoztartozóság, a közös munka és az egymásértélés ethikai kategórikus imperativusát, önként és önszántukból élik fogaskerék életüket a hatalmas Gép-társadalomban.

És sokan sejtették ezt, hogy a Gép egy rejtett veszedelmet jelent Európa romanticizmusára és kezdve az első lázadóktól, akik összetörték a Gépeket, mert az elvette kenyerüket — egészen Keyserlingig, Spenglerig, hirdetik a Gép misztikus szembenállását az emberrel. Spengler utal arra, hogy a racionalizmus korában, a tizennyolcadik

Márton Piroska
Endresz Aliz
Képzőművészet
1935.82.x 63.L

ENDRESZ ALIZ ÉS FUTÁSFALVI MÁRTON PIROSKA a Szépművészeti Kiállítások helyiségében rendezték tárlatukat. A két művész azok közül való, akiket úgy ismernek, mint a haladóirányú, nagyvonalú piktura harcosait. Általában azzal a váddal szokták illetni az általuk képviselt irányok követőit, hogy nagyvonalúságukkal technikai készségük hiányát akarják pótolni. Behatóbb vizsgálat után azonban mentesíteni kell mind a két művészt ez alól a vád alól, mert kétségtelen, hogy pikturájukból kiérezni azt a szuggesztív művészetet, ami méltán igazolja külföldön és itthon elért sikereiket. Endresz Aliz két finom tónusú balatoni tájképe és Futásfalvi Márton Piroska erőteljes aquarell képei tetszettek különösebben, mely utóbbiak közül egyet a kultuszminisztérium is megvásárolt.

Nagy.

Dr. Szentivány

urnak

Bpes

Lágymá

MDK

Endresz Aliz

Magyar Képzőművészek sikere Londonban. Színházi Élet 1938. 18. sz. 44-45. l.

MDK

Endresz Alice

Alkonyat, of.

Önarckép, of.

Vizpart, of.

N.Képzőm.n.k Egy. jub. kiáll. 1938. jun.

11. 1.

MDK

Endresz Alice

Alkonyat, of.

Önarckép, of.

Vizpart, of.

Magyar Képzőm.nők Egyesülete jub.kiáll. katalógusa. 1938 jun.3-18.

7.1.

MDK

Endresz Alice, festö

Gardedame. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1932. szept. Mat.

MDK

Endresz Aliz festőmüv.

Kiállitások. Független Kritika, 1935. márc. 1.
5 l.

MDK

Burress Alix Festschrift.

Kidlitchen. Suggestion Kritiks, 1935. Extra. 1.

5 1.

Endresz Alisz.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1931-be

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Endrész Alice, festőm.

munkája komoly érték.

B.A.: Képzőművészeink a Szalonban. -
M.Képzőm.-nők Egyes.1908.- Jub.retrosp.kiáll.
Magyarság. 1938.jun.4. lc.1.

MDK

K.Endresz Alice

Résztvett a kézőművésznők egyesületének kiáll.-án.

Somogyi Vilmos: Tárlatvezetéssel népszerüsitik a képzőművészetet.

Esti Kurir 1943.jun.9. 7.o.

Endrész Aliz

Kiakit

M. 1935. II. 10

Endresz Alice

Kiállít

W. U. 932. IX. 6

M.D.K.

Endresz Aliz

Az Önálló Hivatásu Nők Világszövetségének londoni művészeti szakosztálya által rendezett kiállitásán vett részt.

Magyar képzőművésznők sikere Londonban c. Szinházi Élet. Bp. 1938. ápr. 23.XXVIII.évf. 18. sz. 44-45. lap

Endrész Alisz, festöm.

müvészetére nyilván Aba-Novák volt hatással.

Endresz Alice (Endres?)

festő

Művészet, 1938. III. évf. 16/17. sz.

56. l. Magyar Képzőművésznők Londonban.

(Rövid hír)

Endresz Aliz

Tájképei, a Nemzeti Szalon akvarel és pasztel kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Endresz Aliz

Téjképei, a Nemzeti Szalon akvarel és pasztel kiállitásán.

N.U.932.V.31.

M.D.K.

Endresz Alisz

"Falun" c. képének repr.-ját bemutatja a lap a müvész önkatikaturájával együtt "Az Uj Nyolcak" cimmel a Nemzeti Szalon kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1931. nov. 8-14. XXI. évf. 46. sz. 17. lap.

Endresz Alice

Két festőnő

A szépművészeti kiállítások helyiségében két tehetséges festőművésznő, *Endresz* Alice és futásfalvi *Márton* Piroska szerepelnek nagyon jól összeválogatott képsorozattal. Márton Piroska egyaránt jól kezeli az ecsetet, úgy az olajjal, mint az akvarellel. Tájképein jó ízzetesen leegyszerüsített vonal és foltok ritmusa uralkodik. Több festményén a fény és a szín problémáit oldja meg, figurái karakterisztikusak, kompozícióiban pedig egységes. Endresz Alicenak főtehnikája az olaj, de nagyon jó vízfestménysorozata is. Képeit egy uralkodó színre vagy színskálára hangolja át. Szereti a meleg, tüzes természetet, keresi és sikerrel oldja meg a magyar tenger, a Balaton örök hullámjátékát. Arcképtanulmányai átgondolt, frissen visszaadott munkák. *(I.)*

M M 935 II/12

Endress Alice

A hogy az Kéjrőművésnők
Egyesülete jubilárni kiállításán
kitüntető elismerést kapott

Nemzeti Ujság 1938 VI. 14

Endresz Alice

40	Utforduló	vizf.	45.—
41	Balaton part		50.—
42	Zalai táj	vizf.	Mgtul.
43	Domboldal	vizf.	Mgtul.

Nemzeti Szalon
Akv past kiáll. 1932 máj-jun

3059

58. J. N. Rauch.

(Sz. Bécsben 1804. május 15-én. † Rómában 1848. márczius elején.)

Ischia szigete.

A ~~tengert ábrázoló kép~~ hátterében Ischia szigete s több előfok emelkedik ki; az előtérben pedig különféle szinű kecskékből ~~áll~~ nyáj van. A jobbról ~~le~~heveredett pásztor, ki ~~a nézőhöz háttal~~ fekszik, hegyes tetejű kalapját ~~a fejébe nyomta~~, kabátja barnavörös, nadrágja szürke, bocskorának ~~szára magas~~ és kötényét kecskebőr. Furkós botját bal lábához támasztotta, ~~és~~ a felügyeletére bízott nyáj kilencz kecskét és három gidát számlál. Ez utóbbiakból egy szopik. Balról a dombon aloe virágzik, jobbról száradásnak indult fatörzs van; kissé odább pálma diszlik s a roskadozó kunyhóban emberfejhez hasonlító szikla látszik. A derült égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*J. N. Rauch, 1844.*«

Vászon, méretei 50·5 : 68·7 cm.

1873: V. (II. 11.) — 1876: IV. 41. — 1878: V. 59. — 1880: V. 59. — 1881: V. 59. — 1883: V. 207. — 1884: VII.

317

Endresz Aliz

festő

Műcs. kiáll, 1932 tól

Pipics 112. l.

Kassai barhetszövők czéhe IV. 13.

— — czékének szabályzata IV. 13.

ENDRESZ ALIZ legutóbbi kiállításával kapcsolatban arról értesültünk, hogy a művésznő Hortenziák című képét a kultuszminisztérium megvásárolta.

Endresz Aliz

Képzőművészet

1935. 83-84. sz. 104. l

Endrész Alíz

festő

részt vett az alábbi

kiállításon

Művészet. 1938. 56. l.

(Magyar képzőművészek

londoni kiállítása.)

. *Középrajnai festő 1450 körül: Kálvária.*

T FESTŐ, 1510 körül
elfogatása

ter megbizatása

pera, 95·5×40, ill. 95·5×34 cm.
von Grundherr Csehországban vásárolta
Marcell gyüjteménye. Vétel budapest.
edelemből, 1929. — Elfogatás Dürer kis
ű passiója után. Restaurálta mindkettőt
Lajos, 1933.
Péter megbizatása: Az Ernst Múzeumi
ói, XXXIV. Bp., 1927., 144. szám.
nk mester.) — Hoffmann Jegyzetek, 19.
5. l.

MDK

Endresz Alice

Utforduló, vf.

Balaton part

Zalai táj, vf.

Domboldal, "

Akv. és paszt. kiáll. N.Szal. 1932. máj.

6 l.

Rendezvous Alicé

1938. M. Képzőművészek
I. Kiáll. Kiállítás
előnézet

Magyarság
1938 jún. 14

ENDRES *Alice*, festő, * Káptalantóti (Zala vm.) 1899 júl. 13. 1916—21. a bpesti képzőm. főiskolán Deák Ébner Lajosnál és Vaszary Jánosnál tanult, azután Olaszországban képezte magát. Táj- és figurális képeiből 1931. a Nemzeti Szalónban gyüjt. kiállítása volt.

-23

E.G. I. 286 l

Passarowicz.

A diszes sátorban külön
mély tanácskozik, kik közül j

Rm., mér. a vk. 13.

Endrenz Aliz

festő

koll. kiáll. Frankelnél

1935 febr.

Lásd a katalogust

könyvtárunkban

V

Endresz Erzsébet

szül. Káptalantóţiban
(Zala m.) 1899 jul. 13.
Rk. 6 felsőbb leányiskola

1916/17. I. elsőéves művész
nőv. – Deák Ebner L.
1916/17. II. elsőéves n. o.
1917/18. I. másodéves n. o.
1917/18 II. – " " "
1918/19. I harmadéves n. o.
1918/19 II. – " "
1919/20 I–II – negyedéves
1920/21. I–II – ötödéves
Vaszary János

Ex Endresz Alice

Hannoveri ipari és kereskedelmi
múzeum III. 161.

MDK

Endresz Alice

M.Képzőművészek Egyesületének kiáll. Esti Ujság, 1943, jun. 8. 7 l.

MDK

Endresz Alice
Mély kut, temp.

KUT kiáll. N. Szal. 1943. okt. 31.

Endresz Alice

Alkonyat, olaj
Önarckép, "
Vizpart, "

Nagy. Képzőművésznők Egyesülete jub. kiáll.
N.Szal. 1938. jun. 7 l.

MDK

Endresz Aliz

rp: Három kiáll. Pesti Napló, 1935. febr.1o.18 l.

MDK

Endresz Alice
Mély kut, temp.

KUT kiáll. N. Szal. 1943. okt. 2 1.

Endrese Alice festőművész

8 órai Ujság 1931. X. 30. 2.

Hír a Nemzeli Szalon csoport-
kiállításáról

MDK

Endresz Aliz

B.I.: A magyar képzőművésznők egyesületének kiáll. a N.Szalonban. Uj Magyarság 1943.jun.8. 13.1.

Endresz Alisz

festőművész

Két festőnő kiállítása

A *Szépművészeti kiállítások* termeiben két festőművésznő mutatkozik be. *Endresz* Alisz érdekes virágcsendéletein szőnyegmintaszerűen tölti ki a vászon egész síkját. Szokatlan kivágású tájképei is igazolják művészi ízlését. Figyelmet érdemel további fejlődése.

Futásfalvi Márton Piroska, a másik kiállító olajképein még kissé nyersen és brutálisan bánik a színekkel, inkább önkényes elhatározásait, mint ösztönét követve. Őszintébbek és közvetlenebbek akvarelljei. *(m.)*

Magyarország

1935 II. 12

Endresz Alice

festőművész

A *Szépművészeti Kiállítások* szalonjában két hölgyfestő, *Endresz* Alice és *Márton* Piroska rendeznek kollektiv kiállítást. Mindketten talán túlzott hűséggel tartanak ki néhány olyan újfajta törekvés mellet, amelyeken gyorsan futó évek fejlődése túlhaladt. *Endresz* Alice virágtémái és farészletei, *Márton* Piroska kétfigurás kompoziciója és tájképei tanuskodnak tehetségről és jó kultúráról.

8 órai ujság

1935 II 10

MEGHIVÓ

TISZTELETTEL VAN
SZERENCSÉNK MEG-
HIVNI

ENDRESZ ALIZ és Futásfalvi MÁRTON PIROSKA
FESTŐMŰVÉSZEK

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA,

AMELY FEBRUÁR 10-ÉN NYILIK MEG.

TELJES TISZTELETTEL
FRÄNKEL JÓZSEF
IGAZGATÓ

A kiállitás
megtekintése
dijtalan

Europa rt. Budapest

Endresz Alíz

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-UCCA 8. TELEFON: 82-1-22.

A KIÁLLITÁS NYITVA FEBRUÁR 10-TÓL FEBRUÁR 20-IG, 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG

NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE 935 FEB.-6. BUDAPEST 51

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula urnak
urhölgynek

H

Szondy-u 98.

Endresz Aliz

Budapesti Hírlap 1935 febr. 10.

* **(Képkiállítás.)** Két festőnő mutatja be gyüjteményét a Szépművészeti Kiállítások Mária Valéria-utca 8. szám alatti helyiségében. *Endresz* Aliz az érdekesebb, *Márton* Piroska a merészebb kettőjük között. Az előbbi tudatosan kerüli a teret, képeit teleszórja lombokkal, virágokkal, melyek az előtér síkját úgy elzárják, mintha színes falkárpit lenne. Ezek a képei legéretebb alkotásai, figurálisaiban azonban az arcokat sematikus modorossággal ábrázolja. Aki olyan helyesen látja a téli tájat az ablakból, mint a 9. számú kép bizonyítja, miért deformálja úgy az asztalt a *Nyitott könyv* című képén? Ebből az irányból szerencsésen már kijutottunk, össze kell egyeztetni a képlátományt a való motivummal, nehogy az egyik a rövidebbet húzza, elkorcsosuljon.

Festőtárs Márton Piroskával

LANGE, F.A. GESCHICHTE DES MATERIALIS
deutung in der Gegenwart. 2 Bände
Leinen. – Ein Standardwerk d. Gesch.
MULFORD. DER UNENDLICHE GEIST DES GU
gelesene Buch des amerikanischen
PLATON. DAS GASTMAHL. Ins Deutsche ü
arbeitet. Neue Ausgabe d. Saturn Ve
–"– EUTHYPHRON, LACHES, HIPPIAS. Überset
–"– APOLOGIE, KRITON. Übersetzung v. P. K
–"– PARMENIDES, PHILEBOS. Übers. v. O. Kie

RELIGIO
Religiöse Gestalten und Ström
Literarisch und philosophisch
LAOTSE von O. Ewald
MOSES von Uriel Birnbaum
CHRISTUS von M. Adelsheim
GRIECHISCHE MÖNCHE v. Fr. Spunda
NIKOLAI VON KUES v. L. Bertalanffy
PASCAL von E. Rieger
Jeder Band in hübscher

SCHMITZ, O. BREVIER FÜR WELTLEUTE. Ess
Frauen, Reisen, Lebenskunst, Philosop
–"– BREVIER FÜR UNPOLITISCHE. Wegweiser
Leinen
WAHLE, Prof. ENTSTEHUNG DER CHARAKTERE.

WEISMANTEL, L. DER GEIST ALS SPRACHE. Vo
Sprache. Leinen

ARAM MAGIE UND MYSTIK in Vergange
-Vorchristliche Zeit, Christl
genwart- 626 Seiten. Leinen

Endrey Alice

Magyar Képzőmű-
vészeti Egyetemről
új csoportjának
kiállítása a Nemze-
ti Szalonban. 1931.
okt.

okt.

74 gyűjteményes
kiállítása
volt.

Könyvtárában.

3238

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Egervár, Vas vm,	bodvari részlet,	

Endresz Alice

kiáll.

Nemzeti Szalon

1931. okt. V

Föv. Kipt.

Képrem Fölsk Ifi Miáll

. 1917 dec - 1918 jan (Várhert Magyar)

Virág
Ősi virág
Krizantém
Rózsa
Alma
Almás csendélet
Csendélet

1921 márc (r Mincs)

Farsang
Piroska
Ülő lány

Endrész Alice

festő Képzőművészek
Egyesületének tagja
Műcsarnok
1932. febr – márc. kiáll. 249.

Havas erdők

Endresz Aliz

festő

koll. kiáll. - Fränkel
(Szépművészeti Kiállítások)

irod

Újság. 1935. febr. 9.
(e. a.: E. A. és Márton
Pirotska kiállítása.)

F

Pálos István I. II.
Pámrél Tibor I.
Perki István I. II.
Peltzer Izabella I. II.
Perci R. Ottó I. II.
Perczel József I. II.
Perecsényi László I. II.
Perlaky László I.
Pesthy András I. II.
Pethő László I. II.
Pető Edit I. II.
Petracsek V. István I. II.
Petrovics János I. II.
Petsár Sándor I. II.
Pécsi János I. II.
Pénzes Ferenc II.
Pintér Károly I. II.
Piradova Natália II.
Piránszki Béla I. II.
Pirity Zoltán I.
Pirkner Klára I. II.
Piroska Vilmos I. II.
Piovarcsy Gizella I. II.
Plathy Mihály I. II.
Plehár József I. II.
Poczkodi Sándor I.
Podovszky Péter I.
Pokorny Erzsébet II.
Polán Árpád I. II.
Politzer László I. II.
Reizer Antal I. II.
v. Reményi József I. II.
Reskó György II.
Répás Lea I. II.
Réti József I. II.
Riesz Ernő I. II.
Rigó Gyula I.
Ritter János I. II.
Rokosni József I. II.
Romhányi Frigyes I. II.
Romhák István I. II.
Rostás Dániel I.
Róka Márta I. II.
Róna Borbála I. II.
Rózsa Margit I. II.
Rózsás Eszter II.
Rudics Lázár II.
Rujp István I. II.
Ruttai Ferenc I. II.
Rybár András I. II.
Sacelláry György I.
Sajóhegyi Erzsébet II.
Salamon Gábor I. II.
Sarkady László II.
Saas Mária I. II.
Sasvári József I.
Satter Tamás P. I. II.
Sáfrán Piroska I. II.
Sándor János I. II.
Sárkány Ibolya I. II.

Endrek Erzsébet

1916/17 - 1922/23

Ferkèpzomfoiskèvk
1932-33. 78. l.

sze tea elkoltése barát körben, [illegible] erre a célra épített, keresetten egyszerű kis kerti házacskában, melyben egy kínai jellegű tusfestmény (kakcmono), vagy egy jeles kalligrafus által leírt szép mondás függ és a fedélet tartó természetes fatörzsön bambuszvázában vagy kosárban egy szál virág foglal helyet. A Ch. szokása Kínából származott át Japánba a kontemplatív (chang) buddhizmussal. Célja az emberi szellemet elvonatkoztatni az élet alacsony gondjaitól és legtisztultabb gondolatokhoz vezetni. A Ch. Yoshimasa korában magas művészi színvonalra emelkedett. Fénykorát a XVI. században Rikyú és Enshú (l. o.) teamesterek alatt élte, kik a Ch. klasszikusai lettek. A Tokugawa-korszakban merev szertartássá fajult. *Takács.*

CHANTILLY, 1775 óta lágy porcellánt és fayencet készít, az utóbbiaknak jegye a benyomott helynév, a porcellánoké vadászkürt, alatta M. készül.

CHANTILLY-CSIPKE, finom selyemszálból készült vert csipke, gyakran egészen naturalisztikus virágmintával, de ezek a csipkék nemcsak Chantillyban, hanem más francia helyeken is készülnek. Jellemző rájuk az igen finom, többnyire hatoldalú szemekből álló alap. Chantillyban a csipkegyártás a XVII. sz. elején kezdődött.

CHANTREY (ejtsd: *csentri*), *Sir Francis*, angol szobrász, * Jordanthorpe 1781, † 1842. Flaxman tanítványa, az angol klasszicizmus egyik főképviselője. Reprezentatív művei pl. IV. György király és Wellington lovasszobrai Londonban. Sok jó mellszobrot készített.

CHAO-LING-TANG, l. *Chao Tanien.*

CHAO MENG-FU *(Tzu-ang)*, kínai festő. A mongol- vagy Yüan-korszak legtöbbre becsült művésze, kit kortársai a fenyőfa és hó apostolának

Endrész Aliz

Endrész Aliz.

1931 okt. Csoport kiáll.

Leányakt, olajf,
Havas erdő, olajf,
Tétóvázó, olajf
Aggodó vénlány, olajf,
Együgyü tekintet, olajf,
Falu, olajf
Nyomorék, olajf,
Buskomor, olajf,
Koravén, olajf,
Ájtatoskodó, olajf,
Kritikus, olajf,
Utszéli fák, vizf.
Vizparti hegyek, vizf.
Falu a hegy alatt, vozf.
Tájbokréta, vizf.
Szekid dombok, vizf.
Három jegenye, vizf.
Tihany, vizf.
Kápolna a hegytetőn, vizf.
Összefutó utak, vizf.
Szigliget, vizf.
Utforduló, vizf.
Hegyek a vizen tul, vizf.
Mezei ut, vizf.
Szénabogláyk, vizf.
Dombok, vizf.
Hullámos szántás, vizf.
Tarka falu, vizf.
Fekete szántás, vizf.
Élő völgy, vizf.

Nemzeti Szalon

1932 Aquar és past. ~~festmények~~ kiáll.

Utforduló, vizf.
Balaton part, vizf.
Zalai táj, vizf.
Domboldal, vizf.

1932 Öszi tárlat.

Gardedáme, olajf,

1938 Magyar Képzőmüvnők ~~kiállitása~~.

Alkonyat, olajf,
Önarckép, olajf,
Vizpart, olajf,

Endresz Aliz

Est.931.X.30.
8.O.U.931.X.30.
N.U.931.X.28.
E.K.931.X.30.
P.H.931.X.30.
P.N.931.X.30.
N.U.931.X.30.

1931 V PESTI HIRLAP X 30

Magyar képzőművésznők uj csoportja.

A *Nemzeti Szalonban* uj kiállitás nyilt meg: a magyar piktorinák uj csoportjának műveiből.

Uj csoport, — uj művészet.

Sőt legujabb művészet! A mai rongy világban igazán mindegy, hogy a régi vagy a legujabb művészet mit produkál. Hogy a legujabb művészek mit és hogyan látnak. és ezt a valamit hogyan festik le? Az egyenes vonalat görbére, a gömböt négyszögletesre, ha zöld lovat ábrázolnak, alapjában fehér csirkét adnak elénk s egy piros-sárga-ultrakék dinnyéről elhitetik velünk, hogy az cigányleány.

Én elhiszem. Te is elhiszed, ugyebár, jámbor olvasó és néző.

Elhisszük, — mert az uj mesterek igy akarják.

És ha egy ilyen uj piktorina odahaza, amikor főzésről van szó, a hagymás pörköltlébe fölvagdalt csokoládétortát tálal fel borjupörkölt helyett s a vaniliaparfét sós heringekkel diszitve adja, — ugyebár, ezt is megeszik azok, akiknek az izlése nem tiltakozik ellene.

A most megnyilt műtárlatot is ebből a szemszögből kell nézni. Sőt még ujabból, mert ami uj, — az legyen uj!

Erre céloz *Somló Sári*, a Magyar Képzőművésznők elnöke is, a tárlat katalogusának előszavában, mikor igy buzditja uj hiveit: „Üdvözöllek benneteket! Jelszavunk — *vidáman előre!* Nem fáj, — ami fáj, nem csüggeszt el az irdatlan akadály, nem ijesztenek a szánakozó nevetők — a Ti ujonnan vágott ösvényetek irtásán beragyog a nap éltető sugara . . . s ez a nap bizonnyal uj virágokat fog életre kelteni váltakozó formákkal és tündöklő szinekkel."

A nyolc kiállitó között mégis különbséget kell tenni. Értékelés dolgában.

Igy pld. *Hranitzky Ilona* erősen kiválik szép és naivan benépesitett biblikus kompozicióival. Ilyen a „Krisztus születése" és az „Angyali üdvözlet." Előnyére válik az is, hogy keresi a gobelines, finom tónust, mellyel néhány kisebb képét igen szépen festette meg. — Erős tagja a csoportnak *Szuly Angéla* is, aki hosszas vajudás után, egészséges, szép aktokkal („Pihenő evezős", — „Fekvő akt", — „Akt a kertben") s igen friss, vizfestékes tájrajzokkal demonstrálja fejlődését.

Bartoniek Anna egyik leányarcképén normálisan finom képmást mutat be, — de nagyobb kompoziciója: „Szent László megjelenik a kunok előtt" — már szétesően zagyva vászon, melynek legkisebb hibája az, hogy a kunok lovak helyett fókákon ülnek. — A gyors odakenés, vagyis villámfestészet legszédítőbb példáit adja le *Lóránt Erzsébet* sportképein, „Regatta", — „Ski", — „Korcsolyázók", — „Jéghockey" — s más cimen. Ezek koronája az „Öldöklés" c. bicskázó-jelenet. — *Kiss Vilma* viszont a határtalan naivitásokban leli örömét. Szájukat csucsoritó leányarcképei, négyszögletes zöld szemgolyóikkal és a „Kálvária" c. groteszk bibliai képe, mintaképei a mesterséges „nemtudás"-nak. — *Endresz Aliz* is utazik a „nem normális" fejekre, de ezekbe erős humort fest be („Aggódó vénleány", — „Tétozázó"), vizfestményeiben az egyszerü hatást keresi. — *Kompis Antalné* pikturájában is vizfestményeinek közvetlensége a vigasztaló.

Futásfalvi *Márton Piroska* festészetében találjuk meg azt a kirobbanó szinezést, melyet a katalógus igért. De ez már nem is szinezés, hanem szinorgia. Cigányleány-tipusai ugy sziporkáznak a piros-narancssárga-ultrakék és zöld szinekben, hogy a polinéziai szigeteket keressük a hátterükben. Ott azután felkacaghat örömében a szürkére kopott nyárspolgár.

Ez aztán már uj!

(Kézdi.)

...a Schleicher tábornoknál.

...itler között titkos tárgyalások folynak. ...ny megalakitását tervezik ...irekesztésével.

sének hire a párizsi sajtóban nagy feltünést okozott. A Journal cikkének cimében arról a lehetőségről beszél, hogy *Hitler belép a birodalmi kormányba. Hitler látogatása alkalmával biztositékot nyujtott, amelyek a kormányban való részvételét lehetővé teszik.* Az Intransigeant berlini jelentése szerint *Brüning* és *Hitler* között titkos tárgyalások folynak abból a célból, hogy nemzeti kormányt alakitsanak „a másik nacionalista vezér, *Hugenberg kirekesztésével*". A közvetitő személy *Schleicher* tábornok, aki már korábban is tárgyalt *Hitlerrel. Hitlertől azt kivánták feltételül, hogy a kormányba való belépésekor le kell mondania a katonai szervezeti alakulatokról és nem nyerhet befolyást a hadseregre.* Hitler azonban olyan követeléseket támasztott, amelyeket eddig nem teljesithettek.

1931 X/30

...ditványok a Vay-ügyben.

...a törvényszék határozatát.

dor jogtalanul használja a Lovas nevet, Laufer Sándornak hivják. Kérem kihallgatni *Boross László* szerkesztőt és *Pál József* hirlapirót, akik igazolni fogják, hogy Lovas Sándor annakidején Rassay Károly nevét hamisitotta egy levélre és e levél alapján egy körözött egyén részére utlevelet akart szerezni. Mivel megváltoztak azok a körülmények, melyek Markovics rendőrfőtanácsos megesketésénél döntő szerepet játszottak és nyilvánvaló, hogy a törvényszék Markovics főtanácsost esküre fogja bocsátani, inditványozom, hogy *rendelje el ujabb kihallgatását.*

Czillér Antal védője, dr. *Kullmann Sándor* hosszu bizonyitási inditványt terjesztett elő annak bizonyitására, hogy Czillér semmiféle szabálytalanságot

Endrényi Egon fotomüvész

"Egy hallgatag falu" cimmel Gaál István uj filmjében az elnéptelenedett Gyürüfü történetének alapján, egy hallgatag falu népének sorsáról szól.
A müvész hét felvételen mutatja be a film egy-egy szereplőjét, a tájakat és az embereket. Közöttük Törőcsik Mari, Koltai János és a marosvásárhelyi szinházból meghivott Ferenczy István müvészek szerepelnek.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. febr 19.
XVI. évf. 8. sz. 16-17. lap.

Endrényi József

Endreinyi Sándor

Erkulenz Ernő

építészek

tovább

Borb-Fabr. 56.1.

Újjáépítés tervezői

Rep. 15 – 16

Dwald 240

E. h. ~~eterony~~

Harang: I. Rák György 1641 (atontvé
Erüst tál 1618, szép hemzések XVII és XVIII sz.
1771–1781, torony ven 1824, 1828, 1895

Horovitz

Vas. Ujs. 1901. 754. l.

(A Művészetből.)

Endrey Sándor, a fiatal arczképfestő ezúttal több képet állított ki, mint máskor. Nagy haladásra mutat nála Tisza Kálmánnak szürke, közönbös szinekkel festett arczképe a maga egyszerűségében. Kék szemüvege mögül a képből egyenesen a nézőre tekint. Tisza otthoni karosszékében, gondolkodva, merengőn ül, szokott Tisza-szivarjával, melyet most parlamenti körökben tréfásan Barabás-szivarnak neveznek. Tisza eddigi arczképeitől az által üt el, hogy a híres taktikus arczán komor kedélyhangulat vehető észre, holott más képein a hangulat, miként az életben is, kifürkészhetetlen. Tiszának két híres kitünő arczképe van: az egyik a Benczúré, Szeged város tulajdona, melyben díszruhásan kardjára támaszkodva mintegy hatalmának tetőpontján van feltüntetve; a másik, a Horovitz képe: a pongyola Tisza, a mint a képviselőházi folyosón üldögél. Jó képe van Tisza Kálmánnak valahol Erdélyben is, melyet Maszák Hugóné festett a megboldogúlt Kemény János báró részére, s melyen a festőnő atyjának, Barabás Miklósnak utolsó ecsetvonásai is rajta vannak. Endrey képe a legutóbbi időből tünteti föl az agg államférfit.

51. SZÁM. 1894. 257. l. lép BUDAPEST, DECZEMBER 23. 41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSAGOK együtt { egész évre **12** frt, félévre **6** ; Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **8** frt, félévre **4** ; Csupán a POLITIKAI UJDONSAGOK { egész évre **5.—**, félévre **2.50** ; Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

VAJDA JÁNOS.

Irodalmi működés félszázados évfordulóját talán soha sem ünnepelték meg egyszerűbben, mint most Vajda Jánosét. A költő nehány pályatársa egy üdvözlő iratot adott át Vajdának, mely igy hangzik:

«*Érdemes Férfiú! Tisztelt Barátunk!*

Költői működésed félszázados évfordulója alkalmából fogadd tőlünk, pályatársaidtól, barátaidtól és tisztelőidtől egész szivünket.

Ez alkalmazkodó és másoló világban te megőrizted szabad lelked eredetiségét; minden jobb erődet és hűbb érzésedet a költészetnek szentelted s neki áldoztad életedet, hogy nemzeted dicsőségét dicsőségesebbé tehesd.

E minden futó érdemet pazarúl ünneplő világban kerülted a zajt, a feltünést s magányod álmainak éltél abban a hitben, hogy azok egykor a nemzeti kultura valóságaivá fognak válni.

Hatalmas szellemed zord idők és bénító viszonyok daczára az eget vivta meg azokért a kincsekért, melyeket örökül szántál hazádnak, hogy leródd iránta férfias kötelességedet.

Az isten áldjon meg érte s éltessen nemzedékről-nemzedékre a jók emlékezetében!»

Ezt az üdvözlő iratot százan meg százan irták alá az irodalmi, művészeti, politikai és társadalmi élet kitünőségei közül. Aláirták a magyar kormányférfiak is: Wekerle Sándor és minisztertársai s a közélet több vezérférfia. Nagy nevek és hálás szivek fénye sugározta be egy pillanatra a költő szegényes szobáját; félszázados irodalmi működése jutalmául megengedtetett neki, hogy jövő dicsőségének egy tündöklő darabját láthassa élete alkonyán s a halhatatlanság egy röpke csókját érezhesse a jelenben.

*

Szeretem ezt a költőt a maga nagy erejével, mély megindulásaival és viharos pathoszával. Zordságában sok van a fenségesből; röpte méltóságos és merész, mint a sasoké. Egész lényében, sajátosságaiban annyira különálló, egyedüli, hogy szinte megdöbbent. Költészete a borongó ég, a zúgó oczeán, vagy a roppant nagy, komor hegyek hatását teszi rám. Azért szeretem, mert nem közönséges, nem hétköznapi, de ritka, rendkivüli, szertelen. Nem tartozik azok közé a költők közé, kik thémákat dolgoznak ki; de azok közé, a kiket egy-egy probléma összeráz s alkotásaik nagy része is túlcsapongó fájdalom. Lyrájában a tragédia elemei zajlanak, mintha harczban állana mindenkivel, pedig csak magával dulakodik. Duzzad az erőtől, ég a szenvedélytől s keserüségében néha úgy tud süvölteni, mint a vihar, vagy Shakespeare hősei.

Sajnálom, hogy nem áll előttem költeményeiből oly gyüjtemény, mely nagy tehetségének minden jellemző tulajdonságát együttesen mutatná fel. Vajda János eddig megjelent kötetei (a «Műbarátok Köre» által kiadott utolsó kötetét is ideértve) csak részeit, töredékeit mutatják a költő egyéniségének, semmi esetre sem

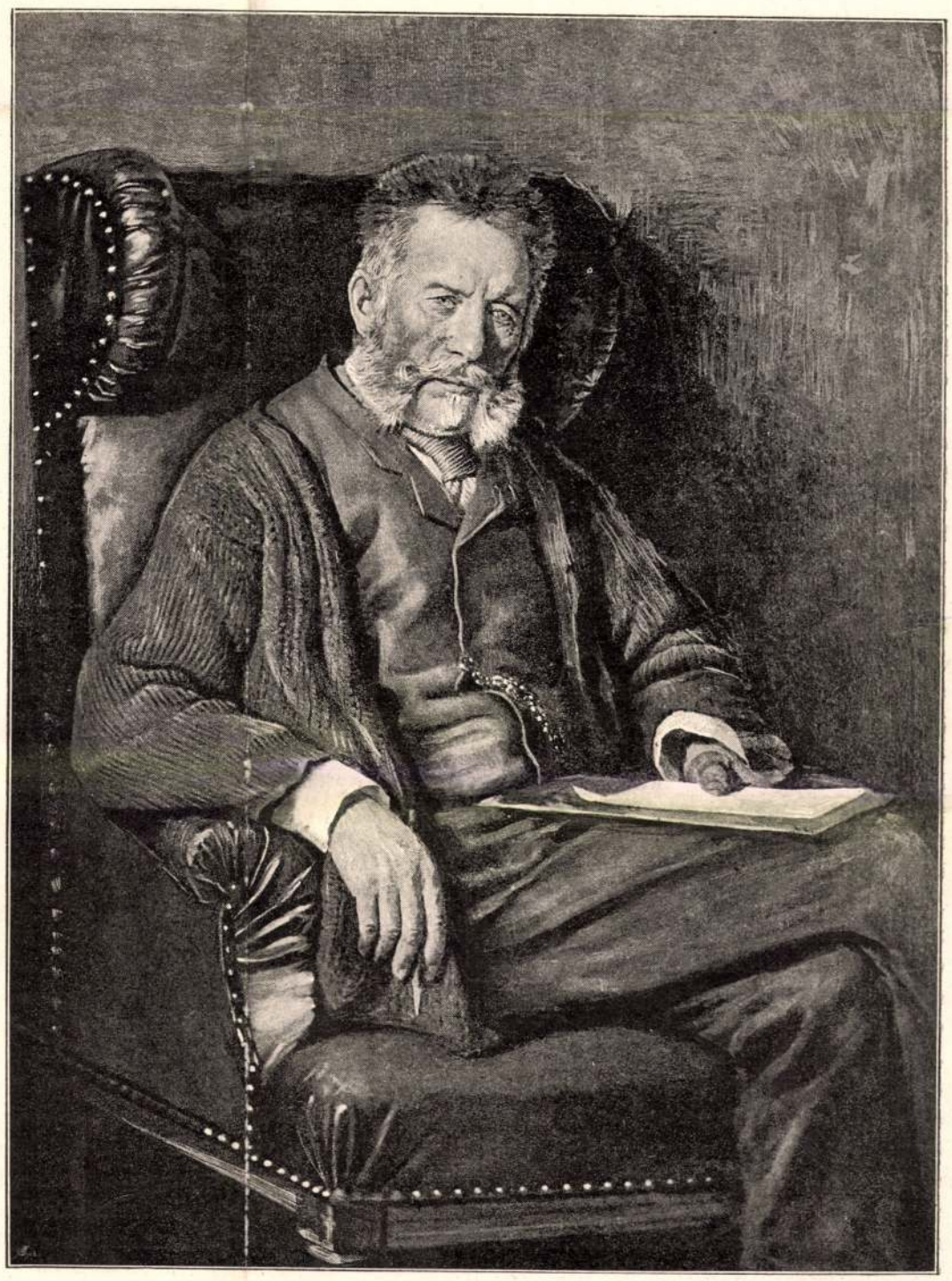

VAJDA JÁNOS.

Endrey Sándor festménye után.

egészét. Mintha szétszórt granitkövekből és márvány-lapokból meg lehetne határozni valamely impozáns épület arányait, vagy érezni lehetne szerkezete harmoniáját s hatása mély titkait! Nem épület áll előttünk, csak egy-egy csodálatos, nagy lélekre való részlet; nem szobor, csak torso. Igaz, hogy ez a torso aztán nagyon érdekes, mint érdekes e legutóbb megjelent kötet is, de Vajdát teljes egészében csak oly gyüjtemény mutathatja be, melyet összes müveiből a *jövő* rendez sajtó alá.

Költői működésének félszázados évfordulóját méltó alkalomnak tekintem arra, hogy róla egyetmást elmondhassak.

A forradalom lezajlása után lyrikusaink legnagyobb része Petőfit utánozta, belekapaszkodva külsőségeibe, hajszolva a népiest, tetszelegve a pongyolaságban s félreismerve lángszelleme mélységeit. Vajda — bár egyike volt Petőfi legőszintébb bámulóinak — nem vegyült e csoportba, nem kereste az olcsó dicsőséget és hatásokat, de kereste önmagát és meg is találta. Mert szárnya volt: nem szorult — mankókra.

Kisfaludy Sándor «Szerelmeit» elnevezték lyrai regénynek; e felfogással Vajda szerelmi költeményeit összességükben lyrai drámának lehetne mondani. Sötét levegő árnyalja e dalos hangulatokat. Heves, csapongó érzelmek; követelő, küzdő, pusztító szenvedély; tépelődő, háborgó indulatok, vad fájdalom, végtelen vágy és vágyódások, melyeket méltóságos, komoly stil szárnya hordoz meg ég és föld között, s végül nagy lelki rázkódtatások közt bekövetkező katasztrófa: mindez nyilván látható és érezhető a Vajda szerelmi lyrájában.

Ideáljai nem hétköznapi jelenségek. Mint az erős és nagy szenvedélyek rendesen: nem elégszik meg egyszerű jellemekkel. A «mennyei szent együgyüség», ki egyformán tekint lepkére, fűre, virágra s az emberre is, csak szánó mosolyt kelt ajakán, de szerelmet nem ébreszt szívében. Neki bonyodalom kell, komplikált jellemek, uralkodó, hideg, zsarnok hatalmak, fölfoghatatlan, titokszerű lények, szóval: a lélek mysteriuma, szövevényei.

Már elbeszélő költeményeiben is találkozunk ezekkel az exotikus jelenségekkel. A «Szerelem átka» s a «Gina emléke» pedig kizárólag e marczangoló szerelem kultuszának van szentelve. Örvények felett járunk. Előttünk egy tünéményes lány-alak, kinek hatalma nem annyira a szellem erejében és fenségében rejlik, mint inkább ama kegyetlen, hideg tökéletességben, mely épen nyugodtságával kelti fel hódolóinak szívében a vihart. Titokzatában van a hatalom, büszkeségében, előkelő közönyében a végzetes, tébolyító erő. Tündöklő problémaként ragyog a költő előtt, kinek szenvedélyei minden nyügöző lánczot letépnek magukról s szabadon zajlanak a — kimerülésig.

«Hevülése, — irja Vajdáról Erdélyi János, — a gyehenna tüzeivel való kaczérkodás. Átok, láng, izzó velő, vér, gyilok, fagy, gúnykaczaj, őrülés, ördög, stb. a tépelődés bravourjai közepette. Szenvedélye egy oldalról feloszlásban, más oldalról dermedésben leli határát s rendkivüliségre tart számot, mint a zivatar. Nem tudja az ember, melyik több: a zaj-e, vagy a csend? És ime, ezen a távolság szélsőségeire eső képzetek egymásra és egymás ellen mozgásba téve, küzdelemben tartva, jól, roszúl, de utoljára mégis kibékítve, oly eleven játékot űznek Vajda költészetében, hogy a hol a mű-szép nincs is elérve, az *érdek* csakugyan valósitva van.»

De vannak e sorozatnak oly darabjai, melyek a magyar szerelmi lyra remekei közé tartoznak. Ezekből egy van ebben a legujabban kiadott kötetben is, méltó epilógja a «Gina emléke» czimü cyklus darabjainak, szerintem egyuttal e kötet legkiválóbb, legértékesebb darabja is s épen ezért hadd álljon itt, mint oly mű, mely nagyon sokat láttat Vajda szive mélységeiből:

HARMINCZ ÉV UTÁN.

Mi hátra volt még, elkövetkezett:
E földi létben gyász sorunk betölt.
Találkozunk — irgalmas végezet!
Utolszor, egyszer még, a — sír előtt.
Hittem, hogy lesz idő, midőn megösmersz,
S helyet cserél bennünk a fájdalom;
És folyni látom, majd ha már késő lesz,
A megbánásnak könnyét arczodon.

Mert a mit én vesztettem, óriás, —
Hozzá az ég adott erőt nekem.
Én látok itt olyant, mit senki más;
Csodákat mível emlékezetem.
A multból fölmerül egy pillanat,
Mint oczeánból elsüllyedt sziget;
És látom újra ifjú arczodat,
Mikor még másért nem dobbant szived.

És e varázslat rád is visszahat.
E lélek a te Veszta-templomod.
Oltára képében látod magad;
Mid vagyok én neked, most már tudod:
Ha majd e földi élettől megváltam,
Imába, dalba foglalt szerelem
Örökkévalósága a halálban . . . . .
Az ég, ládd, mégis eljegyzett velem.

Ki bájaidból méltatlan vadakra
Pazaroltál nem értett kincseket;
Én, a hideg bálvány vezeklő rabja,
Ki minden kéjt szivébe temetett:
Most itt ülünk, siralomházi lelkek,
És nézzük egymást hosszan, szótalan . . .
Tekintetünkben, hajh! nem az elvesztett —
Az el nem nyert éden fájdalma van.

Igy ül a hold ádáz vihar után
Nagy, mozdulatlan tornyos fellegen,
És néz alá a méla éjszakán
Bánatosan, de szenvedélytelen.
Hallgatva a sirbolti csöndességet
A rémteli sötét erdő alatt,
A mig a fákról nagy nehéz könnycseppek
Hervadt levélre halkan hullanak . . .

A mily mélységes fájdalom szólal meg e költeményben, ép oly nehéz, komor bú kiséri az életúton mindenüvé.

A lét nagy és titokzatos problémái árnyalják komor és hatalmas egyéniségét. Egyedülisége, zárkózottsága, magában vivódó elméje különben is utalni látszanak őt a contemplatióra. A bölcselmi tartalom, a mélységek fölött szálló gondolat azonban soha sem ridegen jelenik meg nála, mindig erős fantaziája szárnyain repül s kedélye melegétől van áthatva. Ezért hatja meg az olvasót is, sőt nem egyszer megdöbbenti, mint valamely nem értett, de eleven, élő fájdalom, melynek mély, ünnepies gyásza egyuttal félelmes, társtalan és idegen.

Sok erő nyilvánul Vajda hazafias költészetében is; hatalmas pathosza itt többször vegyül a sarkasmussal, — ódai csapongás és mély, szivből szakadó keserüség jellemzi sok ilyen darabját. A «Luzitán dal» jóval több, mint közönséges alkalmi darab, és becséből nem fog soha sem veszíteni.

Hazám, hazám, minő uton jársz?
Mit tartsak immár felüled?
Szeresselek-e ezután is?
Megengedi a becsület?

Vajdának ezen a téren is megvan a saját csapása, a maga önálló felfogása, külön iránya, s férfias egyéniségének ereje itt sem hagyja cserbe. Minden kötetében van egy-két oly darab, melyet a hazafias lyra java termékei közé sorozhatunk.

S daczára annak, hogy Vajda lantjának oly megrázó hangjai vannak; hogy haragja, lelkesedése oly elementáris erővel tör ki belőle, mint ez idő szerint senkiből; hogy sajátosságaival annyira különálló, egyedüli, mint ezt a «Tünemények» czimü költeménye is szépen és merészen apostrofálja: szélesebb, nagyobb körben mégsem ismerik őt s népszerű költőnek egyáltalában nem mondható. Innen az a koronkénti elkeseredés, mely egy-egy — különben szép és tartalmas, de büszkeségéhez nem méltó költeményében nyer kifejezést. Az «Utóirat» kifakadásai erőteljesek, de én a magam részéről jobb szerettem volna, ha e strófákat nem irja meg:

Bezárom én is már a boltot,
Napomnak vége; kész a mérleg:
Nem maradok, hazám, adósod,
Mi tőlem telt, megtettem értted.

És te nekem nem adtál semmit,
Bár csak szivem volt minden kincsem,
De azt od' adtam kicsinyenkint,
Ott már úgy látszik, semmi sincsen!

Szivesebben hallgatom, ha a jövőhöz appellál azzal az erős, büszke meggyőződéssel, hogy megkapja tőle a teljes elismerést.

Mit mondjak még róla egyebet?

Szeretem ezt az embert, mert magát adja költeményeiben erényeivel, hibáival, ellenmondásaival, egész szivével. Érzem s jól esik éreznem mélyen megillető vagy fölrázó hatásait, nyelvének gazdag költőiségét, rendkivüli erejét s jól esik tisztán látnom e nézeteiben határozott, érzéseiben férfias, izről-izre befejezett egyéniség körvonalait, melyek nagy arányuak és imponálók.

Endrődi Sándor.

A NYÁRI ÉJJEL.

Innen föl a Szirius csillagáig,
E képzelem-fárasztó messzeség,
Mely már előttünk végtelennek látszik,
E napszögekkel kivert ives ég,

E szörnyü távol a nagy egyetemben —
Mi ez egyéb? — egy kulcslyuk, melyen át
A mindenség titkát fürkésző lelkem
A megfoghatlan végtelenbe lát.

S mit látni ottan? — Csillagok napoknak
Megszámlálhatlan tündöklő raját,
A mint az ürben forgva vándorolnak
Egymás körül s együtt, tovább, tovább . . .

Mennek, menelnek, min a fővezéri
Szemlére kivezényelt hadsereg.
Kisebb-nagyobb közökben egymást éri
Dandár, hadosztály, zászlók, ezredek.

Mennek külön-külön, kimért ütemben,
Egy-egy vezér után minden csapat,
S mind valamennyi egyfelé, szünetlen,
Fagyasztó fegyelemben, hallgatag.

De hát hol a fő, mely vezényel itten?
Pásztortalan nyáj volna a világ?
Ki tartja fönn e szörnyü méretekben
A rendet, mely hajszálig összevág?

E szakadatlan haladó gomolyban
A seregeknek ura, a király
Bizonynyal a középen, mozdulatlan
Nyugalma fönségében, ottan áll. . .

Keressük ottan, ott lesz ő, az Isten . . !
Képzelhető-e bárhol egyebütt?
— De hát a térben, melynek széle nincsen,
Hol a közép? — Sehol, vagy mindenütt? . . . !

Endrey Sándor : Arczkép.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSUL

Vas. Ujs. 1909. 976. l.
kép

Endrey Sándor

lőhetünk. Ott udvarol és kergeti tolakodó h
barátját, a mely szintén előbbre merészked
Hiába! a lövést nem szabad elsietni. S l
hányszor megesik, hogy még ez a fél, v
tizedrész esély is elromlik, elvész, mert a
újra a sűrűbe vált s arrább arrább vo

Knopp Imre: Csipkeiskola Buranóban.

A Kolnyves Kálmán sokszorosítása.

PZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Endres, l. András

L.

Szendrey-Szentiváneyi

436. l.

~~Alexandriai szüvészet III. 203.~~

Endrényiné

festő

Macskássy Pál

tanítványa

Szentesen.

n.o 1949

koll. kiáll.

Szentesi Ujság

1949. ápr. 3

Szentesi Magyar

Alföld.

1949. máj. 31.

Vidarsarok. 1949.

febr. 9. (Békéscsaba.)

Hevesmegyei Népujság

1849. jun. 4.

1949. Egerben is

koll. kiáll.

Endrey Sándor

4 1

MAGYAR MUVESZET

1929. ~~27~~ 0. 359

csak felsorolás-ban

Tóth János v. belügyminiszter ábrázoló képe a belügyminiszterium tulajdona.
Karbahoztam 1934 márc.

Endrey Sándor
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 9., 6. old.
(Vajda Ernő: Téli tájlat.)

Kalmár

MDK

Endrényiné, festő

A képkiáll. margójára. Hevesmegyei Népujság 1949, jun. 11.

MDK

Endrényi Edéné festő

Viharsarok /Békéscsaba/ 1949, febr. 9.

MDK

Endrényi Edéné festő

A mádéfalvi veszedelem, festm.

Képkiáll. a vármegyeházán. Szentesi Ujság 1949. épr. 8.

MDK

Endrényiné, festő

M.-E.né képkiáll. a vármegyeházán. Szentesi Magyar Alföld, 1949. márc. 31.

ENDRESZ JÓZSEF

ENDRESZ JÓZSEF

1928-ban Nagyeszterágon született. A Képzőművészeti Főiskolára túljelentkezés miatt nem vették föl. A Bölcsészkar filozófia szakán tanult. Márffy Ödöntől, Erdélyi Istvántól és Szenes Zsuzsától tanult. Ikonokat is fest. Budapesten él.

Művészetbarátok 2003 kiállítás a Pataky Galériában

2003. OKT. 20 - NOV. 15.

MagyKepLex, 1915;
MagyÉletLex I, 1967;
MagyFestAdat, 1988;
^kuBénézit^ma V, 1999
9995= 0022
kenn= hg
autr= ungarn
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 4
9900= 20010601
revi= created 23 Feb 2000/BR
9990= ZH zu Eduard?
knde= kndthb

Endrész József

decsmester 1700-05 között munkálatokat végez az egri székesegyház építkezésénél.

Voit Pál szb.: Hevesmegye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

4081

Endrész György x), ács mester M.D.K.

és veje Koncz Kristóf még Telehesy püspökkel szerződtek az 1713-ban elindított székescegyház építkeréséner ácsmunkáira. Nevét a városi iratok 1718-ban említik utoljára.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,

Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó

x) az Adattárban „József" néven

123. old.
+ 321. "

Műjegyzés 346. old. „József" címmi dolt

ENDRESZ GYÖRGY, asztalosmester

Budai asztalosmester volt 1828-ban.-Vizivárosi lakos.-Helyrajzi szám: 555.-Segédek száma: 1.-Összeirási szám: 1287.- 46.old.

BATARI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 59.old.

Az Iparműv.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp.1971.

ENDRÉSZ József egri ácsmester, pallér és architector. 1702-ben a kőmüves-ács-kőfaragó céh alapitói között szerepel --+ Nagler Sebestyénnel együtt. 1713-ban a székesegyház, azaz a Szent Mihály templom ácsmunkáit vállalja, majd 1814-ben Verpeléten az Eger város tulajdonában álló sörház, malom, ispánház és istálló épitkezéseiben vesz részt --+Koncz Kristóffal --+ Traxel Andrással --+ Sperling Gáspárral. 1707-ben Telekesy püspök oklevelében mint/Kőmüves András ?/ házbecslő sze-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

repel --+ Stanfeger kőfaragóval együtt. Endrészt Eger város iratai 1718-ban említik utoljára.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Endresz Sándor festő

Pesti Hirlap. 1919. jan. 28. 5

a téli kiállítás díjainak kiosztása

Endresz Teréz, naiv festő

L: Busi Lajos

– Mezőtéri fazekasok alkotásai. – 7

Népszabadság, Bp. 1981 jún. 19.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1991 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Endresz Teréz (Botos Lajosné), makói festő

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1983 OKT 1

1021

et 1983. OKTÓBER 1.

Endresz Teréz: Család

1983. OKTÓBER 1

Tankönyv kétmillió forintért

A könyvesbolt szeptem próbája

ENDRÉSZ VIG OSZKÁR

ENDRÉSZ VIG OSZKÁR

1935-ben született Gyöngyösön. Nyugdíjas pedagógus. Szabadidejében fest. Másfél évtizede szerepelnek képei kiállításokon. Budapesten él.

Művészetbarátok 2003 kiállítás a Pataky Galériában

2003. OKT. 20 - NOV. 15.

Engelschalk 18.Jh. in
Prag (Autorentext kommt)

Endrecókai templom

harangja

(Sáros vm)

l.

Arch. Ért

1920–1922.

111. l.

Endrey

Ifj Lónyay Sándorné arcképével az eddig elért szinvonalát meghaladta a müvész, -irja elismeréssel X.: "A téli tárlat"-ról szóló kritikájában.

A HÉT, Bp. 1902. dec. 7. XIII. évf. 49. sz. 783-784. lap.

MDK

Endrey

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

ó néhány müemlék és müemlékjel-
A Müemlékjegyzék megjelenése
közel 10 %-át veszitettük el
ösen fájdalmas a lakóházak
mert a romok, a templomok, a
ak a HKI felügyelete alá, igy
ásuk biztositott. Kétségtelen,
mult ját, müvészi értékeit a
en reprezentálják.

hettük, hogy egyetértés alakult
si Házkezelési Igazgatóság azon-
kciója alkalmából, minden müem-
nyt megkerülve, összeállitotta
egyzékét, melyek felujitása vé-
talan. Ezt a VB. elé terjesz-
fogadta s igy került pl. a tör-
Október 6. - Arany János utcai
jelentős értéket képviselő háza.

letek bizonyitják, igyekeztünk
döntésre előkésziteni. Ez ügy-
szterhelyettes, jó magam is több-

M.D.K.

Endrey

"Női arckép"-ét érdekesnek tartja Lázár Béla "Tavaszi tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 19oo. május
321-344. lap

M.D.K.

Endrey

"Férfiarcképe Molnár Viktorról pillanatfelvételnek hat." -irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1901. febr. hó
982-994. lap

M.D.K.

Endrey

A müvész "..is mind biztosabb a tónusok igazságának visszaadásában"-irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. cikkének, -A magyar arckép- c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó, XXXVI. kötet 242-253. lap

M.D.K.

Endrey

"Öregasszonyfej"-én a szinek föltünően lágy harmoniája érvényesül"-irja Lázár Béla: ~~Tárlat~~ /tárlat" c. cikkében.
"Tavaszi/

Magyar Salon, Bp. 1902. május hó, XXXVII. kötet 127-140. lap

MDK

Endrey, festő

Műcs. tav.kiáll. Vasárnapi Ujság, 1914.
14.sz. 269-71 l. képpel

Endrey Ernő
Piac, olaj

Szent-György-Czéh XLVI. művészeti aukciója. A Gyüjtő.
X.évf. 2.sz. 3 l.

Tört
178
Jell
Küls
tott
lett
toro
egy
ives
Bels
ivel
körl
rázo
jelz

tero
lán
ris
riet
regi
muti

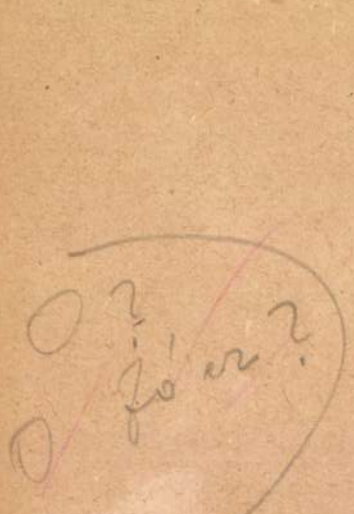

Endrey Ferenc
festő

Epikurensi élvezetet tükröz
Endrey Ferenc, „Egészségére"
cimmű ábrázolásáne.

Telepy Katalin: Fölfelé megy borbcne a gyöngy.
Művészet, 1972. junius - 40 oldal.

Endrey László tiszt.
Visegrád
Visegrád
Nagymosás
Kirakodás
Gletscher tövében

IV-ik Képzőművészeti, Fotóművészeti Kézügyessé-
gi és Bélyegkiállitás. Bp. 1936. december
6
1.

nösebb érdeklődésre egy pompás kék patinájú karvédő-pár, továbbá a vácvidéki lelethez teljesen hasonló egyszerű fibula tarthat számot.

A Hallstatti vaskorból való anyag a múzeum egyik büszkesége: méltán állítható a soproni múzeum gazdag hallstattkori gyüjteménye mellé, közelebbi rokonságot azonban nem vele mutat. A Süttőn (226. kép) és Lábatlanon lefolytatott ásatások, illetve e helyekről történt beszerzések főként a kerámiában adtak igen gazdag és változatos anyagot.

Az óriási, feketére festett urnák (227. kép) maguk is változatosak mind alakban, mind díszítésben, de a díszítések között akad szobrászati alkotás is: a szarvas kosfejhez hasonló idolum alakjával. Különösen díszesek a bemélyített kisebb-nagyobb körök változatos sorozatával ékesített edények, köztük egy kisebb, mely három kiöntővel van ellátva. A kisebb-nagyobb tálaknak se szeri, se száma, de külön is föl kell említenünk, hogy sok közöttük grafitos festékkel van díszítve. E díszítések egy része a napkorong sugarainak különféle ábrázolását adja, de van olyan nagyobb tál is, melynek belső felületén a horogkereszt motívuma látható négyszer is ábrázolva. Látható itt azonkívül a különböző főző és ivó edényeknek hosszú sorozata: ezeknek egy része érdekesen sárga vagy éppen rózsaszínre van festve, illetve égetve. Nem csekély érdekességre tarthat számot az a tál,

9 212

210

Táblakép – festőképmások – Endrey

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. I. 236-238. l.

Téli Tárlat a Műcsarnokban.

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

Követ urak

Feltételezzük, hogy a törvények szellemét mindenki érti és aképpen is akar cselekedni. E nemes buzgóságot néha éppen maga a törvény teszi lehetetlenné, mert mondjuk amolyan „félrendszabály", amellyel mindenki érdekei szerint bánhat és alkamazhatja. Igyekeztek is a régiek mindenféle formában bebifláztatni a szabályokat, hogy a végén az azonos értelmezés is megszülessék.

Határtalan önbizalommal még olyan is akadt hajdani atyánkfiai közül, aki az egész Werbőczy-féle törvénykönyvet versbe szedte. 1699-ben jelent meg Kolozsvárott a „... Törvényköny Compendiuma Melly közönséges Magyar Versekbe formáltatván íratott és kiadatott Homoród Sz. Páli N. Ferencz által". Az akkori jurista deák bizony magolhatta a bikfarímeket, mintegy értelmezve magának a törvénynek is a tartalmát. Eképpen festett a törvény előtti egyenlőség eszménye: *„Az hajadon leányok vallást nem tehetnek, / Oltalmi s Curatori másnak nem lehetnek, / Sem pedig Tutorságot ők nem viselhetnek? / Mert ők elméjek szerint gyengék s erőtlenek."* Az efféle gondolatokból nyilvánalóan következett az is, hogy nemcsak a nők, vagyis a hajadon leányok körét, tartották alkalmatlannak a magasabb pozíciókra, hanem egyéb „alsóbb osztályokat" is. Ezért a követség dolgában is nagyon bonyolultan voltak képesek eljárni, hiszen a képviselet kérdése is ugyanilyen ősi jogszabályokon nyugodott. Néha megpróbálták megreformálni a kövületszerű előírásokat, de nem éppen a legnagyobb sikerrel. Erről is szól a mai történetünk.

***

A magyar király helytartótanács 1843-ban ezen a napon jelentette meg rendszabályait a városi követek országgyűlési részvételét illetően. A kezdeményező város a szabályozások megszületésében Székesfehérvár volt, mert 1842-ben városi statutumban határozták el, hogy a következő évi országgyűlésre küldendő követeiket az egész polgárság válassza meg. Határoztak arról is, hogy a követeknek milyen formában adhat utasításokat a város közössége. A rendelkezés részben azért született meg, mert amióta a szabad királyi városok is képviseleti joghoz jutottak 1825-től az alsóházban, azóta egyfolytában érte őket a vád, hogy jelenlétük nem legitim. Valóban bírták ezek a híresztelések némi alappal — különösen akkor, ha mai szemmel vizsgáljuk a delegálásuk rendjét —, no, de az akkori vármegyei követeket is csak nagyon kis számú szavazásra jogosult nemes ember választotta meg. A választási reformelképzelésekkel bíró magyar politikusoknak tehát kapóra jött ez az elképzelés, és ezért nagyon gyorsan minden fórumot megjártak javaslataikkal.

Megnyerték maguknak Mednyánszky Alajost a királyi udvari kamara elnökét is, aki elérte, hogy minden felterjesztés azonnal a király elé kerülhessen. Szentkirályi Móric egy egész jogtanulmányt írt a képviseleti rendről. Szalay László pedig jó taktikuskén kidolgozta, hogy miképpen lehetne a városok közösségét példaként felhasználva, majdan az egész országra kiterjeszteni az új választási rendszert azzal együtt, hogy miképpen lehetne megvalósítani valamiféle állami felügyeletet is az önkormányzatok felett. Ez utóbbi kényes kérdés volt, mert a vármegyék már rágóta sérelmezték, hogy a királyi felügyelet egyben azt is jelentette, hogy a városok csak a nevükben voltak szabadok, de mindenben az udvari kamara hatása alatt álltak. Így általában azt az egy-egy országgyűlési képviselőt is a városi tanácsok jelölték ki, de őket meg az udvar helyezte hatalomba... Gyakorlatilag a nagyobb városokban 100-120, míg a kisebbekben 60-80 személy volt az, aki politikai jogokkal bírt. Akkoriban 16 szabad királyi város volt, és ebből következően az a 16 parlamenti mandátum elenyésző súllyal esett latba, de a megyék mégis komoly veszélyt láttak a folyamatban. Nem véletlenül. Ha csak az adókivetések rendjét nézzük máris látszanak a fő érdekviszonyok. Egyes vármegyék házipénztárába aránytalanul több jövedelem folyt be, mint a kincstárba. Például Borsodban a „cassa domestica" bevétele 1817-ben 143,428 Forint volt, az állami „kontributio" csak 66,336 Forint!

A másik vonulat a személyes érdekek köre. Ebben az időszakban érkezett el Magyarország abba a fejlődési stádiumba, hogy kialakultak a közép- és nagybirtokok. A vármegyék valódi urai azok a birtokosok, akik a megtermelt vagyonuk jelentős részét már nem élték fel, hanem kölcsönök formájában kihelyezték, felvett kölcsönökkel viszont birtokaikat gyarapították. A hitelek egyben a gazdagodás alapját is képezték, és ezek az urak anyagi gondoktól mentesen, tekintélyes „hononáriumért" intézték a vármegye ügyeit és lehettek országgyűlési követek is. (Sohasem „fizetésért"dolgoztak, hiszen a kifejezésekre fiskálios logikával is vigyáztak!)

Mint hitelezők, nagyon is jól érvényesítették igényeiket amikor az országgyűlésben az adósoknak kedvező pénzügyi rendeletek ellen küzdöttek. Ha azt is hozzátesszük, hogy többek között pl. a bencés rend is a nagy hitelezők közé tartozott, akkor sejthető, hogy a kialakult felügyeleti rendet a választók és választottak között miért nem akarták megváltoztatni. Érthető az is, hogy maguk a városok sem lelkesedtek azért, hogy a választási rendszer éppen náluk változzon meg először, hiszen akkor átalakult volna az egész belső hierarchia...

Ennek a harcnak az lett az eredménye, hogy egy felemás rendelet született a követküldés ügyében. A városok az országgyűlési választások idejére megválaszthattak soraikból fele annyi tagot, mint ahány főt számlált a városi tanács és ők együtt delegálták és választották meg soraikból a képviselőjüket.

A rendelet szerint viszont a követ utasítására csak a városi tanács volt jogosult. Az alsó és felsőház a törvény tárgyalásán rendesen összeveszett azon, hogy miképpen lehetne törvényességi felügyeletet gyakorolni a tanácsiok felett... Így ez a rész kimaradt a törvényből. Az egész rendszernek a legnagyobb hibája egyébiránt éppen az utasításokban volt.

A király és a rendek az utasítások rendszerében mindig csak azt akarta tárgyalni amiből hasznot remélt. Ezért gyakorta ismétlődtek az alsó- és felsőház között a végeláthatatlan üzenetváltások ami aztán Kölcsey szerint is: lábolhatatlan zavarokba" vitte a T. Házat. A tevezett választási rendszer is azért aludt el egy időre, mint általánosan bevezetett rendszer, mert az egyéni érdekeket ügyesen lepleztéhették a közjogi gondolkodásukra jellemző foramlizmussal.

***

„Nem minden becsületes dolog, ami nincs tiltva."

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli Krónika 05.40 Falurádió 08.20 Mindennapi tudomány 08.30 Hangszemle Rádió-, televízió-, kulturális programok 09.00 Hírek, időjárás 09.05 Napközben 11.05 Cigányfélóra 11.35 Nemes Nagy Ágnes: Amerikai napló 1979. 3. rész 12.00 Déli Krónika 12.30 Vendég a háznál Gyerekekről felnőtteknek 12.50 Külpolitikai figyelő 13.00 Hírek, időjárás 13.05 Ki nyer ma? Játék és muzsika tíz percben 13.15 Falurádió (ism.) 13.30 Hitélet 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.55 Első közlés 15.55 Cégér 16.00 Délutáni Krónika 16.15 Mindennapi gazdaság 16.30 Zenefórum 17.05 Magyarországról jövök 18.00 Esti Krónika 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.25 Jó éjszakát, gyerekek! 19.35 Összeállította: Nádasdy Ádám 20.05 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.05 Kosssuth-klub 21.55 Ajánlott levél 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Fórum 23.05 Kis éji zene 24.00 Hírek, időjárás

PETŐFI

04.30 Napindító 08.05 Sportreggel 08.00 Mai műsorainkból 08.20 Rivaldafényben Haris Alekszjov és Jorgosz Delarasz 08.50 Helykereső 09.00 Hírek, időjárás 09.05 Zene szó 10.55 A Petőfi válaszol 11.00 Hírek, időjárás 11.05 Napóra Petőfi — érdekes 12.05 Nótakedvelőknek 12.45 Időjárás- és vízállásjelentés 13.00 Hírek 13.05 A Szabó család (ism.) 13.30 Idősebbek hullámhosszán Fúvós muzsika 14.00 Kabarécsütörtök Kettőtől ötig 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Napóra Petőfi — érdekes 17.55 Gordiusz plusz 18.00 Rockhullám A P. Mobil hangversenye 18.30 Helykereső Szociálpolitikai magazin 19.05 Az én újságom 19.35 Prímások pódiuma 20.00 Egy csapatnyi Déryné II. rész 21.05 Daráló (ism.) 21.35 Heavy-metal híradó 22.00 Hangfalfestő 22.30 Jazzlista 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.00 Műsorajánlat 09.05 Pódium 10.00 Hírek 10.05 Rádiószínház A másik út Cs. Szabó László hangjátéka 10.30 Operarészletek 11.10 A XX. század zenéjéből 12.00 Hírek 12.05 Hangverseny délidőben 13.26 A kórusirodalom mesterműveiből 14.00 Hírek 14.05 Vezírek és konzulok 14.44 Zenekari muzsika 16.00 Hírek 16.05 Éneklő ifjúság 16.17 Magyar művészek operafelvételeiből 17.00 Gordiusz 17.50 Népzenekutatók műhelyében 18.00 Hírek 18.05 Hegedüs Mónika fuvolázik, Dobozi Borbála csembalózik 19.05 Magyar képek 19.45 Wynton Marsalis (kornett) és az Eastman Rézfúvós Együttes felvételeiből 20.20 Jancsi és Juliska Részletek Humperdinck operájából 21.05 Mahler: IV. szimfónia 22.00 Hírek 22.05 A zene üzenete 22.20 Napjaink zenéje 23.13 Így láttam Kodályt 23.47 Liana Pasquali hárfázik 00.05 Éjszakai jazz-klub

JUVENTUS RÁDIÓ

08.00 Hírek, információk, sport 10.00 Film, színház, musical 11.00 Juventus délelőtt 12.00 Régi csibészek 13.00 Pénz, piac, család 14.00 Lovasmagazin 15.00 Újdonságok 16.00 Egészségről mindenkinek 17.00 Contry, folk, blues 18.00 Hírek, információk, sport

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

05.40 Falutévé
06.00 A Reggel
08.05 A Financial Times kelet-európai híradója
08.30 Közjáték
08.35-12.05 NAPKÖZI
09.00 Pokoli paradicsom
Brazil filmsorozat XLV/34.
10.00 A klinika
NSZK tévéfilmsor. (ism.)
XII/7.: **Orvos ingyen és bérmentve** (ism.)
11.00 Játék
12.00 Hírek
12.05 Képújság
16.00 Délutáni egyenleg
16.10 Telesport
17.00 Northwood
Kanadai tv-filmsorozat
XXXVIII/7.
17.30 Menedzser magazin
IV. évfolyam, 15. szám
18.10 Pénzvilág
18.20 NAPKÖZI
18.40 Gyereksarok
Leo és Fred
Magyar rajzfilmsor. (ism.)
XIII/11.: **Ünnepi ebéd Pingu**
Német-svéd rajzfilmsorozat
19.00 Álljunk meg egy szóra!
Grétsy László és Vágó István nyelvművelő műsora
19.10 Különvélemények
Mészöly Dezső műsora
20.00 Híradó
20.30 Telesport
20.40 Szomszédok
Teleregény 156. fejezet
21.10 Friderikusz-show
Garantáltan politikamentes talk-show
22.35 AKTuális
23.00 Közjáték
23.05 Férfi kosárlabda klubcsapatok EB döntője
Közvetítés Athénből, felvételről
00.35 Híradó
00.40 BBC-Híradó

TV 2

06.00-10.00 NAP-KELTE
15.54 Ötöd-ölő
Telefonos játék
16.09 Keresztények
Angol ismeretterjesztő filmsorozat, XII/1.
A választott nép
17.00 Híradó
17.05 Prizma
Életmódmagazin
Klimax
17.45 Gyerekeknek
Nellie, az elefánt
Angol rajzfilmsorozat
Nellie életet ment
17.50 Elektor kalandor
18.00 Híradó
18.10 Regionális híradó
18.25 Regionális magazin
19.00 Mentőosztag
Angol-ausztrál tévéfilmsorozat, XIV/8.
Kibékülés kígyóval
19.50 Magyarország — Svédország
Válogatott labdarúgó mérkőzés közvetítése a Népstadionból
22.00 Esti egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló
22.25 A TV2 Filmklubja:
Román filmek bemutatója
Helyszíni szemle
Román film (1969 100')

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés
16.05 Kölyökbanda
Francia film (ism.)
17.40 Zorán: Hozzám tartozol
18.20 Mesesarok
18.45 Hírek
19.00 A falu jegyzője
Magyar tévéfilm, 4. rész
A szökésben lévő Viola, Tengelyi irataihoz csak az ügyvéd meggyilkolásával juthat. Tengelyi a gyilkosság gyanújába keveredik.
20.15 Nyikita Mihalkov, a színész
Szibériáda I.
Orosz filmeposz (1979)
Koncsalovszkij a tajga eposzát alkotta meg ezzel a filmjével.
21.55 Hírösszefoglaló

RTL

07.00 Jó reggelt Németország! Magazin 09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek (ism.) 10.30 Megéri az árát! Játékshow 11.00 Kockázatos! Főszerepben: a tudás, a tempó és a pénz 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.00 Hírmagazin 12.30 A springfieldiek története Családsorozat 13.20 A kaliforniai klán Családsorozat 14.10 Vészhelyzet Filmsorozat 15.00 Gyilkosság a hobbija Am. krimisorozat (ism.) 16.00 Hans Meiser Tv-kerekasztal- beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Egy rém rendes család Am. családsorozat (ism.) 18.00 Tizenegy 99 Magazin 19.15 Vigyázat, robban! Magazin 19.45 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 Életre szóló hivatás NSZK vígjátéksorozat 20.45 Segítség, megbolondult a családom! NSZK vígjátéksorozat 21.15 Segélykiáltás Drámai segélyakciók 22.15 Marcus Welby, az orvosdoktor Amerikai kórházsorozat A só íze 23.15 Gottschalk Késő esti show 24.00 L. A. Law Sztárügyvédek, trükkök, perek Amerikai filmsorozat Árverés 01.05 Egy rém rendes család Családsorozat 01.40 Ki a főnök? Vígjátéksor.

SUPER

16.30 Zenés műsor 18.30 Bonanza — amerikai western családregény 19.30 Honey West Bűnügyi filmsorozat 20.00 Videodivat 20.30 Imágó bank 21.30 Európai mozimagazin 22.00 ITN-hírek 22.30 Európai napi gazdasági magazin 22.50 Tőzsdeszemle 23.00 Hosszú az út hazáig Am. játékfilm (1981 100')

SAT 1

06.00 Jóreggelt a SAT1-gyel! Benne: Sporthírek 08.25 Kalifornia Napja alatt (ism.) 09.15 A szenvedély árnyéka (ism.) 10.00 Az immenhofi vakáció (ism.) 11.35 Szomszédok (ism.) 12.00 Szerencsekerék (ism.) 12.40 Megmentők (ism.) 13.30 A szenvedély árnyéka Amerikai szórakoztató filmsorozat 14.20 Szomszédok Ausztrál családsorozat 14.50 Kalifornia Napja alatt Amerikai családsorozat 15.45 A bosszúállók Angol krimisorozat 16.45 5 x 5 17.20 Menj az egészre! 18.45 Híradó 19.00 Pont, pont, pont - Szókvíz 19.30 Szerencsekerék 20.15 Az összeesküvők Az igazságosság nevében Amerikai krimisorozat Emberi szervek feketepiaca 21.20 Halli Galli Szórakoztató show 22.15 Sötét alagút Olasz akciófilm (1986 80') 23.35 Drakula-sorozat: Drakula és Frankenstein Német-olasz-spanyol rémkomédia (1968 90') 01.05 A bosszúállók Angol krimisorozat (ism.)

MTV

13.00 Délutáni egyve[illegible] Nagy slágerek 18.00 [illegible]jon! 20.00 Telefonos műsor 20.30 A legkí[illegible]bak 21.30 Divattem[illegible]ca-Cola híradó 23.1[illegible]mekből 23.45 Egy Táncparti 02.00 Kris[illegible] műsora

PRO 7

05.25 Egy Colt minden es[illegible] 06.10 Jenifer Ifjúsági filmsorozat 08.20 Parker Lewis az iskolaritást. (ism.) 08.50 Kemény, de sz[illegible]gében Am.detektívsorozat (ism.) 09.5[illegible]ács férfi anyu ágyában Játékfilm (I[illegible]ste 11.35 San Francisco utcáin Am. k[illegible]misorozat (ism.) 12.35 Bill Cosby-show (ism.) 13.05 Vegas Amerikai krimisorozat 14.00 A Baskerville-ek kutyája Angol krimi 15.25 Kemény, de szívélyes Amerikai detektívsorozat A nővérek 16.20 Rajzfilmek A gyilkos paradicsomok Kisértethistória Egy szokatlan szellem Garfield és barátai A Flintstone család 18.05 Parker Lewis az iskola réme Amerikai vígjátéksorozat 18.35 Bill Cosby-show Amerikai vígjátéksorozat 19.05 San Francisco utcáin Amerikai krimisorozat A félelmetes ház 20.00 Hírek 20.15 A műtét Amerikai játékfilm Utána: Hírek 22.10 T. J. Hooker Amerikai krimisorozat A szenvedély közbeszól 23.10 Szenvedélyes bűnök — bűnös szenvedélyek Amerikai krimi 01.10 Jake és McCabe (ism.) 01.55 Hírek

DSF

11.20 Ki, hol, mi? (ism.) 12.00 Minden oké! (ism.) 12.30 Hopp vagy kopp? (ism.) 13.00 Tévétőzsde 13.35 Kötelező és szabadon választott 14.30 Klasszikusok A természet világa 15.15 DSF-edzés 15.30 Sport a javából! 17.55 Hírek, sport, időjárás 18.05 Hopp vagy kopp? - játék 18.35 Ki, hol, mi? — sportkvíz 19.25 DSF-studió 22.05 Offenzív 23.05 Életmód — A Carina szerkesztőségének magazinja 24.00 DSF-stúdió 00.35 Klasszikusok

TV 5

13.15 A Bátrak parkja Kanadai teleregény 13.40 Kulturális erőleves 16.30 Pokoli halászat Ifjúsági sorozat 17.20 A muskétások konyhája 17.35 Nőknek bizalmasan 18.00 Kérdések egy bajnokhoz 19.00 Játék a szavakkal 19.30 Belga híradó 20.00 Nem kell álmodoznil 21.00 Francia híradó 21.30 Társadalmi magazin 23.35 Afrikában töltött napok

NAPI AJÁNLAT

TV 1 — 09.00 — Pokoli paradicsom

Brazil filmsorozat XLV/34. rész
Julianó nem nézi jó szemmel, hogy Christa olyan lelkesen segédkezik a gyógyítást végző orvos mellett. Elkezdődhet a templom felújítása, Carlos cége megadja a várt segítséget. Eduarda érzi, hogy egyedül Nóhoz kötődik az élete, s keresi a megoldást házassága megnyugtató lezárására.

TV 2 — 22.25 — Helyszíni szemle

Román film
Az alkoholizmus veszélyeiről szóló oktatófilmhez a forgatást irányító ügyész kiviteti azt a két fiatalkorút, akiket nemrég tartóztattak le ittas állapotban elkövetett huligánkodásért. A szemlén részt vevő tanár hiába tanácsolja neki, mondja meg a fiúknak, hogy szabadok, nem hallgat rá.

DUNA TV — 20.10 — Szibériáda I.

Orosz filmeposz (1979)
Szibéria ősrengetegében rejtőző Jelanyt csupán a folyó köti össze a külvilággal. A konok Afanaszij elhatározza, hogy utat épít a nagyvilághoz. Egy nap szökött fegyenc érkezik a mindentől távol lévő falusi környezetbe, célja: a jelenlegi állam megsemmisítése egy új Napállam megteremtésével.

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Ragtime — mb. am. filmdráma
20.10 Mozimánia: A fény művészete mb. am. dokumentum- film
21.45 A postás mindig kétszer csenget mb. am. film
23.05 Pisztolyművész — mb. am. akciófilm

„Örökös megváltás"

Új kollégiumi helyek

Fejér Megye Közgyűlése februári ülésén hozott döntésével a pécsi felsőoktatási intézményekben továbbtanuló Fejér megyei diákok kollégiumi helyeinek növelése érdekében további kollégiumi helyek megváltásáról határozott.

E közgyűlési döntés alapján került sor a közelmúltban a Fejér Megyei Közgyűlés elnöke és a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem rektora közötti megállapodás aláírására, melynek értelmében a megyei önkormányzat költségvetéséből 4millió 400 ezer Ft elkülönítését és átutalását vállalta a kollégiumi helyek növelése érdekében, 20 újabb helyet vásárolnak.

A megállapodás megkötése kedvező lehetőséget teremtett a pécsi felsőoktatási intézményekbe felvételt nyert és ott tanuló Fejér megyei egyetemisták nagyobb számú kollégiumi elhelyezésére, a felsőfokú tanulmányok anyagi terheinek csökkentésére. A megállapodás, illetve az egyetem kezdeményezése jelenleg is nyitott, ahhoz a megye területén működő bármely települési önkormányzat, szerv, szervezet csatlakozhat.

A további felajánlások — még több kollégiumi hely örökös megváltásával — a megyei önkormányzat döntését követve más települések és gazdasági egységek is segíthetnék a továbbtanulni szándékozó Fejér megyei diákok jobb tanulási feltételeit.

A Pécsi Regionális Univerzitas szervezésében kialakítandó új diákszállásokból Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata is megvásárol három helyet a leendő fehérvári hallgatóknak.

Vasárnap lesz a városi verseny

Játék, határok nélkül, fehérváriakkal

Csupa móka és kacagás: egy vetélkedő, amely nem kíván nagy felkészülést, de szükség van hozzá ügyességre, leleményességre, játékkedvre. A Játék határok nélkül című nemzetközi vetélkedősorozat 1964-ben indult útjára, s azóta minden évben megrendezik, hiszen ez a nemzetközi televíziózás egyik legnépszerűbb és legsikeresebb műsora. Bizonyára azért, mert rendkívül látványos: nagyméretű, szabadtéri díszletben, színpompás jelmezekben mérkőznek meg egymással a csapatok a játékban, amelyben ötvöződnek a színházi, a cirkuszi, a sport-ügyességi elemek. Az idén a vetélkedő országok között lesz Magyarország is — s ez a nagyszabású játék arányait, technikai igényeit tekintve nagy feladat elé állítja a Magyar Televíziót, ahol külön stáb foglalkozik a szervezéssel, a megvalósítással.

A magyarokon kívül még a görögök számítanak újjoncoknak, így ez a két ország, valamint a döntő színhelyéül választott Csehország csupán egy fordulót rendez, míg a többiek, Anglia, Olaszország, Portugália és Svájc két-két forduló házigazdái lesznek. Így a Játék határok nélkül című vetélkedő tíz fordulóból és a döntőből, összesen tehát tizenegy adásból áll. A vetélkedőt kötelezően közvetítik a résztvevő országokban, de a műsort a világ más televízióállomásai is bemutatják. Hiszen végülis a játék elsődleges célja, hogy a különböző országok népei megismerjék egy más kultúráját, hagyományait, legszebb tájait, s emelett a nézők százmilliói kitűnően szórakozzanak.

A versenyben résztvevő országok 10 városuk egy-egy csapatával nevezhetnek, s minden versenyfordulóra más-más város csapata utazik a fordulót rendező ország viadalára. Magyarországot Debrecen, Gödöllő, Hajduszoboszló, Paks, Pápa, Sárospatak, Szekszárd, Tapolca, Kecskemét és Székesfehérvár képviseli majd a versenyen. A Magyar Televízió stábja választotta ki közülük azt a várost, amely a magyarországi verseny házigazdája lesz. Kecskemét mellett voksoltak, nem véletlenül: a város hatalmas, nyáron zöldellő parkkal körülvett szabadtéri szabadidőközpontjában csónakázni, strandolni egyaránt lehet, arról a dombról pedig, amelyen majd egy víztorony épül, belátni nemcsak a szabadidőközpontot, de Kecskemétet és környékét is. A verseny témáját mindig a rendező ország jelöli ki: a kecskeméti játékban Bartók Kékszakállú herceg vára című műve lesz a téma.

A nyolctagú székesfehérvári csapat Walesbe utazik majd: Rhyl város híres Bodelwyddan-kastélyában vetélkedhetnek, a téma pedig Lewis Caroll Alice Csodaországban című ismert műve lesz. A fehérvári sporthivatal már szervezi a versenyre jelentkező polgárok városi vetélkedőjét, amelyre április 18-án, vasárnap 10 órakor kerül sor. A 78 jelentkező az uszodában majd a Tóparti Gimnáziumban ügyességi feladatokban jeleskedhet. Ekkor dől el, ki az a nyolc fehérvári — négy nő és négy férfi — akik a várost képviselik majd a játékos nemzetközi vetélkedőn. Szurkolókra is számítanak: azokra, akik szívesen biztatnák a csapatot a távoli Walesben. A háromnapos útra az Ibusz fehérvári irodájában lehet jelentkezni. A versenyre készül egy Székesfehérvárt bemutató fim is, ezért az önkormányzatnál várják a szponzorok (vállalatok, üzemek) jelentkezését, akik szeretnének ebben a filmben bemutatkozni, s egyúttal támogatni a csapatot.

G. G.

Endrey-Nagy Attila képei a színház galériájában

AZ ISMERETLEN MÉLYRÉTEGEI

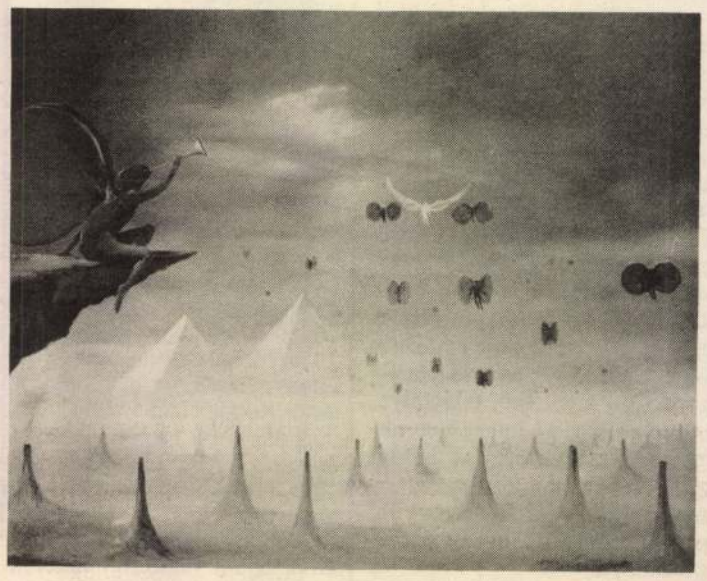

Endrey-Nagy Attila témái a transzcendens megnyilvánulásokat racionális keretekbe hajtani próbáló tudat, a megfoghatatlan, a parajelenségekhez is társítható víziók határán mozognak. A kompozíciók háttere sokszor önmaga törvényeit élő „vetítővászon", melyre az ismeretlenből, a tudás mélyrétegeiből „illeszkednek" rá a különös alakzatok, ahol azok más dimenziók, hatások törvényeit teremtik; és ha a rendezőelv a képzelet a valahol megélt történéseket újratranszponálja egy olyan valóságosnak számító érzékelés síkjára, ahol az élet még a természet törvényeit követné. Ezért az üzeneteik jórészt nem az értelmet célozzák, hanem az intuíciók révén, érzésekkel közvetítve a létezés más útjait is feszegető emberhez szólnak, aki képes harmóniát teremteni a valóság és a misztikum párhuzamából, ahonnét már minden kifutás a végtelenre nyílik.

A semmiből felbukkant tárgyak a szemlélő felé nyújtózkodva kiélesednek, határozott formát öltenek, feszültséget hozva kiválnak vagy megnyugtató helyet találnak, ahol a fantázia is lefojtott; ez az emlékek összehányt lomtára, a freudi tudattalan, ahol minden jel, tehát értelmük van, ami nem megragadható ugyan, csupán értelmezhető, ám mindig kapocs a lényegtől a tartalomig.

Van valahol egy hely, ahol az élet lefékeződik, a világ s jelenségei megfordulnak, újabb elipszist írva bevilágítják a minden lehetséges egyikét. Mint mikor a feldobott kő a zuhanás pillanata előtt egy létezésnyi időre egy ponton megáll, a festmények is a bármivé bomló nyugalom pillanatnyi hatásának tükröződései, tudati képek, a szemlélőt meg nem rázó: a fájdalom legyen azé, aki az elviselhetőségért cserébe, rejtvényekben cipeli.

Az alkotónak azok a képei („Transzmutáció", „Evangélium", „Ragyogás", „Áradó kegyelem", „Ne érints meg"), ahol a háttérnek csupán hangulati szerepet szán, és melyeken a színek hol egybemosódó, hol meg különváló bodorfüggönye nem sokban lépi túl a díszletfestés szintjét, kevésbé sikerültek. A „Ne érints meg", csakúgy, mint a társai, nem áll össze szerves egésszé, az „epizódok" nem a művészi látomás összefogott eredményei; a mű erősen véletlenszerű, a befejezetlenség érzetét keltő, gyengeségével a „Kokütosz" mellett kilóg a kiállított festmények közül.

Nemcsak a tárlat legjobb darabja, hanem különálló alkotásként is kimagaslik a „Krónika". A borongóan sejtelmes, halottvirrasztás hangulatú képen a művész itt először tudta igazán függetleníteni magát a tudatalatti régióktól, jelképrendszere megmarad, de végre szabadon a látványhatásokra épít — méghozzá mesteri módon. Kiemelkedik még a több titkot rejtő „Armageddon" és „Pentaleükhosz", akárcsak a szerző korábbi tájképeinek hangulatát a tudattalan kisüléseivel ötvöző „Grál".

(V. Z. Zs.)

(A kiállítás Székesfehérváron, a Vörösmarty Színház galériájában tekinthető meg, április 30-ig várják az érdeklődőket.)

Megalakult a Fundamentum Szövetség

Kilencezer alapítvány

Hazánkban jelenleg közel 9000 alapítvány működik, legtöbb alapítvány egymástól elszigetelve, egymás tevékenységét, s a lehetőségeket sem ismerve, információk hiányában. Az is sajátos, hogy az alapítványok közül mindössze 10 százalék rendelkezik megfelelő tőkével ahhoz, hogy támogatást tudjon nyújtani, a 90 százalék szponzorokat kereső alapítvány.

Az alapítványok számának növekedése mind a civil társadalom, mind a különböző szervek tenniakarását jelzik. A működtetésükében nagy tapasztalatokkal rendelkező amerikai és európai gyakorlattól a hazai működési gyakorlat azonban eltér, annak ellenére is, hogy az alapítványok egy része állami támogatással jött létre, vagy az alapítványok kezdtek vállalkozásba is, az anyagi alapok megteremtése érdekében.

A gyermek- és ifjúsági célú alapítványok — melyek száma örvendetesen emelkedik — esetében is hasonló helyzet alakult ki. Ennek áthidalására és a közös gondolkodásra, cselekvésre, a sajátos érdekek érvényesítésére jött létre a GYIASZ, a Gyermek és Ifjúsági célú Alapítványok Szövetsége- rövidített neve: Fundamentum Szövetség.

Célja: a Magyarországon már működő, bíróság által bejegyzett gyermek- és ifjúsági célú alapítványok együttműködésének szervezése, közös érdekeik feltárása és a szövetség tagjainak képviselete. Közreműködés az alapítványok működését befolyásoló, illetve a gyermek- és ifjúsági problémák megoldását elősegítő jogi és közgazdasági felételek, szabályozók alakításában. Tiszteletben tartja a hozzá kapcsolódó alapítványok szuverenitását, önállóságát.

Aki a politikai pártoktól független szövetséghez csatlakozni kíván bővebb felvilágosítást az alábbi címen kaphat: Fundamentum Szövetség, Nonprofit Iroda, Budapest XIII., Dolmány u. 12.

R. S. Zs.

Kulturmix

Vizuális nevelés

A Fejér Megyei Pedagógiai Szolgáltató Intézet szakmai továbbképzést tart a vizuális nevelésről az általános és középiskolák rajztanárainak április 19-én, 9 órakor Dunaújvárosban, a Munkás Művelődési Házban. Az egész napos programban előadások hangzanak el a vizuális nevelés szakmai kérdéseiről, rajztanításról.

Évfordulós Bánk bán

Erkel Ferenc halálának 100. évfordulója alkalmából az Erkel Színházban Kerényi Imre rendezésében újították fel a Bánk bán című operát, amelyet április 16-án láthat a közönség. A kettős szereposztásban bemutatott mű diringesei, Nagy Ferenc, Cser Miklós, a címszerepet Molnár András és Daróczy Tamás alakítja.

Pest után London

A megalakulásának 150. évfordulóját ünneplő New York-i Filmharmonikusok együttese, az Interkoncert meghívására — európai turnéjuk részeként — adott koncertet Budapesten. A világhírű muzsikusok 1930-ban jártak először nálunk, akkori szereplésük érdekessége, hogy Arturo Toscanini dirigált. Az együttes Pest után Londonban hangversenyezik.

Vetélkedő diákoknak

A Föld napja alkalmából április 22-ére, diákcsoportoknak természetismereti vetélkedőt hírdet meg a Fejér Megyei Művelődési Központ és a Barátság Háza. A program a Természet képekben című kiállításhoz is kapcsolódik.

Századvégi szonettek

A közelmúltban jelent meg a költészet napára a Széphalom Könyvműhely és a Könyves Kálmán Kiadó közös gondozásában Markó Béla: Kannibál idő című kötete. A Széphalom kiadta még Alain Bosquet: Századvégi szonettek és egyéb költemények című munkáját is, amelynek verseit Somlyó György és Tóth Krisztina válogatta.

Gála a színházban

A szárazföldi csapatok és intézményeik legjobb amatőr előadóművészei lépnek fel a Ki mit tud? döntő gálaműsorában a Vörösmarty Színházban, április 18-án 15 órakor.

Endrey-Nagy Attila festő

Az ismeretlen mélyrétegei

Endrey-Nagy Attila víziószerű képei

Endrey Nagy Attila témái a transzcendens megnyilvánulásokat racionális keretekbe hajtani próbáló tudat, a megfoghatatlan, a parajelenségekhez is társítható víziók határán mozognak. A kompozíciók háttere sokszor önmaga törvényeit élő „vetítővászon", melyre az ismeretlenből, a tudás mélyrétegeiből „illeszkednek" rá a különös alakzatok, ahol azok más dimenziók hatások törvényeit ismertetik; és ha a rendezőelv érvényesül, a képzelet a valahol megélt történéseket újratranszponálja egy olyan valóságosnak számító érzékelés síkjára, ahol az élet még a természet törvényeit követné. Ezért az üzeneteik jórészt nem az értelmet célozzák, hanem az intuíciók révén, érzésekkel közvetítve a létezés más útjait is feszegető emberhez szólnak, aki képes harmóniát teremteni a valóság és a misztikum párhuzamából, ahonnét már minden kifutás a végtelenre nyílik.

A semmiből felbukkant tárgyak a szemlélő felé nyújtózkodva kiélesednek, határozott formát öltenek, feszültséget hozva kiválnak vagy megnyugtató helyet találnak, ahol a fantázia is lefojtott; ez az emlékek összehányt lomtára, a freudi tudattalan, ahol minden jel, tehát értelmük van, ami nem megragadható ugyan, csupán értelmezhető, ám mindig kapocs a lényegtől a tartalomig.

Van valahol egy hely, ahol az élet lefékeződik, a világ jelenségei megfordulnak, újabb ellipszist írva bevilágítják a minden

Armageddon

lehetséges egyikét. Mint mikor a feldobott kő a zuhanás pillanata előtt egy létezésnyi időre egy ponton megáll, a festmények is a bármivé bomló nyugalom pillanatnyi hatásának tükröződései, tudati képek, a szemlélőt meg nem rázó: a fájdalom legyen azé, aki az elviselhetőségért cserébe rejtvényekben cipeli.

Az alkotónak azok a képei (Transzmutáció, Evangélium, Ragyogás, Áradó kegyelem, Ne érints meg), ahol a háttérnek csupán hangulati szerepet szán, és melyeken a színek hol egybemosódó, hol meg különváló bodorfüggönye nem sokban lépi túl a díszletfestés szintjét, kevésbé sikerültek. A Ne érints meg, csakúgy, mint a társai, nem áll össze szerves egésszé, az „epizódok" nem a művészi látomás összefogott teremtményei; a mű erősen vázlatszerű, a befejezetlenség érzetét keltő, gyengeségével a Kokütosz mellett kilóg a festmények közül.

Nemcsak a tárlat legjobb darabja, hanem különálló alkotásként is kimagaslik a Krónika. A borongóan sejtelmes, halottvirrasztás hangulatú képen a művész itt először tudta igazán függetleníteni magát a tudat alatti régióktól, jelképrendszere megmarad, de végre szabadon a látványhatásokra épít – méghozzá mesteri módon. Kiemelkedik még a titkokat rejtő Armageddon és Pentaleükhosz, akárcsak a szerző korábbi tájképeinek hangulatát a tudattalan kisüléseivel ötvöző Grál. (A kiállítást nemrég Balatonfüreden a Folyosó Galériában tekinthették meg az érdeklődők.)

V. Z. Zs.

Jókai Mór

„Ragad itt a költészet mindenkire!"

Kakas Márton levelei Balaton-Füredről *

(1860. július 29.)

Tisztelt szerkesztő úr! Valahára jó idő van! (Szellemdus gondolat, az időjáráson kezdeni) vége van annak a nagy hidegnek. Azt mondják, hogy ezt is az Üstökös okozta. Szegény *Üstökösre* mindent is ráfognak: ha háboru van, azt az Üstökös hozta, ha megbomlik az időjárás, az az Üstökös hibája; ha nyáron elfagy a vetemény, az Üstökös feleljen érte; ha sok bor termett, az is az Üstököstül származik; ha döghalál van, az is az Üstökösből jött! Mért nem fognak már rá a Bolond Miskára is valamit? Miért nem tulajdonitják a háborut a Pesti Hirnöknek? a késő fagyokat és rossz időjárást a Budapesti Hirlapnak? a rossz termést a szépirodalmi lapoknak; a sáskajárást az augsburgernek; a sok bort a Napkeletnek s a döghalált az Uj Időnek? mért fognak minden gonoszt az én szegény lapomra? Füreden nincs már az a szoba, fürdőkád, kémény, szelelőlyuk, úgy magas tetejű kalap s más efféle *kiadható* lokalitás, a mi vendéggel tömve dugva ne volna; de semmi olyan nagy quantumban nem kapható, mint poéta. Itt vannak olyan rajtam kivül (betürendbe szedem őket), mert különben, (ismerem már a fajtáját), – (a milyen csúnya féreg), – (mindgyárt megapprehendál) Dobsa, Jókai, Tóth Kálmán, Vajda János és Vas Gereben; mely utóbbi legközelebb vesszőt fog futni a füredi hölgysereg sorai között, a miért azt irja, hogy Füreden már minden leány menyasszony. Ez olyan ártétel, mintha valaki julius 1-jén azt hirdetné, hogy a Képes Ujság minden száma elfogyott. Hanem még ez mind nem elég. A minap egy gatyás földmives ember állit be hozzám azzal a szóval, hogy neki versei vannak, olvassam át: csak éjszaka irhat, mert nappal kapálni kell. Átolvastam egy egész csomagot, s mondhatom, hogy oly talpraesett mondásokat, oly kerek eszméket, néhol magas hazafiui lelkesedést találtam bennük, hogy azokkal becsületet vallana akármi professzionatus iró; különösen egy hőskölteménye van Kinizsiről, a mit merek a Vasárnapi Ujságnak ajánlani. Ez érdemes kollega azután megismertetett este a savanyuviz-szurkolásnál egy másik fiatal poétával, a ki megint egy 20 éves kocsislegény; annak is oly csinos költeményeit olvastam össze, hogy ha azok a divatlapokba kerültek volna, rég nagyreményű ifju költőink sorában emlegetné őket a napi itészet. Ragad itt a költészet mindenkire! Itt a földmives, gazdatiszt, mind izlelé Hippocrene büvös forrását s maga a vizosztó uradalmi egyenruhás ügynök is kitünő egyéniség, nem azáltal, hogy ír, de azáltal, hogy olvas, saját *könyvtárt tart* (!! Figyelmeztetésül sokagaru hazánkfiainak) irodalmunk jeleseiről ugy beszél, mint egy Salamon, és a Vasárnapi Ujságnak buzgó gyüjtője. (Hol vagyon a kalapod, szerkesztő?!) És ha a magasabb körökbe emelkedünk, még ott is találunk kollegára; itt találkozván idősb báró Rudics Antal a „Hervatag fűzér" hervadatlan kedélyü szerzője, ősz hajú, és fiatal mosolyu arcával , – mondja azután valaki, hogy Füred nem a Pieridák berke! –

Jövő levelem szólni fog az itteni mulatságokról, az itteni vizek hatalmáról, és különösen Molnár szintársulatáról, melyről egyelőre is annyit mondhatok, hogy mindenki közmegegyezéssel elismeri, miszerint ennél rendesebb és igyekezőbb társulatot vidéken soha nem látott, a mit abból is meg lehet itélni, hogy a szinkör minden előadása szép közönséget fogad be, ámbátor Molnár azt a dicséretes ujitást hozta be, hogy a belépti jegyeket nem küldi a vendégek nyakára s azokkal semmiféle házalást meg nem enged.

**Jókai Kakas Márton álnéven írt leveleket pesti lapokba.*

Kellei György

Az utolsó éjszaka

Felriadt álmából. Sütött a teste. A puha, finom anyagból szőtt hálóing átitatódott az izzadságtól. Felült az ágyon. Először arra gondolt, meghűlt, belázasodott, de hamarosan rájött, a kályha ontja a forróságot. Elviselhetetlen meleg szorult a szobába. Nem csoda, ha megszakadt az álma.

A félhomályban az ablakhoz botorkált és kitárta, aztán visszahúzódott a kályha mellé. Száraz, hideg novemberi levegő áradt befelé. Vörösmarty Mihály orrában érezte a télre készülődő erdő nyers illatát. Odakint a telihold világított, halványsárga fénye valószínűtlenné varázsolta a völgyet.

Amint kicserélődött a levegő, a csendes, békés külvilág ismét kívül rekedt.

A költő meggyújtotta az éjjeliszekrényen álló gyertyát, és az asztalhoz vitte. Leült a karosszékbe, megvárta, míg megnyugszik az imbolygó gyertyaláng, aztán felemelte a lefekvés előtt teleírt papírlapokat. Búcsú Börzsönytől – ez volt a költemény címe. Erősen jobbra döntött, hosszú szárú, de apró betűkből formált sorokon siklott a szeme. A szöveget ezúttal nem tarkították javítások, a vers elfojthatatlan sóhajként ömlött belőle. Gyógyírt keresett a kínzó reménytelenségre, de a versszakokba foglalt érzések mégsem nyújtottak neki vigaszt. Mihály vergődött – tudta ezt maga is. Az ember nem írhatja ki magából a keserűségét néhány ügyesen szerkesztett, rímelő sorral. Mintha előre sejtette volna kudarcát. A költeményt nem a megszokott verselőfüzetébe írta, így sajnálat nélkül gyűrte össze a lapokat, és dobta a tűzbe. A papír azonnal ellobbant, de a Perczel Sándor Tolna megyei birtokán töltött két évnek az emlékét nem lehet egyik percről a másikra oly könnyelműen megsemmisíteni. A váratlan ébredés következményeként ezen az utolsó éjszakán számvetésre kényszerült. A máskor feltűnően szelíd és zárkózott fiatalember most izgatottan járkált az emeleti sarokszobában.

1820 novemberében érkezett a börzsönyi Perczel-kúriába. Ekkor már három éve tanította a vagyonos család gyermekeit.

A megérkezés órái még mindig frissen éltek emlékezetében: a szán útja behavazott tájon vitt keresztül, a lovak nyakában csengő csilingelt. A bonyhádi templomtorony zengő harangja idehallatszott a távolból, mintha a két későbbi jó barát, Egyed Antal pélbános és Teslér László káplán köszöntése szállt volna feléje.

A szán időközben befordult a kúria udvarára. A Perczel fiúk leugráltak róla, és hógolyókat gyúrtak. Mihályt, aki az idegen érthető kíváncsiságával nézte a földszintes, tornácos kúriát és a vele szemközti gazdasági épületet, fehér lövedékek vették célba. Süvege találatot kapott, és lerepült a fejéről. Csak ekkor viszonozta a támadást. A fiúk tisztelték őt, de gyermeki elevenségük olykor zabolázhatatlanul robbant ki belőlük. Az ellentámadás golyózápora elől nővérük bundája mögé rejtőztek. Mikor Vörösmarty megpillantotta a tornác félköríve alól kilépő Etelkát, karja félúton megállt a levegőben, s a nedves, tapadós hógolyót a lába mellé ejtette. Etelka nyomában megjelent az inas, és a házba vitte a saroglyában felhalmozott poggyászt.

A téli hónapok a tanulás jegyében váltak múlt idővé a költő életében. A leköltözés miatt nem kellett félbehagynia egyetemi tanulmányait; félévenként utazott föl Pestre, hogy vizsgát tegyen a jogi kar előtt. A tágabb ismeretek megszerzéséhez a börzsönyi évek alatt Perczel Sándor könyvtára nyújtott segítséget. A nagybirtokos rendszeresen vásárolt könyveket, sőt folyóiratokat is járatott, közöttük a népszerű Tudományos Gyűjtemény. Mihály igazán elégedett lehetett.

Egy vasárnap délután kopogtak az ajtaján. A küszöbön álló fiatalember fekete, prémgalléros télikabátja alól reverenda lógott ki. Teslér László, a bonyhádi káplán volt a vendég.

A költő éjszakai magányában is szeretettel gondolt Teslérre. Igaz, rengeteget vitáztak, néha összezördültek, de a fiatal pap lenyűgöző műveltsége és bíráló megjegyzései csak javát szolgálták. Shakespeare, Schiller s Goethe műveivel ismertette meg őt. Üres tarisznyával érkezett ide az Isten háta mögé, de holnap sok-sok évre elegendő szellemi útravalóval távozhat.

Egy pillanatra megállt az asztal előtt, és a verseket tartalmazó füzetre fektette tenyerét. Nem engedte becsomagolni a könyvek közé, legjobb, ha keze ügyében lesz, különben pótolhatatlanul elkallódhat.

Kisvártatva újra ingázni kezdett a szobában, egyik faltól a másikig. Fogolynak képzelte magát – gondolatai tartották rabságban. A tekeredő kígyó végzetes szorítását érezte a testén, s tudta, ha nem szabadul ki időben ebből az eltitkolt, megalázó szerelemből, hamarosan belepusztul az esztelen vágyakozásba, és az a jelképes szikla, melyhez szenvedélytől fűtött, de folytonosan lázadó lényét kötötte, a hegyoromról a zúgó mélybe rántja.

1821 tavaszáig rendben zajlott az élete Börzsönyben, a beilleszkedés tökéletesen sikerült. Költészete napról napra fejlődött, sőt ebben az évben két drámát is írt.

Ez az első tavasz azonban felbolygatta a megszilárdulni látszó körülményeket. A szerelem első rohama valósággal a magasba repítette. Kezdetben költői ábránd volt: hamis illúziókból táplálkozó rajongás Etelka iránt és mérhetetlen hit a költészet mágikus, hódító erejében.

A lányt egy tavaszi zápor kergette a közelébe. Mihály a szomszédos erdőben kószált, gyönyörködött a természetben, hallgatta a madársereg lankadatlan csivitelését. Séta közben gyakran mormolt verssorokat, és amint hazaért, rögtön lejegyezte a fejében gondosan elraktározott szakaszokat.

Azon az emlékezetes a napon hirtelen felhősödött be az ég a falu felett. Egy verssel bajlódott, sehogy sem találta a megfelelő szavakat, pedig az érzelemmel telített sorok ott lüktettek, cserélődtek gondolataiban. Eleinte észre sem vette az eleredő esőt, csak később eszmélt fel, amikor a leveleken felhangzottak az egyre sűrűsödő cseppek tompa koppanásai.

A fák közül kilátott a mezőre, ahonnan egy kék ruhás nő futott az erdő felé. Mihály felismerte Etelkát. Gyorsan lekapta a mellényét, és integetett neki. Etelka ruhája átázott. Mihály a hátára terítette e a mellényt. A fák alatt várták ki a zápor végét, úgy helyezkedtek, hogy a legkevesebb eső érje őket. Ismeretségük alatt a költő még soha nem került ilyen közel a lányhoz; válluk összeért, és az asszonyosan telt mell sietéstől való nyugtalansága döbbentette rá valójában, hogy borzasztóan szerelmes.

Etelka testéből tavaszi virágillat szállt föl, melytől Mihály elbódult. Nézte a lányt, akinek középen elválasztott haja nedvesen fénylett. Annak ellenére, hogy erős csontozatú arca volt, szelídség sugárzott róla. Mihály meg akarta simogatni, de időben meggondolta magát; nyíltan nem udvarolhat a tizennégy éves lánynak, ha Etelka idősebb lesz, és viszonozhatja a szerelmet...

Ennél a pontnál a költő megtorpant. Az erdei találkozás újra lejátszódott előtte, az emlékkép szilánkjai kíméletlenül vágtak a húsába, már-már feljajdult. Micsoda balgán reménykedett Etelka szerelmében, ragaszkodásában! Kalandos fantáziája csalta tévútra, a lány megtévesztő mosolya mögé viruló rétet álmodott és csak jóval később józanodott ki, hogy a harmatos fű helyett bűzölgő mocsár várja. Hónapok múlva értette meg igazán, hogy ezen az ingoványon át elindulhat ugyan Etelka felé, de a lány soha nem lehet az övé, az élet egyenlőtlen esélyeinek megváltoztatásához a költészet hatalma is kevés.

Mihály még a búcsú éjszakáján sem tudott megbékélni ezzel a gondolattal, bár szorongása lassan feloldódott és a fiatalos hévvel diktált lépéseket higgadtság váltotta föl. Csendesen köröztött a szobában. A faragott keretű tükörnél hirtelen megállt, és a gyertyaláng visszaverődő fényében vizsgálta arcát. Merészen ívelő orra alatt ízlésesen nyírt bajuszt és szakállt viselt. Etelka nem vallana vele szégyent, gondolta, aztán leült az ágyra. Belefáradt a zavaros, összefüggéstelen elmélkedésbe, de a hosszú várakozás béklyói mintha lazultak volna a testén. A távollét majd elviselhetőbbé teszi Etelka hiányát, vigasztalódott. Kora délelőtt elutazik Börzsönyből, hogy az ügyvédi vizsga előtt joggyakorlatot folytasson Csehfalvay Ferenc alispánnál...

Az álom újra elnyomta. Reggel pihenten ébredt, az érzelmekkel viaskodó éjszakai órák eltűntek emlékezetéből. Később, amikor alaposan felöltözve kiment a novemberi fagyba, fájó szívvel ugyan, de immár megtisztult lélekkel lépett föl a Görbőre induló szekérre.

Endrey-Nagy Attila

„Ezt a hadsereget elvesztettük”

Nemeskürty István a Don-kanyarról

„Ijesztő öncsalás tanúi vagyunk” –mondta 1991 karácsonyán, egy interjúban a neves író és történész, *Nemeskürty István*, a Requiem egy hadseregért sokat támadott, de mostanában egyre méltányoltabb szerzője. A Don-kanyarban elpusztult honvédek öt kiadást megélt krónikása mégis úgy érzi, hogy nincs divatban. „Talán azért sem – fűzi hozzá a nemrégiben tartalékos alezredessé előléptetett Nemeskürty István –,mert felfigyeltem egy veszélyes jelenségre. Nevezetesen, hogy a második magyar hadsereg kapcsán nem annyira a vértanúk elsiratásáról és a tanulságok kendőzetlen elemzéséről van szó, hanem a még élő főkatonák önigazolásáról... A százezer áldozatról alig esik szó.” Hát most essék.

– Egy személyes kérdés: mit csinált fél évszázada?

–1943 tavaszán?

–Igen, amikor híre kelt, hogy a magyar csapatok megsemmisültek a Don-kanyarban.

– Pécsett voltam, készültem az érettségire. Mint a Magyar Királyi Zrínyi Miklós Honvéd Középiskolai Nevelőintézet végzős növendéke.

– Mit tudott akkoriban Sztálingrádról és a Don melletti harcokról?

–Úgyszólván minden lényegeset. Osztálytársaim közül ugyanis többnek az édesapja magas rangban szolgált a fronton. Vagy itthon, a hátországban. Hadd említsek két mozzanatot. Az egyik: az a fiú volt a legjobb barátom és padtársam, akinek az édesapja, *Kádár Gyula* vezérkari ezredes nem sokkal később a katonai kémelhárítás főnökeként tűnt fel. A másik mozzanat: magát *Jány Gusztávot*, a Donnál állomásozó magyar hadsereg parancsnokát is személyesen ismertem. Amikor még élt szintén katonatiszt édesapám, a Ludovikán harcászatot tanított Jány parancsnoklása alatt.

–De most 1943 tavaszán vagyunk: szállingóznak a hírek Jány Gusztáv hadseregének pusztulásáról.

–A tragédiát az idő tájt igyekeztek agyonhallgatni. Akkor született meg bennem az a gondolat, hogy ennek a disznóságnak egyszer a végére járok.

–Ott, a katonai középiskolában sejtették a növendékek, hogy kint a fronton valami jóvátehetetlen történt?

–Hogy ki mit sejtett, azt nem tudhatom. Csak azt, hogy megfordult a fejemben: ezt a háborút elvesztettük.

– Tapasztalatai szerint 1943 elején a hazai közvéleményben mennyire tudatosodott, hogy a Don-kanyarban nemcsak a második magyar hadsereg zilálódott szét, hanem az ország jövője is kétségessé vált?

– Semennyire. Az emberek nem vették tudomásul a háború tényét. Becsukták a szemüket, befogták a fülüket, a pár éve tovatűnt békében próbáltak élni. S mert hallottak valamit harangozni *Kállay Miklós* miniszterelnök „hintapolitikájáról”, legföljebb azt latolgatták, hogy talán mégis sikerül megúszni az egyébként sem létező háborút.

– Az adatok nagyon különböznek, ám aligha tévedünk, ha úgy fogalmazunk, hogy a második magyar hadsereg kétszázezer katonájából 1943 áprilisában-májusában csak negyvenezer került haza. Van egy vélekedés, amely szerint a korabeli magyar kormánynak tulajdonképpen „jól jött” a honvédsereg veresége – a százvalahányezer katona áldozata mentesítette az akkori Magyarország tizenhárommillió lakosát az aktív hadviseléstől.

– Ezt csak olyan ember mondhatta, aki 1945 után nőtt fel.

–Megrovóan néz rám, holott az iménti mondatot nem én találtam ki, egy neves hadtörténésztől való.

–Neki üzenem a következőket. Egy: a magyar vezető köröknek kimondottan lelkifurdalásuk volt a fronton lévő hadsereg miatt. Még akkor is, ha erről nem beszéltek a nyilvánosság előtt. Kettő: kétségbeeséssel töltötte el őket az a tudat, hogy az elesett vagy fogságba került százvalahányezer magyar honvéd milyen jól jött volna a Kárpátok vonalán az orosz hadsereg ellen. Vagy éppenséggel a román csapatok ellen. 1978-ban jelent meg *Androka Rudolf* nyugalmazott tábornok naplója, amelyben az egyik korabeli bejegyzés szerint 1943 elején azt mondta *Szombathelyi Ferenc* vezérkari főnök: „Ezt a hadsereget elvesztettük.”

– Tagjai, a magyar határtól ezerötszáz kilométerre harcoló honvédek hősök voltak vagy áldozatok?

–Hamis kérdésre csak hamis választ lehet adni.

–Mindazonáltal erről a kérdésről vitatkoznak a kutatók és az újságírók idestova két évtizede, az ön könyvének megjelenése óta.

– Szerintem a második magyar hadsereg igenis áldozat volt. Tagjai között akadtak persze hősök is, akik igyekeztek megmenteni a rájuk bízott embereket.

– Stomm Marcell *gróf, a harmadik hadtest parancsnoka szokatlan lépésre szánta el magát: amikor érzékelte, hogy a harc kilátástalan, feloszlatta a hadtestet. Csak az olvasó kedvéért idézem híres mondatát: „Kénytelen vagyok mindenkinek saját belátására bízni jövendőjét, mivel élelmet, lőszert és végrehajtható feladatot adni nem tudok.”*

–Igazat adok neki. Végül is a háború nem receptkönyv. Nem hiszem, hogy az adott esetben mást lehetett volna tenni.

– Hős volt Stomm altábornagy vagy áldozat?

– Abban, hogy a hazatérése után halálra ítélték, közrejátszott az is, hogy a fogságban összeveszett Rákosival. De azt is tudni érdemes, hogy az oroszok nem engedték kivégezni.

– És Jány vezérezredes? Őt minek tartja? Végtére is hírhedt parancsában becstelenséggel vádolta a második magyar hadsereget.

–Jány Gusztáv sorsa tipikusan magyar sors. Bár nem vitatható, hogy parancsnoki mulasztásai miatt felelőssé tehető a rábízott katonák pusztulásáért, de hogy 1945 után valóságos komédia keretében ítéljék halálra és agyon is lőjék, az ízléstelen volt.

–Ízléstelen? Furcsa kifejezés egy kivégzett főtiszt esetében.

– Vállalom. A hadbíróság ugyanis sok mindent nem vett figyelembe. Azt például, hogy Jány vezérezredesnek lelkifurdalása volt. Belátom, hogy ez nem katonai erény, de azért jött haza Bajorországból, hogy megnyugtassa a lelkiismeretét. Úriember volt, aki vállalta tettének következményeit. Kár, hogy ezt nem méltányolta a bíróság.

– Miért nem?

– A közvéleménynek szüksége volt bűnbakra.

– Hősnek tartja tehát Jányt vagy áldozatnak?

– Ha már mindenáron ezekben a kategóriákban gondolkodik, akkor Jány Gusztávot hibáztatom a második magyar hadsereg pusztulásáért. Halálát azonban maga választotta, ezért tragikus hősnek tartom.

– Hogyan éli meg, hogy negyedszázaddal a Requiem egy hadseregért megírása és több mint húsz évvel a megjelenése után kormánypolitika szintjére emelkedett a második magyar hadsereg kedvező megítélése?

– Nem érzek elégtételt.

– Miért nem?

– Azért, mert az alaptétel változatlan. A régi és a mostani rendszerben is az a kiindulópont, hogy amit a magyar honvédek műveltek a Don-kanyarban, az kommunizmus elleni keresztes hadjárat volt. A különbség az, hogy régebben helytelenítették ezt, most viszont dicsérő hangsúllyal emlegetik. Úgy vélem, egyik felfogás sem kedvez a tárgyilagos megítélésnek.

Zöldi László

Veszprém hadtörténetéből

A boszniai válságok hatása

A magára maradt Szerbia

Alig múlik el nap, hogy az újságokban és a médiában ne szerepelne Bosznia neve. Akarva nem akarva megismertük, szinte látóterünkbe került ez a hegyes-völgyes, vérző, pusztuló tartomány. Elődeinknek sem maradhatott sok szép emléke erről az országról, mert a boszniai válságok sok család számára csak gondot és könnyet jelentettek.

A berlini kongresszust lezáró 1878. július 13-i nagyhatalmi megegyezés értelmében az Osztrák–Magyar Monarchia jogot kapott a volt török birtok, Bosznia-Hercegovina megszállására. Az augusztus közepén elrendelt részleges mozgósítás csak a közös hadsereg kijelölt alakulatait érintette, a honvédségtől csupán egy Horvátországban állomásozó dandárt helyeztek harckészültségbe a belbiztonság, illetve a határvidék védelmére.

Veszprémben a mozgósítás általános lehangoltságot keltett. Sok fiatalember kapta meg a behívóparancsot, többek közt a vármegye két aljegyzője, a járásbírósági és a törvényszéki díjnokok többsége, a főispán két fia, a város négy hajdúja. A nyomdában a szedőgyerekeken kívül alig maradt valaki, nem kis gondot okozott a helyi sajtó megjelentetése.

A bevonultak búcsúztatásakor a jutasi pályaudvaron a helyi tűzoltózenekar pattogó indulói sem tudtak mosolyt fakasztani a hozzátartozók szomorú arcára. Különböző szervezetek pénzadományokra és tépés (kötszer) készítésére hívták fel a lakosságot. A káptalan és a zsidó közösség tovább folyósította a bevonultak járandóságát. Különösen az utóbbiak felajánlása jött jól, mert sok kereskedőségéd öltött egyenruhát. Az állam nem gondoskodott a hadba vonultak hozzátartozóinak segélyezéséről, ezt az önkormányzatokra bízta. Ennek megfelelően Veszprémben megalakult az adományok szétosztására a Hátrahagyottak Segélyező Bizottsága. Aki csak tehette, részt vett a támogatásban, amelyben élenjártak a helyi 7. lovasezred tisztjei. A segélyező bizottság 54 rászoruló családnak október és november hónapokra 346 forint segélyt osztott ki. A gondoskodás egészen 1879. február végéig tartott, ezután csak a megszállásra visszatartott néhány katona családját segélyezték, illetve akik betegen szereltek le. A 19. k. u. k. gyalogezred, ahova a legtöbb veszprémi hadköteles bevonult, 1878 októberének végén visszaérkezett Győrbe. Szerencsére harcban nem vettek részt, így veszteségük sem volt.

A feszült nemzetközi helyzetben 1879 februárjában a Monarchia részleges mozgósítást rendelt el. A Magyar Királyi Honvédségnél négy kerületet – köztük a székesfehérvárit – érintett a mozgósítás. Ez azt jelentette, hogy a 17. honvéd gyalogezredet, amelynek 3. és 4. zászlóalja Veszprémben állomásozott, hadilétszámra töltötték fel. A városban háborús hangulat uralkodott, az emberek lázasan tárgyalták az eseményeket, majdnem egyöntetű volt a vélemény, hogy Szerbiával a leszámolás elkerülhetetlen. A mozgósított zászlóaljak rövidesen elvonultak Dél-Zalába, az összpontosítási körletbe, ahol seregtestmanőverekben vettek részt, készülve egy esetleges összecsapásra.

A Monarchia határozott fellépése az antanthatalmakat jobb belátásra bírta, Szerbia kedvéért nem kockáztatták meg a konfrontációt. A magára maradt Szerbia kénytelen volt az annexiót tudomásul venni és leszerelt. Ezzel a boszniai válság véget ért. A veszprémi zászlóaljak hat hét távollét után a város polgárainak ünneplése közepette visszatértek helyőrségükbe. A tartalékosok leszerelése azonban csak fokozatosan, május közepén ért véget.

(Szemelvények a szerző Veszprémi bakák és a hetes huszárok – Honvédalakulatok Veszprémben 1869–1914 című tanulmányából.)

Lakó István

Hitler testőre a főnök végóráiról

Hajnali 4 órakor Hitler megírta utolsó parancsát, ez a végrendelete is volt egyben. Az egy gépelt oldalnyi írás a következőképpen végződött: *„Én és a feleségem a halált választjuk a szökés vagy a megadás szégyene helyett. Azt akarjuk, hogy azonnal égessenek el bennünket azon a helyen, ahol a napi munkám nagy részét végeztem a 12 évig tartó szolgálat során. Berlin, 1945. április 29., 4 óra.”* Hitler aláírása előtt horogkereszthez hasonló jel volt, ezt három tanú kézjegye követte.

–Rochus Misch, *mikor látta utoljára Hitlert?*

–Április 30-án reggel. Körülbelül 11 óra lehetett, a folyosón találkoztunk.

A kérdezett, Rochus Misch nem más, mint Hitler személyes testőre, aki az olasz Gente riportere előtt fedte fel a múlt néhány emlékképét a történelem legnagyobb tömeggyilkosáról. Misch a lengyel frontról 22 éves korában került Hitler testőrségébe, s a későbbiekben a lakosztálya előtt teljesített szolgálatot.

Zsidó sofőr és szakácsnő

Arra a kérdésre, hogy miért tartja ellentmondásos személyiségnek egykori főnökét, így válaszolt:

– Sohasem értettem meg, hogy a zsidók iránti gyűlölete ellenére miért tartott zsidó származású alkalmazottakat. A sofőrje, *Emile Maurice* zsidó volt, akárcsak a szakácsnője, *Exner asszony*. Ő előzőleg a román diktátor, *Antonescu* számára is főzött és szolgált annál a galériatulajdonosnál is, ahol a Führer képeit kiállították. Ettől a két embertől nem vált meg.

A volt testőr beszélt a veréséget nehezen viselő Hitlerről is.

–Emlékszem, egyszer tanúja lehettem egy szenvedélyes vitának, amely a Führer és néhány magas rangú tiszt között zajlott. A sztálingrádi visszavonulás lehetősége volt a téma. Hitler érveit nem fogadták el. Ő kikelt magából, ordított, minden elé kerülő tárgyat felborított. Én a szoba előtt teljesítettem szolgálatot, és amikor a tisztek elmentek, az ablakhoz lopóztam: a fotelbe kuporodott, kimerült, a dühtől könnyes szemű Hitlert pillanthattam meg.

Elérkezett a pillanat...

A Gente tudósítója arra kérte a volt testőrt, hogy beszéljen főnökének utolsó óráiról.

– A hely a halál bunkerévé változott. *Hans Krebb* és *Wilhelm Burgdorf* tábornokok az én szobámban végeztek magukkal. Ezután *doktor Stumpfwecker* fecskendezett mérget Hitler kutyájába. De a legborzalmasabb jelenet a szomszéd szobában zajlott, láttam, amint *Frau Goebbels* hálóingbe öltöztette öt gyermekét, megfésülte őket, mielőtt az orvos nekik is beadta volna a mérget. Ezzel majdnem egy időben lövéseket hallottam Hitler irodájából, ez az én szobám mellett volt, aztán egy izgatott hang hallatszott: *„Linge, Linge. Azt hiszem, elérkezett a pillanat.”* Linge Hitler egyik tiszti szolgája volt. Ők is hallották a lövéseket, aztán bementek a Führer holttestéért. Én is odarohantam és láttam, amint pokrócba csavarják a testét. *Éva Braun* teste kicsit távolabb feküdt. Őt megmérgezték. Aztán mindkettőt kivitték a bunkerből, melyet akkor már állandóan lőttek és elégették őket ott, ahol most a Potsdamer Platz található.

– Mit érzett azokban a percekben? –kérdezte az újságíró.

– Félelmet. Minden összeomlott egyetlen pillanat alatt. A „főnök” nincs többé. Mentsük hát a bőrünket. De a zavarodottság és a félelem annyira úrrá lett rajtam, hogy minden lehetetlennek látszott. Azt gondoltam, hogy a feleségemhez megyek egy rejtekhelyre, nem tudtam azonban, hogy miképpen juthatok ki a falak mögül. Két nappal később távoztam.

Sikertelen menekülés

Egy alagúton át menekültem a Kancellária épületéhez. Onnan egy újabb titkos útvonalon a Friedrichstrasséra érkeztem. Kifújtam magam, mert azt hittem, megmenekültem... Néhány órával később letartóztattak az oroszok, és előbb Lengyelországba, majd a Szovjetunióba deportáltak. Ekkor nagyon sokszor gondoltam a halálra. Biztos voltam benne, hogy kivégeznek, hiszen Hitler védelmezőjét látják bennem.

Rochus Misch kilencévi fogság után tért haza és azonnal szolgálatba is állt. Az Egyesült Államok titkosszolgálata, a CIA alkalmazta. (MTI-Press)

Tengeri képek — érzelmek hullámai

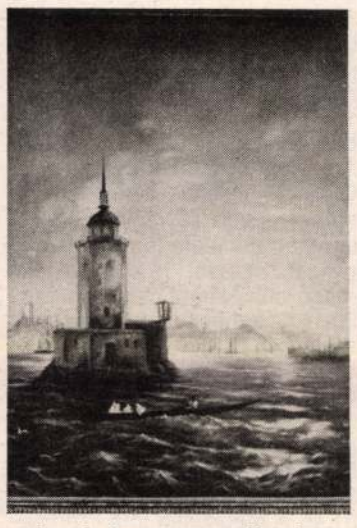

Endrey-Nagy Attila korábbi témái a transzcendens megnyilvánulásokat racionális keretekbe szorítani próbáló tudat, a parajelenségekhez is társítható víziók határán mozognak. Nem az értelmet célozták, hanem a létezés más útjait is feszegető emberhez szóltak, aki képes (talán) harmóniát teremteni a valóság és a misztikum párhuzamából, ahonnét már minden kifutás a *végtelenre* nyílik.

Mostani kiállításán (Fehérváron, a Főnix étteremben) valójában a tájképek nem számítanak újnak, pályáját hasonló művek festésével kezdte; ami meglepetés, az a nagyméretű Tengeri képek sorozata. Ezeken az alkotó érezhetően a vízre koncentrál, a tenger haragvó avagy nyugodt felszíne ragadja magával, a mozgás, amely minden pillanatban más alakot ölt, de mindig a monumentalitást, a lenyűgöző erőt érzékelteti. Rajta a hajók, emberek összemorzsolható parányok, a sorsuk az ismeretlen erőtől függ — itt kapcsolódik Endrey-Nagy a korábban általa jelképrendszerekkel bemutatott, tapasztalattal megfoghatatlan világhoz. A lefojtott, titkos fenyegetettség a zsigereinkbe kúszik, elvezet a valamit-értheten-(ijesztő)-azonnal-bekövetkezik érzéséhez, s innét már csak egy rövid iramodás a freudi tudattalanhoz.

A színek, hullámok finomak, szépen festettek, nem válnak nyerssé, komoly festői tudás és felkészültség érezni bennük (Vihar után, Hullámverés), azonban az alkotó nemegyszer kevés gondot fordít a háttérre (A leander-torony), olykor pedig túlságosan harsogóra dolgozza ki azt, agyoncsapja ezzel a kompozíciót (Öbölben). Az alakok nem részletezők, kevés funkciójuk van, inkább az érzést erősítenék (kivétel A tengerpart, de a halász itt is a visszahúzódó tengerre irányítja a figyelmet). A legnagyobb erő Endrey-Nagy fényeiben rejlik, azok valóban különlegesek, képesek hosszan megkötni a tekintetet, a művész olyasmire érzett rá, amit későbbiekben nem kis mértékben kamatoztathat pályáján.

Tájképei könnyedek, magas színvonalon megalkottak, nem egy ihletett (Tópart, Erdei tó); ezekben rebben el végleg a ború, a művész semmi által meg nem zavart szépségre figyel, s végre kiérzik felhőtlen öröme.

Endrey-Nagy Attila új utakat, kifejezési módokat kereső művész, mindenképpen ígéretes tehetség (valamit már most beteljesített), egy olyan útra lépett, melyen korábbi tapasztalatait, eredményeit ötvözve mindenképpen figyelemre méltó művek születhetnek.

(A kiállítás a hónap végéig tekinthető meg.)

(V. Z. Zs.)

RAKTÁRRÓL AZONNALI AJÁNLATUNK:
PLN 3-35 eke
40.000 Ft+ÁFA
Hidr. kézi targonca
19.900 Ft+ÁFA
SUP 29 vetőgép
210.000 Ft+ÁFA.
GYULAI KFT.
Székesfehérvár,
Mártírok útja 38.
Telefon: 325-287 vagy
340-033. 69559

SZUPER MŰHOLDVEVŐT
NAGYON OLCSÓN
mi sem tudunk adni, de 17.990 Ft-tól már igen!
MINŐSÉGET VÁLASZTHAT
Több mint 10 típusból.
Kedvező ár, 1-3 év garancia.
Ajándékba videokazettát kap
a SAT CENTER-nél
Székesfehérvár, Dobsinai u. 6.
Telefon: (22) 329-595

Székesfehérvár Budai út 50. szám alatt lévő 78 nm alapterületű
könyvesbolt
(üzlet és raktár)
bérleti joga eladó.
Érdeklődni munkaidőben a következő telefonszáman lehet:
06-1-18-56-170
Takács Tündénél. 69409

VÁLLALKOZÓK!
Régen meglévő, családi tulajdonú számla nélkül vásárolt gépeket, eszközeket
KÖLTSÉGKÉNT ELSZÁMOLHATJÁK
1 % + ÁFA-ért.
Tel: 42/317-477
SZTANEX BT

ALKU kft
ALKU KERESKEDELMI KFT.
Székesfehérvár, József A. u. 25.
Tel.: 22/310-399.
SZÁMÍTÓGÉP AKCIÓ !!
386DX 40 Mhz, 4 Mb RAM,
128 kb cache .....89.900.-Ft.
170 Mb winchester, 1.2 Mb floppy, s/p port
Mono SVGA monitor, vezérlővel baby ház,
101 gombos billentyüzet.
14" SVGA monitor, 0.39
és 512 Kb vezérlő esetén .....104.900.-Ft.
A fenti ár az ÁFÁ-t nem tartalmazza!
69558

A Székesfehérvár-BIC Lakásalap Részvénytársaság
jó megjelenésű, intelligens
MUNKATÁRSAKAT KERES
1993. nov. 20.-dec. 20-ig terjedő időszakra belvárosi irodába, lakásértékesítési munkára, 10 éves munkaszerződés hosszabbítás lehetőségével.
A jelentkezéseket önéletrajzzal P & L Kft. Székesfehérvár
Várkörút 11. szám alatti irodájába kérjük leadni.
69370

XX. századi politikusportrék

Bárdossy László miniszterelnöksége

A História klub szerdai vendége Pritz Pál egyetemi tanár, aki 17.30-kor, A Szabadművelődés Házában kezdődő előadásában Bárdossy politikusportréját rajzolja meg.

Gróf Teleki Pál 1941. április 3-i tragikus öngyilkossága napján Horthy Miklós kormányzó az 1922 óta külügyi szolgálatban álló, annak szinte valamennyi lépcsőfokát megjárt képzett diplomatát, a külügyi tárca akkori irányítóját, Bárdossy Lászlót nevezte ki miniszterelnökké. A Teleki-féle fegyveres semlegességi politika véglegesnek tűnő megfenekl ése, valamint a Magyarország viszonylatában rendkívül rugalmatlan, mondhatni merev angol kormányzati felfogás ismeretében az új miniszterelnök végérvényesen szakított elődje álláspontjával, s a fasiszta Németország igényei szerint alakította át az ország külpolitikáját.

Bárdossy László közel egyesztendős miniszterelnöksége alatt olyan tragikus kimenetelű kormányzati döntések születtek, melyek visszafordíthatatlanul vezettek el Magyarország világháborús katasztrófájához. Kezdődött mindez a Jugoszlávia elleni háborúba való árpilis 11-i bekapcsolódásával, majd a Szovjetunió megtámadásával 1941. június 27-én. December elején ezt követte a Nagy-Britanniával való hadiállapot bejelentése, s a Brit Nemzetközösség államainak Magyarországgal szembeni hadüzenete. A Bárdossy-kormányzat megelőzve az USA hasonló irányú tervét 1941. december 12-én, hadat üzent Washingtonnak. Rövid fél esztendő leforgása alatt tehát az ország három világhatalommal — hogy a többieket ne is említsük — került katonailag végzetesen szembe.

De nemcsak a külpolitikai vonalvezetés változott gyökeresen, hanem a belpolitikai helyzet is. Sorra jelentek meg a közellátási miniszter fogyasztást korlátozó, az alapvető élelmiszerekre vonatkozóan fejadagokat előíró, s a jegyrendszert kiszélesítő rendeletei. Bárdossy terjesztette be és fogadtatta el a III. zsidótörvényt is. 1942 elején a miniszterelnök ígéretett tett a német politikai majd katonai vezetésnek, hogy Magyarország a keleti fronton nagyobb katonai erővel — a későbbi 2. magyar hadsereggel — fogja képviseltetni magát.

Bárdossy 1942 februárjában szembekerült a kormányzóval és a mögötte álló angolszász-barát politikai körökkel. Ez végeredményben bukásához vezetett és március 7-én Horthy menesztette miniszterelnökét. Bárdossynak 11 hónapos miniszterelnöki tevékenységéért a háború után felelnie kellett. Szerepelt a háborús főbűnösök listáján, s az ellen indított perben a Népbíróság golyó általi halálra ítélte.

Sáttuk, hallottuk, olvastuk

Az egyik adalék...

Fogalmam sincs, miért éppen a leglehetetlenebb időpontban (azaz vasárnap déli 12 órakor, éppen ebédidőben) tűzik műsorra kedvencemet, a Tévémagisztert — de rajtam a tévé műsorszerkesztői juszt se fognak ki: azért is megnézem.

Legutóbb a közelmúltunk történelmét idéző Adalékok az ÁVO történetéhez című sorozat újjabb epizódjának szomorú fehérvári vonatkozásai miatt „ragadtam" a tévé előtt. Bárdy Magda ugyanis Székesfehérvárról származik. Bemutatta a Panoráma című műsor is, ezúttal azonban részletesebben ismerhettük meg döbbenetes életútját. Fiatal lányként megjárta az auschwitzi koncentrációs tábort. A vőlegénye a háború alatt meghalt, ezért olyan emberhez ment hozzá, aki éppen a koncentrációs táborban vesztette el a családját: feleségét és két éves kisfiát. Bárdy Magda és a férje szerencsésen túlélte a borzalmakat, visszatért Székesfehérvárra, de egyikük sem sejtette: a „java" még hátravan. Mert azt is megirigyelték tőlük, amiük még megmaradt: a házat, a férj villáját... Koholt vádakkal azokban a szörnyű években nem volt nehéz *bárkit* börtönbe vetni: Bárdy Magda éveket töltött Kistarcsán, a férjét — kisfia apját — soha nem látta viszont. Az 50-es évek végén kivándorolt Ausztráliába, és igyekezett kinyomozni, mi történt a férjével. A sztori krimibe illő: kiderült, Ausztráliában, nem messze lakik tőle vallatójuk, a férje „eltűnéséről" szóló dokumentum aláírója...

Egyetlen sors, egyetlen „adalék" az ÁVO történetéből, és mi mindent elmond erről az iszonyatos korszakról. És a hazugságokról. Mert a villa (a család elhurcoltatásának árán is)a pártbizottság akkori titkárának „kellett". Annak a *Sebes Imrének,* akinek nevét mostanáig egy fehérvári utca viselte... **— gábor —**

Csúcs ez az öröm

„...éppen most tiltották meg a Magyar Rádiónak, *legnagyobb örömömre*, hogy műveiket közölje, beleértve Esterházy Pétert, de tényleg nem akarom a neveket sorolni. Nagy szívességet tettek a tiltó akciójukkal." Az idézet, ha valaki nem tudná, Csúcs Lászlónak, a rádió elnöki jogkörrel felruházott úgynevezett alelnökének az MDF zuglói fórumán előadott emlékezetes beszédének talán leginkább figyelemre méltó gyöngyszeme.

Engedelmükkel sorolnék néhány nevet azok közül, akik a felruházott Csúcsnak (és sajátos gondolkodásmódja szerint biztosan nekünk, a nemzet(i)nek is) szívességet tettek: a már említett Esterházyn kívül például Nádas Péter, Csalog Zsolt, Eörsi István, Nemes Nagy Ágnes, Mándy Iván, Mészöly Miklós, Petri György, Sándor Iván, Szilágyi Ákos. Ja, és azóta *Örkény István* örökösei is megtiltották az író műveinek sugárzását a rádióban és a televízióban. Az alelnöki elnököt, kristálytiszta logikáját követve, ez egyenesen újjongással töltheti el, hiszen Örkényről már bizonyára ő is hallott.

Az idézett al-, de felruházott elnöki öröm már-már olyan, mint a Coca-Cola érzés: egyenesen csúcs. Csak az töltheti el szomorúsággal a rádió másodikként is elsőszámú emberét, hogy a felsorolt *magyar* írók műveit a polcról, esetleg a rádió mellől még leemelhetjük.

Addig, amíg nem történik ez ügyben is valamiféle alelnöki, elnöki stb. intézkedés, letiltják vagy etikai vizsgálat elé állítják a rádió ismert riportereit, és elszórakoznak a Rádiókabaréval. Akinek pedig gusztusa van hozzá, hogy ebben közreműködjön,bizakodhat. Akár Fehérvárról is a csúcsra röppenhet. **(sz.z.)**

A szabadság méltósága

A Kritika még mindig azon lapok közé tartozik, amelyekre érdemes figyelni. Jelentős érdem ez a mai időkben, amikor sokasodnak a sajtótermékek, de fogyatkozik a mondandók súlya és minősége. A novemberi szám a megszokottnál is tartalmasabb, hosszabb ideig kénytelen az olvasó időzni a folyóirat társaságában. Mindjárt az elején Konrád György fogalmaz meg egy tételt: „Nincs emberi méltóság szellemi szabadság nélkül." A rendszerváltás dilemmáiról beszél Szalai Erzsébet Antal László közgazdásszal, Eörsi István íróval és Erős Ferenc pszichológussal. Az emberek változásra vágynak címmel készült interjú Kuncze Gáborral ismerős, a szöveg egy része a Népszabadságban is megjelent.

Média és szabadság címmel egy közép-európai konferencia kapcsán tájékozódhatunk milyen fokú a médiák szabadsága a világ eme fertályán. Sükösd Miklós így fogalmaz: „ A mikrofon-állványként fungáló riporterek újrasokasodása, a kormányzati pöffeszkedés, a jogi szabályozatlanság s a jogi szürke zónában klienshízlalás, ... meg a kormánypárti médiabirodalom kiépítése nem jó dolog. Most egyrész világos lett: az élénk diskurzus vágyott helyét Kelet-Európa szerte élénk kormányok foglalták el, s a magyar csak egy szólam a dunai népek férfias kormány-kórusában." Rendkívül izgalmas és tanulságos A Blahától a Bécsi útig című interjú folytatása Eötvös Pállal, a Népszabadság főszerkesztőjével. Számtalan írást érdemes elolvasni még az utolsó oldalt is, ahol Petri György erről elmélkedik: rabok legyünk vagy szabadok? **—zágoni—**

Endrey-Nagy Attila

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

A litvániai puccs

A térképek újraírása és új államok születése csak nagyon kevesek számára egyértelműen örömünnep. A környező államok vagy államalakulatok többnyire csak a sérelmeiket tudják felhánytorgatni az újonnan alakulttal szemben. Több okból is tehetik ezt. Az alapja jobbára a gazdaság, amelynek irányultsága nem változik meg az egyik napról a másikra. Talán egy viccel lehetne ezt a legjobban illusztrálni. Hajdan az Adria-olajvezeték építésének irányítója — Pavela Károly — sokat mérgelődött a bonyolult államközi szerződési furfangok miatt, amelyek nagyon sokszor akadályozták a praktikus munkát... A jogi egyeztetések során egyszercsak kitört: „Ha most fennállna a monarchia, ez az egész egy aprócska belső beruházás lenne, egyfajta szabvánnyal, egyfajta kisajátítási törvénnyel, egy parlamenttel...” Az I. világháború után alakult egyéb államoknál is szinte ugyanezen problémakör volt a jellemző. Ami pár évvel azelőtt egy egyszerű üzlet volt, azt immáron államközi szerződésekkel kellett szabályozni. Ugyanakkor volt egy másik problémakör is, és ez is a jogszabályi körben mutatkozott meg. Közhangulati és politikai okok miatt a volt főhatalom törvényeit nem szívesen alkalmazták, ám új sem volt. Az ország az újdonságának okán is magára maradott helyzetben volt, hiszen ki tudhatta hogy mely´irányba indul majd a fejlődés. Így aztán a piacvesztés és a devalválódott politikai értékek miatt könnyen fennállt a sodródás veszélye is. Miképpen ez történt „anno” Litvániában is.

1926-ban, ezen a napon, Litvániában Smetona tábornok katonai puccsot hajtott végre és Voldemaras kormányfőt nevezték ki. Akinek első intézkedései közé tartozott, hogy bejelentette a katonai kormányzást, vagyis a diktatúrát és ezzel együtt az addig kiépített polgári demokratikus intézmények működésének felfüggesztését. A meghirdetett államigazgatási és politikai elvek nagyon hasonlítottak az olasz fasiszta államhatalmi rendszerhez, amelynek kiépítését politikai programban közölték. Alig pár nappal az olasz ellenzéki pártok betiltása után (nov. 5.) egy újabb fasiszta rendszerű államszervezet kibontakozásának lehettünk tanúi. A rendszer első lépései közé tartozott, hogy a puccsista Smetonát december 17-én köztársasági elnökké választották. Az ifjú köztársaság kálváriája azonban nem ekkor, hanem némileg korábban— lényegében a megalakulásakor kezdődött. A terület 1918-ban szakadt el Oroszországtól illetve kisebb részét tekintve Poroszországtól. Még az I. világháborús északi német hadműveletek következtében az ország egész területe német megszállás alá került 1915-ben. Jogilag a német okkupáció egészen 1918-ig érvényben volt és a legfőbb államhatalmi jogokat a német megszálló hadsereg főparancsnoksága gyakorolta. Történt ez mindazok ellenére, hogy 1917-ben 200 litván képviselő gyűlt össze Vilnában és megalakította a litván nemzeti tanácsot, a „Tarybát”. A képviselők alakuló gyűlésükön követelték a független Litvánia elismerését, de erre csak a Wilson-pontok kihirdetése után, 1918. február 16-án került sor. A németek azonban maradtak. A területen volt egy békeszerződés „érvénytelenül” és ez a Breszt-Litovszki béke volt és ennek értelmében születtek meg azok a határvonalak amelyek lehetővé tették, hogy Oroszországból kiszakadva önálló állammá legyen Lengyelország, de Litvánia és a Balti államok sora is. A versaillesi szerződések érvénytelenítették a németek és oroszok között kötött békét, de helyébe újabb békeszerződést nem állítottak. Nyitott volt az ott táborozó német megszálló erők státusa is. Az antant hatalmak nem tudták eldönteni, hogy szükségük lesz-e azokra még a Szovjet-Orosz hatalom ellen vagy sem.

A litvánok életében az 1919. április 4-én elfogadott alkotmány még nem hozott különösebb fordulatot, hiszen formailag ez csak azt jelentette, hogy az addig „államtanácsnak” nevezett gyűlés parlamentté alakult át. Ekkor jelent meg először a köztársasági elnöki poszton Smetona. 1920-ban azonban általános választásokat tartottak, amelynek eredményeképpen a 112 parlamenti mandátumból 59-et a keresztény-demokrata párt támogatásával bejutott képviselők birtokolták. A rendezetlen határkérdések és a békeszerződés hiánya is ebben az évben jelentkezett először, mert hiába tartottak ez idáig a franciák átlal megszállt u. Memmel vidékre igényt (ami eleredetileg Kelet-Poroszország része volt), senki sem foglalkozott elképzeléseikkel. Ugyanakkor a lengyelek felülbírálták a háború végén az etnikai határként felállított un. „Curzon-vonalat” és elindultak kelet felé. Október 9-én megszállták Vilnát és körzetét. A litván kormány tiltakozott, majd hadiállapotban lévőnek nyilvánította magát Lengyelországgal (a vicc az, hogy formailag ez még ma is fennáll!). Ugyanakkor ez a konfliktus lehetetlenné tette a lengyeleknek egy nagyon reális későbbi tervét is, ami szerint a britt államok garanciájával szerettek volna létrehozni egy „Keleti-Locarnot” vagyis egy védelmi szerződést a Szovjetunió és Németország ellensúlyozására. 1926-ban Szovjetunió ezt úgy használta ki, hogy a térségben érdekelt összes államnak külön-külön felkínálta a kétoldalú semlegességi és megnemtámadási szerződéseket. Gyakorlatilag a baltitömb ezzel megszűnt realitás lenni. Egyedül Litvánia írta alá ezt a szerződést az érdekelt államok közül. A franciák korábbi tervei is ezzel füstté váltak... Smetona-Valdemaras diktatúra egyben azt jelentette az 1926-os események kapcsán, hogy a baloldali és a szovjetek által támogatott politikai erőkkel végképp leszámoltak. Ez azzal járt, hogy a korábbi természetes kereskedelmi partner — Oroszország — helyett újabbakat kellett keresni. Mivel időközben Litvánia megszerezte a Memmel vidéket a németek elől, úgy tűnt, hogy ők sem lehetnek stabil partnereik. A katonai diktatúra és a nyíltan fasiszta orientáció azonban felkeltette a németek érdeklődését... Olyannyira, hogy maga a szélsőjobb irányultságú litván vezetés is csapdát sejtett és sürgősen egy szovjet-litván megnemtámadási szerződésbe is belementek. Majd amikor 1939-ben az un. Molotov-Ribbentrop paktum kapcsán tudomásukra jutott, hogy a németek teljeskörű felhatalmazást adtak a szovjeteknek a baltikum térségében, sebtében ők is barátsági szerződést kötöttek a Szovjetunióval...

A segélynyújtási szerződés érteme csak annyi volt, hogy amikor a szovjetek és a németek megtámadták Lengyelországot, a szovjet csapatok „védelme” ürügyén bevonulhattak a Baltikumba (az egymással torzsalkodó kis államokba). Az ott élő népek pedig „kérték a felvételüket a szovjet népek nagy családjába...” Így szokott véget érni a szerződésbe nem fogadott kis népek magányossága. Valaki csak „befogadja” őket.

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli krónika 08.10 Törvénykönyv 08.40 Napközben 10.30 Mindennapi tudomány 11.05 Társalgó Ötven perc irodalom 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.50 Külpolitikai figyelő 13.05 Vendég a háznál 13.15 Zenetükörben 13.30 Hitélet 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.55 Népballada 15.05 Enciklopédia 16.00 Délutáni krónika 16.20 Népzenei híradó 17.05 Könyvismertetés 17.25 A Szabó család 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 A feledés ellenében Németh G. Béla válogatása 20.05 A Magyar Népzene és Népköltészet Hete Találkozásom a népzenével 20.30 Határok nélkül 20.50 Beszélni nehéz 21.05 A Magyar Népzene és Népköltészet hete Dankó Imre néprajztudós 22.00 Késő esti krónika 22.30 Parlamenti folyosó 23.05 Ilosfalvy Róbert felvételeiből

PETŐFI

04.33 Hajnali kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.40 Sportreggel 08.05 Ezt hallgattuk anno... 08.50 Helykereső 09.03 Zöld telefon 09.10 Zene-szó 10.55 Gordiusz plusz 11.03 Család persely, avagy a pénz is boldogít 11.15 Művészbejáró Fedák Sári 11.40 Néhány perc humor 12.00 Lépésről lépésre 13.10 A Magyar Népzene és Népköltészet Hete Találkozásom a népzenével 14.00 Mindenki másképp csinálja... 15.03 Páratlan hangok 15.35 Musical, musical, musical 16.00 Csúcsforgalom 17.05 Ami a szívedet nyomja 17.32 Premier 18.30 Helykereső Szociálpolitikai magazin 19.05 Varázsgömb 19.50 A Magyar Népzene és Népköltészet Hete Körös-körül zene 20.20 Pasaréttől Wimbledonig 21.10 Fellinire emlékezünk 22.30 Érintés Tabuk nélkül a szexről 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.05 Pódium 10.05 Borenich Péter: A Kádár-villa titka 10.47 Zenekari muzsika 11.40 Országok, tájak zenéje 12.07 Hangverseny délidőben 13.02 Zászkaliczky Tamás orgonahangversenye 14.20 Csáth Géza: Egyiptomi József 14.45 A kamarazene kedvelőinek 15.43 Fúvószenekarok felvételeiből 16.05 A balassagyarmati Rózsavölgyi Márk Zeneiskola 16.35 Nikola Nikolov operaáriákat énekel 17.00 Kilátó 17.50 Eredeti és másolat 18.05 Rahmanyinov: Aljeko 19.08 Barokk kamarazene 19.35 Magyar Állami Hangversenyzenekar Beethoven-hangverseny kb. 20.55 Teleobjektív kb. 21.10 Régi fúvószene 21.20 Isabella Nawe operaáriákat énekel 22.05 Az európai cigányság népzenéje XVIII/11. rész 22.30 Poulenc-kórusművek 23.05 Az életmű fele Selmeczi György 00.05 Magyar előadóművészek felvételeiből

JUVENTUS RÁDIÓ

06.00 Reggeli robogás 08.00 Áru-börze 08.50 Rendőrségi hírek 09.00 Nyugdíjasok műsora 10.00 Őskor a hőskor 11.00 Mindenféle sok zenével 11.40 Magyar nóta 12.00 Csevegő szaxi 13.00 Zenés beszélgetések 14.00 Sony-musik 15.00 Csevegő szaxi 16.00 Edda műhely 17.00 Tea kettesben 18.00 Orvosi tanácsok 18.45 London stúdió 19.00 Falutévé (ism.) 20.00 JUVESTÉT

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

06.05 Falutévé — adótippel, ☎ 112-5475 **06.25 Határtól határig 06.35 Üzlet 06.45 Híradó 07.00 NAP-KELTE** ☎ 251-0119, 251-0490 **09.00-12.00 Napközi** ☎ 153-1204 **Benne: 09.30 Riviéra** Koprodukciós tévéfilmsorozat **10.30 Moselbrücki történet** Német-osztrák-magyar családsorozat, X/2. **11.30 Játék 12.00 Déli harangszó, Hírek**
12.07 Jelenségek az állatvilágban
Angol rövidfilmsor. IX/1.
Mellékutcák banditái
12.37 Képújság
16.00 Híradó
16.10 Telis-televideó
16.15 Dick Tracy-show
Amerikai rajzfilmsorozat
16.25 Hatalom és szenvedély
Ausztrál tévéfilmsorozat
17.15 Anyák
Csurgay Judit műsora
17.40 Álljunk meg egy szóra!
17.50-18.20 Kapcsolj be!
17.50 Szegasztok!
17.55 Cimbória
18.05 Meselánc
18.25 Kaláka Folk Fesztivál '93
18.50 Katolikus krónika
19.07 Esti mese
19.30 Híradó 20.05 Telesport
20.25 A Guldenburgok öröksége
NSZK tévéfilmsorozat
21.15 Hitel, Világ, Stádium
Gazdasági magazin
22.00 Monty Python Repülő Cirkusza
Angol abszurd tévésorozat
22.30 Mondolat
22.50 TS — Sportvarázs
24.00 Híradó 00.05 BBC-Híradó

TV 2

10.00 Parlamenti napló
16.05 Mit ér az ember, ha vidéki?
Vállalkozók, vállalkozások
16.20 A kölcsönkapott Föld
A tartalomból: Ki mit kezd a kölcsönkapott Föld javaival? Erre keresik a választ az iskolában, a természetben, úton-útfélen.
16.40 Gyerekeknek
1. Stan és Pan
Amerikai rajzfilmsorozat
2. Lobo és az orvvadászok csapdája
Svájci rajzfilmsorozat
3. Cseppke kalandjai
Belga-francia rajzfilmsorozat
17.05 Elektor kalandor
17.10 Viaje al español
A Spanyol Televízió nyelvleckesorozata kezdőknek
17.25 Korforduló
Idősek és idősödők magazinja
18.00 Körzeti híradók
18.13 A tudomány és a technika mérföldkövei
Német ismeretterjesztő filmsorozat, XIII/1.
18.35 Korkép
Magyarország jelenidőben
19.30 A boldog család
Német tévéfilmsorozat
Menekülés a magányba
20.30 Stúdió '93
21.25 Mindent vagy semmit!
22.00 Híradó
22.25 24 óra
22.50 Nem lehetek, míg élek bátortalan
Emlékek Földes Gáborról

DUNA TV

16.00 Hírek 16.05 Évforduló
16.10 Az öreg tekintetes
Tévéfilm (ism.)
17.35 Teleki Sámuel nyomában Kelet-Afrikában
VI/1. rész: **Gróf Teleki Sámuel nyomában**
18.05 Requiem a kék Dunáért
A vízierőmű története (ism.)
18.30 Mesesarok
18.45 Dunahíradó
19.00 *Kordokumentum*
Panelkapcsolatok
Magyar film (1982)
20.30 Dunasport
20.45 Polip — olasz tv-filmsorozat, VI/6. rész (ism.)
22.35 Évforduló

RTL

09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek (ism.) 10.30 227 (ism.) 11.00 Megéri az árát! Játékshow 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.30 A springfieldiek története Amerikai családsorozat 13.20 A kaliforniai klán Amerikai családsorozat 14.10 Életünk napjai Amerikai filmsorozat 15.00 Ilona Christen Naprakész talkshow 16.00 Hans Meiser Kerekasztalbeszélgetés 17.00 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Családi kötelékek Amerikai filmsorozat 18.00 Te vagy az egyetlen Mexikói teleregény 19.10 Vigyázat, robban! 19.40 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 Columbo Am. bűnügyi filmsor. 21.45 Quincy Amerikai krimisorozat *Sajátos ügyet kell ezúttal Quincynek kibogoznia: egy kutyát speciális szer beadásával gyilkos bestiává tett valaki*. 22.45 Dirk Bach-show Késő esti show 24.00 Éjjeli utazás Amerikai krimi 01.45 A megkésett ima Francia-olasz erotikus film 03.15 Bűnözési hullám Am. krimikomédia

SUPER

09.00 Super bevásárlás 10.00 Videódivat 12.30 Bennfentesek 13.00 Napirend 13.30 Európai mozimagazin 14.00 Videógenerátor 16.30 Hullámhosszon 18.30 Videódivat 19.00 Dante 19.30 Európai mozimagazin 20.00 Szupersportok 20.30 Lósport 21.00 Napirend 21.30 Eco record 22.00 ITN hírek 22.30 Európai gazdasági hírek 22.48 Tőzsdeszemle 23.00 Jazzérzék 01.00 Videógenerátor

SAT 1

09.10 Szomszédok (ism.) 09.35 Trapper John, M. D. (ism.) 10.25 Bonanza (ism.) 11.15 5 x 5 (ism.) 11.45 Szerencsekerék (ism.) 12.25 A szenvedély árnyéka Amerikai filmsorozat 13.15 Trapper John, M. D. Amerikai filmsorozat 14.10 Szomszédok Ausztrál családsorozat 14.40 Bonanza Amerikai westernsorozat *Jamie Wrennt, a csavargót rablógyilkossággal vádolják, és Virginia City seriffje elé állítják. Hosst esküdtként idézik be a tárgyalásra. Az esküdtek többsége meg van győződve Wrenn bűnösségéről. Hoss azonban valaki másra gyanakszik.* 15.40 Az Enterprise űrhajó Amerikai sci-fi-sorozat 16.45 Tenisz ATP-torna Frankfurtból 19.00 Szerencsekerék 24.00 Electric Blue Angol erotikus filmsorozat 00.40 Férfi, ó férfi (ism.) 01.30 Az Enterprise űrhajó (ism.) 02.25 Hunter (ism.) 03.15 24 óra

MTV

14.00 Délutáni egyveleg 16.30 Nagy slágerek 17.00 Új mozifilmekből 17.15 Egytől 3 Három klip egyazon sztártól 18.00 Hadd souljon! 18.30 Zene, megállás nélkül 20.00 Sportmagazin 20.30 A legnépszerűbb sztárok 22.00 Nagy slágerek benne: ABBA

PRO 7

08.00 Gyémántok (ism.) 09.05 Kenny Rogers mint kártyás (ism.) 11.00 Csendes kis otthonunk (ism.) 11.30 Roseanne (ism.) 12.00 Ezer mérföld por Am. westernsorozat 13.00 Az Aranylúddosszié (ism.) 14.55 Gyémántok Am. akciófilm-sorozat 15.55 Mr. Belvedere Am. családsorozat 16.25 Varázslatos Jeannie Am. vígjátéksorozat 16.54 Rajzfilmek 18.25 Kőr bubi két dámával Am. vígjátéksorozat 18.55 Utcai flört Randevú-játék 19.25 Roseanne Amerikai vígjátéksorozat 20.15 Bel Air hercege Amerikai vígjáték 22.20 T. J. Hooker Amerikai krimisorozat 23.20 Pokoltábor Am. akciófilm *A csinos Casey amerikai elitalakulat őrmestere. A fiatal lánynak speciális kiképzésen kell részt vennie egy csendes-óceáni szigeten. A program neve túlélési tréning, és a táborvezető fanatizmusa miatt már az edzés is véresen komoly. Szadista hajlamainak célpontja hamarosan Casey lesz.* 01.10 Hírek 01.20 Matlock (ism.)

DSF

08.45 Reggeli tőzsdei jelentés 09.00 Szabadidő tanácsadó családoknak (ism.) 09.30 Sportkeresztmeszet 12.00 Bajnokok Portréfilm Herb Eliotról 12.30 Utazás a DSF-fel 13.00 Tv-tőzsde Frankfurtból 14.00 Vitorlázás Óriásvitorlások versenye 15.00 Sportdélután 17.00 Táncsport 18.00 Kosárlabda 19.30 Sportriport 20.00 Rock and roll Eb Bécsből 21.00 Lovaglás London Horse Show 22.00 Sporttalkshow 23.00 Szabad a ring

TV 5

14.30 Dívány Irodalmi beszélgetések 15.00 Nőkről nőknek 16.25 Hogy tetszik lenni? 16.50 A muskétások konyhája 17.40 Divatmagazin 18.05 Műveltségi vetélkedő 19.00 Játékos vetélkedő 20.00 Támpontok Szocio-gazdasági magazin 21.00 Tv-híradó 21.30 Riportmagazin 23.00 Kulturális erőleves Szórakoztató műsor

NAPI AJÁNLAT

TV1 — 20.25 — A Guldenburgok öröksége

NSZK tévéfilmsorozat, XIII/11. rész: Szomorú győzelem
Az előző rész tartalmából: A grófnőt újabb csapás éri, amikor a 25. évét betöltött fia követelni kezdi az örökségét. Kitty és Achim az ideggyógyintézet lefizetett orvosától elrabolják Margotot és egy szállodában rejtik el Jan elől. *Christine von Guldenburg — Christiane Hörbiger*

TV 2 — 19.30 — A boldog család

Német tévéfilmsorozat, XXVI/24. rész: Menekülés a magányba — Florian nehezen viseli Maria halálát. Már a temetésen is alig bírta tartani magát, mikor pedig otthon körülnéz, és a lakásban minden fájdalmasan feleségére emlékezteti, megkéri Ernát, vigye el az asszony holmijait. A lányok ezt nehezményezik. Fel vannak háborodva, hogy apjuk el akarja adni a házat.

DUNA TV — 19.00 — Panelkapcsolatok

Magyar film — A fiatal, kétgyerekes házaspár kényelmesen éldegél lakótelepi otthonában. A férj egy modern üzem vezérlőtermében dolgozik, az asszony a gyerekekkel és a háztartással van elfoglalva. Az ő életének állandó helyszíne a lakás, amelyben elviselhetetlen bezártságot érez. Kétségbeesett kommunikációs kísérleteit a férfi hisztériának minősíti és menekülni próbál előle.

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Kutyavilág: Szaglász, az ász — mb. kanadai rajzfilm
18.00 A jelölt — feliratos amerikai film
19.50 Rózsaszín cadillac — mb. amerikai vígjáték
21.50 Az önmagát kísértő férfi — mb. angol krimi
23.30 Titkok háza — mb. amerikai bűnügyi film

Endrey-Nagy Attila festő

Budapesten, a Bocskai Galériában április 25-én nyílik és május 5-ig tekinthető meg Endrey-Nagy Attila festőművész kiállítása

ápr. 24. Fejér m.-i Hírlap

Tollaslabda mindenkinek

A Fejér Megyei Hírlap ranglistaversenye

Folytatódott a diák tollaslabdázók sorozata, a Fejér megyei Hírlap amatőr ifjúsági tollaslabda ranglista verseny, a negyedik forduló küzdelmeit rendezték meg. A viadalon ötvenhat leány és hatvankilenc fiú tollaslabdázó állt rajthoz, bizonyítva ezzel is a sportág népszerűségét. A negyedik versenynapot követően a ranglista állása az alábbi.

Lányok:

1. Baracsi Katalin (Segesd, Általános iskola) 72 pont, 2. Kovács Helga (Kossu[illegible] Valéria (Székesfehérvár, Vasvári)34, 8. Jungbluth Szabina (Székesfehérvár, Vörösmarty) 30, 9. Kéri Szandra (Székesfehérvár, Vasvári) 30, 10. Szenzenstein Judit (Székesfehérvár, Vasvári) 29.

Fiúk:

1. Farkas Zsolt (Segesd, Általános iskola) 64 pont, 2. Pap Zoltán (Székesfehérvár, Zentai) 64, 3. Léhner Péter (Székesfehérvár, Vasvári) 56, 4. Csege Zsolt (Füle, Általános iskola)

Képek, tárgyak a tudattalan játszóházából

A HIT PROFÉCIÁI

Endrey-Nagy Attila mostani, a Dominó galériában kiállított képei — csakúgy, mint a legtöbb műve — a transzcendens megnyilvánulásokat racionális keretbe szorítani próbáló tudat, a parajelenségekhez is társítható víziók határán mozognak. Nem az értelmet célozzák, hanem a létezés más útjait feszegető emberhez szólnak, aki képes (talán) harmóniát teremteni a valóság és a misztikum párhuzamából.

Bennük állandósulni látszik az idő, érzelmek disszonáns felhangjai lecsitulnak, egy másfajta lét ugyanazokat a megbékélt, indulat nélküli jeleit sugározza; a jelen magába olvasztja a múltat s jövőt, a dimenziók összesűrűsödnek és a kapuin léphetünk mind beljebb a nyugalmat derengő, megbékélt világba. A hit megnemesítheti a gondolatot, ám rég túl van az ember kételyéből nőtt reménységen, itt már minden testet (és szárnyaló érzelmet) öltött bizonyosság.

— Festményeidre azt is mondhatnánk: életen túli élet. Megfoghatatlan, olyan, ami legfeljebb az álmokban jön elő. Képek, tárgyak a tudattalan játszóházából. Mennyire érzed sajátodnak, mennyire vagy otthon ebben a világban?

— Ez az én világom, vagy ha úgy tetszik, bárkié, ha már megtapasztalta. Belőle tudok annyit adni, amennyit szeretnék. Nem az esztétikára helyezem a hangsúlyt, de persze a szakmai felkészültség, ábrázolni tudás elengedhetetlen. Azt tartom fontosnak, hogy a háttérben megbúvó gondolat kicsírázzon, a mag elvettessen. A mikrokozmosz — amiről én festek — az a világ, amit az ember legbelül megél, tehát az igazi lénye. Ha megismeri saját valóját, megtalálja a kapcsolatot a *makrokozmosszal* — vele pedig a nyugalmat. Amik bennünk zajlanak, azok az univerzum történései. Akinek sikerül bepillantani ebbe a világba, annak elképzelhetlen, hogy valaha is maga és mások ellen tegyen bármit is.

— Ezek a gondolatok sokaknak idegen lehet. Az értetlenség nem vihet közel a képeidhez.

— Az nem bánt, hogy nem tetszenek a képeim. Inkább az fáj, hogy lepattan a nézőről a gondolat, mert róluk szól, hiszen emberekről festek. Aki erre a belső világra nemet mond, a pusztulásnak, az erőszaknak is utat enged.

— Ha jól értem, akkor — hited szerint — képeid két csoportra osztják az embereket. Az egyik érti a világ folyását, szereti létezését, a másik igent mond a pusztulásra.

— Aki tiszteli az életet, általában szereti a képeimet. Pusztul a világ velük együtt is, csak van, aki próbál tenni ellene valamit.

— Mit adnak neked az alkotás örömén túl ezek a képek, hogyan tudod, ezek rólad, lényed legmélyéről szólnak?

— Megtisztulás-félét érzek, könnyebb lesz a lelkem. Nem azért, mert valami súlytól szabadultam meg, hanem, mert egy bizonyos gondolati sűrítményt adtam ki magamból a nézőnek. Nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb vagyok.

— Akkor végül is az ember, hol találhatja meg önmagát? Nem elég a szeretet, meg kell ahhoz halni, hogy egy másik, „igazabb" világba jussunk?

— Az ember azért születik, hogy a testével szolgáljon, elvégezzen valami feladatot. A kettő együtt fontos, egyiket sem szabad túlzásba vinni. Tudomásul kell venni, hogy a földön élünk, itt vannak dolgaink, kötelességeink, feladataink.

(V. Z. Zs.)

Bér-helyzetkép a középfokon

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1993. évi C. törvény módosítása körül nagy volt a felzúdulás. A vita heve csökkent, de továbbra sem tartják jónak a törvényt, nem ösztönző, s főleg merevségét kritizálják. Egyik anomáliája, hogy az A1 bértétel nem felel meg a mindenkori minimálbérnek. De számtalan más hibája van, ami a fenntartókat, a munkáltatókat is megoldhatatlan helyzetekbe hozza.

Nagy János, az Ybl szakközépiskola igazgatója, a középfokú oktatási intézmények igazgatói munkaközösségének vezetője készített egy fehérvári felmérést. Mit mutat ez a helyzetkép? — erről kérdeztük.

— Városi szinten milyen havi összegeket jelent a kötelező besorolás?

— A törvény által előírt besorolás meghaladja a havi 6 millió forintot. Éves szinten számolva és a társadalombiztosítási járulékot is figyelembe véve, ez 115-120 millió forintot jelent. A decemberi bérhez viszonyítva a város intézményeiben 18.5 százalékos béremelés történt. Mindent összevetve, a város középfokú oktatási intézményeiben 25.38 százalékos béremelés valósult meg.

— Milyen egyedi adatok vannak az átlagok mögött?

— Név nélkül ragadjunk ki egy példát, ahol a technikai dolgozóknál 11.4, a pedagógusoknál pedig 29.9 százalékos volt a bérfejlesztés, ami intézményi szinten 24 százalékot jelent. Az adott iskolában 44 határozatlan időre kinevezett pedagógust alkalmaznak, közöttük csak egy nem rendelkezik egyetemi végzettséggel. Ebből a 44-ből 19 F kategóriába került, ami kedvező arányt jelent. A besorolási alapbér 31.040 forint, az egy főre jutó pótlék pedig 2100. A tantestület átlagéletkora 38 év, átlagosan tizenöt év munkaviszonnyal rendelkeznek. Ha az önkormányzat nem teszi hozzá a maga hét százalékát a béremelés a bázisév inflációját sem érné el — hangsúlyozta Nagy János.

A papolás arról, hogy milyen megbecsült értelmiségi réteg a pedagógus, továbbá az oktatás prioritásáról szóló szózatokat hadd támasszam alá egy ténnyel: aki egy életen át jó színvonalon oktat, nevel egy középiskolában, annak a „plafon" jelenleg 44 ezer , a szürke eminenciásnak pedig 32 ezer forint.

— zágoni —

HUNGÁRIA WIENERBERGER
Téglaipari Rt.

Minden jó, ha a vége jó

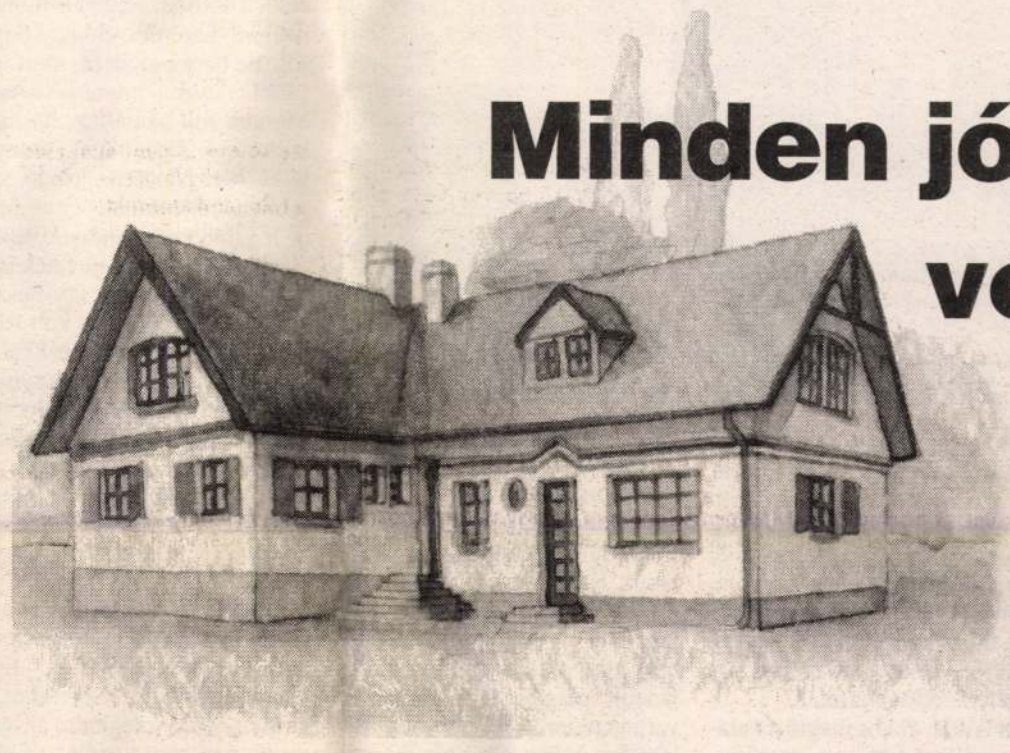

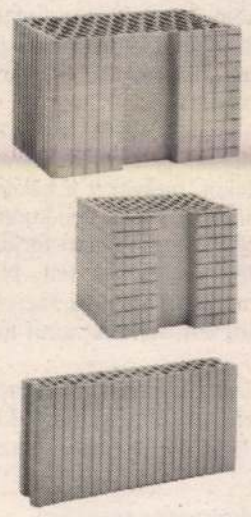

A **PORO**THERM® rendszer elemeiből a ház szerkezete teljes egészében felépíthető. A hét alapelem mindegyike kiváló minőségű. Alapanyagát a természet adja, ehhez mi a szakértelmet és a legmodernebb gyártástechnológiát tesszük hozzá. Az egyes termékek hőszigetelése (k-érték), hangszigetelése, teherbírása kitűnő, az építkezés gyors és gazdaságos, a végeredmény tökéletesen megfelel az elvárásoknak. Beszerzésüket nagyban megkönnyíti, hogy termékeink megtalálhatók a helyi kereskedőknél, ahol prospektussal és tanácsadással is szeretnénk segíteni az építkezőket. Az átgondolt munka eredménye, hogy a **PORO**THERM® termékekből épített ház megteremti a harmonikus élet feltételeit.

A **PORO**THERM® termékek számtalan előnye közül kettőt külön kiemelnénk:

Gazdaságosság
A **PORO**THERM® rendszer elemeivel az építkezés gyors és gazdaságos. A belőle felépülő rendszer egységes, az elemek kiváló tulajdonságainak köszönhetően a fűtés kevésbé energiaigényes.

Lakóérzet
A **PORO**THERM® tégla pórusos kialakítása miatt a ház egészségesen lélegzik, természetes hatásaival harmonikusan beépül életünkbe

Kérem küldjenek címemre részletes információt
Név:.....
Cím:.....
Tel.:.....
Hungária Wienerberger Téglaipari Rt.
1115 Budapest, Bánk bán utca 17.
Tel.: 185-2266 Fax: 185-1610

POROTHERM®

Filep Sándor kiállítása a Kiscelli Múzeumban

Konrád György kultúrközérzete

A Székesfehérváron élő Filep Sándor 1985-1994 között készült műveiből nyílik kiállítás április 22-én a templomtéri Kiscelli Múzeumban (Budapest, III. kerület, Kiscelli út 108.). A Budapesti Történeti Múzeum és a Fővárosi Képtár közös rendezvényén Melocco Miklós ajánlja a tehetséges alkotót a jelenlévők figyelmébe. Műveiben május 22-ig gyönyörködhertnek a művészetek barátai.

Jeles vendége lesz Székesfehérvárnak április 25-én hétfőn este 7 órakor Vörösmarty Teremben. Konrád György író, aki a Magyar Írószövetség középdunántúli csoportja és a Fehérvári Páholy meghívására kultúrközérzetéről vall hallgatóságának. Mások közérzetére is kíváncsi, ezért beszélgetésre is alkalom nyílik az esten.

"Befejezetlen Dürer emléklapok"

Endrey - Nagy Attila

SZERELEMCSÜTÖRTÖK

Sose kérdezd, kiért-miért?...

Mottó: „A hazugság megöli a szerelmet. De csak az őszinteség öli meg igazán." **Hemingway**

Fájdalom, ezúttal ezért szól a harang. A kettős csapdába szorult szerelemért. Lám, sem őszinteség, sem hazudozás nem jelent számára életelixirt.

Tulajdonképpen örömmel olvastam ezt a bölcs megállapítást Bednay József Szerelem, nő, házasság című gyűjteményes kiadványában. Művészek, tudósok, politikusok — úgymond — „bölcs és tréfás" mondásait szemelgette egy könyvecskébe.

Lehet-e valaki bölcs a szerelem műfajában? Magam úgy gondolom, minden megállapításnak az ellenkezője is igaz. Elég belelapozgatni e könyvbe, bőviben vagyunk az egymásnak ellentmondó aranymondásokban. Ám az is tudja, aki csupán a szerelem nevű életanyagba „lapozgatott" bele.

Hemingway annyiban bölcsebb a többi okosnál, hogy ő nem esküszik sem igazságra, sem hazugságra a szerelem hadszínterén. Szerinte mindkettő veszélyes. Egyetlen gyógymódja a túlélés. Jótanácsunk tehát eme isteni gondolatban fogalmazható meg: „...sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól." (John Donne)

A magunk baráti köréből mindannyian ismerünk pajzán történeteket, melyeket a házastársak hol tragikusan, hol komikusan éltek meg, miután férjük töredelmes vallomást tett. No meg ismerjük a magunk szerelmi kísértéseit, tudunk, amit tudunk...

Ebben az írásban két történetet ismertetek, mindkettőből kitetszik: Hemingwaynek igaza van!

Válaszom: revans!

Szerelem, hűség, jellem, tisztesség! — ennyi elegendő a holtomiglan esküvőhöz. Bellában mindez együtt volt, és talán nem is következik be törés szerelmében, ha férje nem tesz töredelmes vallomást. Húsvét vasárnap volt, épp a templomból jöttek hazafelé, Pali feltűnően hallgatag volt, aztán kibökte, mi nyomja a lelkét: a tanfolyam idején egy asszony elcsábította. Megtörtént. Azóta olyan lelkiismeretfurdalást érez, muszáj elmondania.

Bellát megdöbbentette az eset, tíz éve él szerelemben, sok férfi tette neki a szépet, de eszébe se jutott megcsalni férjét.

— Borzasztóan fájt és borzasztóan dühített! Itt vagyok egészségesen, mehettem volna a kollégákkal cukrászdába konyakozni, de nem, én hülye hűséges voltam... Most meg elmondja, rám rakja a terhet, a büdös életbe! — kezd fölszikrázódni az indulat Bellában, arca kipirul, fekete szeme megvillan. Tulajdonképpen megszépíti a fellobbant düh.

Szeliden annyit mondok:

— Dehát húsvét volt, ilyenkor kijár a bűnbocsánat...

— Én akkor megfogadtam magamban: revans! És azt kívántam, bárcsak beleszeretnék valakibe. Anélkül nem megy... A férjem esküdözött, csak engem szeret... Nekem hirtelen e-

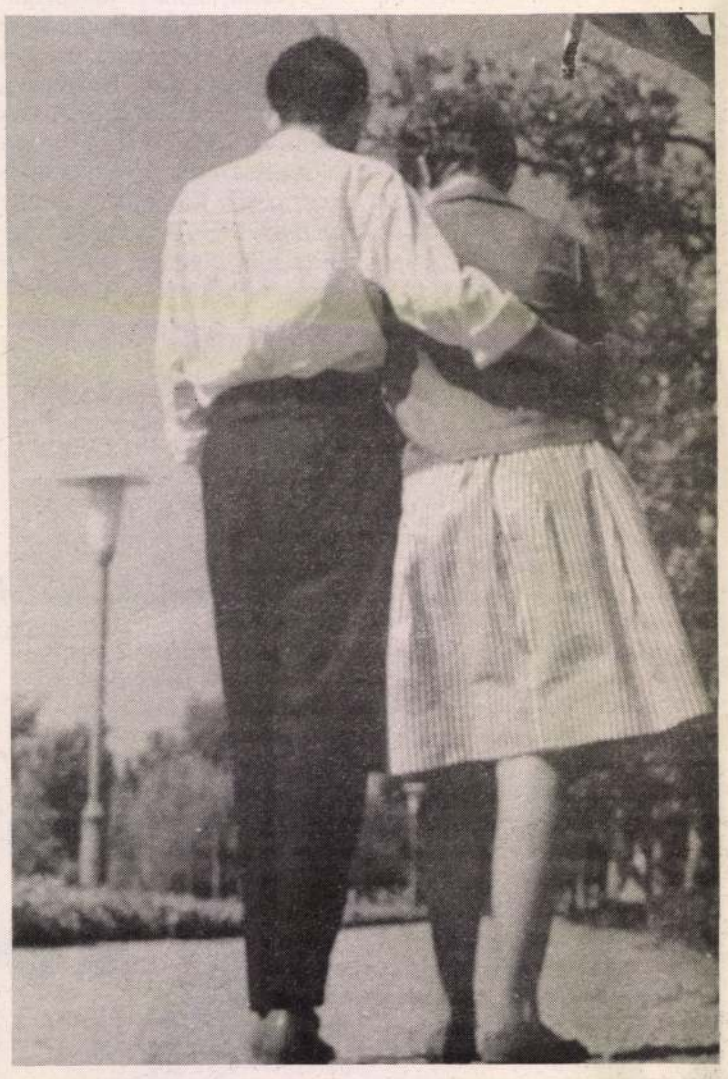

szembe jutott egy verssor, keményen igazság: „Megcsaltak, úgy szerettek, csaltál s így nem szerethetsz." Marhára boldog vagyok! Még csak a vers címét adom tudtodra, benne a válaszom: „Tudod, hogy nincs bocsánat", írta József Attila, és éli, aki éli... Ennyit mondtam. A többit az időre bíztuk.

Bellában ekkor megtört valami, amit romantikus szerelemnek hívnak. Úgy gondolta, hagyja magát sodortatni, s ha eljön a megfelelő „idegen", akit megszeret, nem mond ellent a hívásnak.

Házaséletük olyannak tűnt, mint azelőtt, csakhogy belül fénytelen.

Megjött a váltóangyal?

Bella — nemcsak nevében szép, asszonyi lényében a vonzerő: sugárzó tekintet, karcsú alkat, közvetlen természet, határozott jellem. Hódolóit gyorsan leállította, csupán egy fiúval tett kivételt. Fiatalabb volt nála, a szakmában ő tanította be, észrevétlenül megszületett valami természetes vonzalom. Egy évig együtt ebédeltek, a fiú gyakran elkísérte hazafelé menet. A férj hosszabb időkre elutazott, ez lehetőséget kínált esti együttlétre is.

— Meddig vártak a nagy összeborulással? — tudakolom.

— Az volt a feltételem, hogy nagyon szép körítéssel történjen meg. Na, ez aztán megvolt: elegáns szálloda, sok virág, erdei környezet, fenyőillat. Szóval minden, ami a női léleknek kedves — sorolja nevetve Bella asszony.

Szép szerelem kerekedett ebből a románcból. Három esztendeig tartott. Mindketten tudták, házasság nem lehet belőle, a korkülönbség miatt. Bellának egyetlen kikötése volt: őszintén mondja meg a fiú, amikor lecseng a szerelem.

— Ez hogyan történt?

— Üdülésből jöttem meg, ő várt a parkban. Látom, a nyakában szép aranylánc: „Hű, de meggazdagodtál!", tréfáltam. „Kaptam, szólt sejtelmesen. „A szüleidtől?", faggattam gyanútlanul. Kicsit szíven ütött, amikor azt mondta: „Egy lány adta, jegybe..." Azt hittem viccel, még gúnyolódtam, hogy „Ezzel láncolt magához?"... Nehezen vettem tudomásul a szomorú valóságot. Vége. De erős maradtam, megköszöntem, hogy őszinte. Ebben előre megegyeztünk. Azt kívántam, legyen boldog a házassága. Éreztem, hamarosan elbőgöm magam, gyorsan elköszöntem...

— Gondolom, nem volt diadalút a hazamenetel...

— Mikor elváltunk, rám jött a sírás. Potyogtak a könnyeim. Beültem az autóba, tudtam, nem bőghetek, nekem vezetni kell. Nyeltem a könnyeimet. Otthon sem vehetnek észre semmit rajtam, noha nem is vidáman, de természetesen kell viselkednem.

— A fiú becsületesen megmondta... Akkor ezúttal elmaradt a reváns? — néztem kérdőleg Bella asszonyra.

— No, nem egészen! — neveti el magát. — Szóltam a férjemnek, egy hétre elmegyünk a hegyekbe, és becsomagoltam a Kama-Szutrát. A szerelem kapott revánsot a szex próbatételeivel.

„Még meg is mondja, a bolond!"

A másik történetben nevetségbe, könnyes komikumba hajlott a férj bocsánatkérő esedezése. Misa érzelmes fiú volt, lemondott az Isten szolgálatáról, annyira rajongott az istennőkért. Egy évig papneveldében tanult, de szerelmes lett egy elvált asszonyba, és feleségül vette.

Mindketen kedves, bohém emberek voltak, az őszinteség és a megbocsátás szívteljesítményével áldva. Misa költői lélek, nem tudott ellenállni a szépnemnek. Lehetett a nő akár idegen, akár a barátjának a felesége, nagy bocsánatkérések közepette előbb-utóbb bevallotta, hogy mennyire csodálja. Mindezt őszintén, a lángolás melegében. Nem lehetett haragudni rá, annyira őszinte volt a lelkesedése.

Talán hívő lelkületével függött össze, hogy minden egyes „félrelépését" bevallotta feleségének. Ismertem asszonyát, néhányszor elpanaszolta, milyen az ő áldott férje.

— Ez a Misa olyan szoknyabolond, ha meglát egy csinos nőt, és megismerkedik vele, a harmadik beszélgetésnél biztos, szerelmet vall neki. Hogy így imádja, úgy imádja... És képzeld, a bolond, még el is mondja nekem. Letérdel elém, könyörög, ne haragudjak rá, mert igazából csak engem szeret! Mondd, mit csináljak, ha ilyen hóbortos! Egyébként aranyos lélek, hisz ismered... Na jó, szerelmet vall másnak, egye fene, de legalább ne mondaná mindig el nekem! Sírok is, nevetek is az ilyen eseteken... — így beszélt Magdus, aki elég dús volt testileg, megáldva fognivalókkal.

Valójában illettek egymáshoz, bohém lelkük, megbocsátó jóságuk rokonította egymással. Sosem veszekedtek, Magda valamiféle zsémbes szemrehányással vezette le nehezteléseit, aminek rendszerint könnyes összeborulás lett a vége.

Egyikükben sem élt „revansszellem", a vétkek megbocsáttattak, elhomályosultak. Egymás mellett élték le életüket, és amikor Misa meghalt, az asszony úgy beszélt róla: „Áldott jó ember volt."

Töprengés

Hogyan is mondja Hemingway? 1. „A hazugság megöli a szerelmet."

Misa asszonyát nem fogja ez az igazság! Ő azzal volt „megáldva", hogy szeresse bohémbolondos férjét, akár igazat mond, akár igazat hallgat el. Az olvasóra bízzuk, saját maga döntse el; mi öli, mi élteti a szerelmet?

2. „De csak az őszinteség öli meg igazán." Olyan ez, akár egy fricska az erénynek.

Végül megkérdeztem Bella asszonyt:

— Önhöz őszinte volt mind a férje, mind a szeretője. Hogyan hatott mégis másképpen a két igazság?

— Nézze, mindkettő megölte a szerelmet, de a férjtől nehezebben válik el az asszony, főleg, ha gyereke van. A szeretőtől egyszerű a lelépés, noha fájdalmas lépés.

A szerelemben az is benne van, hogy hiszünk a társunkban. A hazugság ezt a hitet öli meg! Emberi bizalom, emberi hit nélkül megmaradhat a szex, de a szerelem elpusztul.

Megoldás nincs. Intelmek vannak, olykor költőiek. Íme: "A bűn az nem lesz könnyebb, / hiába hull a könnyed." És talán ez is hasznosítható: Ne vádolj, ne fogadkozz, / ne légy komisz magadhoz, / ne hódolj és ne hódíts, / ne csatlakozz a hadhoz." Vagyis: légy önmagad!

Balogh Ödön

Ajándék-csata a görög sajtóban

A görög napilapok mostanság komoly harcot vívnak egymással fényűző ajándékok — luxusvillák, gépkocsik és jachtok — ígérgetésével, hogy visszahódítsák a megszámlálhatatlan magántelevízió által hipnotizált olvasókat.

Az Eleftherosz Tiposz például első oldalának felén egy úszómedencés villát mutat be olvasóinak, riválisa, az Ethnosz pedig két személy részvételét ajánlja fel a labdarúgó-világbajnokságon.

A görög napilapok, amelyeknél még a karikatúrának is politikai mondanivalója van, a jelek szerint félretették ideológiai ellentéteiket az ajándék-csata kedvéért, amely nem ismer határokat a televíziós társaságok gomba módjára történt elszaporodása által előidézett veszély láttán.

„Mi voltunk az elsők, akik szerencsjátékot indítottunk és az eladott példányszám azonnal 40 százalékkal emelkedett" — jelentette ki az AFP-nek Vasszilisz Kasszianosz, a szocialista kormányzathoz nagyon közel álló napilap, a Ta Nea kereskedelmi igazgatója. — Hozzátette, nem hiszi, hogy az új vevők olvassák a lapot, de lehetséges, hogy idővel a lap hűséges olvasói lesznek. Az ajándék-csata a jelek szerint teljes sikert hozott. „Olyanok, akik azelőtt időről időre vásároltak egy napilapot, most naponta kettőt-hármat is vesznek" — mondotta Athén egyik negyedének újságárusa.

Az új jelenség mindenestre foglalkoztatja az athéni ügyészséget, amely több esetben is vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy nem forog-e fenn tisztességtelen verseny esete. Ismerve azonban az igazság malmainak lassúságát, az érintett lapok nem látszanak nyugtalankodni.

Azért néhány lap, így a baloldali Avgi vagy a konzervatív Kathimerini, ellenáll az új kampánynak. Meglehet azonban, hogy kénytelenek lesznek feladni az ellenállást, legalábbis Katyerina Czenaki, a Kathimerini kiadóhivatalának igazgatója szerint, aki elmondta, hogy az utóbbi két hónapban 17 százalékkal csökkent az eladott példányszám.

POLITIKAI HIRDETÉS

MEGHÍVÓ AGRÁRSZÖVETSÉGI FÓRUMRA
1994 április 22-én 18.00 órakor
a TECHNIKA HÁZÁBAN
NAGY TAMÁS
Agrárszövetség elnöke és
DR. HORN PÉTER
akadémikus
tartanak előadást, beszélgetnek az érdeklődőkkel.
Tisztelettel meghívunk és várunk mindenkit.
Agrárszövetség

Üzletkötőket keresünk
színvonalas munkaruhák /orvosi, egyéb/ értékesítéséhez.
Jelentkezés:
06-60-361-824
rádiótelefonon, vagy
"Sirály 18335" jeligére a kiadóba.
/Székesfehérvár, Fő. u. 21./
(18335/1H)

Whirlpool csere akció
Ha most nálunk Whirlpool mosógépet, mosó-szárító gépet, hűtőgépet vagy fagyasztót vásárol, akkor használt üzemképes vagy akár üzemképtelen háztartási gépét (centrifugát is) a vételárba beszámítjuk, 200-tól 25000 forint értékhatárig.
Pannoncentrum Áruház
Székesfehérvár, Táncsics Mihály utca 5.

A HIRDETÉS HÍD AZ EMBEREK KÖZÖTT

A Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, a Technika Háza, a Fejér Megyei Hírlap és a Lénia Reklám Stúdió
április 29 és május 1 között rendezi meg a Székesfehérvári Tavaszi
AUTÓ fesztivált
a Technika Háza előtti téren, illetve a házban.
A kiállításon lényegében valamennyi székesfehérvári márkakereskedés képviselteti magát.
A rendezők április 27-ig tudják fogadni az autós szakmákban és a motorizációban érdekelt további kiállítók jelentkezését.
Jelentkezés, további információ:
(22) 315-050 vagy 326-136.

Önálló táblakép - Arckép

E n d r e y S á n d o r :
Arckép

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
237.
"A Nemzeti Szalon..."

festészet (1900-1919) - Önálló táblaképp.

Endrey: portrék.
(Sándor?)

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

Endrey Sándor festő

Pesti Hirlap. 1919. jan. 8. 9

új festőiskola nyílik

Festészet, 1900-1919 - Önálló táblakép - Életkép

E n d r e y S á n d o r :
Festők
/:Állami vasárlás a Téli Kiállitáson, 1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
85.

Endrey (Sándor?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. t. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

E n d r e y Sándor festő
1867 -

Festők
/Az állam vásárlása a téli kiállitáson, 1913-14./

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

mint portré festö nagy haladást tett.

KPM.T. téli kiállitása. 1912. -Vasárnapi Ujs. 1912. 59.évf. 46. sz. 928.old.

MDK

Endrey Sándor

"Stefánia belga kir.hercegnő" c.kép repr.

KMTárs 1916/17. téli kiall.

mdk

1

Endrey Sándor

23 éves korában megfesti Vajda Sándor a költőt.
ez első nagyszerű portréja. Az állam vásárolta meg.
Ot öszlöndíjjal Párisba küldik.
Nagyvaradi szüdelesű. [reprodukció]
Huszella Ödön. A remekmű halála.
Kolozsvár 1937. 23-24. l

mdk

Endrey Sándor

3

1913-ban megfestette a Festők e. nagy vasárnát az állami tulajdonába ment át. 1918-ban Ónarsképe Rátt György díjat nyert. A Képmenyésteti Muzeum vásárolta meg

Huzella Ödön. A remekmű halála. Kolozsvár 1937

25. l.

mdk

Endrey Sándor

2

1911-ben a londoni magyar kiállitason Vay Péter portréjáért Aranyérmet kapott. Egy nap alatt festette.

Hvaelca bdön. A remekmü halála

Kolozsvár 1937

21. l

mdk.

Andrey Sándor 4

többek közt megfestette Vámbéry Ármin
és Palmay Ilka arckepét
Mindkét portrét a főváros vette meg.

Kuzella Ödön. A remekmű halála
Kolozsvár 1937. 25. l.

Endrey Sándor

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállítás

Endrey Sándor MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Leányarckép, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Endrey Sándor

Arckép, báró Schoszberger Lajos tul. olajf

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.45.l.

MDK

Endrey Sándor

Arckép, olajfm. Mgt.
Arckép, " Dr.Nyári Sándor tul.

Képzőm.Társ.1909/10. téli kiáll.kat.51.1.

MDK

Endrey Sándor

Élethű arcképe Czajlik borkereskedőről és két női feje, a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

/Kézdi./: Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.l.

MDK

Endrey Sándor, f.

A Mücsarnok Tav.Tár. /M.Képzőm.Egy./ Képzőművészet
1927, I.évf. 8. l.

MDK

Endrey Sándor

Lyka: Téli tárl. 1900-l. 42.l. kép

M.D.K.

Endrey

A lap kiemeli a müvész nevét "Bemutató a Műcsarnokban c. beszámolójában a "Téli mütárlat"-on szereplők közül, ahol "2ol kiállitónak 582 mütárgya látható a termekben"-/a lap mint/ irja.

Szinház és Élet, Bp. 19o7. okt. 23. V. évf. 47. sz.

M.D.K.

Endrey Sándor

A Mücsarnokban a tavaszi nagy tárlaton kiállított 443 kép és szobor között szerepel müve.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 22. lap.

Endrey Sándor.

a Műcsarnok téli kiállításán
festménye szerepel.

Budapesti Hírlap, 1928. dec. 16.

Endrey Sándor.

A Műcsarnok téli tárlatán József kir. herceg, – dr. Lukács György, – Porzsolt Kálmán, – ifj. Czajlik Sajos – ról készített portraitjait látjuk.
(melitta)

Pesti Hírlap, 1928. dec. 19.

Endrey Sándor MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállítás

MDK

Endrey

Képkiállitások megnyitása. Vas. Ujs. 1898. 45. évf. 897. l.

Endrey Sándor, festöm.

160. Olvasó nö. Olf. 67x53 J.f.j.

Árv. Közl. 1932. I.rk.sz.XXXXXX. 61.1. 17.1.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

Női arckép. olf.

Műcs.-OMKT.1921. Tavaszi kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Endrey Sándor, festőm.

235. Női arckép. Olf.

241m Női arckép. "

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 12.1.

Endrey Sándor MDK

Encz Géza müegyetemi tanár arcképe, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Endrey Sándor MDK

Czorda Bódög, kuriai tanácselnok arcképe, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Endrey Sándor MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Endrey Sándor MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

Endrey

Műcsarnok téli kiállításain szerepelt.

Az Est 1929. XII. 22.

Endrei

Műcsarnok téli kiállításán
portréja szerepelt

8 ÖU · 929. XII. 22.

Endrey Sándor

Művejvel vesz részt a Nemzeti Szalonban megrendezett Arcképfestők Társasága-kiállításán

E

E. 930. K. 19.

Endrei Sándor

Részt vesz az Arcképfestők kiállitásán

8.6.u.93e.X.21.

Endrey Sándor

A nov. 25.-én megnyilt, a Mücsarnokban rendezett tárlaton a legifjabb müvésznemzedék tagjai között szerepel a müvész, -közli M.: "A téli kiállitás" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap

Endrey Sándor (1867 – 1940)

Vajda János (1891, olajfestmény, 115 × 89 cm, repró)
magyar Történelmi Képcsarnok

Kiss Sándor: Magyarország története képekben 1849–1945 (Bp. 1969)

138 old.

M.D.K.

Endrey Sándor

"Nőiportréi szinfölfogásban nemesbedtek",-irja Lázár Béla: "Mütárlatok c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1902. dec. hó, XXXVIII. kötet 257-266. lap

M.D.K.

Endrey Sándor

Huzella Gyula-ról készitett festményét kiemeli Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

Endrey Sándor

„Török Irma", civil mellképe, olaj
61 x 48 cm.

Magyar kinészportrék 2. Cenner
Mihály: Festmények, kobrok, dombor-
művek a XIX. század. Budapest, 1966
Katalógus, 40 l.

Endrey Sándor

„Török Irma" olaj, háromnegyed, „alakos képe, 140 x 77 cm. -

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, domborművek a XIX. század. Budapest, 1966. katalógus, 40 l.

Endrey Sándor

Műcsarnok téli tárlatán Párniczky Jenő generális képmását állították ki.

PH.929.XII-22.

Endrey Sándor

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága
Kiállitásán a Nemzeti Szalonban

B.H. 93e.X.19.

Endrey Sándor MDK

Dr. Wlassics Gyula arcképe, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

MDK

Endrey Sándor

Arckép /1/B/ of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. 7o.l.

Endrey Sándor

Szerepelt a Magy. Arcképfestés Kiállításán.

MO 1959. XI. 4.

Endrey Sándor

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Endrey Sándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Nagy portraitja Parvis Taurinoról.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

MDK

Endrey Sándor

Vásáron, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke.

Bp.1952

Endrey Sándor

arcképfestő, 1893-dec. jött V-re. 1894-febr.-ig. és ott portré megbízásokat kapott. Néhányszor csak a fejét festette meg V-en, a ruháját Pesten. 1897-ben ujra 3 hetet tölt ott portré festéssel. (a portréktatvisztó egyének nevei fel sorolva)

Kiss Lajos, Vásárhelyi művénélet, Bp. 1957.

33 l.

Endrey

pesti festő megbízást rapott Böhm Sámuel verésig. életnagys. Répéret meggyelésére a diktesembe. A teleplerés előtt vellét érve h. a rép. beülött. Hogy ezen segítsenek, Jévám Dávid nobafestőt réstét fel, ati komilatkal kemázolta. A zoual ömeregedendt. Ezután rékrefbeesve küldtet Jonyasiést. ati időre rendbehorta.

Kárstag s. vásárhelyi művészélet
Bp. 1957.

96 l.

Endrey Sándor

Kovács Ferenc és neje Kürty Teréza arcképeit festette meg. élet-nagyságban.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet

Bp. 1957

77 l.

Endrei Sándor

Szineinek összhangját méltatja -öregasszonyt ábrázoló- képén Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Otthon, Bp. 19o2. május hó
18-28. lap

Endrey

Müveiről dicsérettel nyilatkozik Lázár Béla a "Téli tárlat" c. kritikájának "A magyar arckép" c. fejezetében. Szineinek összhangja, egyre biztosabb ecsetkezelése elismerést érdemel.

Otthon, Bp. 1901. dec. hó.
18-29. lap

Endrey

Női arcképét érdekesnek, de szinezését kemény-
nek tartja Lázár Béla: "A tavaszi tárlat"-ról
közölt beszámolójában.

Otthon, Bp. 19oo. évf. 6. füzet.
49-6o. lap

Endrey Sándor

Szinelképzelése nemesebbé vált, különösen női arcképeinél,-irja kritikájában Lázár Béla "Mütárlatok" cimmel, mely több kiállitáson szereplő müvekről szól.

Otthon, Bp. 19o2. december hó
17-26. lap.

Endrey Sándor

Ismeretes Ady szerelméről, Lédáról készült festménye (fényképszerű, valószínűleg nem élet után készült). Az egyetlen képzőművészeti (festői) ábrázolása Lédának.

Horváth Béla (-h-a): Kernstok Károly ismeretlen Léda-rajza. – Mügyűjtő, 1971. 2. sz. 14. l.

Enchey Sándor

1897 ápr. három hélig fogli
Böhm Sámuel tatarék pénzlési
igazg. arc lépét

Kiss Lajos, vasárhelyi művészélet
Bp 1957

91 l.

Endrey Sándor
Istőművész

A Képzőművészek Egyesülete a Műcsarnok tavaszi tárlatának zsűrijébe választotta. —

Pesti Hirlap

1929 11.16

Endrey Sándor

festőművész

Független Művészek Társasága kiállítása - Nagykanizsán - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1929.VI.7.

Endrey Sándor

Független Müvészek Társaságának kiállitása - Kaposváron - müvével szerepel.

Magyarság
1929.V.24.

Endrey Sándor

Független Művészek Társasága kiállitása - Kaposvá-
ron - művével szerepel.

Pesti Hirlap
1929.V.23.

ENDREI SÁNDOR

szül. Nagyváradon, 1867. Tanulmányait a Bpesti Képzőművészeti és a párisi Julien akadémián végezte. 1891 óta szerepel a hazai és külföldi tárlatokon. A kiállításokon úgyszólván kizárólag portrékkal van képviselve, melyek naturalisztikus hűség és jellemábrázolás szempontjából, egyformán kiválóak. Legismertebb munkái: Vajda János, Wekerle Sándor, Wlassics Gyula báró stb. arcképei. Ezidőszerint Csehszlovákiában él.

ENDREI ALESSANDRO

nato a Nagyvárad, nel 1867. Stodiò all'Accademia di Belle Arti di Budapest ed all'Accademia Julien di Parigi. Dal 1891 in poi partecipa a quasi tutte le più importanti esposizioni nazionali ed estere. Espone quasi esclusivamente ritratti che per fedeltà naturalistica e per finezza di espressione sono veramente ottimi. Fra le sue opere più note vanno registrate: i ritratti di Giovanni Vajda, di Alessandro Wekerle, del barone Giulio WLASSICH, ecc. Attualmente vive in Cecoslovacchia.

(Nappal) *Könyvkirakat a Podmaniczky u. és Ter*

VI, PODMANICZKY

PARAFAKŐGYÁR
(EZELŐTT: KLEINER ÉS BOKMA

Hő- és hangszigetelő, kettős, légréteges kovaföldlemez válaszfa'ak. — Hő
szigetelő burkolások kovatöld és parafakőlemezekkel. — Hűtők és jégverm
tárak szigetelése, szurokkal impregnált parafakőlemezekkel. — Nedves fala
tétele, — Könnyű, gyorsan száradó válaszfalak készítése, parafakő és ko
zekkel. — Sajtolt parafapadlóburkolatok. — Gőzvezetékek és készülékek szi
Tufarabitz és tufavalaszfalak készítése. — Rabitzfalak, mennyezetek, boltoza
lezése. — Stucco munkálatok
Készséggel szolgálunk mintákkal, felvilágosítással, részletes költs

ENDREY SÁNDOR: Dr. Parvis Taurino.

Képrism. Tais.
1914. Sav. Ecall

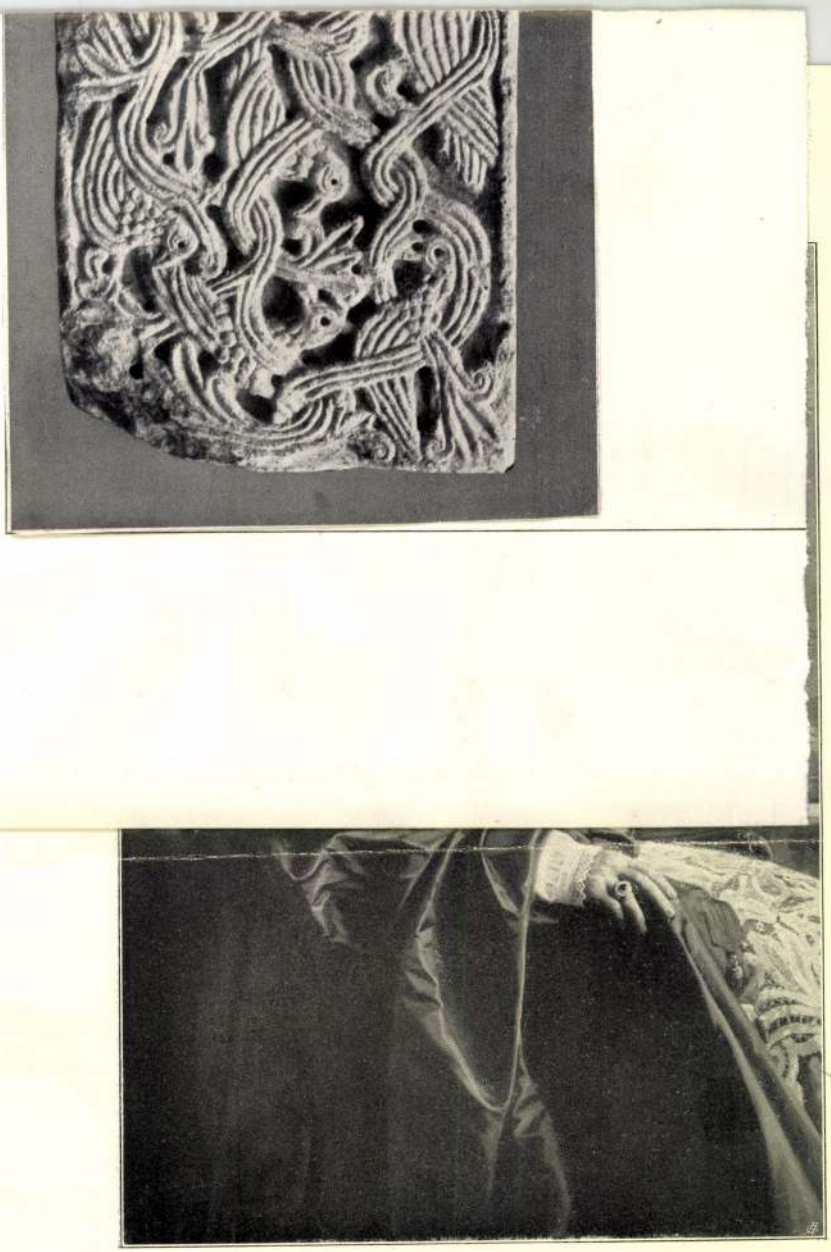

Stetka Gyula: Gróf Csáky Károly püspök.

Endrey Sándor

14 Endrey Sándor: Auguszta főhercegasszony arcképe.

Képrőm. Társ. 1910/11. Tél.
Kiáll-Gat

30 Karlovszky Bertalan: Rudnyánszky Magda.

Endrey Sándor

14 Endrey Sándor: Stefánia belga kir. hercegnő.

KMT 1916/17 téli kiáll

109 Istók János: László királyi herceg.

Endrey Sándor

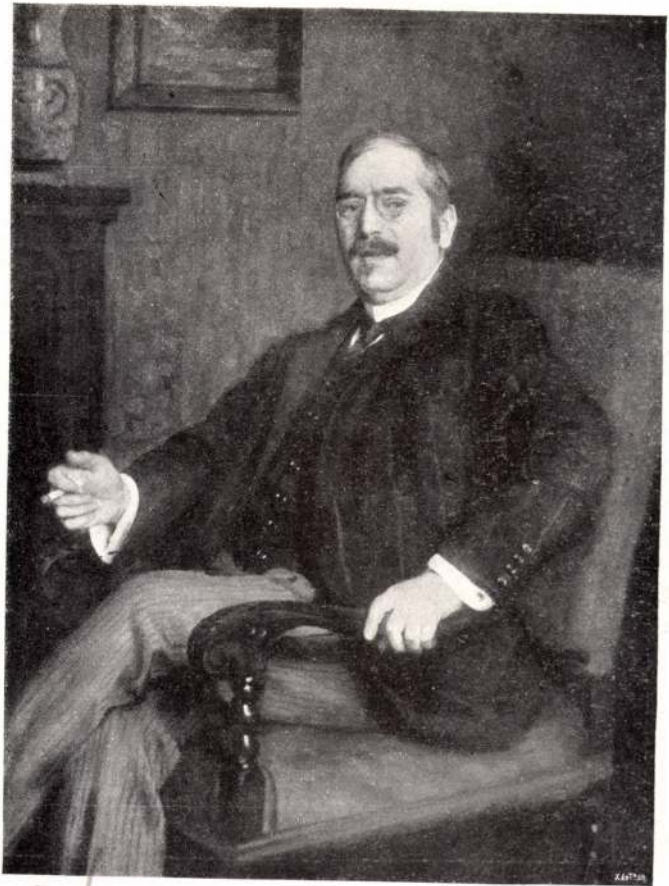

253. Endrey Sándor: Arckép.

Műcsarnok 1908. tav. Kiáll.

64. Stetka Gyula: Arckép.

Endrey Sándor

Endrey Sándor: Festők.

Műcsarnok 1913/14. téli kiáll.

Baditz Ottó: „Megvan a nyúl!“

222. ENDREY SÁNDOR: Arckép.

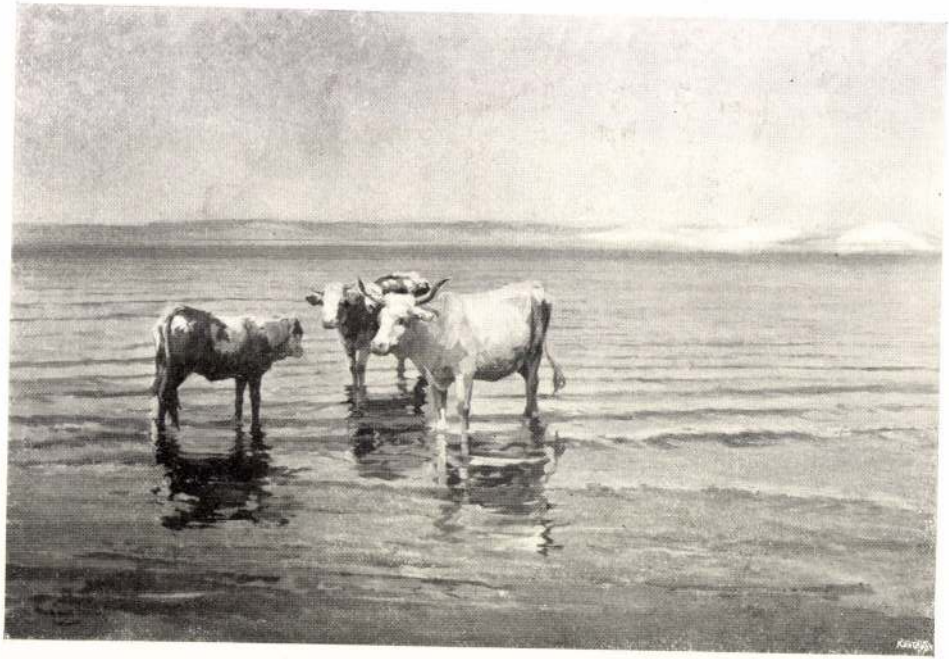

43. Mihalik Dániel: Tehenek a Balatonban.

Endrey Sándor

K. Z. archépe
repr.

KMTars 1910. tav., Eiáll.

V

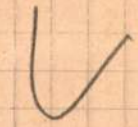

32. Endrey Sándor: Tolnay Ákosné arcképe.

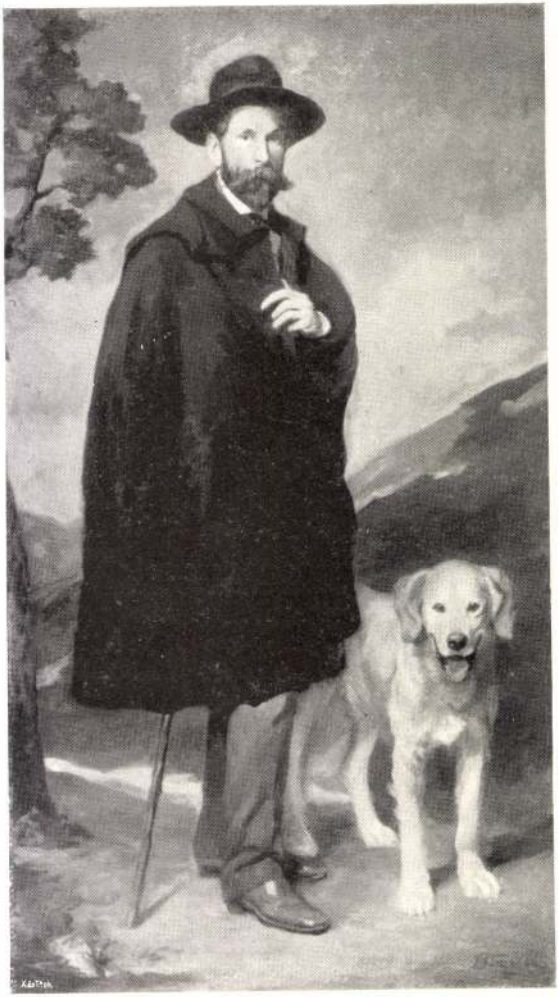

3. Borúth Andor: Férfi, kutyával.

Endrey Sándor

25. Endrey Sándor: Molnár Viktor államtitkár arcképe.

Képzőm. Tan. 1908/9.
Áll. Kiáll. Cat.

536. Bruck Lajos: Gombaszedő leány.

240 Endrey Sándor: Arckép.

83 Podvinecz Erzsébet: Klárika.

Endrey Sándor

235 Endrey Sándor: Gróf Kinskyné, Pálmay Ilka.

V

KMT 1912/13. Régi Gal

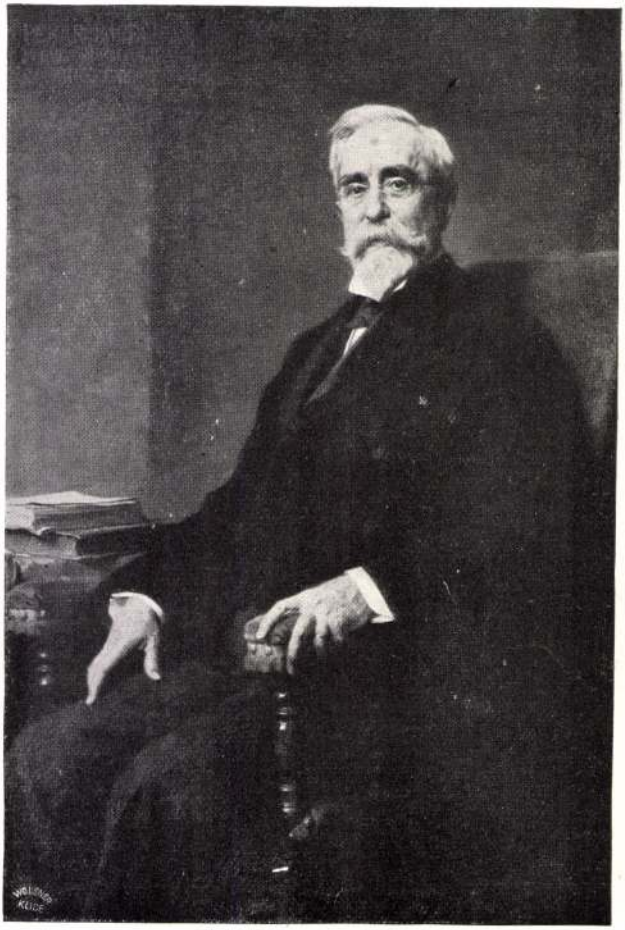

17 Benczúr Gyula: Pekár Imre arcképe.

Endrey Sándor

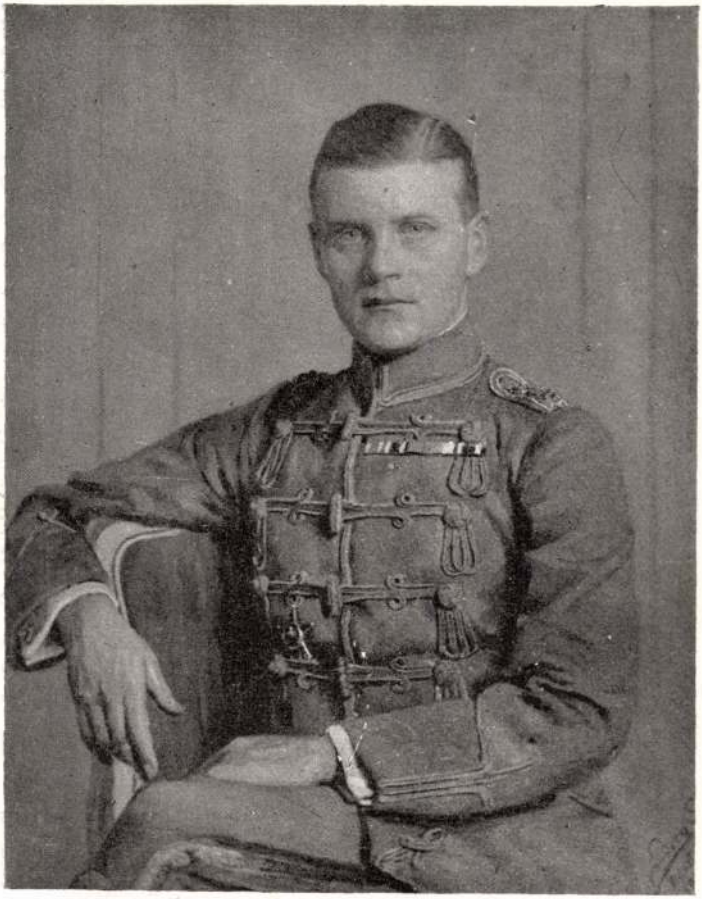

385 Endrey Sándor: Lovag Herfurth Matthée főhadnagy arcképe.

Képzm. Tan. 1917/18. évi V
Kiáll. Cat.

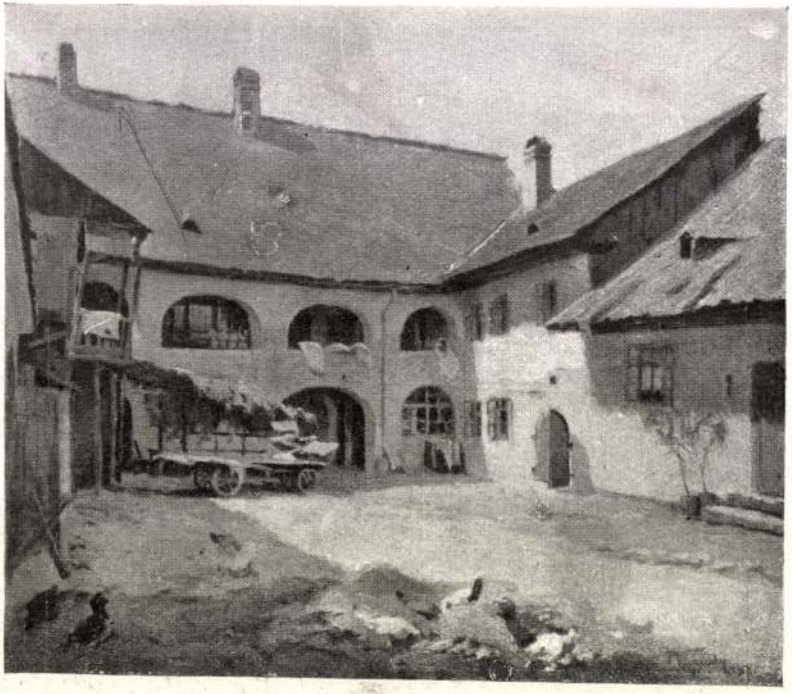

6 Várady Gyula: Sárga udvar.

400 Endrey Sándor: Férfi-arckép, dr. Glücksthal Samu.

296 Keményffi Jenő: Szalon.

232. Endrey Sándor: Női arckép.

13. Knopp Imre: Vörös gyöngyök.

Endrey Sándor

Műcsarnok
1914. tav. kiáll. 1.
1915. tav. kiáll. 183, 284
1915-16. téli kiáll. 272, 353
1916-17. téli kiáll. 14.
1917 tav. kiáll. 400
1917-18. téli kiáll. 296, 343, 385
1918. tav. kiáll. 18, 113
1918-19. téli kiáll.
1919-20. téli kiáll. 65, 77.
1920-21. téli kiáll. 292, 346
1921. tav. kiáll. 235, 241, 275
1921. őszi kiáll. 323, 325, 328
1922. jub. kiáll. 97, 382, 394
1922. őszi kiáll. 310, 418.
1924. tav. kiáll. 439
1927. tav. kiáll. 72, 78, 539
1928/29. téli kiáll. 281, 287, 403, 530
1929. tav. kiáll. 82.

Szabolcsvármappe VI. 170

Endrey Sándor

18 Endrey Sándor: Arcképtanulmány.

V

KMTárs. 1918 Kav. Eidl

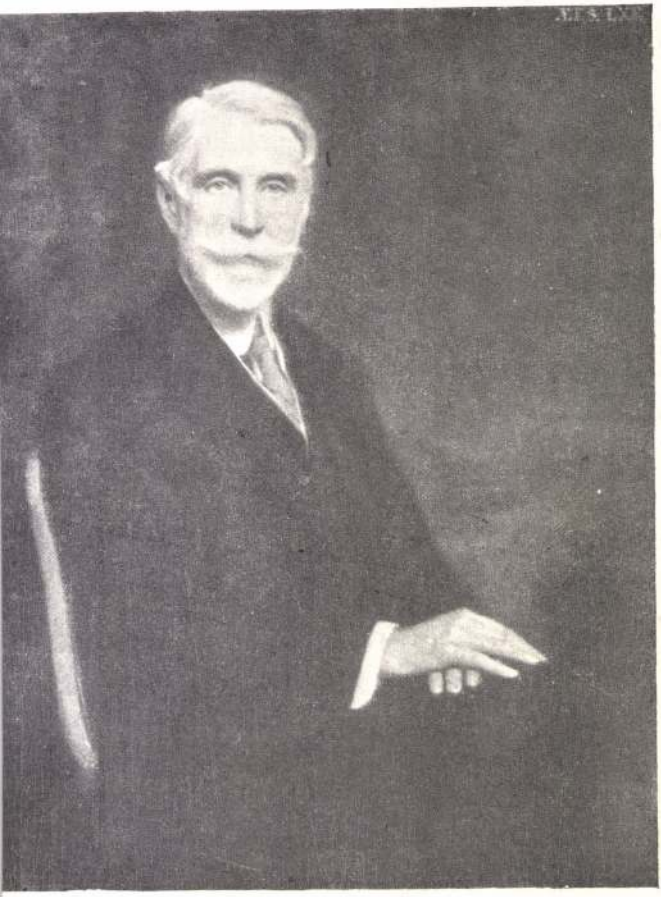

43 Balló Ede: Báró Forster Gyula arcképe.

Endrey Sándor.

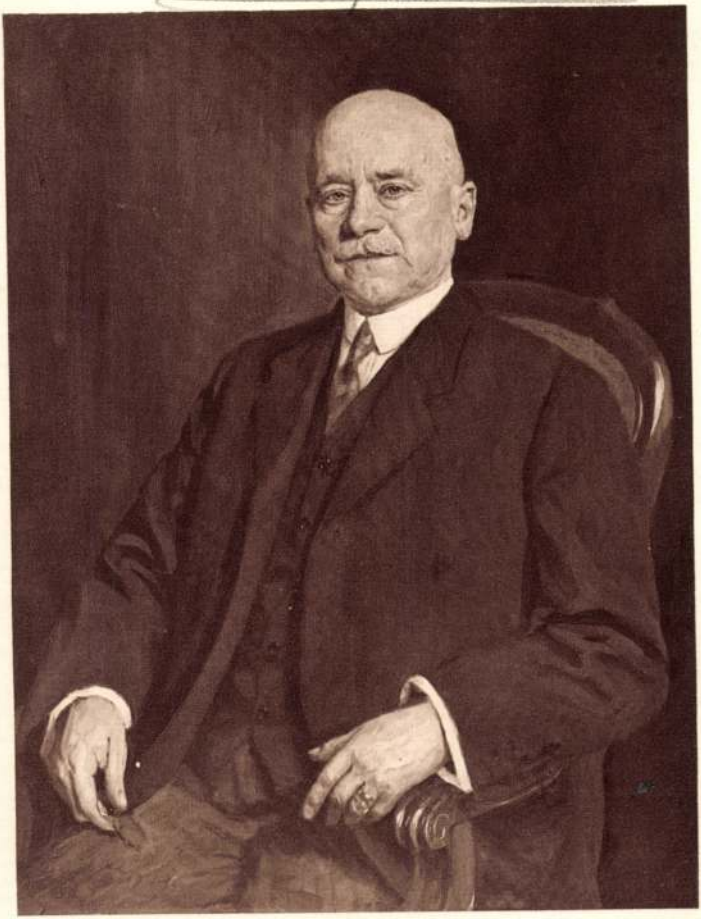

ENDREY SÁNDOR: DR. LUKÁCS GYÖRGY V. B. T. T. ARCKÉPE

KMTárs 1928/29. teli kiáll

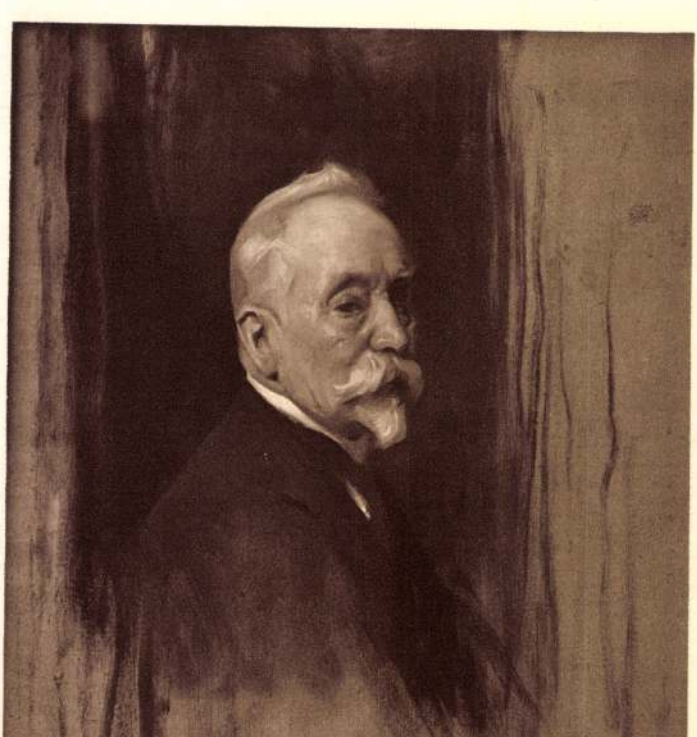

LÁSZLÓ FÜLÖP ELEK: RÁKOSI JENŐ ARCKÉPE

Endrey Sándor

Önarcképe a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

MDK

Endrey Sándor

Női arckép, of.

Műcsarnok 1900. tav. kiáll. 34.1.

Endrey Sándor

Gróf Kinsky Jenőné, Pálmay Ilka arcképe.
Olajfm.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat. 53. lap

Endrey Sándor, festőm.

MDK

VII. – terem.

159. Arckép. Olf.

163. Fráter Loránd arcképe. Olf.

168. Arckép. Olf.

Képzőm.Társ. 1905-6. téli kiáll. Kat. 39.1.

MDK

Endrey Sándor

Lovag Herfurth Matthée fh. arcképe, repr.

Műcsarnok 1917/18. téli kiáll. kat.

MDK

Endrey Sándor

Stefánia belga kir. hercegnő, repr.

Művészet 1916. 84.l.

MDK

Endrey Sándor

ifj. Lónyay Sándorné arcképe, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 30.l.

MDK

Endrey Sándor

M. M.-né arcképe, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 30.l.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

260. Hüttl Tivadar arcképe. Olf. Mgt.

Képzöm.Társ. 1909.Tavaszi kiáll. Kat. 38.l.

Endrey Sándor, festő; szül. 1867-ben Nagyváradon. Tanulmányait szülővárosában kezdte, majd Budapesten Mesterházynál folytatta. Ezután Párisba ment, hol Jean Paul Laurens és Benjamin-Constant voltak mesterei. Ez időben készült arczképei közül Vajda János, a költő képmása, a Történel-

Omkt folyt:

(2)

1915 tav:
dr Rádnay Béláné arch } of
dr Parvis Taurino arch } II

1915-16 téli Nói archép VIII } of
S.F. arch. }

1916-17 téli Stefánia belga kir hrynő } of I

1917 tav
dr Glückstahl Samu arch of

1917-18 téli
Jákó Amália sinmuvnő arch } of
gr Fichy Aladár minister arch }
lovag Herfürth Mathé e fő hazag arch

1918 tav Archéptanulmány VI } of
Jankovich Béle arch }

1918-19 téli Ön archép III } of
Greiner Sándor arch. }
Archéptanulmány VII

1919-20 téli Romanelli Guido
erredes arch
dr Hein Józsefné arch
of

③

1920 tav — LIV-LV
Archép I-II, of

1920-21 téli — LVI-LVII
Archép I-II of

1921 tav — IX-X
Női archép I-II, of

1921 ősz — Gitározó nő
Archép LVIII.
Akt tanulmány
of

1922 máj-jun jub.
dr Parvis Taurino III arch
Festők II
Mezőkövesdi mezecske
of

1922 ősz — „Ne irélyen!" of
Mezecske az ablaknál

1924 tav — LIX
Archép I, of

1927 tav
Női archép XI
Térfi archép VIII
Lány archép

1928-29 téli
ifj Czajlik lagos arch
József kir bez arch
dr Dukács Kőrös v b H arch
Porzsolt kálmán arch
of

1929 tav — Mézen pillantás, of

1930-31 jub — T.P. művész arch. of

Szegedi képren Eges

1901. V. tárl:
Molnár Viktor arch. of

1904 máre
archép ~~I-II.~~ XVII-XVIII. of

1907 máre
Női archép V-VI of
Gu archép I

Endrey Sándor

Alkotmány u. 27. Műcsarnok

1930/31. jub. kiáll. 404 ✓

Endrey Sándor

N Sz

1903

Endrey Sándor

Nemzeti Szalon

B.Sz. arcképe, olajf,

1919 Őszi kiáll. VIII
Arcképtanulmány, olajf,

1919 Egyházmüvészeti kiáll.

Magdolna, olajf,

1920 Őszi tárlat.

Akttanulmány, olajf,
Olvasó nő, olajf,

1921 Tavaszi tárlat.

Önarckép, IX olajf,

1929 Független müvészek kiáll.
Tomi olajf,
Teraszon, olajf,
Arckép, olajf,

1930 Arcképfestők I sö kiáll.

Ugron Gábor olajf,

1931 Független müvészek IV.kiáll.

Arckép, olajf,

1939 Magy.Arcképfestők T árs kiáll.

Női arckép, olajf,
Mikecz Ödön, olajf,

~~A kapuban, olajf,~~

1903 ~~Imső debreceni kiáll.~~

~~A kapuban, olajf,~~

1908 ~~I ső Mmszigeti kiáll.~~

~~Alkonyatkor, olajf,~~
~~A kapuban, olajf,~~

~~I ső losonci kiáll.~~

~~Arckép, olajf,~~
~~3 drb. arckép, olajf,~~

1907 Öszi kiáll.
Miss Allom, olajf,
Alkonyatkor, olajf,

1909 Tavaszi kiáll.
Arckép, ~~olajf~~ XXXI,

1909 Jubiláris téli kiáll.
Férfi arckép, ~~olajf~~ VI,
Női VII " "

1910 Téli kiáll.
Arckép, ~~olajf~~ XXXIV,

1912 Tavaszi kiáll.
Arckép, olajf,
XXXVI-XXXVII

Önarckép, olajf. II

~~Arckép, olajf,~~

1912 Öszi kiáll.
Arckép, olajf, XXXVIII-XXXIX,
" "

1912 Téli kiáll.
Arckép, olajf, XL.
Arcképvázlat, olajf,

1913 Tavaszi kiáll.
Arckép, olajf, LI.

1913 Téli kiáll.
L.F. kisasszony arcképe, olajf,

1914 Tavaszi kiáll.
Hamvay előljáró ur arck. olajf,
Arcképtanulmány, ~~olajf~~ V,

1914 Téli kiáll.
Faluvége, olajf,

1915 Öszi kiáll.
dr. Schmidt Lajos arcképe, olajf,
Hlatky Endre arck. olajf,

1917 Tavaszi kiáll.

B.H. arcképe, olajf
B.Sz. k.a.

Nemzeti Szalon

E n d r e y S á n d o r.

1901 Téli tárlat.
Lány portrait, olajf,
1901 Tavaszi kiáll.
Arckép, olajf,
1902 Tavaszi kiáll.
Arckép, olajf,
1902 Téli kiáll.
Elmélkedés, olajf,
1903 Tavaszi kiáll.
Klárika arcképe, olajf,
Arckép, olajf,
1903 Öszi kiáll.
Arckép, olajf,
Arcképtanulmány, olajf,
1904 Téli kiáll.
Arckép, olajf,
1905 Tavaszi és III. graf. kiáll.
Arckép, olajf,
1905 Öszi kiáll.

A

Arckép, olajf,
1902 Téli kiáll.
Elmélkedés, olajf,
1903 Tavaszi kiáll.
Klárika arcképe, olajf,
Arckép, olajf,
1903 Öszi kiáll.
Arckép, olajf,
Arcképtanulmány, olajf,
1904 Téli kiáll.
Arckép olajf,
1905 Tavaszi és III graf. kiáll.
Arckép, olajf,
1905 Öszi kiáll.
Arckép, olajf,
1905 Karácsonyi kiáll.
Tanulmányfej, olaj,
1906 I só nagykanizsai kiáll.
Arckép, olajf,
I só lugosi kiáll.

Fuggetlen Nuov Tars

1929 N Sz.

Tomi
Terrasson
Archip LX. of

1930 dit (h.o)

Az eluk in, of

1931 nov (h.o)

Archip LXI. of

Endrey Sándor

Ledermann F. Kis-
alkony arch.

Nemzeti Szalon

1913. pb. téli kiáll.

V

Endrey Sándor

Archéptanulmány ~~VII~~ IX.

(Margó Ede szobrász archépe) repr.

Munkácsy-cch.

II. repr. kiáll, 1929 okt

(Ernst Muz)

Endrey Sándor

B. H. kisanzony archépe olaff.

B. Sz. " archépe olaff.

Nemzeti Szalon

1917. máj.

tav. tárl.

tár.

A helyiség megnevezése		Jegyzet
honnan?	hová?	

Endrey Sándor

Magyar repülés 1930

Ugron Gábor arck,
olaj

Endrei Sándor

Női arckép, olaj XII

Mikecz Ödön arcképe olaj

Nemzeti Szalon

Arcképfestők 1939 nov.

Alapítva: 1839.

Herendi Porcellángyár R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

magyar művészek műveinek reprodukciója,

művészi dísztárgyak,

a világhírű herendi díszkészletek,

jutányos kézifestésű asztali készletek.

Endrey Sándor

1891. 744. l. — 1894. 51. sz. — 1897. 4. sz. — 1910. 626. l. (arczképpel).

MAGYAR
TELEFONHIRMONDÓ
ÉS RÁDIÓ RT.
IGAZGATÓSÁG

Budapest, 1942...aug.21.....
VIII. Sándor-utca 5—7
Telefonszám 145-510

Nagyságos

dr. Dercsényi Dezső urnak,

H.
Hőgyes Endre u. 10.

Tisztelettel értesitem, hogy az aug.20.-ára kitüzött előadása elmaradt.

Az ujabb időpóntról idejében küldünk értesitést.

Endrey Sándor

XXI. aukció
A Gyűjtő 1915. 63. l.

377. ENDREY SÁNDOR: Erdő részlet. 50

XXII. aukció.
M. o. 1915. 112. l.
n. ar

Grentendre, plébánia-lak

11.467

Alm-Tel

1941. VI. a

Tájkép, of

Ereclt 1920 dec 13-14. Szilvéstri darsó of

1923 febr XXII. a

Mária Terézia infánsnő képmása

1923 nov: Vázos lejeti, Ulice, of

Arckép	Noi arckép	Férfi arckép	folyt arckép	Arckép tanulmány	Önarckép
1891-92	1895	1893-94	1911-12	1903 1907-8 (2)	1907 tragad
1892-93	1897-98 (2)	1895	1912 (5)	1908	1912
1901 (2)	1900	1898 (2)	1912-13 (4)	1914	1918-19
1901	1907 tragad (2)	1899	1913 (3)	1918	1921
1902 (2)	1909	1909	1913	1918-19	
1902	1915-16	1927	1913-14 (2)	1919	
1903 (2)	1921 (2)		1920 (2)	1929 Trust	
1903-4	1927		1920-21 (2)		
1904 (2)	1939 Arckép		1921		
1904 1904 tragad			1924		
1904-5 (2) (2)			1929 Függ M		
1905			1931 Függ M		
1905 (2)					
1905-6 (2)					
1906					
1906-7 (2)					
1908					
1908-9					
1909					
1909-10 (2)					
1910					

Jarla, Ernesto, 11. 109, 116, 117

Kondrey Sándor

Művészeti Lexikon

212. l.

Endrey Sándor

Romanelli Guido
olasz alezredes archépe
Repr.

Bachó László. A
magyar kir. honvéd
Ludovika Akadémia
tört. Bpest, 1930.
714. l. kép

Bella A:

Endrey Sándor

Romanelli ezredes a magyar filmről, színházról, művészetről és a lovagias nép szeretetéről

(Jánosi—Pejtsik felv.)

Néhány perenyi várakozás után szemben ülünk a legendás *Romanelli* Guido ezredessel, a Magyar-Olasz Bank elnökével. Hogy mondjam el, mit érzek, mikor látom és végre személyesen megismerem ezt a nagylelkű olaszt, aki magyar életünk porbaroggyanása idején egyik reményességünk tudott lenni. A közösség bebizonyította háláját, egyik fővárosi utcánkat nevezte el róla. Elfogódottságomat kettévágja a németül feltett udvarias kérdés:

— *Mivel lehetek szolgálatára?*

Keskeny kis bajuszán csendes mosolyba simul a szó. Persze. Kérdeznem kell. Elmondom, hogy nagyon érdekelne bennünket, ha színház, film és általában művészeti vonatkozásban beszélne rólunk. Ismer minket, hiszen az 1918-as összeomlás után sokáig élt közöttünk, majd Dél-Amerikában, Franciaországban, Németországban és Spanyolországban járt diplomáciai küldetésben és alkalma nyílt összehasonlításokra.

*

— Jár-e színházba kegyelmes uram?

— *Elég ritkán és főleg az Operába, mert sajnos, magyarul nem tudok úgy, hogy megérthessem a prózai darabokat. A zene nemzetközi.* Két leányom azonban nagy rajongója a magyar színpadnak, legutóbb is elkísértem őket a Madách Színházba, megnézték Moliéret. Az ő elbeszélésükön keresztül kapok képet a magyar előadásokról.

— Tetszett nekik?

— *Igen, nagyon tetszett, különösen Várkonyi.* De megmondhatom, hogy Franciaországban kissé más a Moliére-előadások hangja. Itt a színészek és a közönség között valami intimebb kapcsolat van. Ezt állapítottam meg egyébként Niccodemi darabjának, a »Tacskó«-nak előadásán is. Megértem és ez természetes, hogy minden író kissé modulálódik idegen nyelven. Ez a színjátszásra is vonatkozik. A »Tacskó« magyarul, egyes helyein, talán szentimentálisabb, mint az eredeti, kicsit a magyar mézeskalácsszívek jutottak eszembe.

— Milyen idősek excellenciád lányai?

— *Az egyik tizenhárom, a másik tizennégy.* Anna-Mária és Mária-Terézia egyébként igen elismerő hangon nyilatkoznak minden magyar művészi produktumról.

— Milyen művészi hajlamaik vannak?

— *Rajzolnak, zenélnek, a nagyobbik lányom otthon Olaszországban a tanyán, Udine mellett, előadásokat is szokott tartani a ház mulattatására.*

— Beszélnek a lánykák magyarul?

— Ó igen, egészen folyékonyan, bár — mondja mosolyogva — azt már nem tudom megítélni, hogy hibátlanul is. De a gyorsaság az megfelelő — nevet.

— Azt nagyon sajnálom, — folytatja, — hogy Magyarországon általában kevés ifjúsági előadást tartanak a klasszikus irodalom megismertetésére. Külföldi nagyvárosokban erre több súlyt helyeznek, mert hiszen fontos az, hogy az ifjúság éppen nagy írókon keresztül ismerkedjék meg az irodalommal és fejlessze ízlését. Igazán nem közömbös, hogy kiknek a művein keresztül neveljük szépre gyermekeinket. Az ifjúsági művészeti programmnak az elégtelensége okozza, ha a fiatalság olyan vehemensen jár moziba és nemkívánatos fogalmakat alkot magának a művészetről.

— Mi a véleménye a magyar filmekről?

— *Sajnos, kevés magyar filmet láttam, de amit láttam, az jó. Különösen helyesnek tartom azt, ha a nemzeti törekvések és nemzeti sajátosságok adják meg a keretet a film-témákhoz.* A magyar-olasz művészi kapcsolatok ápolása fejlesztőleg hathat és nagyon örülök annak, amikor arról olvasok, hogy a kiváló magyar filmszínésznők és filmszínészek nagy olasz filmek főszerepeit játsszák. *A magyar filmek egyébként Olaszországban igen kedveltek és a magyar közönség is szívesen fogadja az olasz filmeket.* Az esetleges hibák megállapítására nem vagyok kompetens, de úgy vélem, hogy minden nemzet tanulhat a másiktól és ez a fejlődés útja. Bár most nagyon kicsi lett a világ és kevesen vagyunk, akik érintkezünk, dehát ezt az időt sem szabad tanulságok levonása nélkül töltenünk.

— Milyen a magyar piktura?

— Ó, nagyon fejlett és igazán világviszonylatban is elsőrendű. A barcelonai magyar kiállításon Endrei Sándor festőművésznek róla festett képe is szerepelt és mondhatom, nagy feltűnést keltett. No de természetesen a magyar piktor- és szobrásznagyságok világszerte ismeretesek és általában a magyar művészet kitűnő diplomáciai képviselete az országnak mindenütt. Kérem, ne vegye rossznéven, hogy a magyar színművészetről csak keveset tudok, mert fiatalkoromban, igaz, minden premieren ott voltam Rómában, Párizsban, *de azóta eljárt az idő felettem, hiszen betöltöttem a hatvanhatodik életévemet...*

Szinte hihetetlen, hatvanhat éves volna ez a friss, gyorsmozgású, mokány férfi, akitől folyton azt várom, ha nézem, hogy ízes kunsági magyar szóval szólaljon meg, pedig muzsikáló olasz nyelven beszél és csak néha fordítja németre a szót.

— Szokott-e vadászni, kegyelmes uram?

— Nagynéha. De magának megmondom, hogy nem sok kárt teszek a vadakban, igazán kevésnek az élete terheli lelkiismeretemet, mert ha úgy kiszabadulok a zsongó erdőbe — kis lemondás van a hangjában — én már inkább csak sétálok...

— Milyen változásokat tapasztalt Magyarországon, most, amikor visszajött?

— Ó nagyon nagyokat. Ne felejtse el, hogy akkor egy porbasujtott, összeomlott néppel találkoztam, amelyik szörnyű lázban, krízisben vergődött. *Ma viszont tetterős és a kultúrnépek minden erényével rendelkező országot találtam itt, ami szómomra egyáltalán nem volt meglepetés...*

— Mit érez excellenciád, ha végigmegy a saját utcáján, a Romanelli-utcán?

— *Meghatódottságot, de az az érzésem, hogy a lovagias magyar nép túláradó szeretettel vett körül olyasmiért, ami hála nélkül is kötelessége lett volna mindenkinek...*

*

Az ajtóig kísér és tiszta magyar szóval mondja mosolygósan:

— *A viszontlátásra!...*

Bella Andor

Film Színház Irodalom 1943. 20. 17

A Balaton partján él egy nénikém
S tekintve, hogy nem láttam őt én idén,
Másrészt régen kér, könyörög, fenyeget,
Gondoltam, hogy egy nap mégis lemegyek.

Figyelmemet fölhívta egy buta cikk,
Hogy mostanság rengeteg nép utazik,
Podgydsz, máiha össze-vissza hentereg,
A lépcsőkön is utaznak emberek.

Hogy a végén gondjaim ne legyenek,
Előző nap megváltottam jegyemet,
Állomásra levittem a csomagom,
»Hordár, — szóltam — lesz majd hely a vonaton?«

Zs. Tüdős Klára, Szinyei Merse Jenőné, Kállay Miklósné és Bárczyházi Bárczy Istvánné

Keresztes-Fischer Ferencné és Greizinger Ferencné

vitéz nagybaczoni Nagy Vilmosné, Kárpáthy Kamillóné, Fazekas Endréné, dr. Szőke Kálmánné, dr. Orosz Józsefné, dr. Kazacsay Tiborné és Kuczkay Endréné

GYERMEKNAP

Irta: Edelsheim-Gyulai Ella

Nem hiszem, hogy volt valaha rokonszenvesebb társadalmi mozgalom, mint a Gyermeknap és a vele kapcsolatos gyüjtés. Az a két nap, amit annakidején erre a célra kijelöltek, mindig ünnepe volt Budapestnek. A május — mint idén is — sokszor szeszélyeskedett, sokszor próbálta elmosni a gyüjtő hölgyek és az önként adózó társadalom hangulatát, de legfeljebb csak a külső képen rontott. Az emberek még a könyörtelenül zuhogó esőben is megálltak egy pillanatra az urnák előtt és megváltották a kis kartonlapot, amely a további adakozás alól való föl-mentést jelenti. *De nem vonták ki magukat soha a szegénysorsúak sem.* Ez a társadalom, amely származás, nevelés, beállítottság, gazdasági helyzet, politikai felfogás tekintetében sohasem volt teljesen egységes, *azonnal összefogott*, mihelyt a nemzet jövőjének legféltenivalóbb kincséről, *a gyermekről volt szó.* Az én környezetemben — ezt különösen jól esik mondanom — családi hagyomány is a gyermeknap, hiszen az Országos Gyermekvédő Ligát és a vele kapcsolatos gyermekkultuszt apósom, néhai *Edelsheim-Gyulai* Lipót gróf hívta életre. Akkoriban, amikor a mozgalom még új volt, álmomban sem gondoltam, hogy valaha rokoni kapcsolatok fűznek majd az elhagyott gyermekek melegszívű és halhatatlan érdemű pártfogójához, de mint egész kislány ott álltam már a posztomon a Vörösmarty-téren, amelyhez mindig is hű maradtam. Ennek ma bizony — kissé nehezen esik bevallani — harminenyolc éve. Közben többször megváltozott körülöttünk a világ. Ma, az idei Gyermeknap során ismét a történelem komor szárnysuhogását halljuk fejünk fölött, de talán éppen ezért érezzük a fokozott felelősséget is a jövő nemzedékért. Külsőségekben szürke, sőt leverő volt az idei Gyermeknap, az eső vigasztalanul zuhogott, az ázott emberek futólépésben közeledtek, de anyagi lehetőségeikhez képest lerótták a szeretet adóját. E pillanatban még nem teljes a gyüjtés statisztikai adata, de nem is a szám fontos, hanem *az a spontán szívből jövő forma, amellyel a közönség a társadalom védelmére utalt gyermekért meghozta a maga áldozatát.*

Dr. Bánffy Dánielné, Konkoly-Thege Sándorné, Perneczky Béláné, Uray Sándorné és Wagner Gyöngyi

Dr. Álgya Pálné, Zs. Tüdős Klára, vitéz Bonczos Miklósné és Dömötör Sándorné

Gróf Bethlen Istvánné és Bárczyházi Bárczy István

Baranyay Lipótné sátra

Törs Tibor és felesége Philipi Irénnel

Peéry Piroska, Murátl Lili

Turay Ida, Vaszary János és Hidvéghy Valéria

Latabár Kálmán és Kelly Anna arcképeiket dedikálják

(Escher felv.)

schichte der Buchdruckerei in Ungarn).

Emmer, Kornel, Rechtsgelehrter, geb. am 3. Mai 1845 in Nagyszombat, gest. 20. Juli 1910, widmete sich, nach Absolvierung der jurid. Studien, dem Richterstande und wurde 1890 zum Kurialrichter ernannt. E. war einer der fleissigsten und gediegensten Mitarbeiter der Fachschrift: *Jogtudományi Közlöny* und veröffentlichte auch einen Entwurf über die Einführung des mündlichen Verfahrens in Zivilprozessen. In der Periode 1875/81 und 1896/99 war E. auch Reichstagsabgeordneter, zog sich jedoch dann vom polit. Leben zurück, um ausschliesslich seiner Wissenschaft leben zu können. Seine jurid., hochgeschätzten, wertvollen Studien erschienen nach seinem Tode 1912 unter dem Titel: *Dr. E. K. beszédei és dolgozatai* (Reden und Studien Dr. K. Emmers).

Emőd, Thomas, Journalist, geb. 1888 in Berekböszörmény, ist in Nagyvárad als Journalist tätig und publiziert als Anhänger der modernen Richtung zahlreiche Gedichte in der Tagespresse und in Revuen.

Emődy, Daniel, Rechtsgelehrter, geb. 13. Nov. 1819 in Alsófüged, gest. 1891 als Professor der Sárospataker jurid. Hochschule, wo er über ungar. Zivilrecht und Strafprozessordnung prälegierte. Sein, nach seinem Tode herausgegebenes, Lehrbuch: A *magyar magánjog tankönyve* (Lehrbuch des ungar. Privatrechtes, 1892) wird von den Juristen wegen seiner Gründlichkeit hoch geschätzt. Er war auch jurid. Mitarbeiter mehrerer ungar. Tageblätter.

Endlicher, Stephan Ladislaus, Botaniker, geb. am 24. Juni 1804 in Pozsony, gest. am 28. März 1849 in Wien. E., der sich ursprünglich der Geistlichenlaufbahn gewidmet hatte, wurde 1828 an der Wiener Hofbibliothek angestellt, wo er sich mit archäolog. und histor. Studien, später ausschliesslich mit Botanik befasste. 1836 wurde er zum Kustos der botan. Sammlungen des Wiener k. k. naturhistor. Museums, 1840 zum Professor der Botanik an der Universität und zum Direktor des botan. Gartens ernannt. Mit seinen botan. Forschungen und Werken, besonders aber mit der Begründung seines neuen natürlichen Systems — dessen Grundzüge er in den Werken: *„Genera plantarum secundum ordines naturales disposita"* (Wien, 1836/50) und *„Enchiridion botanicum exhibens classes et ordines plantarum"* (Leipzig, 1841) deponierte, — erwarb E. sich einen Weltruf. Trotzdem er ein Günstling des Wiener Kaiserhofes war, verleugnete er niemals seine Liebe zum ungar. Vaterlande. Sein der genealog. Entwicklung der Pflanzen entsprechendes Pflanzensystem ist zu grossem Teile auch in den neueren Systemen berücksichtigt. Ausser den bereits genannten Werken sind bekannter: *Flora Posoniensis* (1830), *Meletamata botan.* (1832), *Prodromus florae Norfolkicae* (1833), *Grundzüge einer neuen Theorie der Pflanzenerzeugung* (1838), *Iconographia generum plantarum* (1838), *Medizinalpflanzen der österr. Pharmakopie* (1842), *Grundzüge der Botanik* (1843), *Synopsis Coniferarum* (1847). Von seinen histor. und sprachwissenschaftl. Werken verdienen: *Analecta grammatica* (1836), *Denkwürdigkeiten der Helene Kottanerin* (1846), *Anfangsgründe der chinesischen Grammatik*

(1845), *Die Gesetze des heil. Stephans* (1849), *Anonymi Belae regis notarii de gestis Hungarorum liber* (1827) Erwähnung.

Endrei, Akusius, Philologe, geb. 22. Apr. 1860 in Hódmezővásárhely, absolvierte die Budapester philosoph. Fakultät und wurde 1884 zum Professor der ungar. und deutschen Literatur promoviert. Er wirkt seit 1908 in Budapest, wo er einer der eifrigsten Vorkämpfer der Freien Schule ist. Er publizierte mehrere Schulbücher, Sprachlehren und die selbständigen Werke: *Zrinyiász-kommentár* (Zrinyias-Kommentar, 1897), *Kölcsey szónoklatainak magyarázata* (Kommentar zu den Reden Kölcseys, 1898), *A kuruc költészet epikája* (Die Epik der Kuruzenpoesie, 1899), *Aurbacher élete és művei* (Leben und Werke Aurbachers, 1900), *Erkölcsi nevelés a középiskolában* (Moralische Erziehung in der Mittelschule, 1901), *Német balladák és románcok* (Deutsche Balladen und Romanzen, 1909), *A magyar középiskola válsága* (Die Krise der ungar. Mittelschule, 1911).

Endrey, Alexander, Maler, geb. 1867 in Nagyvárad, war ein Schüler Mesterházys in Budapest, Laurens und Benjamin Constants in Paris. E. ist besonders als Portraitmaler sehr geschätzt. Zu seinen besten Werken gehören die Portraits der Erzherzogin *Augusta*, des Staatssekretärs *Viktor v. Molnár*, sein Selbstportrait, etc.

Endrődi, Alexander, Dichter, geb. am 16. Jan. 1850 in Veszprém, erwarb sich seit 1868 mit seinen, in der Tagespresse und in den Revuen erschienenen, gehaltvollen Gedichten bald einen Namen von Klang und seinen Ruf mehrten noch die zahlreichen, gediegenen prosaischen Übersetzungen: *L. Büchners Kraft und Stoff* (1870), *Viktor Hugos Drama: Angelo* (1871), *Helds Geschichte der grossen französischen Revolution* (1871) und *Buckle's Kulturgeschichte Englands*. 1878 erwarb E. das Professorendiplom und wirkte bis 1892 in Nagyvárad als Professor, kam im letzteren Jahre als Diarienredakteur des Parlamentes wieder in die Hauptstadt, wo man den schon berühmten Dichter in literarischen Kreisen mit offenen Armen empfing. Die literarische Petőfigesellschaft wählte E. 1907 zu ihrem Vizepräsidenten. 1882 wurde E. in die Kisfaludy-Gesellschaft gewählt und 1899 in die Akademie der Wissenschaften. Selbständige Werke: *Falusi álmok* (Dorfträume, 1875), *Tücsökdalok* (Grillenlieder, 1876), *Költemények* (Gedichte, 1877/8), *E. S. költeményei 1879—1885* (Gedichte Al. Endr. von 1879—1885), *Költemények* (Gedichte, 1891), *E. S. összegyűjtött költeményei* (Gesammelte Gedichte Alexander Endrődis, 1898), *Kuruc nóták* (Kuruzenlieder, 1909 von Sponer ins Deutsche übersetzt), *Isten felé* (Zu Gott, 1901), *Anakreoni dalok* (Anakreontische Lieder, 1910), *Tarlóvirágok* (Steppenblüten, 1904), *Őszi harmat után* (Nach dem Herbsttau, 1905). Prosaische Werke: *Másodvirágzás* (Zweitblüte, 1879), *Balatoni ég alatt* (Unter dem Balatoner Himmel, 1884), *Hangulatok* (Stimmungen, 1888), *Költők világa* (Welt der Dichter, 1887), *Századunk magyar irodalma képekben* (Die ungar. Literatur unseres Jahrhunderts in Bildern, 1900). Sehr wertvoll sind ferner die klassischen, formvollendeten Heineübersetzungen E.'s. Schliesslich ist der geniale Lyriker auch als Literaturhisto-

Endrei Sándor

életrajz

irod

Csókássy 77. l.

1933. Csehszlovákiában élt.

Kovácspatakon
volt birtoka

T. 2948.

kkal megerősitett vár és város,
alak élénkiti, kiknek egyike
visz. Felirata fölül:

o in Vngariâ remunitum.

fec.

m.

37.

Endrei Sándor
festő

Törvényi Lapok 1896. jan. 20., 226. dd.
(Mű vésetez.)

Kalmár

Endrey Sándor
festő

Fővárosi Lapok 1895. márc. 19., 884. old.
(Műveszetek. Vajda János arcképe.)

Kalmán

Endrey Gyula
fertő

Törvényi Lajos 1895. jun. 9., 1823. o.
(Műveszetek. Az adlátus arczképe.)

talán Sándor

Kalmár

Endrey Sándor
festő

l.

Interieur

1912. 9 rr.

7. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
240/212 18. IV/12

A vall.és közokt.m.kir.m
kelt és a IX.ker.állampé

Vajdahunyad vár
lólag még Tizezerhétszázti
vén, utasitom az állampénz
Müemlékek Országos Bizotts
nyára -elszámolás kötelezé
a fent megjelölt alnaplóba

A hiv. másolat

Endrey Sándor

Jerto

cród

?

Krück. I. 266. l.

Radvánszky Béla báró II. 200

Endrey Sándor

wód

Magyar Géniusz

1901. 247. l.

(Vallomások.)

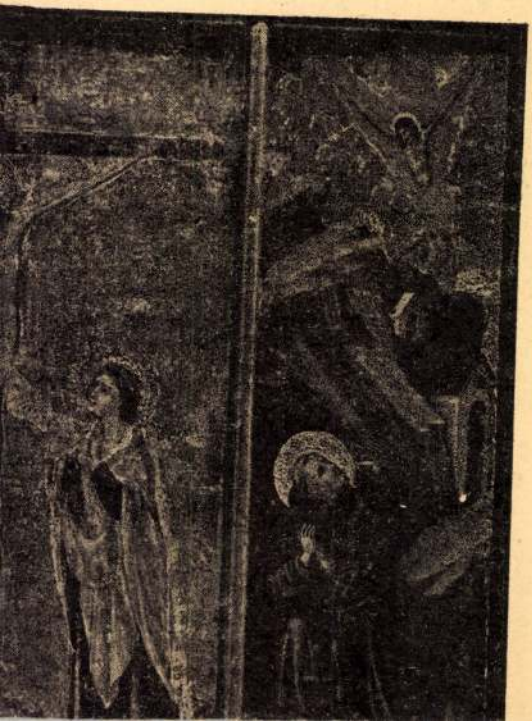

Endrei Sándor

festő

Magyarország kiáll

48-l

M. N. Mus.

kiáll. IV.

1926

ÁMUEL
ÁSZATA
ÁRVÁNY-, GRÁNIT- ÉS
ÉKEK RAKTÁRA
ECZEN. ::
I IRODA:
BÉNYE.

Elvállalom a kőfaragó szakmába vágó munkák kivitelét, ugy bel, mint külföldi mindennemü kőanyagokból.

Költségvetéssel dijmentesen szolgálok.

Erdőbénye, 1912. január 3.

Országos Bizottsága
s Elnökének,

Budapest.

A bodrogszentesi ref. templom hely

SEBESTYÉN KÁROLY: MAZKIR

Dr. Sebestyén Károlyné.
(Endrey S. olajfestménye Rónay művészi felvétele.)

Tizennyolc éves volt és a tavasz ragyogott ki kék szeméből. A tavasz és a jókedv és a pajkos gráciák. Nem hitték el neki a komoly és ünnepélyes Hedvig nevet és elnevezték szerető becézéssel Vicának. Vica mindig vidám volt, szeretett nevetni, ártatlanul gúnyolódni, elmésen tréfálkozni. Hiszen boldog volt, gondtalan volt, nagyon szerették és ő is nagyon szerette az embereket. Nem tekintett rettegő bizonytalansággal a jövőbe, mert bizott csillagában és főképp hitt Istenében. Jámboran, alázatosan hitt benne; maga és a világ fölött mérhetetlen magasságokban élő úrnak képzelte, önmagához mégis közellévőnek érezte.

Hárman ültünk a szalonban. Ő, az atyja, én. És ő énekelt. Gyönyörű hangja volt, nem nagy, de tiszta, mint a hegyi tó és csengő, mint az ezüst. Középfekvésben erős, tartalmas, s amellett könnyedén a magasba szökellő. Énekesnőnek készült és mesterei fényes pályát jövendöltek neki. Heine mélabús, borongó strófáit énekelte Schubert megragadó zenéjével:

Ich stand in dunkeln Träumen
Und starrte ihr Bildnis an,
Und das geliebte Antlitz
Heimlich zu leben begann.

Um ihre Lippen zog sich
Ein Lächeln wunderbar,
Und wie von Wemutstränen
Erglänzte ihr Augenpaar.

Auch meine Tränen flossen
Mir von den Wangen herab —
Und ach, ich kann es nicht glauben,
Dass ich dich verloren hab'.

És az atyja halkan így szólt hozzám:

— Nézd, ennek a gyermeknek könnyek boritják el a szemét. Mintha a költő és a muzsikus egész fájdalmát és bánatát átérezné. Mindig jókedvű és mihelyt énekel, elszomorodik, elborul a kedve. Énnekem egyáltalán nem tetszik, hogy ezt a szomorú mesterséget válassza pályájának. Nem érzed ki az énekéből a rettegő sejtelmet, amely valamilyen szerencsétlenségtől tart? Egy boldogtalan élet minden kínja és csalódása benn reszket a dalában. Pedig azt sem tudja, mi a kín és mi a csalódás. Nem akarom, hogy énekeljen.

Én pedig megnyugtatón rátettem kezemet az öreg karjára és ezt mondtam:

— Én pedig azt akarom, hogy énekeljen. Daloljon egész életében. És ujjongjon és diadalmaskodjék az ő éneke, mint egy zengő Halleluja, mint Sulamith dala, mint az Énekek éneke. Ne az ismeretlen, ezerfejű, sötét és gonosz tömegnek énekeljen, hanem ragyogjon fel az otthona hangjának meleg fényétől, tiszta lelkének ihletett szépségétől, ragyogó szelleme szikrázó sugaraitól. Mert az ő otthona lesz az én otthonom. Ő az én szívemnek asszonya, akit én kiválasztottam erre az életre, akit nekem végtelen jóságában maga az Isten adott...

*

És soha az ének el nem némult a mi istenáldotta házunkban. Majd bölcsődal volt, amelynek strófái megismétlődtek. Majd munkadal, amely a dolgos férfi kezeművének ritmust és tempót szabott, pergő ritmust és gyors tempót. De mindig harmónia volt, olyan emberi és olyan isteni, aminő csak a kiválasztottak osztályrésze. Jöttek nehéz napok, de a harmóniát meg nem bonthatták. Jelentkezett a szürke Gond anyó, de az ő vídámsága, bizakodása, szerelme elűzte a rémet már a küszöbről. És jöttek és tűntek az évek, de ő semmit sem változott. Csak jósága lett még tisztúltabb, mélységesebb, átszellemültebb, mert a jóság is érik, mint a nemes, ízes gyümölcs: a szeretet napjától, a szenvedések könnyesőjétől. A jóság *génie*-jének nevezték, s ő rá is szolgált erre a ritka névre. Mert soha tőle senki üres kézzel el nem távozott. És *ahogyan* adott a maga keveséből, az maga áldás volt. Ma-

l. kép

Múlt és jövő

1922. november

gunk sem tudjuk, hogy történt, mint esett: mikor a nehéz háborús idők jöttek, hosszú sorban keresték föl a kenyértelen, csaknem meztelen menekültek segítségért. Hányan voltak közülök, akik nagy vagyont, szilárdan épült jólétet vesztettek éjféltől hajnalig! Hányan esküdöztek, hogy hálásak lesznek, ha egyszer a hadiszerencse megint visszajuttatja őket javaik birtokába! És az ő segítőforrásai nem apadtak ki. Leleménye nem fáradt el. Könyörületes szíve nem ismerte az elfásulást. Száz sebet gyógyított, száz léleknek adta vissza az önbizalmat, az életkedvet. Nem is értettük, honnan veszi az időt annyi ember ügyesbajos dolgainak lelkiismeretes, odaadó elintézéséhez.

És íme, ráért arra is, hogy egy-egy szabad órában letelepedjék irógépéhez s bámulatos frissességgel és koncentrációval idegen műveket fordított, ujságcikket vagy tanulmányt írt, nehéz történelmi vagy filozófiai műveket olvasott. És néha, egyre ritkábban, megcsendült éneke is, tisztán és melegen, de mélységes mélabúval, az elkövetkezők sejtelmétől sötéten. És gyönyörűen szárnyalt zengő imádsága az Ur szent ünnepnapjain, amikor háza fehér díszbe öltözött és a karos gyertyatartó barátságos fénye várta a Sabbath estéjét, mint menyasszony várja jegyesét.

Igy múlt el huszonhat esztendő. És ő boldog volt a boldogok között és boldogságot árasztott széjjel. És tündöklő tükre és mintaképe volt a hitveseknek és az anyáknak. És amellett mint a bölcs Odysseus, „sok ember városát látta s erkölcseit megismerte." A művészet legfenségesebb alkotásait látta és élvezte. Állott a Basilica di San Pietro kupolája alatt és megbámulta Michel Angelo Mózesét a San Pietro in Vincoliban. Végighallgatta a péntekesti istentiszteletet Párisban és Velencében. Fölfogta az Elgin Marbles rejtelmes szépségeit a British Muzeumban és lelkesedett a legszebb, mert legasszonyibb Murillo Madonnáért a Wallace Collection-ben. Szerette a berlini Kaiser Friedrich-Museum képeit és műértő szemmel tanulta végig a Pinakotheka megmérhetetlen kincseit. És London, Páris, Brüsszel, Berlin, Róma, München után mondhatatlanul vágyódott Keletre, a Szentföldre. Kipirult arccal, a vágy és rajongás tüzében égve hallgatta, mikor mindkettőnk tudós barátja: dr. Fischer Gyula főrabbi szentföldi benyomásairól beszélgetett.

*

És a kegyetlen sors már lesben állt, hogy a szüntelen tevékenytől, az élettel sugárzótól elrabolja az életet... Mért időzzem a kínoknál, amelyek őt elsorvasztották és engem hajótörötté tettek? A borzalom valóra vált. Ami sejtelemként csendült meg zsenge leánykora melancholiára hajló dalaiban, az lecsapott ránk. És ebbe a házba, ahol a zene és az irodalom gyöngyei ékeskedtek: beköltözött a halotti csend. És ebben a fészekben, ahol azelőtt az idegen az első negyedórában otthonosnak érezte magát: minden zordon és hideg. Nagyon fázom. Dante a Pokolnak legalsó körébe, ahol Lucifer, Kain, Brutus, Cassius szenvednek, nem a gyilkos hőségét, hanem a hideget helyezte, a fagyos jégcsapot. Értem Dantet. Itt üresség van és soha sincs világosság. Mintha sírboltban élnénk. Járok a szobákban és keresek valamit, amit nem fogok megtalálni többé soha, soha... És én is úgy vagyok, mint a boldogtalan Lear, én is félek, én is nyögök és sóhajtok: Ne tovább! Ez úton őrülés van...

*

Megállj, szegény megtépett, megkínzott szívem, megállj! Vendéged érkezett. Íróasztalommal szemben a falon az ő képe függ, Endrey Sándor mesteri kezének és baráti szivének talán legcsodálatosabb alkotása. Hozzá kell még szoknom e némaságában is beszédes vendéghez, mert amióta itt van, mintha megváltozott volna a világ körülöttem. Most már nem érzem annyira a roppant magányosság roskasztó terhét. Ha írok, vele tanácskozom. És ha nagyon belemelegedtünk a vitába, akkor leteszem a tollat és órahosszat csak nézem a képet. Vendégek vannak nálam, beszélgetnek erről is, arról is. Egyszerre megakad a társalgás. Elfeledkeztem róluk. A legbecsesebb vendéggel van tárgyalni valóm.

De legjobban szeretem, ha magunkra hagynak kettőnket. Emlékszel, édes, mindig is így éreztük magunkat legjobban, még amikor zajlott körülöttünk az emberáradat és vigasságban telt az élet. Igy kettesben elbeszélgettünk. Hogy ő miket mond el nekem, azt nem mondom tovább. Az idősb Hamlet is csak tartózkodva szól fiának a síri börtön rejtelmeiről. És aztán, magáról ő alig is beszél, mint ahogy életében magára nem gondolt. Csak rám és rájuk, akik ő és én vagyunk. Istenem, mennyi kérdeznivalója van! És én oly sok mindenre nem tudok felelni: „Drága gyermekem, hiszen tudod, hogy vagyok. Tudod, ügyetlen és gyámoltalan voltam egész életemben. Mi szükségem volt nekem arra, hogy ügyes legyek, mikor itt voltál Te? Persze, hogy gondolnom kellene erre is, arra is. De hát nem vagyok képes rá! Tudtad Te azt nagyon jól előre. Mért hagytál itt mégis nyomorúságomban?"

És a kép megélemedik. Ajka körül halk remegés támad. A szép szemet befutja a könny. És ő sír azért, aki itt maradt és a sötétségben ül és gyászol és a megváltásra, az általa és benne való megváltásra szomjúhozik. És felmutatja az Urnak vérző sebeit és megszakadó szívvel gondol árváira és siratja a Szentírás szerint való Tökéletes Asszonyt.

És az én szememből is lepereg a könny az arcomra.

Und ach, ich kann es nicht glauben,
Dass ich dich verloren hab'."

Endrey Sándor

Stefánia belga kir her-
cegnő arcképe,
repr.
Művészet 1916, 83. l.
kép

Páprasemes fibula VI. 131.

Endrey Sándor

Benyó Béla arcképe,
olajf. nepr.

Nyár a művészetben,
(Budapest, 1940.) 13. l.

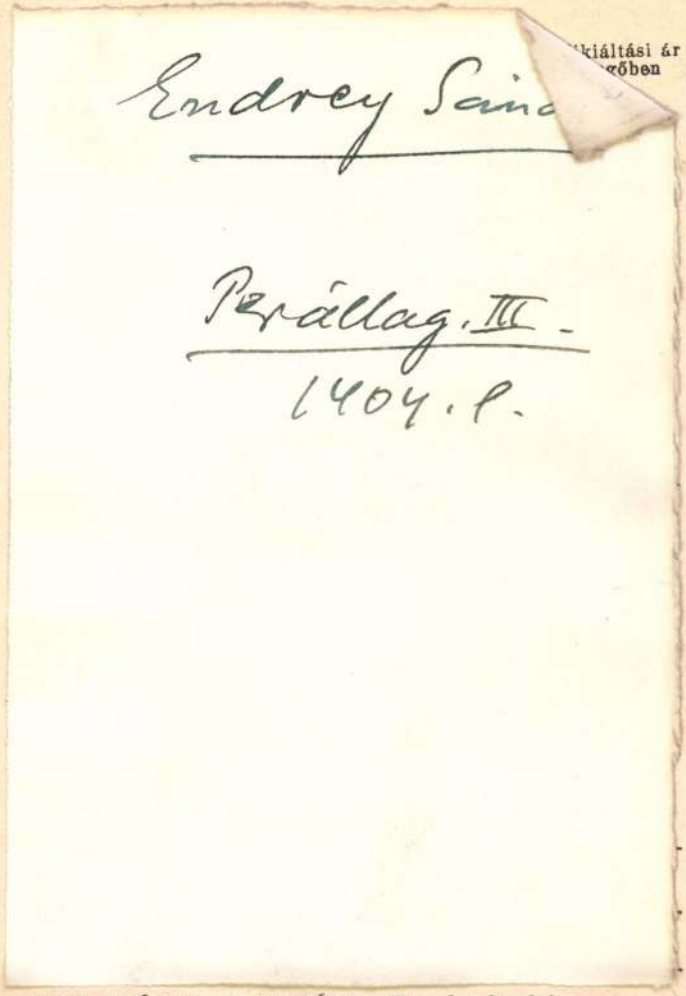

1931. FIÓKOS SZEKRÉNY. Topolyafa, három fiókkal, berakott díszítéssel.

		Kikiáltási ár pengőben
1984.	PILLÉRSZEKRÉNY. Fényezett diófa, berakott díszítéssel. Biedermeier . .	140.—
1985.	SZALONBÚTORKÉSZLET. Faragott, aranyozott fa, selyembrokáttal kárpitozva. XVI. Lajos-stílus. (Pamlag, 4 karosszék, 2 ülőke, 1 pad, asztal márványlappal, 1 vitrin, tükör könyvasztallal, egy kis asztal.)	900.—
1986.	ÚRISZOBABÚTORKÉSZLET. Diófa, gazdagon faragott és alakos díszítéssel. (Háromajtós könyvszekrény, íróasztal, kerek asztal és karosszék.) (Hibás.)	900.—
1987.	EGYAJTÓS SZEKRÉNY. Fényezett diófa. Biedermeier	50.—
1988.	EGYAJTÓS SZEKRÉNY. Diófa. Biedermeier. (Kissé hibás.)	50.—
1989.	ÍRÓSZEKRÉNY. Fényezett diófa, tússal dúsan festett díszítéssel, hat hermával, felső fiókja íróasztal berendezéssel. Empíre. (Kisebb hibákkal.)	1650.—

Endrey Sándor

Adj Isten egésségére!
(önarckép) c. mű-
vének szines repr-

A Pesti Hirlap Vasár-
napja

1933. okt. 22.

Sz. kép

Betörőéknél.

— Mit zavarsz fel minden éjjel a nyikorgó cipőddel? Bezzeg idegen házban tudsz vigyázni . . .
(Everybodys Weekly.)

Az igazi művészet.

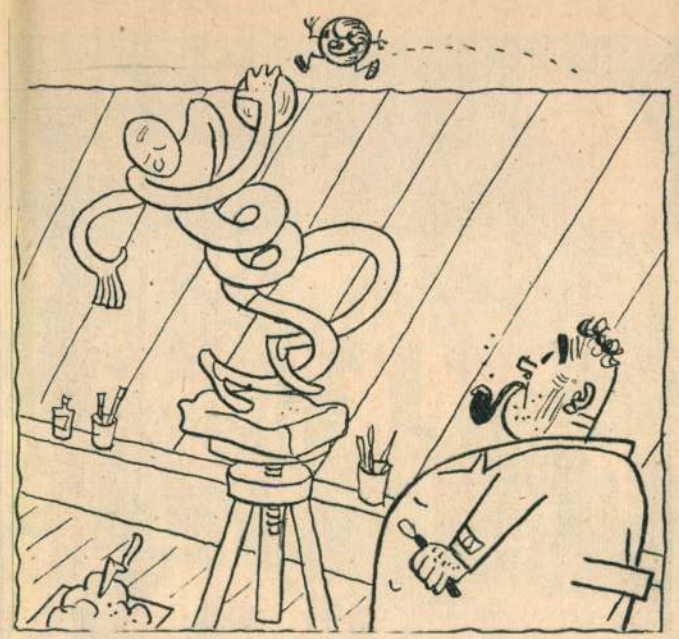

— Most mondja valaki, hogy nincs elég mozgás a szobormüvemben! (Fliegende Blätter.).

Ötórai teán.

— Bocsánat, hölgyeim, a feleségem ágyban fekvő beteg, de elhoztam helyette a legujabb kalapját és a bundáját, hogy megcsodálhassák! (Il Travaso.)

Szeret, nem szeret?

(Aftonbladet.)

Relativitás.

— Tulajdonkép nagyon helyes, hogy az embereket ráccsal tartják távol tőlünk. (Wiener Journal.)

Féltékenység.

— Miért kiabál a menyasszonyod?
— Féltékeny szegényke. Tudniillik őt Bertának hivják . . . (Lustige Blätter.)

KÉPES PESTI HIRLAP

LIX. ÉVFOLYAM, 240. SZÁM — 1937 NOVEMBER 27. SZOMBAT

P. E. Janson, az uj belga miniszterelnök.

Darányi Kálmán miniszterelnök a berlini operaház díszelőadásán. A miniszterelnöktől balra báró Neurathné, Darányi Kálmánné, báró Neurath birodalmi külügyminiszter, jobbra Sztojay Döme magyar követ. Jobboldali kép: Darányi Kálmán miniszterelnök beszédet mond a berlini egyetem magyar intézetének huszéves jubileumi ünnepén.

Gázrobbanás rombadöntött egy házat London külvárosában. A szerencsétlenségnek két halott és nyolc sulyos sebesült áldozata van.

A japán csapatok bevonulása után még napokig égtek Sanghai bombáktól felgyujtott városrészei. Képünk: a nemzetközi negyed lakói egy áruház tetejéről nézik a szörnyü tüzet.

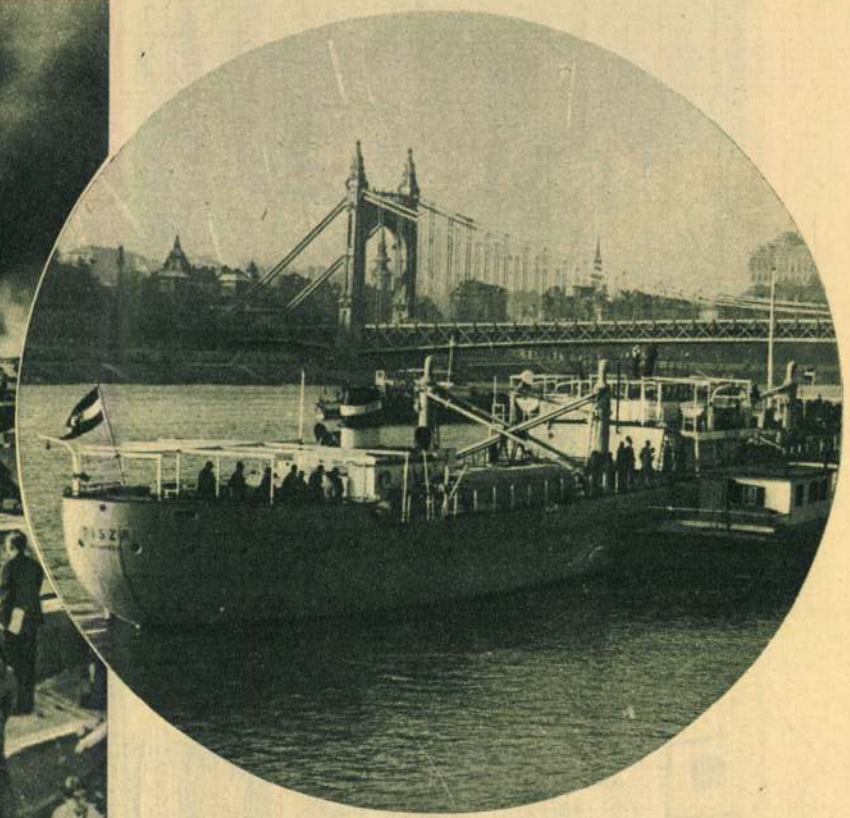

Pénteken délelőtt Horthy Miklós kormányzóval tette első próbautját a „Tisza" nevü uj Duna-tengerjáró hajó.

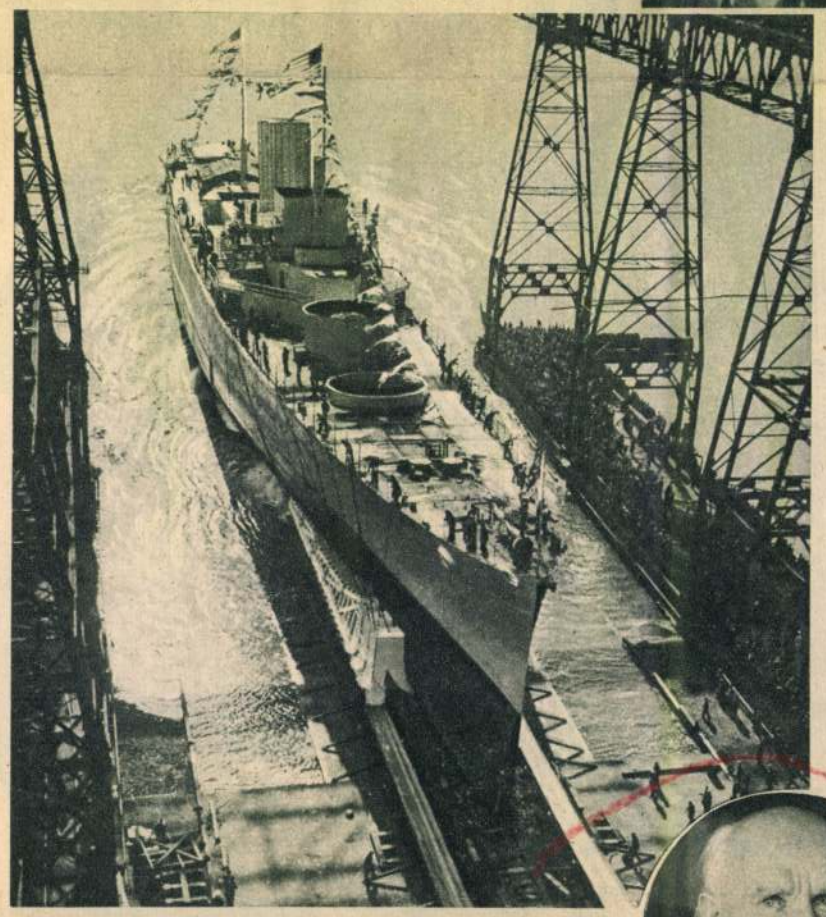

A philadelphiai kikötőben vizrebocsátják az amerikai flotta uj, tizezer tonnás cirkálóját.

Jobboldalon: Endrey Sándor, a neves festőművész most tért vissza kétéves amerikai körutjáról.

Baloldalon: égő naftával telt vödröket helyeznek el a közlekedési eszközöknek irányjelzésül a sürü ködbe boritott londoni utcákon. Jobboldalon: a sanghai-i nemzetközi negyedben rizst osztanak a japánok elől menekült lakosságnak.

Képek a szombaton megnyiló nemzetközi baromfikiállitásról.

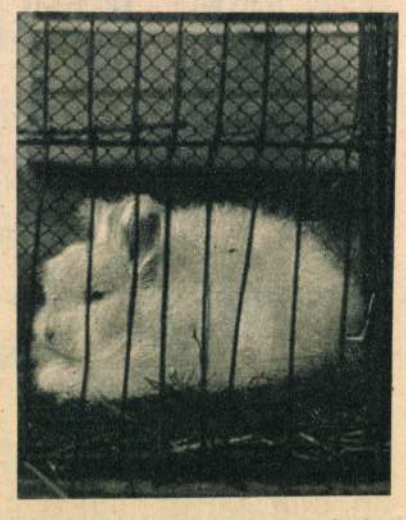

NAPI HIREK

Arató diákok

A kalásszal birkózik a magyar föld népe. Hajnalhasadástól éjszálltáig vágja a rendet a végtelen magyar rónán. Mindig, de ma különösen roppant nemzeti érdek, hogy elvégződjék az aratás idejében. A férfiakban megfogyatkozott falu asszonyaival és gyerekeivel pótolja a távollevőket. De uj és eddig ismeretlen arc is jelentkezik a munkára. Jön a magyar diák. A különböző gazdasági érdekeltségeknél mind több és több diák ajánlja fel segitségét az aratásra.

Arató diákok! Milyen szépséges és biztató látvány. Alig csukódott be mögöttük az iskola kapuja, alig tették le a könyvet, máris munkába állanak. Mégpedig talán a világ legnehezebb munkájába. Hiszen ott künn a buzamezők között nap égeti, vihar veri a dolgozót. Ott vére serked, izma szakad neki. Mégis végzi e munkát a magyar századok óta. Ezért olyan erős, olyan kemény és kiirthatatlan a földjéről. Ebbe a munkába kapcsolódik be most az uj látásu magyar diák. Ő ráeszmélt, hogy ma minden karra szükség van, hogy ma senki sem ülhet tétlenül és dologtalanul. Várja a buzakalász a kaszaforgató erőket. Jelentkezik hát munkára. S ahogy hozzábarnul a föld népéhez, megszokja ezt a különösen nehéz munkát. Megismeri annak ízét, kitárul előtte a magyar verîték titkának ablaka és kezdi érteni és szeretni népét. Rájön arra, hogy egymáshoz tartozik város és falu. Belevág a szívébe, hogy a falu népe neki nem lehet idegen. A magyar munka globuszának felét a föld népe szántja, veti, aratja, munkálja. Emberfeletti munkával. A másik felét fogja majd a diákból felnövő pap, tanár, orvos, ügyvéd munkálni. De ez a két fél elválaszthatatlanul összetartozik. Mert ez a magyar élet.

A magyar diák vágja a rendet kora hajnaltól, míg az ég sötétje le nem szakad. A buzamezőkön pedig a magyar reménységek csodásan szép pacsirtaéneke kél a diák és a falu népe közös munkájából...

bárd

— **Cimadományozás.** A kormányzó dr. Hubay Sándor, a m. kir. Külkereskedelmi Hivatal alelnökének a min. tanácsosi cimet adományozta.

— **Magyar Vörös Kereszt-kinevezések.** Magyarország kormányzója mint a Magyar Vörös Kereszt Egylet legfőbb elnöke herceg Montenuovo Nándor felsőházi tagot a Magyar Vörös Kereszt Egylet főmegbizottjává, dr. Janda Károly ny. min. osztályfőnököt és Nadányi Pál felsőházi tagot a Magyar Vörös Kereszt Egylet főmegbizotthelyetteseivé, továbbá Jacot des Combes Henrik, Debrecen tb. tanácsosát, Királyi József róm. kat. esperesplébánost, vitéz Kiss István ny. alezredest, Szecsey Ernő ny. főszolgabirót, a felsőház naplószerkesztőjét és dr. báró Uray Gyula nagybirtokost a Magyar Vörös Kereszt Egylet megbizottjaivá kinevezte.

— **Minisztertanács.** A MTI jelenti: A kormány tagjai gróf Telki Pál miniszterelnök elnöklésével pénteken délután öt órakor minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács időszerü kormányzati kérdésekkel foglalkozott és éjfél után ért véget.

— **Három jubiláló tanácsnok.** A központi városházán a csütörtöki tanácsnoki értekezlet napirendje előtt az elnöklő *Szendy Károly* polgármester közvetlen szavakkal köszöntötte dr. *Huszty Károly*, dr. *Kaledy Tibor* és dr. *Szebeny József* tanácsnokokat és méltatta negyedszázados, eredményekben gazdag munkásságukat. A három tanácsnokot a főváros tisztviselőkara és az autonómia tagjai jubileumuk alkalmából elárasztották üdvözleteikkel.

— **Konzulátussá szervezik át a hágai és brüsszeli magyar követséget.** Mint a MTI jelenti, a kormányzó a külügyminiszter előterjesztésére a hágai és a brüsszeli m. kir. követségeknek m. kir. konzulátusokká való átszervezését engedélyezte.

— **Rendőrbirói ítéletek légoltalmi kihágások miatt.** A rendőrség közegei a legutóbbi légoltalmi gyakorlat során sok embert följelentettek, mert nem tartották meg a rendelkezéseket. Az V. ker. kapitányságra 70 följelentés érkezett. Vitéz dr. Kincsessy Endre rendőrkapitány, büntetőbiró légoltalmi kihágásért Weisz Ignác ingatlanforgalmi iroda tulajdonost 10 napi elzárásra, Szilárd Ferenc utazót 10 napi elzárásra, Löwison Sámuel magánzót 10 napi elzárásra átváltoztatható 400 pengő pénzbüntetésre, Steiner Sándor magántisztviselőt 10 napi elzárásra átváltoztatható 200 pengő pénzbüntetésre, Guttmann Zsigmond bankár feleségét 10 napi elzárásra átváltoztatható 200 pengő pénzbüntetésre, Alapi Károly kereskedőt 10 napi elzárásra átváltoztatható 100 pengő pénzbüntetésre és Fried Pál festőművészt 10 napi elzárásra átváltoztatható 100 pengő pénzbüntetésre itélte. A rendőri büntetőbiró ezenkivül 30—50 pengőig terjedő pénzbüntetéssel sujtotta a többi följelentettet is.

FERENC JÓZSEF
KESERÜVIZ

— **Többszáz gyermek életét menti meg a lugkőrendelet.** Nemrégiben jelent meg az ugynevezett lugkőrendelet, amely méregnek nyilvánitja a lugkövet és árusitását engedélyhez köti. E rendelet jelentősége akkor lesz nyilvánvaló, ha a statisztika adataiból olvassuk el azt a rengeteg rombolást, amit a lugkő, főleg a gyermekek között, okozott. A lugkövet a háztartásokban szappanfőzéshez, mosáshoz, takaritáshoz használták. Az oldott, vizszerü és szagtalan folyadékhoz a gyermekek könnyen hozzájuthattak. A maróhatásu méreg szájukat, nyeldeklőcsövüket és gyomrukat égette össze annyira, hogy sulyosabb esetekben halált okozott. Ha életben maradt is a szerencsétlen gyermek, a fájdalmas és veszélyes kezelés nagyfoku leromlást okozott szervezetében. De beszéljen a lugkőelleni mozgalom régi harcosának, dr. *Faludi Ferencnek* a statisztikája, amely szerint 11 év alatt Budapesten 162, vidéken 251 gyermek halt meg lugkőmérgezésben. A lugkőmérgezések száma 11 év alatt országos viszonylatban Budapesten 2231, vidéken 753. Európa legtöbb országában már régen tilos a lugkő szabad forgalma. Nálunk is évtizedek óta harcoltak orvosaink a lugkőárusitás eltiltásáért. Sajnos, nálunk a lugkövet „nélkülözhetetlen háziszernek" nyilvánitották A főérv az volt, hogy nagy gazdasági hátrányt jelentene falusi népünkre a házi szappanfőzés eltiltása. Ma már azonban kidolgoztak egy veszélytelen eljárást a szappanfőzésre, amely lugkő nélkül is lehetővé teszi a tökéletes szappanfőzést. *Meg kell tehát szünnie minden ellenvetésnek e rendelettel szemben.*

— **Nyári istentiszteleti beosztás a budapesti evangélikus templomokban.** A nyári istentiszteletek kezdő órája a Gyarmat-utcai templomban fél 11 helyett 10 óra lesz. A Rákóczi-uton délután 5 órakor kezdődik az istentisztelet. A nyári két hónapban a Szvetenai-utcai iskolában nem tartanak istentiszteletet.

A kiskocsmák romantikája

A kiskocsmák romantikáját
Most megirta valaki végre,
S megkérdezett egy törzsvendéget:
— „Mi a legköltőibb emléke?"

A vén törzsvendég elmélázik:
— „Volt egy nap, gyönyörü, csodás,
Tiz korsó sört ittam meg aznap,
Mert — tizszer volt friss csapolás!"

(*)

— **Endrey Sándor festőművész meghalt.** *Endrey Sándor*, **az ismert kitűnő festőművész, 73 éves korában meghalt kovácspataki birtokán, amely a Felvidék visszatérésével együtt került vissza Magyarországhoz. Endrey Nagyváradon született, mint fiatal művész Párisban dolgozott** *Munkácsy* **mellett, majd** hazatért és itthon egymásután festette meg neves államférfiak, közéleti és társadalmi előkelőségek arcképeit. Állandó kiállitója volt a Műcsarnoknak, amely a Ráth György-dijjal tüntette ki, Londonban pedig egy arcképével aranyérmet nyert. Az elmult évtizedek egyik legjelesebb arcképfestője volt Endrey, akinek több művét őrzi a Szépművészeti Muzeum és a Fővárosi Képtár is. A művészt, aki egészen haláláig budapesti műtermében és kovácspataki birtokán teljes szellemi erőben dolgozott, *Párkányban* temették el nagy részvét mellett.

— **Házasság.** Ifj. *Buzna Gyula* postatiszt és *Konvicny Rózsi* f. hó 21-én déli 12 órakor tartják esküvőjüket az ujpesti róm. kat. templomban.

Ghillány László eljegyezte *Papp Gabriellát*. (Minden külön értesités helyett.)

— **A Magyar Élet Keresztény Községi Pártjának uj központi vezetősége** csütörtökön este mutatkozott be a kerületi pártszervezetek képviselőinek népes értekezletén. Dr. *Karafiáth Jenő* főpolgármester elnöki megnyitója után *Bocsáry Kálmán, Donáth György* és *Vály Ferenc* helyettes elnökök részletesen ismertették a legközelebbi munkatervet. Vitéz *Mátyásfalvi Erich* kifejezést adott annak az osztatlan bizalomnak, amellyel a pártszervezetek az uj központi vezetőség munkáját fogadják, s amelyet a kormányelnök célkitüzései értelmében mindenben támogatni kivánnak. Az értekezlet a pártigazgatói tisztet *Hajnóczy Bélára* ruházta, főtitkár pedig *Paulheim Ferenc* lett.

— **Hirtelen halál az utcán.** Pénteken délután a Rákóczi-téren hirtelen összeesett és meghalt Villányi József kereskedő, akinek a Rákóczi-téren vegyiipari üzeme van. Felboncolják, hogy halálának okát megállapitsák.

— **Hitlert és Mussolinit ünnepelte Budafok város közgyülése.** Budafok város képviselőtestülete pénteken rendkivüli közgyülést tartott. Dr. Mericzay Aladár polgármester elnöki megnyitójában kegyelettel emlékezett meg a kormányzó ur őfőméltósága családjáért gyászesetről. A város képviselőtestülete nevében örömének adott kifejezést azért, hogy gróf Teleki Pál miniszterelnököt és gróf Csáky István külügyminisztert a tengelyhatalmak képviselőinek oldalán láttuk a müncheni tárgyalások alkalmával. A közgyülés közönsége hosszasan ünnepelte a miniszterelnököt és a külügyminisztert, majd lelkesen éljenezte a tengelyhatalmakat és azok vezéreit: Hitlert és Mussolinit.

— **Be kell vallani a fővárosi nyaralók és a nyaralásra használt házak bérjövedelmét.** *Szendy Károly* polgármester elrendelte, hogy a székesfőváros területén lévő nyaralók, vagy a nyaralásra használt házak 1940. évi jövedelméről szóló házbérvallomásokat aug. 15-étől 31-éig be kell nyujtani az illetékes adóker. adószám. oszt.nál. A bevallásban nemcsak azokat a bérlőket kell megnevezni, akik a bevallás kiállitása napján az épületben laknak, illetve az épület valamelyik részének bérlői, hanem mindazokat, akik a nyaralási időszak kezdete óta az épület valamely részét bármilyen rövid ideig is bérelték, ugyszintén meg kell nevezni azokat a bérlőket is, akik a bevallás beadásának napjáig az épület valamelyik részét későbbi időre kibérelték. Minden egyes bérlőre nézve pontosan fel kell tüntetni, hogy mennyi bért fizet és természetben mennyi és milyen szolgáltatásokat teljesitett, illetve tartozik teljesiteni. Aki vallomását a jelzett határidőig be nem adja, a házadó után 5 százalék, ha pedig azt a felszólitásra sem adja be, 10 százalék birságot fizet.

— **A szombathelyi szeminárium rektora megválik állásától.** Grősz József megyéspüspök dr. Császár József pápai prelátust legteljesebb elismerésének kifejezésével szeptember 1-iki hatállyal fölmentette a szombathelyi püspöki papnevelő intézet kormányzásától. Utódjáról még nem történt intézkedés.

— **Hajójárat-korlátozás.** A Mefter közli, hogy a pesti Margithidfő és a Palatinusstrand-fürdő között a Pálffy-tér érintésével kedvező időjárásnál közlekedő rendkivüli csavargőzösjáratot vasárnapokon nem tartja fenn. A kieső járatot részben pótolják a vasárnap a Pálffy-tér és Pünkösdfürdő között rövid időközökben közlekedő helyihajók, amelyek a Palatinusstrand-fürdőnél és a Felső-Margitszigeten is kikötnek.

— **Kozocsa Sándor ujabb munkái.** Dr. Kozocsa Sándor, a kiváló irodalomtörténetiró és esztétikus a „Zalán futása" után most közreadta *Vörösmarty „A hűség diadalma"* első kidolgozását és bevezető tanulmányában ismerteti erre vonatkozó irodalomtörténeti kutatásainak értékes eredményeit. Ugyancsak most jelent meg a kultuszminiszter támogatásával a *„Magyar Könyvészet"* cimü bibliográfia is. A hatalmas munkát — amely a Magyarországon 1911—1920. években megjelent könyvek gyüjteménye —, posthumus anyag alapján dr. Kozocsa Sándor rendezte sajtó alá, felülvizsgálva, kiegészitve és a korszerü tudományos elvek szerint kitünően rendszerezve. A mű a nemzeti művelődés szempontjából régóta nélkülözött, nagyjelentőségü bibliográfia. *(te.)*

— **Püspökkari határozat a hitehagyások anyakönyvi följegyzéséről.** A Magyar Kurir jelenti: A magyar püspöki kar idei tavaszi konferenciájából folyóan elrendelte, hogy ezentul az egyházból való kilépések tényét a kilépés bejelentésének napjával a kereszteltek anyakönyvének „Jegyzet"-rovatába bejegyezzék. Ha az igy kilépett visszatér az egyházba, visszatérésének tényét is be kell jegyezni.

— **Szerencsétlenség áldozata lett a milánói egyetem rektora.** Alberto Pepere szenátort, a milánói egyetem rektorát Genovában egy kerékpáros elütötte, amikor az utca egyik oldaláról a másikra akart átmenni. A rektor belehalt sérülésébe.

— **Rendőri hirek.** Bartos Vilmos szabómester 25 éves felesége a Hársfa-utca 10/a. sz. házban egy létrára felakasztotta magát és meghalt. — Dr. Zetl Ágoston hajóstiszt 77 éves özvegye a Pálya-u. 2. sz. a. lakásán gázzal megmérgezte magát és meghalt. Holtan találtak rá. — Egy tehergépkocsi a Ferenc-körut és a Mester-utca sarkán elütötte a kerékpáron haladó Demetrovics Józsefné gyári munkásnőt, majd nekiszaladt az utszéli gázlámpaoszlopnak. Sóki Ferenc fuvaros lezuhant a tehergépkocsiról és ugyancsak megsérült. A mentők mindkettőjüket kórházba vitték.

— **Letartóztatás gyilkosság kisérlete miatt.** Dömsöd községben Virág István pestszentlőrinci asztalossegéd forgópisztollyal mellbelőtte Dani Juliannát, aki sulyosan megsérült. Virág a bűncselekmény elkövetése után Pestszentlőrincre szökött, ahol elfogták.

Szines hirek

Németország és Japán kulturális kapcsolatainak kimélyitéséről tanácskozott az a német küldöttség, amely most érkezett vissza Japánból. Elhatározták többek közt a két nemzet egyetemi ifjuságának szoros együttműködését.

Londonra alig lehet ráismerni, mondja egy semleges megfigyelő, aki most érkezett vissza az angol fővárosból Kopenhágába. Barrikádok és drótakadályok egészen megváltoztatták a város külső képét. Egy hivatalba, vagy hatósági épületbe nem lehet külön engedély nélkül belépni. Még az ujságpaloták előtt is kettős fegyveres őrség áll éjjel-nappal. Ujabban az öreg urak kedvenc sportját, a horgászást is megtiltották, mert a Themsét haditerületnek nyilvánitották.

A világhirü madridi Prado-muzeum ismét megnyilt. A bolsevisták a muzeum műkincseinek legértékesebbjeit külföldre vitték és eladták. Sokat már visszaszereztek, a többi megszerzésére nézve a kormány tárgyalásokat folytat.

Nincs idegenforgalom, panaszolják a svájci hatóságok. Zürichben junius havában összesen 11.909 idegen fordult meg, éppen a fele az 1934—1938 évek átlagos idegenforgalmának (25.455.) A kimutatott idegenek közül is 11.059 belföldi volt. Mig 1938 májusában 1500-an érkeztek külföldről, ez évben a külföldi vendégek száma májusban 850-re zsugorodott össze.

Hihetetlen módon felszökött az Egyesült Államokban a nem kézbesithető küldemények száma. Az elmult évben 13 millió levelet és 357.000 csomagot nem lehetett a cimzettnek kézbesiteni téves vagy elégtelen cimzés miatt. Csak a newyorki főpostára naponkint 800 levél fut be minden cimzés nélkül. Elég gyakran a feladót sem lehet megállapitani. Az egyik nem kézbesithető levélben több millió értékü értékpapirt találtak. A feladó nem jelentkezett.

— **Megölte a férjét.** Vaszar pápakörnyéki községben Bálint Imréné hat baltacsapással megölte 43 éves férjét. Bálintnét bekisérték a győri ügyészség fogházába. Kihallgatására később kerül sor.

— **Református lelkészválasztás.** A tolnamegyei Tengelic reform. egyházközség ujonnan szervezett lelkészi állására Cseh Benő eddigi h. lelkészt egyhangulag meghivta.

— **Rejtélyes halál az ebéd elfogyasztása után.** Ménfőcsanakon Fekete István gazdálkodó három hozzátartozójával együtt ebéd után rosszul lett. Mind a négyüket a győri közkórházba vitték, ahol Fekete István meghalt. Felboncolták a holttestét, de a halál okát nem sikerült megállapitani. A vizsgálat folyik.

— **Átszakitotta a Bakonyér vize a győri müutat.** Bönyrétalap község közelében a péntekre virradó éjszakán a megáradt Bakonyér vize nyolc méter szélességben átszakitotta a győr—budapesti müutat. A helyreállitási munkák előreláthatólag egy hétig tartanak.

— **Gyilkosság.** A jánoshalmi Kiserdő nevü falurészben a lakásán haldokolva, vértócsában találták Agócs Mihály 59 éves kisgazdát. Az összeszurkált embert a kiskunhalasi kórházba vitték, ahol néhány órával később meghalt. A gyilkos kézrekeritésére megindult a nyomozás.

— **Halálozás.** *Várady Mihály* ny. m. kir. főerdőtanácsos pénteken 55 éves korában meghalt. Vasárnap délután temetik a farkasréti temetőben.

Mérsékelten meleg idő, záporokkal

A pénteki nap sem hozott lényeges változást hazánk időjárásában. A nyugati szél által hajtott óceáni levegő uralma jóformán egész Európára kiterjeszkedik, amint ezt a meglehetősen kevés időjárási adatból meg lehet állapitani és ennek következtében állandóbb jellegü időjárás ***nem tud kialakulni. A hőmérséklet az ország nyugati részein 23—25 fokig, keleten 26 fokig, a középső részeken és*** *a fővárosban 27 fokig emelkedett. Kisebb záporeső még többfelé hullott, sőt egy-két zivatar is kialakult.*

Lényeges változás időjárásunkban továbbra sem várható. A mostanihoz hasonló felmelegedés lesz, de egy-egy kisebb záporeső többfelé meg fogja zavarni a mérsékelten meleg időt. A légáramlás nyugati marad.

A Balaton vizhőmérséklete 20—22 fok, a Velencei tóé 20 fok, a Dunaviz hőmérséklete 19 fok.

Budapesten jul. 19-én reggel a legalacsonyabb hőmérséklet 13 fok (a normális 16 fok), délben a legerősebb felmelegedés 27 (a normális 27 fok) volt. (Előző nap 15 és 26 fok volt). ***Z. A.***

*

A **Meteorológiai Intézet** jelenti: Budapesten pénteken este 9 órakor a hőmérséklet 19 fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 765 mm. mérsékelten emelkedik.

Várható időjárás a következő 24 órára: Nyugati szél. Kisebb felhőátvonulások, néhány helyen, főleg keleten és a Felvidéken, még záporeső vagy zivatar. A hőmérséklet emelkedik.

*

A nap kel 4.7-kor, nyugszik 19.33; a hold kel 19.47-kor, nyugszik 5.18-kor.

*

Vizállás. Duna: Passauig és Bécs—Esztergom között árad, máshol apad, közepes vizállásu. Bécs 446, Pozsony 312, Komárom 401, Budapest 349, Paks 270, Baja 398, Mohács 436. Rába: Szentgotthárd 14. Dráva: Barcs 2, Drávaszabolcs 87. Tisza: Tekeháza—Vásárosnamény között árad, máshol apad, Tokajig alacsony, lejebb közepes vizállásu. Faluszlatina 43, Tekeháza 48, Tiszaujlak 15, Vásárosnamény 34, Tokaj 195, Tiszafüred 250, Szolnok 344, Csongrád 383, Szeged 424. Szamos: Csenger 44. Bodrog: Sárospatak 272. Sajó: Bánréve 144. Hernád: Hidasnémeti 108. Kőrös: Kőrösszakáll 74, Békés 322, Gyoma 354. Maros: Makó 101. Balaton: Siófok 91. Velencei tó: Agárd 165.

Özv. dr. Garzó Jenőné sz. Gáspár Mária Katalin összetört szivvel és a fájdalomtól porig sujtva tudatja, hogy imádott férje,

Dr. Garzó Jenő

ügyvéd,

a Magyar Általános Hitelbank ügyésze, e. e. százados, a hdm. III. o. katonai érdemkereszt, a hdm. Signum Laudis, a nagy- és kisezüst vitézségi érem, a Károly csapatkereszt, a sebesülési stb. érem tulajdonosa

folyó évi julius 17-én 49 éves korában, legboldogabb és legszebb házaséletének 12-ik évében, a sors kifürkészhetetlen akaratából váratlanul elhunyt.

Drága halottunkat f. évi julius hó 21-én d. u. fél 5 órakor fogjuk a **Farkasréti temető halottasházában** az ág. hitv. evangélikus egyház szertartása szerint megáldatni és ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

A nagy csapásban és gyászban osztoznak **dr. Garzó Miklós, Garzó Ilona, Garzó Zoltán, Garzó Szilárd** testvérei, **Gáspár György és neje Baligha Anna** apósa és anyósa, valamint az egész gyászbaborult rokonság.

Budapest, 1940 julius hó 19-én.

Áldott legyen drága emléke!

Lakás: Attila-körut 2.

A **„Szabadság Asztaltársaság"** mélységes megilletődéssel és fájdalommal közli szeretett elnökének,

Preiss Robert

urnak

váratlan elhunytát.

A **Társaság nemcsak elnökét, hanem barátját is vesztette az elhunytban, kifejtett munkásságát** és emlékét mindenkor hálával és kegyelettel fogja megőrizni.

Temetes f. hó 20-án 4 órakor a farkasréti rk. temetőben.

A kormány megállapitotta a beszerezhető tüzelőanyag mennyiséget

Az ezt meghaladó készletet be kell jelenteni

A MTI jelenti: A „Budapesti Közlöny" szombati száma közli a *lakások és más helyiségek fütése céljából történő tüzelőanyagbeszerzésnek és a tüzelőanyag felhasználásának korlátozásáról* szóló kormányrendeletet.

A rendelet meghatározza *azt a tüzelőanyag (szén, lignit, koksz, brikett, tüzifa, stb.) menyiséget,* amelyet a rendelet I. sz. mellékletében felsorolt városokban és községekben lakásnak, lakásszerü helyiségben elhelyezett irodának és műhelynek, ipari vagy kereskedelmi vállalat, üzlet vagy üzem nem lakásszerü helyiségének fütése céljából *külön engedély nélkül az 1940 julius 20-án meglévő készlettel együtt, 1941 julius 19. napjáig be lehet szerezni.* A megengedettet meghaladó mennyiségben a fent emlitett célra vagy a fent nem emlitett helyiségek fütése céljára csak *az ipari anyaggazdálkodás széngazdálkodási bizottsága engedélyével* szabad tüzelőanyagot beszerezni.

A rendelet hatálybalépése előtt megvett, de még át nem vett tüzelőanyagból a vevő csak annyit vehet át, amennyi átvételével tüzelőanyag-készlete nem haladja meg a rendelet szerint beszerezhető mennyiséget. Akinek 1940. évi julius hó 20. napján az emlitett célra a rendelet szerint meghatározott mennyiséget meghaladó készlete van, *köteles azt 1940. évi augusztus hó 1. napjáig az ipari anyaggazdálkodás széngazdálkodási bizottságának* (Budapest, V., Wekerle Sándor-u. 7.), *a bizottságnál kapható ürlapon bejelenteni.*

A rendelet III. sz. mellékletében megjelölt városok és községek területén *fával csak olyan kályhában szabad tüzelni,* amelyeknek rostélya és hamutere nincsen. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a fának a tüz meggyujtásához való felhasználására.

Franciaország elutasitotta a diplomáciai érintkezés felvételére szóló angol ajánlatot

Genf, jul. 19. (Stefani.) Vichyből jelentik, hogy a francia külügyminiszter a diplomáciai viszony ujrafelvétele ügyében tett angol javaslatra válaszképen nyilatkozatot tett közzé, melyben többek között ez áll: Londonból kapott értesüléseink arra mutatnak, hogy az angol kormány nem hajlandó szabadonbocsátani a francia hajókat, amelyek szabadonbocsátására a francia kormány döntő sulyt helyez. *Ebben a kérdésben semmiféle áthidalás nem lehetséges, mert a francia kormánynak eltökélt szándéka, hogy megtartsa a fegyverszüneti szerződésben vállalt kötelezettségeit* ebben a tekintetben éppen ugy, mint minden más vonatkozásban. Nem adhat tehát alkalmat semmiféle félreértésre. Bármi legyen is a következménye az angol magatartásnak, Franciaországnak nem áll módjában, hogy azt elháritsa és nem terheli érte felelősség. A londoni francia ügyvivő már megtette intézkedéseit, hogy szombaton elhagyhassa Anglia területét.

A francia nagykövetség tagjai elhagyták Londont

London, jul. 19. (Reuter.) A londoni francia nagykövetség pénteken bezárta kapuit. *Castellane* márki, ügyvivő és a nagykövetség többi tagja *pénteken elindult Franciaország felé. Paul Morand,* akit a nagykövetség bezárásának idejére a francia érdekek képviseletével biztak meg, szintén elutazott Franciaországba, de néhány hét mulva visszatér Londonba.

A francia külpolitika egyelőre nem vállalhat semmiféle kezdeményezést

Vichy, jul. 19. (Havas.) Bernus a Debats cimü lapban *Baudoin* nyilatkozatával kapcsolatban körvonalazza Franciaország külpolitikáját. *Külpolitikánk* — irja a lap — egyelőre hosszu ideig *csak várakozó lehet.* A békét még nem kötöttük meg, kapcsolatainkat tehát Németországgal és Olaszországgal nem határozhatjuk még meg pontosan. A velük folytatott tárgyalások legfeljebb a fegyverszünet alkalmazásának feltételeiről szólhatnak. Legyőztek bennünket, de a dolgok jelenlegi állása közt az általános politikát illetően semmiféle fontos kezdeményezést nem tehetünk.

Párisba és Versaillesba költözik a francia kormány

Vichy, jul. 19. (MTI) Az egész közvéleményt élénken foglalkoztatja a kormány visszatérése Párisba. A *Jour* értesülése szerint a kormány *Páris* balparti városrészébe és *Versaillesba* költöznék. A Temps szerint a Párisba való visszatérés hosszas halogatása sulyos következményeket vonhatna maga után.

Ellentétek Páris és Vichy között

Páris, jul. 19. (Német TI) Több párisi lap *Pétain* marsall személyének kivételével *bizalmatlan a vichyi kormány tagjaival szemben.* A lapok azt kivánják, hogy az ország ujjáépitési tevékenységébe vonják be a francia népet, különösképpen a dolgozókat.

A *La Vie Nationale* azt kérdezi, miképpen lehet megteremteni az uj Franciaországot, ha ebben közreműködik *Jeanneney* szenátusi és *Herriot* volt képviselőházi elnök. Vannak ugyan férfiak, akik még valamit tehetnek, de e két nevezett államférfinak hallgatnia kellene. A francia anyák és özvegyek nevében nem lehet tűrni, hogy hozzá hasonló férfiak résztvegyenek az ország ujjáépitésében.

A *La France au Travail* cimü lap szerint *a vichyi kormány nem gondol a munkásosztályra,* pedig ez az osztály az első vonalban küzdött a háboruban és vérét áldozta Franciaországért. *A Vichyben hozott döntések teljesen értéktelenek.*

Gyökeresen oldják meg az elzászi problémát

Strassburg, jul. 19. (Német TI) A tizenhárom elzászi körzet városi és körzeti biztosainak gyülésén, amelyen az Elzászban tevékenykedő birodalmi és tartományhatóságok valamennyi megbizottja is megjelent, *Wagner Róbert* birodalmi helytartó beszédet mondott.

— Az elzászi kérdést — mondotta — *Franciaország mesterségesen hivta életre.* Elzász gondban és szükségben, háboruban és szenvedésben oly gazdag történelme során sok-sok vértanut adott a német népiségnek. A birodalmi helytartó beszéde további során Elzásznak nép- és fajidegen elemektől való megtisztitásának kérdését fejtegette, amelyet — mint hangoztatta — a legnagyobb határozottsággal meg fognak oldani. *A termőföldeken őszig el kell tüntetni a háboru minden nyomát.* Az elzászi parasztokon nagy mértékben segitettünk azzal, hogy rendelkezésükre bocsátottuk a zsákmányolt lovakat és fogatokat. *E hét végéig Elzász több vonalán ismét megindul a forgalom.* A birodalmi posta a közeli napokban szintén megkezdi működését.

Szovjetorosz helyreigazitás Churchill beszédére

Moszkva, jul. 19. (Stefani.) Churchill miniszterelnök julius 18-án nyilatkozatot tett az angol alsóházban a Burmán át Kinába vezető út elzárásáról szóló angol-japán megállapodásról. A *Szovjet Távirati Iroda* ezzel kapcsolatban felhatalmazást kapott annak kijelentésére, hogy *Churchill utalása az angol-japán megállapodás kérdésében Szovjet-Oroszországgal folytatott tanácskozásra nem fedi a tényeket.* Az angol kormány ebben a kérdésben *sem véleményt, sem tanácsot nem kért a szovjetorosz kormánytól,* tehát nem tanácskozott vele, amit egyébként nem is volt köteles megtenni az Anglia és Szovjet-Oroszország között jelenleg fennálló viszony alapján. *Mindössze az történt, hogy Butler angol helyettes külügyminiszter közölte Majszki londoni szovjetnagykövettel az angol kormánynak azt az elhatározását, hogy megállapodást köt Japánnal a Burmán át Kinába vezető út elzárásáról.*

Idegenellenes keletázsiai politikát sürget a japán közvélemény

Tokio, jul. 19. (Stefani.) A japán sajtó a *Konoye*-kormány és az uj egységes párt megalakitása következtében Japánban kialakult politikai helyzettel kapcsolatban vázolja a feladatokat, amelyekkel a Konoye-kormánynak szembe kell néznie és bizonyosra veszi, hogy a kormány ezekkel sikeresen fog megbirkózni.

A *„Hosi"* utal a burmai kérdés megoldására és kijelenti, hogy ez nem elég, mert *Kelet-Ázsiában határozottan idegenellenes politikát kell folytatni.* A *„Nisi-Nisi"* is támadja a keletázsiai angol-amerikai beavatkozásokat és követeli azok kiküszöbölését. A *„Nisi-Nisi"* azt irja, hogy Angliával és Amerikával igen határozott politikát kell követni és *közelledni kell a tengelyhatalmak felé.*

Az uj japán külügyminiszter tengelybarát politikája

Tokió, jul. 19. (Reuter.) **A „Nisi Nisi" szerint Yosuke Macuoka uj külügyminiszternek, aki egyuttal a tengerentuli ügyek minisztere is, két célja van: a keletázsiai brit és francia befolyás kiküszöbölése és a Németországgal és Olaszországgal való szövetség. A lap Macuokának a következő külpolitikai irányelveket tulajdonitja: Japánnak Kelet-Ázsiában, Németországnak és Olaszországnak pedig Európában a megvalósulás felé kell vinniök céljaikat. Japánnak legelőször is le kell számolnia a keletázsiai brit és francia befolyással és meg kell szilárditania a Japánt, Mandzsukuót, Kinát és a déli tengereket magában foglaló uj széleskörü szervezetet. Végül Japánnak közelednie kell Olaszországhoz és Németországhoz szövetség megkötése céljából.**

Japán nem enged semmiféte angol beavatkozást a kinai kérdésbe

Tokió, jul. 19. (Német TI) A „Tokio Nisi Nisi" a kinai-japán viszállyal kapcsolatos állitólagos angol békefáradozásokról többi között ezeket irja: Japán azt kivánja Angliától, hogy végre szakitson a kinai ügyekbe való beavatkozással. Japán jelenleg az egész nemzet erejét a kinai viszály megoldására érdekében veti latba, igy *nem engedhet meg semmiféle angol beavatkozást.* Sőt, Japán azt kivánja, hogy Anglia szüntessen meg minden támogatást Csangkaisek számára.

Egyéb külpolitikai hirek

A „New York Times" szerint az Egyesült Államok kormánya ürügyet keres arra, hogy megtarthassa az Amerikában levő kétmilliárdot kitevő francia befagyott hitelösszeget, mert attól tart, hogy ez a nagy összeg Németország kezébe kerül, ha kiadják Pétain tábornagynak.

Gibraltárba az Atlanti-óceán felől három szállitóhajó érkezett s mintegy 1600 főnyi gyalogságot és tüzérséget tett partra. 1700 főnyi csapat a hajókon maradt. Még nem tudják, hogy őket is partra szállják-e?

Hull amerikai külügyminiszter északamerikai küldöttség élén pénteken Havanába érkezett a szombaton megnyiló pánamerikai értekezletre.

A helsinki pályaudvarra befutott két szovjetorosz vonat, amely továbbment Hangöbe. A finn-szovjetorosz béke megkötése után most érkezett meg Helsinkibe az első szovjetorosz kereskedelmi gőzös, a „Molotov" hajó.

A belgrádi rendőrség házkutatást tartott a „Jugoszlávia" szabadkőmives páholy helyiségeiben, valamint a vezető szabadkőmivesek lakásán. E szabadkőmiveseket azzal gyanusitják, hogy németellenes uszitó iratokat terjesztettek.

Belfastban a mult héten leégett egy nagy angol katonai gabonaraktár. Azt hiszik, hogy az ir köztársasági hadsereg tagjai gyujtották fel. Eddig még nem sikerült kinyomozni a tetteseket.

Egy román vizirepülőgép ötfőnyi legénységével 40 mérföldnyire a román partoktól eltünt a Fekete-tengeren.

A román kultuszminisztérium rendeletileg törölte az izraelita egyház állami támogatását, azonkivül megtiltotta, hogy zsidók keresztény vallásra térjenek át.

A brit tengernagyi hivatal jelenti: A „Rinovia" aknaszedő-hajót a déli partok közelében ellenséges repülőgépek megtámadták. Egy repülőgépet találat ért és a tengerbe zuhant. Az ütközetben a „Rinovia" személyzetének három tagja életét vesztette.

Sam Csang kinai ujságirót pénteken délután a sangháji engedményes nemzetközi terület egyik kávéházában lelőtték. A nankingi kormány nemrég azzal fenyegette meg Csangot, hogy letartóztatja. Neve legutóbb fekete listára került, mert közölte annak a nyolcvan személynek nevét, akiket a nankingi kormány le akart tartóztatni.

LEGUJABB

Római politikai körök Hitler beszédéről

Róma, jul. 19. (Stefani.) **Római politikai körökben a Führer történelmi jelentőségü beszédéről a következő benyomásokat lehetett szerezni:**

A beszédet nem csupán Rómában, hanem egész Olaszországban a legnagyobb figyelemmel hallgatták és mindenütt a legmelegebben és legteljesebben helyeselték. Az utalások a tengely szolidaritására és hatalmas épitő erejére, ugyszintén az ismételt megállapitások a két nemzet és vezéreik felbonthatatlan barátságára a legnagyobb megelégedést keltették az olasz népben. Különösen örömet keltett annak elismerése, miy fontos Olaszország részvétele a közös politikai, főleg pedig a katonai siker szempontjából. Egyöntetüen helyeslik és mélyen átérzik a történelmi beszéd módfelett érdekes végkövetkeztetéseit és azt a távlatot, amelyet felmutat, amikor a helyzet és a háboru további alakulásáról szól, beleértve az utalást a Szovjet-Oroszországgal való együttműködésre, a végső győzelem bizonyosságára és a két forradalom épitő céljainak megvalósitására is.

Légi harcok Anglia délkeleti partjai előtt

London, jul. 19. (Reuter.) A légügyi minisztérium jelenti:

Az angol légierő gépei és légvédelmi egységei a pénteki nap folyamán Anglia délkeleti partjai előtt nagy ellenséges repülőgép-alakulatokkal többször harcba bocsátkoztak. Az elkeseredett összecsapások közben nyolc ellenséges gépet az angol vadászgépek, egyet pedig a légelháritó ütegek lőttek le. Több ellenséges gépet megrongáltunk. Azoknak az ellenséges repülőgépeknek száma, amelyeket az angol partvidéken az angol légierők és a légelháritó ütegek pénteken lelőttek igy 11-re (négy bombázó és hét vadászgép) emelkedett.

Bolgár közbelépés Romániában a bolgárellenes akciók miatt

Bukarest, jul. 19. (Német TI) **Manoilescu román külügyminiszter kihallgatáson fogadta a bukaresti bolgár követet, aki szót emelt a dobrudzsai bolgár népcsoport ellen hozott intézkedések miatt. A román hatóságok az utóbbi napokban letartóztatták a bolgár népcsoprt több vezető személyiségét. A román katonaság részéről ezenkivül nagyarányu rekyirálások történtek, ugyhogy a bolgár földmivesek nem tudják terményeiket behordani. A bolgár követ lépése továbbá összefügg a román sajtópolémiának Bulgária ellen használt éles hangjával. Manoilescu külügyminiszter közölte, hogy vizsgálatot indit az ügyben.**

Olasz laphirek Románia szándékáról

Róma, jul. 19. (MTI) A Popolo di Roma és a Stampa budapesti tudósitója szerint Románia eddig még semmi olyan szándékot nem árult el, hogy diplomáciai kezdeményezést akar vállalni függő kérdéseinek rendezésére. Amikor a szovjetorosz előrenyomulás azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy Románia teljesen összeomlik, meglepetéssel lehetett megállapitani, hogy a magyarok és bolgárok mellett *a jugoszlávok is katonai intézkedéseket hoztak* és néhány hadosztályt vontak össze a *Bánát ama részének határán, amelyet a st.-germaini szerződés Romániának itélt.* Mint emlékezetes, 1919-ben a Bánát felosztása alkalmával erős feszültség volt Románia és Jugoszlávia között.

Endrey Sándor

Tisza Kálmán
arckeje, repr.

Rátstr. 141. l.

142, 145
501

képekkel
és arc-
képpel

9

Europa

Lasteyerető R.T.

Budapest

V. Rothermere-u 12. III. 2

Endrey Sándor

Révai XX. 192. l.

Endrey Sándor

Szefeltlex 144. l.

Elektr. arck.
u. o. 561. l.

Buda és Pest látképe a budai oldalról, a nagyhíd és kir. várral

háttérben.

Vizf. 50 X 36 cm.

Hollós O. tul.

Kr. (2) 278.

Endrey Sándor

festő

L.

Szendrey-Szentiványi

436. l.

Alexandriai szent Katalint ábrázoló

~~Földomborműű VIII. 179.~~

Endrei Sándor

irod
2

Thieme-Becker

X. 524. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

is. Végtelen szorgalmú tollrajzok, vagy olyan aprólékos vízfestmények, amelyeknek elkészítésére néha napok munkája kellett. Hiába ! vagy jobban szerették egymást az akkori emberek, vagy jobban ráértek, de az az egy bizonyos, hogy türelmesebbek voltak, mint ma. Egyáltalában senki sem volt ideges, senki sem sietett, mint a ma hősei, akik többet és gyorsabban élnek, mint amennyit szervezetük elvisel.

Vízfestmény (1841)

Néhány ilyen emléklapot mutatok be nagyanyám trencsén-tepliczi emlékkönyvéből, az Úr 1838—1852. évéből. Ezek a kedves, igénytelen rajzocskák pompásan illenek az akkori divatos költészet hangulataihoz.

Némi magyarázatra szorulnak, hiszen a szerelemnek olyan jelképeivel mulatoznak, amelyeket a mai nemzedék már nem igen ismer. Virágfüzéren, amely tarka-barka színekben pompázik, csapongó szárnnyal ül egy madárka és szemlátomást udvarol a mélyebben ülő és tartózkodóbban viselkedő madárkisasszonynak. Két lélek, akiket a szerelem virágfüzére köt össze.

Folyón át, amely elválasztja egymástól a két partot, karcsú híd ível át : a szerelem, amely minden távolságot áthidal.

Svájci ház, mellette romantikusan hajladozó fenyő : vágyódás az ismeretlen messzeségbe.

Domboldalon jobbról és balról romok : szerelmi csalódás jelképei.

Nyíllal átlőtt virágcsokor, körülötte bámulatosan finom rajzú pókháló, ujra néhány szál virág, — még pedig az úgynevezett égőszerelemvirág — szirmai, nádszálak, kígyó és tövises ágak : alkalmasint azt jelképezik, hogy a hölgy ingatag, mint a nád, a szerelemmel igen sok, a tövisnél is fájóbb szenvedés jár, a szívet a féltékenység mindennél kegyetlenebb kígyója mardossa, de a szerelem hálója mégsem engedi el.

Nem kevésbbé megható az oltár, amely előtt a hős térdenállva imádkozik. Az oltárról áldozati füst száll az ég felé. Mindenfelől kecses virágfüzérek. Nyilván a szerelemnek bemutatott áldozatról van szó.

Kamaszkoromban került kezembe az a tok, mely mintegy ötven más lap között ezeket az emléklapokat is tartalmazza. Nagyanyám és nagyatyám régen elhalt már akkor. Megilletődve forgattam végig, de némi kételkedéssel is. Leginkább a pókhálós vízfestmény ütött szeget a fejembe. Nagyatyám adta emlékül nagyanyámnak. Nem hiába, mert két év mulva házasságot kötöttek. De sohasem hallottam nagyatyámról, hogy valaha is rajzolgatott, vagy festegetett volna. Elkezdtem puhatolódzni egy öreg nagynénémnél, aki olyan volt, mint egy ittfelejtett biedermeier kosztüm, de jól ismerte családunk hagyományait.

Az öreg hölgy elmosolyodott. Felvilágosított, hogy a trencsén-tepliczi fürdőn ott lebzselt egy íródeák, aki nagyon ügyesen festegetett is. Az éj homályában hozzá lopództak el a gavallérok és ő néhány ezüst huszasért kisegítette őket művészetével. Hiába, már akkor is találékonyak voltak a szerelmesek.

VAJDA ÚR

Írta SCHÖPFLIN ALADÁR

Vajda János, a költő volt az a magyar ember, aki e világon senkivel sem tegeződött. Az ő idejében még nem volt meg az egyetemes tegeződés általános szokása. Régi ismerősök, kollegák évtizedekig érintkeztek egymással anélkül, hogy tegezték volna egymást. A tegeződés rendszerint rokonságot vagy bizalmas barátságot jelentett, néha mulatozáskor a borospohár koccantott össze tegeződésre, de csak olyanok között, akik egyenrangúnak számítottak. Arra, hogy vadidegen emberek mindjárt az első találkozáskor *te*-nek szólítsák egymást, nagyon ritka eset lehetett, hacsak az illetők nem sütöttek ki valami rokonságot. Emlékszem nem egy esetre, mikor úri emberek legjobb barátjuk fiait magázták. Gyulai Pál évtizedek óta volt baráti viszonyban Nagy Miklóssal, de mindvégig önözték egymást, a bizalmas viszonyt Gyulai azzal fejezte ki, hogy «Miklós úr»-nak szólította a Vasárnapi Ujság szerkesztőjét.

Vajda János árván állt a világban, nem volt senki rokona, a zárkózott, rideg modorú ember nem gyűjtött jóbarátokat maga köré, bizalmába senkit sem fogadott, pajtáskodásra nem volt tehetsége. Mióta szerencsétlen házasságának válóperrel véget vetett, egyedül élt magyar-uccai sötét udvari lakásában, hosszú sétáit egyedül tette. Egy-két fiatal író, ha megpróbált közelébe jutni — ezeket is inkább tűrte, mint szerette. Bizony, zord élete volt.

Akkor még javában megvolt a *Politikai Újdonságok*, a Vasárnapi Ujság melléklapja. Népies hetilap volt, az ország és a nagyvilág eseményeit ismertette meg a falusi néppel, politikát, napihírt, különös tekintettel a balesetekre és elemi csapásokra, a terményárak alakulására s mindarra, a mi a falusi embert különösebben érdekelheti. A hangja nyugodt és tárgyilagos volt, izgatás vagy szenzációkeresés árnyalata nélkül. A politikai ügyeket vezércikkekben tárgyalta. Ezek világos, egyszerű nyelven, teljes pártatlansággal és tárgyilagossággal szóltak az olvasókhoz, nem állásfoglalást fejeztek ki, hanem megértetni igyekeztek az ország dolgait. Vagy két évtizedig Vajda János írta ezeket a cikkeket. Kapott értük cikkenként 20 forintot, tehát havonkint 80 forintot. Ez volt egyedüli biztos jövedelme. Nagyon szerény jövedelem abban az időben is. Amit verssel, cikkekkel hozzákeresett, az sem volt sok. Híres nagyétű ember volt, ha volt pénze, két vendéglőben is vacsorázott, mert egyben szégyelt olyan sokat enni. Hát ennek a szenvedélyének sem mindig hódolhatott kedve szerint.

Nagy Miklós nagyon megbecsülte, segített neki mindenféle ügyes-bajos dolgait elintézni, bajaiban gondoskodott róla, ha beteg volt, orvost küldött hozzá. Az ő szerkesztői szobájában találkoztam vele. Nagyon udvarias volt hozzám, a kis egyetemi hallgatóhoz, megkérdezte, verseket írok-e (szégyenkezve igennel kellett felelnem), azt mondta, meglepően hasonlítok Petőfihez. Nagy zavarba jöttem, valahogy éreztem, hogy ez az udvariasság csak forma. Nem is lett belőle ismeretség. Rövid idővel később az utcán köszöntem neki ; fogadta, de láttam rajta, hogy nem ismer meg. Ez ismétlődött kétszer-háromszor, aztán röstelltem köszönésemmel háborgatni.

Mint munkatárs nagyon pontos volt, sohase kellett sürgetni, a kéziratot határidőre szállította s a terjedelmével sem volt soha baj. Csak arra volt nagyon érzékeny, ha változtattak kéziratán. A szerkesztőség régi munkatársai mesélték, hogy egy alkalommal Nagy Miklós kihagyott egy mondatot — miért, miért nem — a cikkéből. Vajda estefelé fölment a szerkesztőségbe s rárivallt az előszobában üldögélő két szerkesztőségi szolgára :

— Otthon van a gazdájuk?

— Nincs, kérem. Elment vagy egy órája — felelte a két ember ijedten.

— Hát, ha hazajön, mondják meg neki, hogy azt izenem, ha majd egyszer Nagy Miklóst akasztják, én is ott leszek és odakiáltok Kozareknek : lassan, Kozarek, lassan!

Ez a Kozarek volt akkor a hóhér, neve fogalom az országban. Vajda maga is elnevette magát a tréfáján ; sarkon fordult és kiment. Az ilyen összezördülések nem zavarták a jóviszonyt a költő és szerkesztője között. De tegeződésről szó sem lehetett köztük.

Költői méltóságára sokat tartott Vajda. A Kecskeméti-ucca és Magyar-ucca sarkán volt akkor egy népszerű vendéglő, egyetemi tanárok, írók, művészek jártak bele s derék, csöndes polgáremberek. A tulajdonos, Elked nevű jóravaló sváb ember, nagyra volt vele, hogy olyan híres költő is jár a vendéglőjébe, mint Vajda. Mikor 1894-ben a költő ötven éves jubeleumát ünnepelték, Elked úr is ki akart tenni magáért. Akkoriban divat volt, fénykép után krétával megrajzoltatni valakinek az arcképét. Régi családokban ma is látni ilyen nagyméretű krétarajzokat. A városban sokfelé voltak kis boltokban az ilyen képek mesterei. Egy ilyenhez ment el a jó vendéglős, megcsináltatta Vajda hatalmas méretű képét s díszes keretben felakasztotta a vendéglő falára, a fölé az asztal fölé, amelynél a költő vacsorázgatni szokott. Aztán várta a hatást.

Este Vajda János bejött a vendéglőbe, kemény lépésekkel az asztalhoz lépett s már-már leült, mikor észrevette a képet. Haragosan mordult egyet, sarkon fordult és soha többé nem tette be a lábát a vendéglőbe. Hasztalan ment el hozzá Elked, kérlelte, ahogy tudta. Engesztelhetetlen volt. Egy

tő képe a korcsma falán! Ma rsze más a gondolkodás. Több ávéház is dicsekszik fennen elhúnyt író-vendégeinek dombor-művű képeivel.

Tudjuk, hogy Vajda boldogtalan ember volt. Nem sikerült az élete. Mint költő nem tudott népszerű lenni. Mint ember, szerencsétlen volt szerelmeiben. Bizonyára ennek is része volt benne, hogy olyan morózus zord ember lett belőle. Nagyon fejlett érzékenysége, sértett becsvágya tette magányos, társtalan emberré. De azért hálás volt a szeretet vagy megbecsülés apró jeleiért is. Mikor jubilálták, írók egy nagy albumba beleírták a nevüket, lelkes üdvözlő sorokkal. Az albumot Endrődi Sándor és Zempléni Árpád vitték el hozzá. Endrődi Sándor ezt a jelenetet úgy írta le, hogy Vajda az üdvözlő szavakra így válaszolt:

— Barátaim, én eddig egész életemben azt hittem, hogy minden ember gazember. Most belátom, hogy nem volt igazam.

Zempléni Árpád azt állította, hogy ez nem így volt, Vajda ezt nem mondta. Endrődi fentartotta állítását. Soha nem fog kiderülni, melyiknek volt igaza.

Arany Jánosra haragudott Vajda. A két ember olyan ellentéte volt egymásnak, írói szellem és emberi magatartás dolgában, hogy lehetetlen lett volna köztük jó viszonyt elképzelni. Vajda kétségkívül rivalizált is Arannyal. Azt tartotta, ő az oka, hogy nem tud érvényesülni, népszerűsége eltakarja a többi költőket. Kazár Emiltől, a nagyon derék és tehetséges novellaírótól hallottam: az Arany-szobor leleplezése utáni napon találkozott a szobor előtt Vajdával, a ki komor arccal nézte a bronzalakot, aztán felemelte az öklét ég felé és így fakadt ki:

— Mindent egynek! Másnak semmit!

Ez a jelenet okvetlenül hiteles. Illik Vajdához s sokat megmagyaráz magatartásából. Kissé hasonlít hozzá Kosztolányi Dezső magatartása Adyval szemben.

A jubileum után báró Eötvös Lóránt közoktatási miniszter szerény évjáradékot állapított meg Vajda részére a minisztérium valamely e célra való alapjából. Annyit, amennyiből meg tudott élni s nem kellett többé újságírói munkát végeznie. A Politikai Ujdonságoknál Halász Imre vette át a vezércikkek irását s folytatta, amíg a lap 1906-ban meg nem szünt, nem bírva tovább az egyre jobban terjedő napilapok versenyét.

Vajda János. Endrey Sándor festménye

Élete vége felé Vajda szokott alkonyati sétáját végezte a pesti Dunaparton. Egyenes tartással, kemény lépésekkel sétált, aki nem ismerte, inkább nézte volna nyugalmazott őrnagynak, mint költőnek. Szembe jött vele az Eötvös-tér táján Wlassics Gyula akkori közoktatási miniszter. Látásból ismerte csak eddig. Odalépett a költőhöz és bemutatkozott.

— Wlassics Gyula miniszter vagyok. Örülök, hogy megismerhetem a nemzet nagy költőjét.

Aztán nagyon udvariasan elbeszélgettek egy darabig. Vajda oly kevés hivatalos megtiszteltetésben részesült életében, hogy ez a jelenet nagyon jól esett neki. Büszkén beszélt róla annak az egy-két írónak, akikkel még érintkezett. Ezen a réven a kis jelenet belekerült a lapokba is.

Talán ez volt utolsó öröme. Nemsokára rá, 1897 január 17-én meghalt.

Tükör 1938. julius 507. l kép

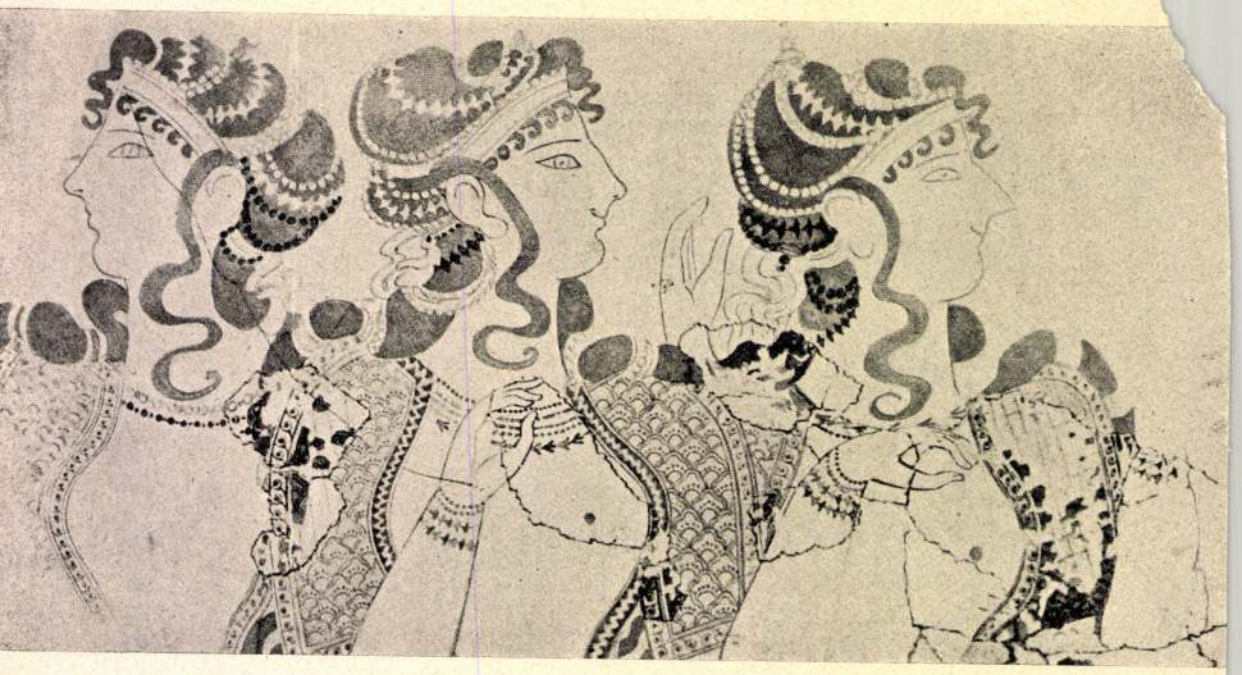

«A páholyban». Freskó a knossosi palotából

MŰVELTSÉGÜNK BÖLCSŐJE: KRÉTA

Írta KREILISHEIM GYÖRGY

Ötven évvel ezelőtt Európa még jóformán kizárólagos szellemi ősének tekintette a Kr. e. VI—IV. század Görögországát. A fehér emberiség minden nagy gondolata és érzése ebben a Görögországban gyökerezett. Úgy hitték, hogy Hellas, mint valami meteor, hirtelen tünt elő a barbárság éjszakájából. Hogy mindjárt tökéletes szépségűnek és befejezettnek született meg, mint Venus Anadyomene.

Ezt a hitet csak Schliemann Henriknek, ennek a zseniális dilettánsnak az ásatásai kezdték megingatni. Schliemann, aki a homerosi eposzokat, a szaktudósok véleményével ellentétben, tiszta történelmi valóságnak tartotta, ásni kezdett a Homerostól megénekelt helyeken, Trójában, Mykeneben, Tirynsben, Orchomenosban. Munkáját megdöbbentő siker koronázta. Leletei alapjában alakították át a régészet tudományát. Schliemann halála után tisztázódott, hogy azok a fegyverek, kincsek, vázák, amelyekről felfedezőjük azt hitte, hogy a homerosi hősök tulajdonai voltak, sokkal sokkal régebbi korból származtak.

A XX. század elején Sir Arthur Evans megállapította, hogy ennek az eddig ismeretlen kornak Kréta szigete volt a politikai és kulturális központja. Az angol, olasz és francia missziók munkája azután végkép fényt derített erre a hatalmas és majdnem két évezredig (Kr. e. 3000—1100) virágzó civilizációra, amely nélkül a görög műveltség sohasem született volna meg, vagy nem olyanná alakult volna, amilyennek ismerjük.

A krétai, vagy ahogyan Kréta legendás uralkodójáról Evans elnevezte, minosi műveltség, a kőkorszak végén keletkezett, a bronzkorban érte el virágzása tetőpontját és a vaskorszak hajnalán pusztult el. A pusztulás oly heves és tökéletes volt, hogy csak ködös legendákban élt tovább az emléke ennek a birodalomnak, amely az emberi művelődés minden területén nagyot alkotott.

Szégyenkezve bujhatnak el a detektívregények Sherlock Holmesei azok mellett a borotvaéles logikájú és nagy kombinálóképességű tudósok mellett, akik az ásatásokkal feltárt, évezredek óta pusztuló romokból két teljes évezred történelmét tudták rekonstruálni, a csatáktól és hódításoktól kezdve, a mindennapi élet ezer apró körülményéig. Ezt a munkát még jobban megbecsüljük, ha tudjuk, hogy a minosi kor írását a mai napig sem sikerült megfejteni és a ránk maradt számtalan felirat zárt könyv előttünk.

Mindenekelőtt a tartós béke tette lehetővé, hogy Kréta szigetén ez a hatalmas civilizáció kialakulhatott, amely azután beragyogta az egész szárazföldi Görögországot, a görög szigettengert és Kisázsia partjait. Krétát minden oldalról a tenger védte és a hajózás művészetében a krétaiak annyira maguk mögött hagytak minden más népet, hogy nem kellett tartaniok támadástól. Ez a biztonságérzet építészetükben is kifejezésre jutott. Krétában nem voltak várak, nem építették sziklacsúcsra és nem vették körül fallal a városokat. Építészetüket a derű, a nyugalom

1901
l. lép
Nyilady Sándor

dalmait oly csapások után, melyek épen őt sujtották a legnagyobb veszteséggel és legpótolhatatlanabbúl. Ha édes anyja halála után úgy rendelte a végzet, hogy ebből a fájdalomból az ő részét is «az öregek vigyék magukkal a sirba», ő dúsan meghálálta ezt nekik, mert viszont könnyebbé tette elviselniök a saját osztályrészök terhét.

S mikor, évek múlva, előbb a nagyapa, majd a nagyanya is, leányuk után költöztek, az ő könnyű lelkének örök fiatalsága elevenítette meg a hátramaradottak életét, kiknek kedélyök hajlandóbb volt a bánatra és melancholiára s kevésbbé fogékony az örömök megragadására, mint az övé.

De soha sem volt olyan jókedvű, olyan viruló, olyan egészséges, mint ez év tavaszán. Nagyanyja halála (1885 február) óta nálam lakott, segítve felednem a veszteséget, melynek bekövetkeztére különben egy hosszú, sulyos, gyötrelmes betegség nagyon is előkészített. Vigaszúl s úgy hittük, kárpótlásúl is nyertük őt oly örömök helyett, melyeket tőlünk a gondviselés megtagadott.

E tavaszon telt le a gyász-év; ő letette a gyászruhát, melyet hajadoni éveinek nagyobb részén át kellett viselnie; remélhettük, hogy annyi bánat és aggodalom után, mely őt évek óta környezte, talán zavartalanabb derült napok várnak rá.

A kikelet ez évben különös enyhén és verőfényesen köszöntött be. Az ő életének sem volt még ily borútlan tavasza. Örült az életnek, a napsugárnak, a légnek; örökké a szabadban kivánt lenni s fáradhatatlan volt a messze sétákban.

Ki gondolt volna akkor betegségre, halálra, enyészetre?

S mégis, mintha őt magát néha balsejtelem szállta volna meg. Egyszer azt mondta nőmnek: «Nekem ilyen jó dolgom nem volt soha, mint nálatok. Talán nem is lesz többé soha. Ki tudja, mi vár reám? Hidd el, Gizikém, legokosabb volna, ha most hamarjában meghalnék.» — Mikor nyári lakásba készültünk, elrakosgatta csecsebecséit, emlékeit s aztán mutatta nőmnek, mit hova tett: «Ha meg találok halni, tudjad, mit hol kell keresned.»

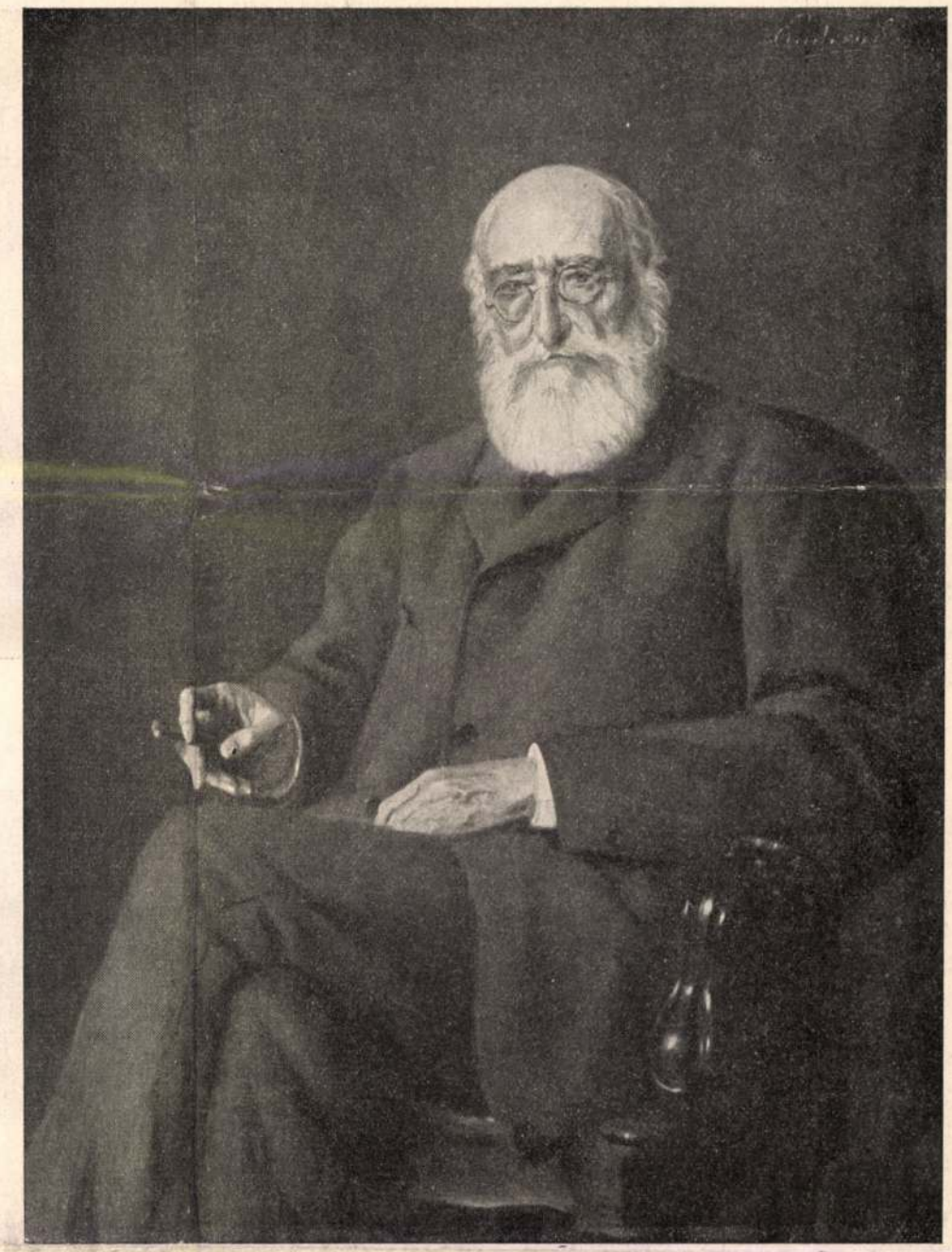

Endrey Sándor: Tisza Kálmán arczképe.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Ápril végén talán meghűthette magát, köhögni kezdett. De nem az a gyanus köhécselés volt ez, a mit oly kínos hallani a tüdő-betegeknél, hanem erős, hangos, harsány köhögés, mint az ép emberé, ha hurutot kap. S ez sem sűrűn jött reá. Eszünkbe sem jutott aggódni miatta. Különben is készültünk nyári lakásba a városligeti vidékén: ott a májusi meleg napok majd véget vetnek az egész bajnak. De pár napi kinnlakás után (május 18—19.) aggódva vettük észre, hogy némi láza is mutatkozik. Azonban orvosunk (Kétly tanár) megvizsgálta őt, teljesen megnyugtatott. Egész szervezete — úgy monda — ép és erős; tüdeje kitűnő; csak csekély hurutos bántalomnak van nyoma, mely a köhögést okozza; de ez egészen jelentéktelen; föl sem tehető, hogy a láz is ettől eredne; annak más lehet az oka, talán váltó-lázzá fog fejleni; várjunk türelemmel és nyugalommal. Ily várakozással telt el vagy tíz nap. Piroska fennjárt, jó kedve volt, jó étvágygyal evett, nem érzett semmi fájdalmat; ha kérdeztük, hogy' érzi magát, válasza mindig az volt: «Nagyon jól; igazán nagyon jól!» s ha kétkedésemet látta, ismételte még egyszer: «Szavamra mondom, egészen jól.» Ha látogatók jöttek, örült a társaságnak és szórakozott. Mi is rettegés nélkül éltük napjainkat. A láz nem szünt ugyan, de az orvos nem mutatott miatta aggodalmat. Ha orvosi-konziliumról, klima-változtatásról, elutazásról, stb. szóltunk: mindezt szükségtelennek nyilvánította. S az ember örül, ha ily intézkedésekkel betegének ijedelmet nem kell okoznia.

Junius első hetében erősebb lett a láz; az orvos most már határozottan typhusnak ismerte föl, de aggodalomra most sem látott okot, sőt csodálta betegünk erejét, melylyel a bajt viselni birja. Továbbra is megengedte, hogy egész nap a verandán, vagy a kertben maradjon, hogy egyék, a *mit akar* s hogy látogatást is fogadjon. Magunk sem vettünk észre semmi ijesztő jelenséget. Piroska folyvást azt mondta «kitűnően» érzi magát; jó étvágya volt, megerőltetés nélkül ment a szobából a kertbe vagy vissza s jó kedve sem hagyta el.

De a halál gondolatával — ha tréfálkozva is — úgy látszik, több izben foglalkozott.

Egyszer mosolyogva mondta nőmnek: «Te Gizikém, ha én most hamarjában meg találnék halni, sok szép koszorút kapnék a koporsómra.» Máskor egy barátjának enyelegve mondta: «Küldjön, ha meghalok, koszorút a ravatalomra.»

Kedélyén pedig már ekkor kezdett feltünni egy változás, a mi utóbb, a betegség sulyosbultával, mindinkább kifejlődött. Az élénk fogékonyság (inpressionabilitás) mellett, mely őt mindig jellemezte, most kezdett mindjobban föltárulni kedélyének komolyabb s mélyebb érzelme is, a végtelenül gyöngéd vonzódásban, szeretetben, odaadásban, a mit irányunkban tanúsított.

Mondják, az embernek természeti jelleme nagy betegség idején tűnik ki legleplezetlenebb valóságában, mikor mind az, a mit nevelés, szokás, társadalmi befolyás alakított rajta, megszűnik hatni rá. Piroskának, a betegség végső sulyos napjaiban egész erkölcsi valójában csak a jóság, gyöngédség és hála maradt, irántunk, orvosai és mindazok iránt, a kik jót tettek vele. Mintha a betegség nemcsak alakját tette volna gyöngédebbé és arczvonásait finomabbakká, hanem fokozta volna szellemi és erkölcsi lényének finomságát is. Ha soha nem szerettük volna: e napokban meg kellett volna szeretnünk. Ha fokozható volt fájdalmunk érzete: e néma szenvedés látása sokszorosan növelte azt.

A láz ellen hiába kisértett meg az orvos sorban minden szert. Végre (junius 12-én) langyoshideg fürdőt rendelt; de még ekkor sem hitte a bajt veszélyesnek. Biztosított, hogy legyünk nyugodtak. Sőt ő maga két napra vidékre utazott, segédorvosát küldve hozzánk maga helyett. S e két napon — pünkösd ünnepén — vett a betegség halálos fordulatot.

Szegény betegünknek is volt talán róla sejtelme. E két nap egyikén egyszer, minden előzmény nélkül arra kért, ne feledjem kifizetni az ő «adósságait» — tartozik a franczia-mesternőnek ennyivel, a fényképésznek, czipésznek ennyi- s ennyivel. Olyan komolyan, meggondoltan mondta ezt; olyan megdöbbentő volt akkor e gondoskodása.

A fürdők után a várt enyhület helyett a láz tetemesen nőtt s a consiliumra kért orvos eddig általunk nem is sejtett bajt: tüdőgyuladást állapított meg. E percztől kezdve tudtuk, hogy betegünk élet s halál között lebeg. Az orvosi tanácskozások már csak arra valók voltak, hogy eltérő nézeteik által* az aggodalom és rettegés szörnyű kínjait még azon kétség gyötrelmei is növeljék: vajjon más gyógy-mód nem lett volna-e sikeresebb? Czéltalan önkínzás tépelődni ily gondolatokon s még sem bir a vergődő lélek szabadúlni tőle.

Ezóta a betegség lefolyása nem is volt egyéb, mint a halálos válságok meg-megújúló sorozata. Egy hét alatt (junius 14—20) három oly válságos éj, melyek mindenikén azt hittük, hogy már az utolsók. A harmadik után az orvosok kimerültnek hitték az életerőt; s előkészítettek, hogy a végső küzdelemre kell várnunk.

S ekkor oly lélektani jelenségek következtek nála, melyek csudálatosan emlékeztettek édes anyjának utolsó óráira. Öntudata, mely már napok óta zavart volt, e reggel ismét visszatért. Kezdett gondot fordítani magára. Kérte nőmet, hogy fésülje meg s fürteit rendezze, úgy mint egészséges korában szerette. Mondta, hogy ágyára minő takarót, minő párnákat adjanak.

* Kezelő orvosunkon és segédjén kívül még három orvos látta betegünket. Ketten — legalább előttünk — az ő véleményéhez csatlakoztak; a harmadik úgy vélte, hogy a betegség eddigi fejlődésében sem lehetett typhus.

Poll Hugó: Úrnapja.

Imádkozzál... imádkozzál... imádkozzál... tette hozzá elcsendesülő hangon.

Nőm szemközt velem, az ágy tulsó oldalánál ült. Piroska egy ideig némán tekintett, hol reá, hol reám. Egyszer megfogta egy-egy kezünket, egymásba kulcsolta s aztán fölöttünk a saját kezeit mintegy imádságra fonva, a légbe emelt tekintettel szólt: «Nekem nem volt édes anyám; de volt egy nagybátyám, a ki engem végtelenül szeretett, egy nagynéném, a ki értem mindent megtett, hogy kigyógyítson» ...

Ismét reám függesztette tekintetét: «Óh remélj egy jobb hazát, s benne az erény diadalát! Oh remélj ... remélj ... remélj ... remélj!» Ezt még többször ismételte. Azután öntudatlanabb deliriumban tévedtek el gondolatai. Énekelt, kaczagott, egyházi szertartások szavait prédikálta. Úgy látszott, bennünket sem ismer többé.

Mondják, van reá eset, hogy ily állapotban a betegnek egy váratlanúl érkező látogatás visszaadja öntudatát. Meg akartam kisérteni ezt is. Bevittem hozzá az ifjú barátot, kitől a multkor koszorút kért koporsójára. Ágyához vezettem, mondtam, nyújtson neki kezet: «Nézd, Piroskám, ki van itt?» Nem ismert reá. Megmondtuk a nevét is. Ekkor oda függesztve tekintetét, szomorúan szólt: «*Már* nem látom.»

Nyilasy Sándor: Akáczfa árnyékában.

Basch Gyula: Miből éljünk?

Azután később kigyúlt arczczal, ragyogó szemmel, melynek azonban tekintetéből az látszott, hogy környezetét aligha ismeri, szavalni kezdett, csengő tiszta hangon. Elszavalta Toldi szerelméből a róla írt verseket, több izben is. Szavalta Gyulai költeményeiből e szakaszokat:

«Eszményét szivünk ha véli,
Kincseit hányszor fecsérli!
Lángja szent, oltára nem.
Ám az oltár düljön össze,
De szent lángját megőrizze
Szeretet és szerelem ...»
(*«Egy fiatal leányhoz».*)

«Óh egymást hányszor félreértjük.
Szeretteinket hányszor sértjük,
Bár szivünk épen nem akarja.»
. . . . . .
«Oly váratlan jöhet halálunk,
S ha egymástól haraggal válunk,
A sírnal késő a bocsánat.» (*«Tanács».*)

Némi szünet után egyszer halkan felsóhajtott:

«Mourir, ce n'est rien;
Être oublié, c'est tout!»

Ágya szélére ültem; reám függesztette tekintetét s szavalni kezdte atyámnak hozzám írt költeményéből e sorokat:

«Óh remélj, remélj egy jobb hazát,
S benne az erény diadalát,
Mert különben sorsod és a föld
Isten ellen zúgolódni költ ...
... Kis kacsóid összetéve szépen
Imádkozzál, édes gyermekem!»

Vaszary János: Az öregek.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

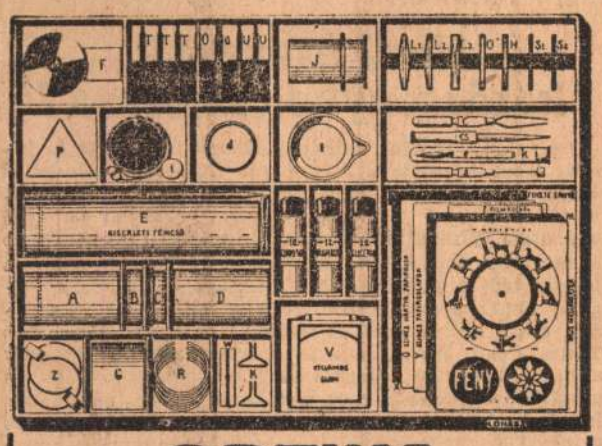

»OPTIKA«

fényfizikai kisérletező szekrény.

Lencsék, tükrök, fémcsövek stb. és egy 64 oldalas „Utasitás", 140 kisérlethez P 12.- 250 kisérlethez P 20.—

Az összes játékszerekről nagy képes árjegyzéket küld

Liebner Zsigmond

Budapest, V., Szent István-tér 4.

Az ország legnagyobb és legrégibb játékszaküzlete.

Beszélgetés a hetvenegyéves Endrey Sándor festőművésszel, aki két évet töltött Amerikában

Endrey Sándor festőművész hosszabb amerikai tartózkodás után most érkezett vissza Budapestre. A hetvenegyéves művésznek a haja hófehér, de arca rózsaszinü, a kedélye vidám. Kérdésünkre a következőket mondotta amerikai utjáról:

— Két évig voltam Amerikában. A leányomat látogattam meg *Milvaukeeben.* Amerikában hamarosan rájöttek, hogy festő vagyok, amit egyébként nem is titkoltam. Első megrendelőm egy német-amerikai sörgyáros volt ősosszabb időt töltöttem *Detroitben is,* ahová a feleségemet is kivittem.

— Hol volt a műterme?

— *Nem volt műtermem.* Ennek külön története van. Egyik hölgyismerősünk, akivel arcképfestészetről beszélgettem, ezekkel a szavakkal fordult hozzám: „Esti világításnál nézzen meg engem!" És amikor megbizott azzal, hogy megfessem, akkor is ragaszkodott ahhoz, hogy saját otthoni környezetét vigyem vászonra. Ezzel a kivánsággal találkoztam másoknál is, ami megoldotta számomra a műterem kérdését.

— Ismerik Amerikában a magyar művészetet?

— Hogyne! *Két évvel előttem járt Amerikában László Fülöp, hogy lefesse Roosevelt elnököt.* Washingtonból eljött Detroitbe, ahol szintén voltak megrendelései. Egy hölgy, akit ő lefestett, nagyon büszkén emlékezett meg erről és nekem is segitségemre volt. De támogatott a sajtó is, különösen a *World News* cimü, beszélőfilmmel dolgozó lap, amely mindenfelé elvitte hiremet.

— Hogyan élnek a magyarok Detroitben?

— Általában jómódu emberek minden foglalkozási ágban megtalálhatók. Körülbelül harmincötezren vannak. Már a harmadik, vagy még régebbi nemzedék él az Ujvilágban. A város nyugati felében laknak, mind egy fertályban. *Abban a városnegyedben ugy érzi magát az ember, akárcsak Debrecenben. Magyar világ van ott, magyar szót hallani mindenütt.* Ha ismeretlen ember belép egy üzletbe, angolul köszöntik ugyan, de azután rögtön magyarra forditják a szót. Este cigányzene szól itt is, ott is...

— Önről persze rögtön megismerték, hogy magyar?

— Nem mondhatnám, — felelte Endrey Sándor — engem, ha meg nem szólaltam, inkább amerikainak néztek.

— Ne mondja!

— Való igaz! Eleinte magam is csodálkoztam, de később megszoktam, hogy vidéken ismeretlen emberek előre köszöntek nekem. Szóba álltam velük és azt mondták, hogy szakasztott ugy nézek ki, mint egy, a régi időből való nyugalmazott mexikói generális . .

(S. L.)

A berlini tőzsdére kedvezően hatott, hogy Schacht megmarad a Birodalmi Bank élén

Berlin, nov. 27. (Inf.) A berlini tőzsde kedvezően fogadta azt a hirt, hogy dr. *Schacht* továbbra is megmarad a Birodalmi Bank élén és személyes tanácsadója lesz *Hitler* kancellárnak. *Funk* államtitkárnak birodalmi gazdasági miniszterré történt kinevezése szintén jótékony hatást gyakorolt a piacra. A szokásos szombati üzlettelenséget élénk forgalom váltotta fel s több mint ötven értékben állapitottak meg hivatalos jegyzéseket, amivel szemben máskor alig 5—10 hivatalos árfolyam szerepelt a szombati zárlat hivatalos jegyzőlapján.

NAPI HIREK

November

A betegek és öregek felelmetes ellensége. Ködből, hideg esőből, sárból szövögette az idő istenasszonya. Aki teheti, elszökik előle keletre, délre. Az egészségesek el se tudják képzelni, a betegek és öregek hogy félnek a haláltól. Az öreg nyugdijas agglegény ugy fél az influenzától, hogy megtanult franciául és október végén már pakkol és megy a Rivierára. Kis, olcsó hónaposszobát bérel, a reggelit, vacsorát maga készíti. Vannak csalódásai a rivierai télről, a szükös fütésről, azért az idén kis petróleumkályhát vitt magával, az apró lábasok, tepsik és fakanalak társaságában.

A pesti házak vékony falain keresztül, novembertől egész télen át hallani a betegek köhögését. Napos délben a Dunaparton sétálgatnak és barátok, ismerősök elmondják egymásnak, milyen kurát használnak. Nagyban érdeklődnek a másik baja iránt, megbocsátható emberi önzésből csak azért, hogy összehasonlitsák a maguk bajával. És boldogok, ha rájönnek, hogy a másik baja jóval sulyosabb az ő bajánál. Ez a felfedezés jóleső vigasztalás. Elmondják magukban:

— Ez sem huzza sokáig. Már egész lilaszinü az orra...

Egykor ünnepelt szinésznő találkozik asszonyismerősével. Kölcsönös érdeklődés az egészség felől. A szinésznő azt feleli, nincs semmi különösebb baja, csak a kedélye deprimált. Sorba meghalnak a régi barátai. Csak eltünnek egyik napról a másikra. Az élet szinpadi süllyesztő. Aki rajta áll, eltünik. Volt, nincs!... A végén bevallja, hogy ő már belenyugodott mindenbe és megadta magát a sorsnak..

Alig hihető. Mi ez a sors? A halál. Lehet abba belenyugodni? Nem lehet. Önámitás az egész. Csak a fiatalok nem tudják mi a halál, a meglettkoruak összeborzadnak a gondolatára. Mit hagyunk itt? Mindent. Ez a *minden:* maga az élet, még ha örömtelen is. Tudjuk, hogy az idő, és a tér végtelenségében semmik vagyunk, de ez a semmi is vigasztalás, mert amig vagyunk, addig az élet is van. Azt is tudjuk, hogy az élet a meglepetések sorozata és néha egyes embereknek mindenük megvan ahhoz, hogy boldogok legyenek, de a halál egyetlen mozdulattal kiragadja őket boldog életükből.

Barbár nyelven: ezt igazságnak nevezik. A halál mindenkor olyan itélet, amit nem tartunk igazságnak, mert az ember élni akar. Hogy *meddig:* ezt nagybölcsen nem kérdezik meg tőle. Az értékek igazságos megállapitásával az emberek csak ritkán foglalkoznak, a halál még ritkábban. A halál olyan, mint a villám: kettéhasitja a tölgyet és elkerüli közelében a csalánbokrot. A halál a természet legöregebb titka, az ember mégis ugy fél tőle, mint semmi egyébtől. A kedves öreg agglegény bepakkolta a kis petróleumkályháját és elszökött előle a napsütéses tengerpartra.

T. T.

— A kormányzó nevenapja. *Horthy Miklósnak,* Magyarország kormányzójának névünnepét, december 6-ikát, minden magyar ember ünnepévé avatta a kormányzó iránt érzett őszinte szeretet és tisztelet. Magyarország fővárosa e napon ünnepi lobogódiszt ölt. A budapesti háztulajdonosok ugyanis — bár hivatalos helyről nem történt intézkedés — nemzeti lobogóval fogják feldisziteni házaikat, hogy az ország ünnepét ilyen módon is méltóan kifejezésre juttassák.

— Hóman Bálint üdvözlőtávirata Serédi Jusztinián hercegprimáshoz. *Hóman Bálint* vallás- és közoktatásügyi miniszter *Serédi Jusztinián* bíboros hercegprimást tizesztendős jubileuma alkalmából *meleghangu táviratban üdvözölte.*

— A kormányzó elismerése. A kormányzó megengedte, hogy dr. *Vécsey Kálmán* nyugalmazott miniszteri osztályfőnöknek és *Kirchmayer Ödön* számvevőségi igazgatónak — nyugalomba vonulásuk alkalmából — elismerését tudtul adják.

Maniu pártja kitart a nagy nyugati demokrata államok, Franciaország és Anglia mellett

Bukarest, nov. 27. *Maniu Gyula,* a nemzeti parasztpárt elnöke ma délután nyilatkozott a külföldi ujságirók előtt. Nyilatkozatában kijelentette, hogy sem a párt programmja, sem pedig célkitüzései semmiben sem változnak azzal, hogy ujból ő került a párt élére. Fájdalmasan érintette a pártot, hogy az uralkodó nem Michalahet bizta meg az ország ügyeinek vezetésével.

A külpolitika tekintetében a párt megmarad eddigi ismert iránya mellett. *Kitart a nagy demokrata államok, Franciaország és Anglia mellett,* amelyeknek Románia nemzeti eszményének megvalósulását köszönheti. Helyesli a szövetséges viszony fenntartását a kisantanttal, a balkáni együttessel és Lengyelországgal. Jóviszonyban akar élni ezenkivül valamennyi kis és nagy állammal, mert a párt a feltétlen béke hive.

Fenntartani kivánja a jóviszonyt Olaszországgal és Németországgal, bár mérhetetlenül sajnálja, hogy ez a két állam a revizió ügyében, amely Romániát oly közelről érinti, más nézeten van, mint Románia. Kivánjuk — mondta Maniu —, hogy ez a két hatalmas állam a béke és az igazság érdekében változtasson ezen a nézetén.

Bundák, Télikabátok

finom kivitelben, — mintha mérték után készitette volna.

Télikabát amerikai spiccelt oposum szőrmével ..... 58.—

Bueno bunda fess fazónban, jó kivitelben ..... 98.—

Télikabát délamerikai skunks vagy valabisz szőrmével ..... 78.—

Fényes ÁRUHÁZ KALVIN-TÉR 7

A JÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

Jórészt száraz idő, éjjeli fagy

A két nagyerejü ciklon között fekvő Magyarország szombaton délután kissé belekerült az északinak a hatáskörébe. *Az áramrendszer szélén, cseh területen, még sok helyen esett hó vagy dara,* magyar oldalon csak kisebb zápor hullott, igy Sátoraljaujhelyen és Hatvanban. Az északatlanti levegő igazi hideg része még messze maradt tőlünk, keletnek kanyarodott, eddig csak a mérsékeltebb légtömegek nyomultak be hozzánk. *A déli ciklon elhagyta már az olasz—balkáni légteret, viharai csendesedtek, estére azonban a római parton ujabb kisebb léghullám jelentkezett nyugat felől.*

Délután a ciklon magva még lejebb huzódott, a Balti államok irányában, az ereje valamivel kisebb, de mögötte bőven ömlik még a sarkvidéki levegő a Kárpátok felé. A szél gyengül ugyan, de még élénk marad és fokozatosan hidegebb levegőt hoz. Egyébként csak szaggatott, változó felhőzet jár vele, amely mindössze pár helyen sürüsödhet kis zápor vagy hó kihullatásáig. Az éjjeli lehülés fokozódik. Ha az olasz léghullám időközben megerősödnék, akkor hétfőn délnyugat felől már ujabb lecsapódás is fellép.

Hivatalos időjelentés

A Meteorológiai Intézet jelenti november 27-én este: Az óceáni hideg levegő beáramlása a szárazföldre még egyre tart, de ereje Közép-Európában kissé gyengült. Az időjárás derültebbre és szárazabbra fordult. Kisebb lecsapódások inkább csak a Kárpátok északi részén, Lengyelországban és a Skandináv-félszigeten fordultak elő. **Hazánkban csak Sopronban, Budapesten, Debrecenben és Sátoraljaujhelyen volt lényegtelen mennyiséggel járó eső.** A Svábhegyen, a Dobogókőn és a Kékestetőn némi hó esett. A hőmérséklet a nyugati megyékben 10—11, Budapesten 7, Szegeden 8 és Debrecenben 4 fokra emelkedett és az esti órákban már csak 3—5 fok körül váltakozott. Este az országban még élénk volt a szél, de tulnyomóan derült idő uralkodott és erősebb borulás csak a nyugati és délkeleti határszéleken alakult ki. Sopronból esőszemergést jelentettek. **Esti hőrétegjelentések:** Dobogókő 4 cm. jeges hó, a Kékesen 15 cm. vékony porhóréteg alatt jeges hó.

Budapesten este 9 órakor a hőmérséklet 2 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 760 mm., erősen emelkedő irányzatu.

Várható időjárás a következő 24 órára: Élénk északnyugati szél. Változó felhőzet. Főként északon esetleg kisebb eső, hó. A hőmérséklet nem változik lényegesen.

—

Vizállás. Duna: Végig apad Bajáig alacsony, lejebb közepes vizállásu. Bécs —73, Pozsony 80, Komárom 250, Budapest 204, Paks 120, Baja 235, Mohács 275. **Dráva:** Barcs 36, Drávaszabolcs 165, Eszék 232. **Száva:** Bród 787. **Tisza:** Végig apad, alacsony vizállásu. Tiszaujlak —72, Vásárosnamény —74, Tokaj 56, Tiszafüred 110, Szolnok 140, Csongrád 104, Szeged 172. **Szamos:** Csenger 8. **Berettyó:** Berettyóujfalu —80. **Körös:** Köröszakáll —14, Békés 80, Gyoma 78 **Maros:** Makó 38. **Balaton:** Siófok 92.

Borzalmas robbanás a bukaresti pályaudvaron

Bukarest, nov. 27. (Inf.) Szombaton délelőtt a bukaresti főpályaudvar közelében borzalmas robbanás történt. Egy csomag, amelyben valószinüleg lőpor vagy egyéb vegyitermék volt, eddig még ismeretlen okból felrobbant s *tizenhat utast sulyosan megsebesitett. Három sebesült később meghalt a kórházban, négy sebesültnek az állapota életveszélyes.*

— **Szeged uj tanácsnoka.** Szegedről jelentik: Szeged törvényhatósági bizottsága *Imecs György* főispán elnöklésével tartotta közgyülését, amely a megüresedett tanácsnoki állásra *Pálfy György* tb. tanácsnokot választotta meg. A közgyülés elhatározta, hogy megszervezi az ötödik tanácsnoki állást.

— **Margherita főhercegnő házassága Tagliani márki olasz diplomatával.** Bécsből jelentik: Előkelő esküvő volt szombaton délben *Antal* Habsburg-főherceg és *Ileana* főhercegnő sonnbergi kastélyában. *Tagliani* márki olasz diplomata oltárhoz vezette *Margherita* főhercegnőt, *Antal* főherceg testvérét. A diszes esküvőn a *Habsburg*-család több tagja is megjelent, azonkivül sokan az osztrák és olasz főnemesi családok tagjai közül. Az ifju pár szombaton délután nászutra Velencébe utazott.

— **Az Emericana ifjusági vezetői a közoktatásügyi miniszternél.** *Hóman Bálint* vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Kósa Kálmán* min. osztályfőnök jelenlétében fogadta az Emericana vezérsége részéről *Kerékgyártó László* presidenst, vitéz *Szádeczky-Kardos György* és *Zwick József* assesorokat, akik a diákház épitésével, diákszociális kérdésekkel és az ifjuság gyakorlati átképzésével kapcsolatos kérelmeiket terjesztették a miniszter elé. A miniszter jóindulattal és megértéssel hallgatta meg az Emericana ifjusági vezetőinek előterjesztéseit és kilátásba helyezte, hogy a kérelmek felülvizsgálása után a lehetőségekről tájékoztatást ad.

— **Kapi Béla püspök budapesti prédikációja.** Vasárnap délelőtt egynegyed 12 órakor a budapesti, várbeli evangélikus templomban dr. *Kapi Béla* dunántuli ev. püspök, egyetemes egyházi lelkészelnök végzi az istentiszteletet.

— **Az Országos Orvosi Kamara választmányának állásfoglalása az ingyenrendelések kérdésében.** Az Országos Orvosi Kamara választmánya szombaton este tartott ülésén foglalkozott az ingyenrendelések kérdésével. A választmány *egyhangulag helyeselte a Budapesti Orvosi Kamarának az ingyenrendelésekkel kapcsolatosan elfoglalt álláspontját* és az e tárgyban készitett javaslatot a kérdés országos rendezésének alapjául is elfogadta.

— **A pápai Református főiskola uj igazgatója.** A dunántuli református egyházkerület a pápai teológia és főiskola igazgatójává, az 1938—41. időszakra dr. *Tóth Lajos* tanárt választotta meg.

— **Munkaalkalmakat kérnek a magyar képzőművészek.** A Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége elnöki tanácsülést tartott a Fészek klubban. *Róna József* országos elnök megemlékezett *Zala György, László Fülöp, Rózsaffy Dezső* és *Bakonyi Sándor* haláláról, majd *Szentgyörvári Gyenes Lajos* igazgató tett jelentést a képzőművészek megsegitéséről. Jelentette, hogy *a megdöbbentő művésznyomoruság eredménye az, hogy hatszáz képzőművész szorul segélyre.* Munkaalkalmak teremtése céljából javasolta, hogy Szent István kilencszáz esztendős országlásának emlékére minden közintézménynél, iskolában és templomban, bankok, gyárak disztermeiben, egyesületi székházakban *állitsanak emléket az első magyar királynak.* Javasolta, hogy a megépitendő nemzeti stadion a testi erő mellett legyen a magyar képzőművészeti kultura stadionja is. A stadion részére felajánlott műalkotások költségeit már most állitsák be a költségvetésekbe. A szövetség megkereste a *Nemzeti Önállósitási Tanácsot*, a képzőművészetnek az önállósitási alapba való bekapcsolása érdekében. Több felszólalás után elhatározták, hogy *a javaslatokat felterjesztik a kultuszminiszterhez és a polgármesterhez.* Végül elhatározták, hogy a *Pentelei Molnár Jánosról* elnevezett utca első házára emléktáblát állitanak.

— **Halla Aurél államtitkár ünneplése.** A Józsefvárosi Társaság szombaton este a FANSz disztermében dr. *Halla Aurél* kereskedelemügyi államtitkár tiszteletére vacsorát rendezett. *Erődi-Harrach Tihamér* orsz. képviselő üdvözölte az államtitkárt. *Halla* államtitkár válaszában a kormány kereskedelempolitikájáról beszélt. Rámutatott, hogy külkereskedelmi viszonyaink lényegesen javultak és bár nagy nehézségekkel küzdünk, mégis az adott viszonyok között sikerült növekvő áron eladni cikkeinket, különösen pedig sikerült nyersanyagszükségletünket biztositanunk.

— **Külügyi vita-vacsorák.** A Külügyi Szemle és más szervezetek köré tömörült fiatalabb nemzedék elhatározása alapján az angol-amerikai „luncheon discussions"-ek példájára ugynevezett Külügyi Vita Vacsorákat rendeznek decembertől a „Külügyi Szemle Barátai". Az elhatározás élénk rokonszenvvel találkozott és több képviselő is bejelentette csatlakozását. Az első vacsorán, december 7-én, *Németh Imre* képviselő beszél.

— **Országzászló-őrség.** Vasárnap a 208. sz. „Szent László" cserkészcsapat teljesit őrszolgálatot az Ereklyés Országzászlónál. Déli 12 órai őrségváltásra a posta járműtelepének zenekara kiséri a csapatot. A Szabadságtéri térzene műsora: magyar dalegyvelez és indulók.

— **Torzsay Biber Gyulát választották a Keresztény Liga elnökévé.** Az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga szombaton este tartotta Wolff Károly halála után első országos közgyülését. Gróf *Teleki Pál* megnyitóját azzal kezdte, hogy „Wolff Károly itt van közöttünk, itt áll ugy, amint megismertük és elvárja, hogy azt a munkát, amit ő elkezdett, az ő lelkesedésével és hazaszeretetével folytassuk". Nem szabad a megalkuvás utjára lépnünk, kompromisszumot kötnünk. Fontos, hogy Magyarország ügyének minél szélesebb körü propagandát biztositsunk. *Radovics Lajos* terjesztette elő ezután az igazgatóság jelentését. *Wolff Károly* örökébe ügyvezető elnökké a közgyülés egyhangu lelkesedéssel dr. *Torzsay Biber Gyulát* választotta meg. Az uj elnök megilletődötten köszönte meg a lelkes ünneplést és mélyenjáró szavakkal áldozott elődje emlékének. Azt hangoztatta, hogy a kereszt tövében felekezeti különbség nélkül minden magyar embernek meg kell találni a nélkülözhetetlen szolidaritást.

— **Halálugrás az ötödik emeletről.** Özvegy Molnár Endréné 65 éves háztartásbeli nő szombaton reggel a Pozsonyi-ut 10. számu ház *ötödik emeletéről leugrott és nyomban meghalt.* Molnár Endrénének nemrég halt meg a férje és ugy tudják, hogy efeletti bánatában követte őt a sirba.

A SZTÁR NYILATKOZIK

Megnyilt a baromfi-kiállitás.

UJSÁGIRÓ: Mik a jövendő tervei?
PULYKA: Karácsonykor Londonban szerepelek!

Bölénypecsenye — Amerikában

Vannak még itt-ott utolsó bölények,
Most leöltek egy csomót. Húsuk olcsó,
És frissensültet készitnek belőle —
A bölény, mint sült, mondják: nem utolsó!

Szürrealista-képek

Álmot festenek a „szürrealisták".
„Harmatgépet — leányfej-masinának",
„Injekciós-tűvel hal-álomképet,' . . . .
Ily képeket még — álmomba se lássak!

(—kas.)

— **Magyarország válogatott tornászcsapata csak nehezen győzött az osztrákok elle.** A bécsi Konzert-teremben szombaton este osztrák-magyar válogatott tornászmérkőzés volt. A tornászviadalt ünnepélyes külsőségek előzték meg. A fiatal magyar tornászcsapat végeredményben 239.8 ponttal győzött, mig az osztrák válogatott tornászok 237.4 pontot szereztek és igy teljesitményeikben alig maradtak el a magyar versenyzők mögött. Az egyes szereken a két csapat a következő ponteredményeket érte el: Korlát: Magyarország 47.5, Ausztria 47.1. Lovon: Magyarország 46.8, Ausztria 46.6. Műszabadgyakorlatok: Magyarország 48.8, Ausztria 48.2. Nyujtó: Magyarország 48.7, Ausztria 48.4. Lóugrás: Magyarország 48, Ausztria 47.1. Az egyéni összetett eredmény alapján 1. Kecskeméti Magyarország 48.3 ponttal, 2. Scheffknecht Ausztria 47.8 p., 3. Hollstein Ausztria 47.4 p., 4. Hegedüs Magyarország 47.2.

— **A „Volt Felvidékiek Egyesülete"** (Szlovenszkóiak) hétfőn délután hat órakor közgyülést tart (IV., Semmelweis-utca 4., II. 9.).

— **Gróf Teleki József ünneplése.** A kormányzó gróf *Teleki József* belső titkos tanácsosnak a közélet, valamint az egyházi és hitélet terén szerzett érdemei elismeréséül az I. osztályu magyar érdemrendet adományozta. Ebből az alkalomból az *OMGE* legutóbbi választmányi ülésén lelkesen ünnepelték gróf *Teleki Józsefet*, akinek érdemelt gróf *Somssich László* méltatta.

— **Adomány a hirlapirók nyugdijintézetének.** A Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesületének választmánya *Wilheim Artur* igazgató elhalálozása alkalmával koszorumegváltás cimén ötszáz pengő adományt juttatott a *Magyar Hirlapirók Országos Nyugdijintézetének.*

— **Fölakasztotta magát egy gyilkos, de levágták a kötélről és letartóztatták.** Tapolcai tudósitónk jelenti: Három héttel ezelőtt, amint megirtuk, *Kővágóörsön*, a vásár alkalmával *Pödör László* szabó mellbeszurta *Czirmann Lajos* evangélikus tanitót. *Czirmannt* a tapolcai kórházba szállitották, ahol csütörtökön szivbénulás következtében meghalt. *Pödör Lászlót* annakidején őrizetbe vették, de hamarosan elengedték. Amikor most Kővágóörsre megérkezett *Czirmann* halálának hire, *Pödör* felakasztotta magát, de észrevették és levágták a kötélről. A csendőrség letartóztatta és Zalaegerszegre kisérte.

ÉLELMISZERÁRAK

Marhahus: rostélyos, felsál kg. 180—320, leveshus 148—220. Borjuhus: comb kg. 320—380, vese 180—260. Juhhus: hátulja 148—200, eleje 116—160. Sertéshus: karaj 200—250, tarja, comb, lapocka 168—200, oldalas 152—180, zsirnak való szalonna 152—168, háj 170—180, zsir 164—180. Élő baromfi: csirke drb. 100—240, tyuk 200—350. Tisztitott baromfi: csirke kg. 150—200, hizott lud és ruca 120—160, tyuk 140—180. Tojás: tea darabja 12—14, kilója 220—230, főző és apró darabja 9—11, kilója 180—200. Halak: élő ponty kg. 100—200, jegelt 90—140. Tejfel literje 110—120, teavaj kg. 320—360, tehénturó sovány 60—80, Kenyér: fehér kg. 42—46, félbarna és félfehér 32—40, barna 20—22. Szárazfőzelék: bab kg. 36—52, borsó 36—56, lencse 56—96. Zöldségfélék: fokhagyma 26—40, vöröshagyma 18—20, fejeskáposzta 14—20, kel 12—20, tisztitott karfiol 26—36, nyári rózsa burgonya 10—12, őszi 8—10, Gülbaba 10—12, Ella 7—8, savanyukáposzta 28—36, vegyes zöldség 16—24. főzőtök 12—16, sütőtök 12—16, sóska 26—44, tisztitott paraj 16—20, kalarábé 20—26, gyalult tök 20—30. Gyümölcs: alma 60—72, narancs 76—140, mandarin 100—140 kötözött szőlő 86—140, naspolya 64—80, gesztenye 56—96. A karfiol drágult.

Hová utazzunk karácsonykor siturára?

Gyakran halljuk mindenfelől ezt a kérdést és bizony nem könnyü a felelet rá. Azt már mindenki tudja, hogy karácsonykor nagyon magasra kell menni, mert csakis ott találunk biztosan jó havat és erős napsütést. Viszont azt is tudja mindenki, hogy ezeken a magasan fekvő téli sporthelyeken karácsonykor a legnagyobb a forgalom és az igazán jó helyeken nagyon nehéz szobát kapni. A magyar sielő közönségnek tehát igazán értékes szolgálatot tett a Hungarian Tours Pesti Hirlap utazási irodája, amikor komoly anyagi áldozattal a legkiválóbb téli sporthelyeken és a legjobb szállókban még a nyár folyamán helyet foglalt karácsonyra. Ez az előrelátás helyesnek bizonyult és azzal az eredménnyel járt, hogy a Hungarian Tours Pesti Hirlap utazási irodája karácsonyra minden igényt ki tud elégiteni és a leghiresebb téli sporthelyekre fogadhat el jelentkezéseket.

Egészen különleges például a Campo Imperatore 2200 m. magasan fekvő luxusszállóba kiirt tura, amelynek kapcsán nemcsak a Gran Sasso d'Italia siparadicsomával ismerkedhetnek meg elsőizben a magyar sielők, hanem még alkalom nyilik a karácsonyi Róma és Firenze megtekintésére is. Hasonlóképpen nagy érdeklődésre tarthat számot a Santa Caterina Valfurva (1738 m.) siturája is, amely az Ortler legszebb siterületére vezet, arra a veszélytelen részére, ahol már karácsonykor is kényelmesen turázhatunk háromezresek között.

Óriási a választék, Ausztriában. Itt Hochkitzbühelbe (1800 m., Ehrenbachhöhe pazar szállójába és az ugyancsak kitünő Posthof Hahnenkammba), továbbá a magyarok által igen előnyösen ismert Iglsbe (Golfhotel Iglerhof), azután: Wagrainerhaus (1750 m.), Rupertihaus (1350 m., a Hochkönig vidékén épült uj kitünő turistaszálló), Zell am See legjobb szállóiba (Excelsior, Zellerhof), Faschinapass (1500 m., az Arlberg hires sividékén) vezet turákat.

Mindennemü felvilágositással készséggel szolgál a Hungarian Tours Pesti Hirlap utazási irodája (Vilmos császár-ut 78. Telefon 112—295.) — *(A Nemzeti Bank 859. és 870. sz. engedélye alapján.)*

— **A református lelkésznek hetvenötéves korában nyugalomba kell vonulnia.** A Református Országos Zsinat uj ciklusa, az eddigi törvény módositásával, egyebek között ki fogja mondani, hogy *a református lelkipásztort életfogytig választják, de 75. életévének betöltésén tul szolgálatban nem maradhat.* A javaslat megokolása rámutat arra, hogy a hetvenöt év az a korhatár, amelyen tul a lelkipásztortól eredményes szolgálat többé nem várható, másrészt lehetőséget kell nyitni a fiatalabb lelkésznemzedéknek az elhelyezkedésre.

— **A Rippl-Rónai József-emlékkiállitás megnyitása.** *Tasnádi Nagy András* vallás- és közoktatásügyi államtitkár *Jalsoviczky Károly* miniszteri osztályfőnök kiséretében megnyitotta a *Rippl-Rónai József-emlékkiállitást*, amelyet a művész halálának tizedik évfordulója alkalmából *Petrovics Elek* rendezett. A megnyitó ünnepségen a művészi, diplomáciai és társasági világ nagyszámu képviselője között ott voltak: *Gaston Maugras* francia követ, *Georges Deshusses* követségi titkár kiséretében, *Gömöri Laiml László* ny. rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter, *Tihamér Lajos* min. tanácsos, *Zakariás Sándor* a főváros képviseletében, *Kopp Jenő*, a Fővárosi Képtár igazgatója, *Jeszenszky Sándor* min. tanácsos, *Say Géza* osztálytanácsos és sokan mások.

— **Olcsón, tisztán, kényelmesen sütni-főzni...** Minden háziasszony ezt gyakorlatilag sajátithatja el, ha résztvesz az Elektromos Müvek V., Honvéd-utca 22. sz. alatti előadótermében szerdán d. u. ½6 órakor tartandó főzőbemutatóján, illetőleg villamos konyhájában hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. pontosan ½10 órakor kezdődő főzőelőadásán. A villamos tüzhelyek és háztartási készülékek üzemének ismertetése során halak, különféle husételek, pozsonyi patkó tepertős pogácsa, különleges torta és leveles-vajas tészta készitését mutatják be. Belépő- és ruhatárdij nincs.

— **Öröm és boldogság az uj párnál, Mert kelengyéjüket vették Kiss és Mahunkánál, Tisza I.-u. 16. Szép menyasszonyi kelengye 600 P.**

— **Herendi porcellánok** legnagyobb választékban Schuch L. cégnél, Budapest, IV., Kigyó-u 4

— **Házasság.** *Dr. Szőke Jenő* csongrádi kir. közjegyző és neje, néhai *Király Ilona* leánya, *Ili* és *Domokos István* nyug. kir. járásbirósági elnök és neje *Herke Jolán* fia, dr. *Domokos Ferenc* m. kir. rendörs. fogalmazó, f. hó 20-án tartották esküvőjüket a csongrádi róm. kath. nagytemplomban. Násznagyok voltak a menyasszony részéről dr. *Horváth Ferenc* országgyülési képviselő, a vőlegény részéről dr. *Herke Ferenc* hatvani kir. járásbirósági elnök.

Dr. *Kell Victor* bpesti ügyvéd és *Franz Ilonka* Springfield Mass. (U. S. A.) f. hó 27-ikén a Deák-téri templomban házasságot kötöttek. Tanuk voltak a vőlegény részéről dr. *Szentléleky Sándor*, a menyasszony részéről dr. *Gunszt Lajos*. (Minden külön értesités helyett.)

Világhy Tódor (Budapest) és *Uhreczky Mária* (Ujpest) a mai napon házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Thordai *Literáty Sári* és *Pittenbacher József* főhadnagy f. évi november hó 27-én tartották esküvőjüket a pasaréti-uti templomban.

Vajda Sándor és *Zieger Margit* házasságot kötöttek. *(Minden külön értesités helyett.)*

Eisler Sárika (Bpest) és *Bogyó Jenő* (Pécs) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Hádl Andor butorkereskedő eljegyezte *Krausz Lilikét* f. hó 27-én Budapesten. (Minden külön értesités helyett.)

Adler Éva (Budapest) és dr. *Reich László* (Ujpest) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Üveg, porcellán, háztartási cikkek 50 év óta Handelsmanntól, Rottenbiller-utca 35.**

Endrey Sándor

alakrajzolás

Sparre 1889

Ysle

Eimisk 1930. 82. l.

L balrafordult, szembe

1941. Seb. del Piombo után:

A mester sz. Veneziában 1485 körül. Rómában 1547 junius 21-én.

Fornarina.

Mellig látható, kissé ~~balra~~ néz és jobb kezével, melynek kis ujján arany-gyürü van drága kővel ~~vivel~~, a bal vállára vetett prémes köntöst fogja. Fejét leveles galy disziti. Középütt elválasztott haja, melynek egy részét kontyba tüzte, másik része pedig vállára omlik, szemöldöke és szembe barna. Karika fülbevalóján gyöngyszem lóg, és nyakában fehér zsinóron emléket hord. Kivágott korczos ingét barna szegély, himezett és ~~ujjak~~ könyökig felgyürtet ruhadereka ~~kék~~ ~~[illegible]~~ vivel.

Másolta Endrey Sándor. Eredetije a firenzei Uffiziban őriztetik.

Vászon, méretei 79:63.5 cm

Vétetett 1901: I. 9-én az 1722 sz. leirattal ~~[illegible]~~ 500 koronán ~~[illegible]~~ (24/901)

~~[illegible]~~

Elszámoltatott 1901: IX. 14-én (488/901.).

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (33/902) kiadatott a békés-csabai muzeum-egyesületnek. (492/902)

Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. ~~[illegible]~~ 16-iki 16026 szvsz. leirat. (569/902.)

Vid. Muz.

II ujjal meg kék

722 – 901

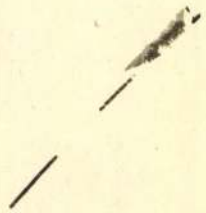

Endrey Sándor festő;

sz. 1867 Nagyváradon, m.h.
Ljan. 16. 1940 jul. Közepe fáján Ko-
vácspatakon. Szülővárosa-
ban, majd Bpesten Mes-
terházy Kálmánnal a 1889
as iparművészeti iskolában
tanult. E. után Párizs-
ban a Julian akadémiá-
ban Jean Paul Laurens
és Benjamin-Constant
Tanul-volt. műterm. Berlin-
mindenben, Londonban és Olasz-
Wollosy országban volt tanul-
Simon mányaiton. 1911 a Londo
nemzetközi iskolájá- ban. Irói Ujság ösztöndíjas
ban ri. Ipari Ujság ösztöndíjas
fejezte el. ösztöndíjat 1913. a Lipot-
vároši Kaszinó díját
1910 [illegible], 1918. Ömagyarképeiért
Bpesten vel [illegible] a Rath György
telepedett díjat [illegible]
le, kol díjban [illegible]
1930. Tejözi kovács
Kárpátról festett
Kárpátról festett
Kárpátról festett

portréjával ~~elnyerte~~ a
Független Minőszek Tár-
saságanak aranyérmét.
Nyerte. 1936-37. Amerikában
volt. Leányát látogatta
meg Milvaukeeben,
majd Detroitban több
arcképét festett. Utolsó
éveit többnyire kovácspa-
taki birtakán töltötte s
ott is hunyt el.
Képei Kosul a
~~A~~ Képnyelvészeti Muzeum-
ban van Önarcképe és Ferfi
arcke, a Fővárosi Kép-
tárban Alkér Gusztáv
~~arcke~~ és Vámbéry
~~Gust~~ Ármin arcképe,
~~és~~ Egészségére! c. é-
letképe, 2 Önarc-
képe és egy tájképe,
a M. Tört. Képkesarnok-
ban Vajda János költő
arcképe és Önarcképe
van.

Lt fő: Pálmay Ilka szinmüvesnő
Tört. Muzeumarcképe a Fő tört Muzeumban

Erdrey Sándor

Fővr. képt.

Alkér Gusztáv arck. } of
Tájkép
Vámbéry Ármin arck.
Önarckép I-II
„Egészségére!"

Stéphe. Mmx.

Önarckép } of
Férfi arckép

Budapest, 1923 április hó 25-én

ottságának

B u d a p e s t . -

VII. Állatkerti ut 1 sz

m bejelenteni, hogy az ócsai ref.

séges kőfaragó munkákat az alant fel-

van módomban szállitani:

0.263 x 0.216	drb	3500.-	K. 17.500.-
0.16 x 1.01	"	3500.-	" 17.500.-
0.27 x 0.285	"	12000.-	" 60.000.-
0.275 x 0.24	"	3500.-	" 3.500.-

Endrey Sandor

Önarchép

Tört. Képes.

Endrey Sándor festőmüvész. Született Nagyváradon, 1867-ben. Középiskoláinak elvégzése után magánnövendéke lett az Iparmüvészeti Főiskolának, majd Párisba került a Julien Akadémiára, ahol két évig volt Jean Paul Laurens és Benjamin Constant növendéke. Párisból Hollósi Simon müncheni iskolájába került, majd rövid magyarországi és berlini tartózkodás után 1910-ben Budapesten telepedett le. Első izben a Mücsarnokban állitotta ki Vajda János portréját, mely a Történelmi Arcképcsarnokba került. Ez idő óta állandó kiállitója ugy a Mücsarnoknak, mint a Nemzeti Szalonnak és részt vesz a külföldi reprezentativ kiállitásokon is. Mint festő, portréival tette nevét ismertté, de fest figurális kompoziciókat és tájképeket is. Képei a Szépmüvészeti Muzeumban, a Székesfővárosi Muzeumban, több vidéki muzeumban és számos bel- és külföldi mügyüjtő gyüjteményében szerepelnek. Nevezetesebb alkotásai közül valók Tisza Kálmán, Bánffy Dezső, Wekerle Sándor, Pálmay Ilka, Porzsolt Kálmán portréi. Dijai: Londonban 1911-ben aranyérem és oklevél és Ráth György-dij. Tagja a Képzőmüvészek Egyesületének és a Társulatnak, a Munkácsy Céhnek és a Független Müvészek Társaságának. 1930-ban Kézdi - Kovács Lászlóról festett portréjával elnyerte a Független Müvészek Társasága által alapitott Lord Rothermere aranyérmet.

Rát Ltr 501.1

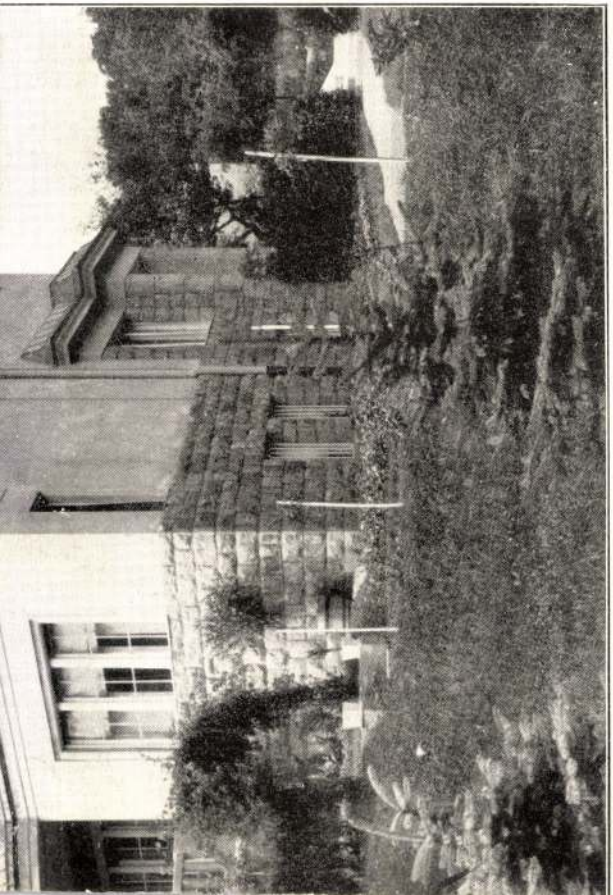

HOMLOKZAT

ENDREY *Sándor*, festő, * Nagyvárad 1867. Budapesten és Párizsban tanult és 1891 óta jóformán kizárólag arcképeket állít ki (Vajda, Wekerle, Wlassics stb.). Budapesten él. 1918. Önarcképére a Ráth György-díjat kapta. Romanelli alezredes képmása, Festők c. képe és két önarcképe a Szépmüv. Múzeum tulajdona.

K. G. I. 286 l

Passarowitz.

A kétfejü sassal diszit
vetek tanácskoznak, előtte e
mást, oldalt pedig a megkötö

Rm., mér. a vk. 7

mi Képcsarnok tulajdona. E. tanulmányozás céljából megfordult Berlinben, Londonban és Olaszországban. A külföldről visszatérve Budapesten telepedett le s kizárólag arcképfestéssel foglalkozik. 1908-ban érmet nyert a londoni magyar kiállításon. Művei közül kiválnak Tisza Kálmán, Schlauch Lőrincz biboros, Bánffy Dezső báró, Wekerle Sándor, Auguszta főherczegnő és gróf Kinskyné Pálmay Ilka arczképei. Az utóbbit 1913-ban a Székesfővárosi Múzeum vásárolta meg. Ugyanez évben a Nemzeti Szalon tavaszi kiállításán egy arczképét a Lipótvárosi Kaszinó díjával tüntették ki. Nagyváradon számos arczképe van, ezek közül kiemeljük Beöthy László és id. Rimanóczy Kálmán képmásait, melyek Nagyvárad város birtokában vannak és Belopotoczky Kálmán nagyprépost portraitját, mely a nagyváradi Katholikus Kör tulajdona.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő műveivel vett részt:

1891—92. téli kiáll.: Arczkép, olajf.

1892—93. téli kiáll.: Arczkép, olajf.

1893—94. téli kiáll.: Férfi arczkép, olajf. — T. J. művésznő arczképe, olajf.

1895. tavaszi kiáll.: Női arczkép, olajf. — Férfi arczkép, olajf.

1897. tavaszi kiáll.: Czorda Bódog, kuriai tanácselnök arczképe, olajf. — Entz Géza műegyetemi tanár arczképe, olajf. — Wlassics Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter arczképe, olajf.

1897—98. téli kiáll.: Női arczkép, olajf., Nyiry Sándor ezredes tulajdona. — Női arczkép, olajf.

1898. tavaszi nemzetk. kiáll.: Férfi arczkép, olajf. — Férfi arczkép, olajf.

1899. tavaszi nemzetk. kiáll.: Férfi arczkép, olajf., H. Gy. tulajdona.

1900. tavaszi kiáll.: Női arczkép, olajf.

1900—1901. téli kiáll.: Molnár Viktor államtitkár arczképe, olajf., Molnár Viktor államtitkár tulajdona. — Herczeg Batthyány-Strattmann arczképe, olajf., u. a. tulajdona. — Keszler Józsefné arczképe olajf., Keszler József tulajdona..

1901. tavaszi nemzetk. kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf., Radó I. dr. tulajdona.

1901—2. téli kiáll.: Tisza Kálmán arczképe, olajf. — Goldstein Jakab arczképe, olajf. — Pap Zoltán dr. arczképe, olajf.

1902. tavaszi nemzetk. kiáll.: Arczkép, olajf., Nagy Dezső dr. tulajdona. — Arczkép, olajf., Fellner Sándor tulajdona. — Zsilinszky Mihály államtitkár arczképe, olajf.

1902—3. téli kiáll.: Ifj. Lónyay Sándorné arczképe, olajf. — M. M.-né arczképe, olajf.

1903. tavaszi nemzetk. kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf.

1903—4. téli kiáll.: Arczkép, olajf.

1904. tavaszi kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf.

1904—5. téli kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf.

1905. tavaszi nemzetk. kiáll.: Arczkép, olajf.

1905—6. téli kiáll.: Arczkép, olajf. — Fráter Loránd arczképe, olajf. — Arczkép, olajf.

1906. tavaszi kiáll.: Arczkép, olajf., Margó Ede tulajdona.

1906—7. téli nemzetk. kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf.

1907. tavaszi kiáll.: Gerliczy Elis bárónő arczképe. olajf. — Gerliczy Ferenczné bárónő arczképe, olajf. — Gerliczy Margit bárónő arczképe, olajf.

1907—8. téli kiáll.: Tolnay Ákosné arczképe, olajf. — Arczképtanulmány, olajf. — Mgr. Comes Vay de Vaya Protonotarius. Arczképtanulmány, olajf.

1908. tavaszi kiáll.: Arczképtanulmány, olajf. — Arczkép, olajf.

1908—9. téli nemzetk. kiáll.: Molnár Viktor államtitkár arczképe, olajf. — Vámbéry Ármin arczképe, olajf. — Arczkép, olajf., Lónyay Sándor tulajdona. — Paulay Erzsébet, arczképtanulmány, olajf.

1909. tavaszi kiáll.: Hüttl Tivadar arczképe, olajf.

1909—10. téli kiáll.: Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf., Nyári Sándor dr. tulajdona.

1910 tavaszi kiáll.: K. Z. arczképe, olajf. — Lukács György v. b. t. t. arczképe, olajf. — Fejérváry Géza báró arczképe, olajf. Gerliczy Ferencz báró arczképe, olajf.

1910—11. téli kiáll.: Auguszta főherczegnő arczképe, olajf. — Keglevich Ilona grófnő arczképe, olajf. — Vay Sándor gróf arczképe, olajf. — Wlassics Gyula dr. arczképe, olajf.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Arczkép, olajf. — Hegedűs Gyula arczképe, olajf.

1912—13. téli kiáll.: Arczkép, olajf., Szilágyi Géza dr. tulajdona. — Arczkép, olajf., Schoszberger Lajos báró tulajdona. — Arczkép, olajf., Krausz Simon tulajdona. — Gróf Kinsky Jenőné, Pálmay Ilka arczképe, olajf. — Arczkép, olajf., Schoszberger Rezső báró tulajdona. — Arczkép, olajf., Kurucz János tulajdona.

1913. tavaszi kiáll.: Arczkép, olajf., Kemény Miklós dr. tulajdona. — Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf., J. B. tulajdona.

1913—14. téli kiáll.: Festők, olajf. — Arczkép, olajf. — Arczkép, olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Parvis Taurino dr. arczképe, olajf.

Az Ujság. 1913 nov. 7. (Pálmay Ilka portréja a székesfőváros múzeumában.) — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Műcsarnok.* 1900. 302. l. (Schlauch bíboros képe.) — *Nagyváradi Napló.* 1914 jan. 1. (Nagyváradiak idegenben.) — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 163. l. — *Pesti Hírlap.* 1913 nov. 7. (Pálmay Ilka képmása.) — *Pesti Napló.* 1913 ápr. 27. (Kitüntetett művészek.) — *Tiszántúl.* 1913 szept. 13. — *Tört. Képcsarnok* műtárgyainak leíró lajstroma. Budapest. 1907. 143. l. — *Vasárnapi Ujság.*

1891. 744. l. — 1894. 51. sz. — 1897. 4. sz. — 1910. 626. l. (arczképpel).

Endrédi János diakonus, nyomdász és fametsző Balázsfalván a XVIII. század második felében. Egy 1760-ban Balázsfalván nyomtatott nyolcz hangnemre szóló oláh énekeskönyv (Oktoih) hátlapján a Damaszkusi szent Jánost ábrázoló fametszet az ő műve. Ezt az énekes könyvet 1770-ben újra kiadták.

Veress Endre dr.: Erdély- és magyarországi régi oláh könyvek és nyomtatványok. *Erdélyi Múzeum.* 1910. 321, 322, 325, 379. l.

Endrédi József, fametsző. A XVIII. század második felében élt. 1766-ból ismeretes nyolcz anatomiai táblája, melyek közül nehány a következő jelzéssel van ellátva: »Jos. Endrédi Fecit.«

Szilágyi István: Adalék a magyarországi képzőművészek névsorához. *Tört. Tár.* 1880. 160. l.

Endris, l. *András.*

Endt József, rajzoló a mult században. Művei közül ismeretes Németújvár látképe, mely ívrét alakú kőnyomatban Gráczban jelent meg. A sárga alapnyomással bíró műlap jelzése: Term. u. rajz. Endt József. (kőre rajzolta) Kaiser J. F. Greczben.

Tört. Képcsarnok grafikai gyűjteménye, Budapest.

Engel Ferencz, bécsi építész. 1824-ben építette a benczés főapátság könyvtárépületének egyik szárnyát Pannonhalmán. Meghalt 1827-ben 51 éves korában Bécsben.

Borovszky Samu dr.: Magyarország vármegyéi és városai. Győr vármegye. Budapest, é. n. 248. l. — *Nagler, G. K.:* Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1837. IV. 125. l. — *Osztrák-magyar monarchia írásban és képben.* Magyarország IV-ik kötete. Budapest, 1896. 159. l. — *Rupp Jakab:* Magyarország helyrajzi tört. I. k. II. f. 456. l.

Engel József, szobrász; szül. 1815 okt. 26-án Sátoraljaújhelyen, megh. 1901 máj. 29-én Budapesten. Szegény zsidó szülők gyermeke volt. Előbb szülővárosában tanult, majd Pozsonyban egy pipafaragó-mester inasa lett, atyja halála után azonban támasz nélkül maradván, Bécsbe ment. Nagy hajlammal viseltetvén a faragás iránt, egy esztergályos műhelyébe akart bejutni, aki megtekintvén csont- és fafaragványait, azt ajánlotta neki, hogy próbáljon szerencsét a képzőművészeti akadémián. A kísérlet eredménynyel járt s E. 1832-ben bejutott az akadémiára, hol 1838-ig főleg Schaller János vezetése alatt tanult, közben pedig egy ideig mint esztergályos legény kereste meg kenyerét. Eleinte sokat kellett nélkülöznie, később azonban pártfogókra talált, akik lehetővé tették, hogy minden idejét tanulmányainak szentelje. Akadémiai tanulmányai alatt E. 1836-ban egy Juno-fővel megnyerte a báró Gundel-féle második díjat, 1838-ban pedig Apollójával az első díjat.

Elvégezvén a tanfolyamot, Münchenbe, majd Párisba ment, hol hónapokat töltött a múzeumok gazdag anyagának tanulmányozásában, ezután Londonba sietett, hol kezdetben mint segéd dolgozott nehány jobb nevű szobrász műhelyében. Mestere megbízásából ekkor készítette a londoni parlamenti palota külső façadejának több czímertartóját s egyebek közt János király alakját. Szabad idejét azonban továbbképzésére fordította és e tanulmányok eredményeként készültek 1839-ben Viktória királyné és férje, Albert herczeg mellszobrai viaszból, melyeket Esterházy Pál herczegnek, a londoni osztrák-magyar nagykövetnek is bemutatott. A herczeg ezután érdeklődéssel kísérte honfitársa tevékenységét és lehetővé tette, hogy beiratkozzék a londoni akadémiára, hol évekig tanult s közben több pályadíjat nyert. Viktória mellszobrát egyébként elefántcsontból is kifaragta a művész s ez a szobormű az angol királynő tulajdonába került.

Első nagyobb sikerét 1846-ban Amazonok küzdelme az Argonauta ellen cz. szobor-csoportozatával aratta, mely hármas csoport azt ábrázolja, amint egy amazon az ellenség kezéből kiszabadítja testvérét s amelyről a kritika oly elismerőleg nyilatkozott, hogy Albert herczeg figyelmessé lett a magyar szobrászra, akit műtermében felkeresvén, megbízott az agyagból készült szobor-csoport márványba faragásával. A készítendő szobormű árát 600 fontban állapította meg, s hogy E. tanulmányait előbb Rómában befejezhesse, a megrendelt műre 200 fontot előlegezett. A művész 1846 végén indult Rómába, addig is azonban Milton billikomával, melynek domborművei az Elveszett paradicsom jeleneteit ábrázolták, keltett feltünést. Ugyanez évben szerepelt E. első ízben a pesti műegylet kiállításán, hova Londonból A Horák Apolló eleibe lovakat vezetnek cz. művét küldötte be. A művész Rómába való megérkezése után azonnal hozzáfogott az Amazon-csoport márványba faragásához, mellyel három évvel utóbb, 1850-ben készült el. Művét előbb Rómában, 1851-ben pedig Londonban állítota ki, s mindkét helyen nagy elismerést szerzett vele. Ez az életnagyságú márvány szobormű jelenleg az angol király tulajdona, s a Wight szigeti Osborn Houseban van, ahol Albert herczeg annak idején elhelyezte. A szobormű egyik gipszpéldányát a művész 1874-ben a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta.

Az Amazonok sikere után E. továbbra is Rómában maradt, hol még ezután másfél évtizedig tartózkodott s számos sikert aratott. 1851-ben mintázta meg Achilles és Penthesilea-ját (egyik gipszpéldánya jelenleg a Szépművészeti Múzeumban), melynek márványba faragásával 1855-ben készült el, s azután Londonban állította ki, hol Laland kapitányban vevője akadt. A

Endrey Sándor

Élet
és
Valence 1922

151. l.

ORSZ. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT BUDAPESTEN

A műtárgyak eladási árai minden teremben ki vannak függesztve.

A vásárlásokat kizárólag Paur Géza műtárnok közvetíti; más úton létrejött egyezségek tekintetbe nem vétetnek. A műtárgyak vételárai a vásárlási nyilatkozat aláírásától számítva 8 nap alatt fizetendők be a társulat pénztárába; a művészek beleegyezésével azonban a fizetési határnap a kiállítás bezárásának napjáig is meghosszabbítható.

Ajánlatok csakis írásban fogadtatnak el és az ajánlattevőre nézve föltétlen kötelezettséggel bírnak a felajánlott összeg erejéig mindaddig, a míg azokra a művészek válasza meg nem érkezik. Egyenlő ajánlatok esetén a társulati tagokat föltétlen előny illeti meg.

Az olyan megvásárolt művek átadási napja, melyeknek sokszorosítási joga a kiállítás tartama alatt másoknak eladatott, a kiállítás bezárásától számítva, 6 héttel meghosszabbítható.

Egyebekben a vásárlási szabályzatok irányadók.

1007. Endrey Sándor.

Sz. Nagyváradon 1867 január 16-án.

Önarczkép.

Mellig látható, kissé jobbrafordult, de szembe néz. Jobb kezében palettát, baljában pedig ecsetet tart. Feje elől kopaszodik, haja és szakálla szőke, bajusza hegyesre pödrött, szeme kékesszürke. Öltözete: álló gallérú ing, csomóra kötött fekete nyakkendő, sötétszürke mellény és lehajtott gallérú világos drapszínű festőkabát. Jelzése fölül jobbra két sorban: »*Endrey S. 1904*«.

Vászon, méretei 60 : 46·8 cm. — Lelt. sz. 1007. — Vétetett az 1906 január 5-iki felterjesztés (174–906) és az 1906 február 20-iki 11168 (297–906), illetőleg az 1906 márczius 6-iki 18218 (381–906) sz. leirat alapján Jasznigi Sándortól 150 K-án. — Kifizettetett 1906 február 26-án és 1906 márczius 17-én. — Elszámoltatott 1906 június 5-én (787 és 788 ex 906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

4376. Endrey Sándor.

Sz. Nagyváradon 1867 január 16-án.

Önarczkép.

Derékon alólig, balrafordultan és arczélben ábrázolja a művészt. Jobb kezében palettát és ecseteket tart. Rövid haja, bajusza és körszakálla barna. Öltözete: ing álló gallérral és festőkabát. Előtte, balról a staffeleion, aranykeretes festmény van. Szemközt pedig a háttérbeli falon női arczkép lóg, míg jobbról ablak tűnik szemünkbe nyitott szárnynyal. Jelzése alól jobbra: »*Endrey S. 1912.*«

Vászon, méretei 96·8 : 82·2 cm. — Lelt. sz. 4376. — Vétetett az 1912 július 12-iki 92368 sz. leirat alapján a Nemzeti Szalonban 1500 K-án (1553–912). — Kifizettetett 1912 szeptember 1-én. — Elszámoltatott 1912 október 8-án (2060–912). — Az elszámolásra nézve lásd a 3161–913 szvsz. előadmányt.

III.
963 (4376).
974 (45)

Vét
1912

Endrey Sándor

533. Endrey Sándor.

Sz. Nagyváradon 1867-ben.

Vajda János.

Térden alólig van ábrázolva, kissé jobbrafordult, szembe néz és párnázott támlásszékben ül. Jobb kezében, melylyel a szék karfájára nehezedik, írónt tart; baljával pedig a térdén lévő lemezt és az ezen fekvő papirost fogja. Lábait keresztbe vetette. Haja, bajusza, barkója és legye ősz, szeme szürke, szemöldöke barna. Ingének gallérja és kézelői látszanak, fehér csíkos nyakkendője és mellénye kék, kabátja préselt bársony, nadrágja szürke. Órájának aranyláncza rövid. A bőrrel bevont széket sárgaréz szegekkel verték ki. Jelzése fölül a jobb sarokban: »*Endrey S. 891.*«.

Vászon, méretei 115 : 89 cm. — Lelt. sz. 533. — Vétetett az 1895 január 3-iki 59962 ex 894 sz. leirat szerint 1200 K-án (8–895).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok. 1907 : VII. 94. *Endrey S.* : Vajda János költő.

NYOLCADIK TEREM.

1. ***Metternich Kelemen Lothár herceg államkancellár.*** († 1859.)

Mellen alul ábrázolt, kissé jobbra forduló és fejét balfelé fordító alak, arannyal hímzett kabátban. Mellén az aranygyapjas rend és más rendjelek. Lent a középen az ábrázolt névaláírása.

Ceruzarajz. Karton. M. 32—23·8 cm.
Jelzése lent a jobb sarokban: «E. J. Piatti fec./Wien 1851.» Ltsz. 8017.

2. ***János főherceg, I. Ferenc király fivére.*** († 1859.)

Derékon alul ábrázolt alak, szemközt. Fejét félig jobbra fordítja. Karjait mellén keresztbe fonja. Sötét frakkot visel, fehér mellénnyel és fekete nyakkendővel. Nyakában az aranygyapjas rend. Háttér: erdős hegyes táj. Az égen sötét felhők. Lent a középen a következő írás: «Johann. | Erzherzog von Oesterreich.»

Kőnyomat. M. 29·5—23·5 cm.
Rajzolta *Kriehuber.* Nyomtatta J. Trentsensky. Ltsz. 4904.

3. ***Az országgyűlés megnyitása Pesten 1848 júl. 5.***

Balra, az elnöki emelvényen, a királyi leiratot olvasó István főherceg. Mögötte állanak a ministerium tagjai. Az előtérben, a középtérben jobbra és a háttérben, a padok

94. *Vajda János költő.* († 1897.)

Térden alul ábrázolt, félig jobbra forduló alak, fekete bőrrel bevont karosszékben, szürke hajjal, bajusszal, a középen kiborotvált és ajka alatt meghagyott szakállal. Mindkét könyökét a szék karján nyugtatja. Baljában térdére helyezett tömböt és azon papirlapot tart. Jobbjában ceruza. Barna bársony dolgozó kabátot, ugyanolyan színű nadrágot, sötétkék mellényt és nyakkendőt visel. Szürke háttér.

Olajfestmény. Vászon. M. 114—89 cm.

Jelzése fent a jobb sarokban: «Endrey S. 89.» A vallás- és közoktatás ügyi minister szerzeménye. Ltsz. 533.

Tört. Képcs. Lapok. 1907

Endrey Sándor

1918. Ráth György díj

Önarcképeri

Művészet 1918. 53. l. kép

1936-37. Amerikában volt.

† 1940. jul. közepén Kovácspatakon, temették Pár-kanyban

Kőemlék, római feliratos TK. 116.

Endrey Sándor

Egészségére! ~~Otto~~

Olaff.

Tm. Bp. 1932.

1907.

és homorú, de egy oldalú tojásdad medaillon ~~elő~~ előlapján

~~alra~~ óbbra fordultan, ~~és~~ arczélben van
ndör, lelógó bajusza és kecske-
~~ja~~ és e felett kaczagányt visel, mely-
tötte. Felirata:

DEI.4
~~karima és a hátlap sima.~~
, méretei 4.4:3.4 cm.-- Becsérté-
jándéka 1907. április 30-án (787-907-

inben lévő Pan-gemma utánzata. Fölül
tva.

112

1441

Endrey Sándor

Dr Schmidt Lajos
arcképe, olaj.
Hlatky Endre főispán
arcképe

Nemzeti Szalon
1915. Szept.
őszi kiáll.

Endrey Sándor

Vajda János arczképe. A téli műtárlatra, mely nov. 15-én nyilik meg, Vajda János jeles költőnk arczképét festette meg Endrey Sándor fiatal festő. A kép Vajda Jánost otthon házias ruhában, kényelmes bőr karszékben üldögélve s kezében könyvvel, tollal, gondolatba merülve ábrázolja.

Vas. Ujs. 1891.

51-52

744. l.

Vorricht

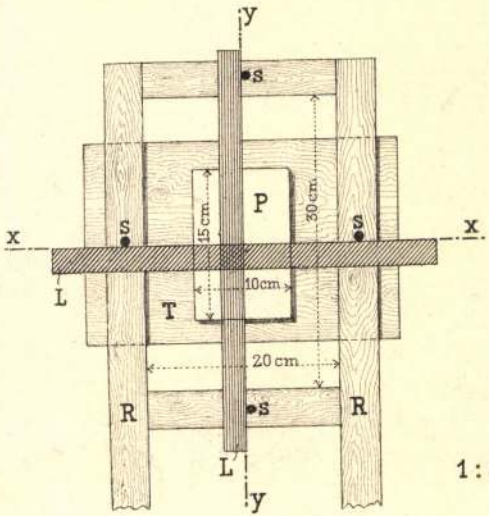

1 : 8.

P - Platte mit Papier überspannt.
s - Anschlagstifte.
T - Tafel.
R - Rahmen.
L - Lineal aus Hartgummi.

Endrey Sándor

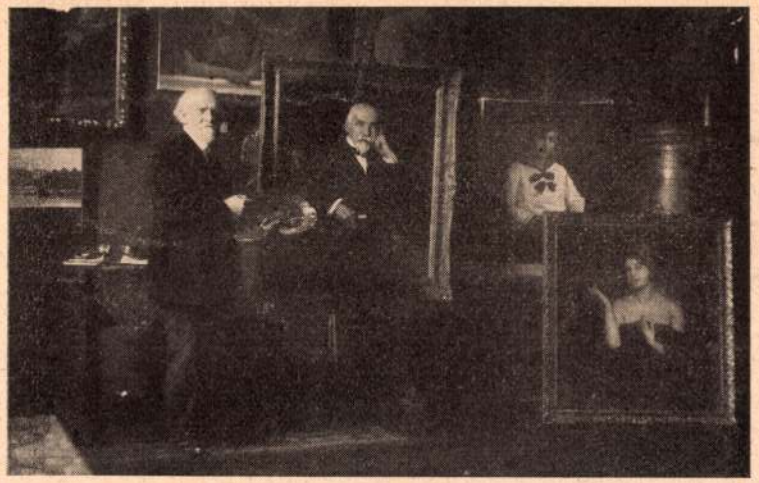

Endrey Sándor mütermében.

Rátsz 142. l.

Éder Gyula: Ámor.

L. Egyed Erna: Ut a temető mellett.

Endrey Sándor

Női arckép c. képe

repr.

Vas. Lpk. 1913. 227. l.

Lép

Endrey Sándor

Arcképtanulmány
c. képe repr.

Vas. Lejs 1918. 1991

kip

867. *Lovasok küzdelme.*

Középütt szemlélhető, a
kedik a magasba és a hol vé
lovasokkal. Közűlök kettőné
pisztolyt sütnek el és a több
nak. Leghevesebb a tusa a
körül, mely visszanéz és fel
kabátú kürtös vágtat el a h
még küzdők körül, elesett kat
észre. Az előtérben három h
a földön. Ez utóbbi mellett, a
tartó fekszik arczczal jobb k
támaszkodva. A háttérben
figyelmünket.

Vászon, méretei 61·5 : 90·5 cr
1891 szeptember 15-én Dessewffy
Kifizettetett 1891 október 1-jén. —
12-én (41–892). — Az elszámolás
22-iki 16647 és az 1892 július
(98–892).

Endrey Sándor, festő; szül. 1867 január 16-án Nagy-
Ajtadon.

Endrey Sándor

Sz-Sz

Francesco de Goya: Karnevál.

1910.

AUGUSZTA FŐHERCZEGNŐ ENDREY SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZ MŰTERMÉBEN. — Veres A. Pál fölvétele.

Endrey Sándor

Perálltörtképes

556.l

az illetékes hatóság által igazolása;
szolgálatot teljesített, a Károly-csapatkereszt

zhatósági bizonyítvány folyamodó szüleinek
megjelölendő), vagyoni helyzetéről és arról,
lyükön, hol laktak azelőtt; amennyiben több
lt a foglalkozásuk?
rételüket a református hittudományi karra kérik,
elni kell lelkészi, vagy vallástanári bizonyít-
, mely folyamodó lelkészi pályára való alkal-
si bizonyítványt, mely folyamodó egészségi
ó tanulmányát egy évnél hosszabb időre meg-
özhatósági bizonylatot mellékelni arról, hogy
vel foglalkozott.

érvényt nem veszünk figyelembe.
en. 10. Egyetemi Központi Épület.

özvetlenül óhajt beiratkozni, az erkölcsi bi-
tója állítja ki, amelynek kötelékébe folya-
lenül az érettségi vizsga letétele után iratko-
közigazgatási hatóságától (községi elöljáróság,
abb keletű erkölcsi bizonyítványt csatol. Egyik
si bizonyítványul az illető főiskolától kiadott

csupán **egy félévre** szakította meg, vagy
lvételért újból folyamodni nem szükséges,
ságtól kiállított erkölcsi bizonyítványt kell
távozási bizonyítvány szolgál erkölcsi bizo-

Endrey Sándor

Vajda János költő archeje, repr. 1893-ból

Vas. Ujs. 1897. 49. l.

kép

Nyírbátor, ref

258

ENDREI Béla

SZÉKELY Mihály : Gondolatok Kohán Györgyről. = Új Auróra, 1983/3. 88.p.

Tornyai és köre igy Endrei hatása Kihánra.

Endrei Walter technika- és textiltörténész

A budai gótikus szobor csaport nagytermetű lovagjainak jó néhánya egymásával egyenruhaszerűen egyező felsőruhát visel. Endrei Walter állapította meg: a mintául szolgáló medellek felsőruhája, ill. kabátja pasztából - és nem bársonyból - készült. A valósághűséggel dolgozó képfaragók olyan szövetbuggyokat, töréseket ábrázoltak, amilyen csak a pasztának van. (említve)

Zolnay László: A Budavári Gótikus Szobor-galéria Divattörténete II.

Budapest, 1945. máj.

Endrei Walter

az MTA Építészetelméleti és Történeti Bizottsága Mű-
vészettörténeti Albizottság ának tagja.

Kubinszky Mihály: Az MTA Építészetelméleti és Történ
ti Bizottságának tevé kenysége x 1967-1969 években.
Éptud. 1970 /II/, 3-4.sz. 445-448.l.

Endrei Sándor

Margitay Ernő sorolja fel és értékeli munkáját azoknak a művészeknek, akik a Képzőművészeti Társulat kiállitásán a Szépművészeti Muzeumban mutatták be alkotásaikat. A kritika a "Három kiállitás.II." közlemény folytatása:

Rubovics Márk: Kitünő müveket állitott ki melyek érdemelnek dicséretet.

Bachmann munkái Rubovics Márkéhoz hasonlóan szintén kiválóak,

Endrei Sándor több festménye között a "Parvis Taurino" arckép komoly kvalitás.

Fenti tárlaton szereplő minden művésznév Istók János nevénél található.

Élet, Bp. 1915. márc. 28. VII.évf. 13. sz. 307. lap.

Endrey Tivadar

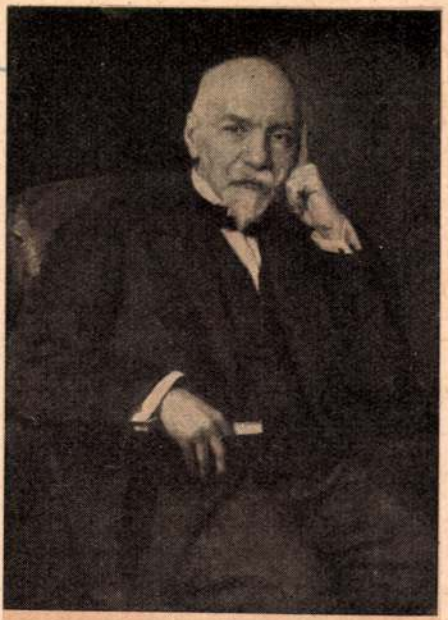

Porzsolt Kálmán
Endrey Tivadar festménye

?

Endrey Sándor

Zemplényi Tivadar, Pentelei Molnár János, Keményffy Jenő, Bruck Miksa, Endrey Sándor, Kléh János, Rudnay Gyula, Hatvany Ferenc br., Vidovszky Béla művészeket sorolja fel Tövis: "A téli tárlat" c. kritikájában, s kiemeli figyelemre méltó müveiket, melyek "régi, ismert értékükben szilárdan állanak".
A beszámolót a Művészet c. rovat közli.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 19.
XXVII. évf. 47. sz. 674. lap.

Endrey Sándor
Arcképtanulmány, olaj

KUT 1907/8. téli kiáll.

MDK

Endrey Sándor
arcképfestő

1893-94-ben Hmvásárhelyen megfestette Kovács Ferenc akadémiai tag és neje Küry Terézia arcképét. 1897-ben Bőhm Sámuel arcképét.

Kiss L.: Vás.müv. 33.

Endrey Sándor
festő

MDK

Kovács Ferenc és neje Küry Terézia arcképei.

Kiss L. Vás.müv. 77.o.

Endrey Sándor
festő MDK

Böhm Sámuel arcképe /1897/

Kiss L.: Vás.müv. 91.o.

MDK

Endrey Sándor festő

44. Női arckép. Of.

91. Női arckép. "

132. Őrarckép. "

A Szegedi Képző műv. Egy. működött. - Szeged. 1907. III.

10, 12. l.

Ludwig Sander, Zeitö.

44. Nöi anekip. Gl.

91. Nöi anekip. "

132. Öi anekip. "

J. Sangeri Lépte mur. Egy mu-Lüll. Lugos 1907. II.

10, 12. l.

MDK

Endrey Sándpr

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Endrey Sándor, festő

Arckép, of.

NMT 1913 tav. kiáll. – Kat. 62. l.

MDK

Endrey Sándor, festő

Arckép, of.

Nemz. Szalon. - 1 Független Műv. Társ. - IV. kiáll.

1931 XI. - Kat.

11DK

Endrey Sándor, festő.

Férfi arcképe. Of.

Nemz. Szal. - Károlyi-Kiáll. 1898–99, dec. 16 - jan. 20. - Jm.

MDK

Endrey Sándor

N.Szal. vezetőségi tagja.

IV. Tavaszi Szalon katalógusa, 1929, máj. 3 l.

Eger (Heves)

Szvorényi József-utca 17. Ház, f
felettük copf dísz. Népies, 178o

/Eger V és MV. Bp. 1951, 19 1/

MDK

Endrey Sándor

Arckép, olaj

N. Szal. I. nagykanizsai kiáll. 1906.

3 l.

MDK

Endrey Sándor

Molnár Viktor arcképe, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tav.kiáll. 19ol.
5 l.

M.D.K.

Endrey Sándor festő

Besnyő Béla ~~arckép~~ . rész:
álló képe

Nyár a művészetben Bp. 1941, 13

Endrey Sándor
Önarczkép, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
12 l.

Endrey Sándor

Női arckép, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.

10 1.

Endrey Sándor

N.Szal. II/. emke. 8 1.

Endrey Sándor
Arczkép, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1934.
márc. 27 l.

daliv két oldalán he
Kereszt oltár, jobbr
megdicsőülése. Az el
rózsák között, az utó
oltárképek kossznégy
rodó lapos fülkékben
menza lapjának magas
egy-egy hasábos oszl
korinthusi fejezetü
lopfejezetekre a pos
huzamosan teljes ger
támaszkodnak, melyeke
los párkány köt össz
lesedő befelé fordul
keretekkel határolt,
profilozásu párkánny
fölött helyezkednek
párkányszelvények la
nák állanak.

Szószék.

A baoldali mellékoltá
helyezkedik el. A szó
jét két pilaszter osz
mezőben a Magvető pé
a Csodálatos kenyérsz

Endrey Sándor
Menyecske az ablaknál, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov.

30 l.

Endrey Sándor
Ne izéljen, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov. 23 1.

Endrey Sándor

LXII. csoportkiáll. 1928. szept. 1 l.

K. Sal.

Endrey Sándor

2 arcképe

Az 1936-iki téli tárlat. lo 2.

Endrey Sándor festő

Élet s' Irodalom II. 5 n. 1938 jan. 31
Paku J.: Vásárhelyi művészélet

Endrey Sándor
Arczkép, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 30 l.

stor épitéséről le kell
légedniök a rendházzal.
l Pásztón. ~~1731-ben a~~
~~lszerelléssel rendelkezik:~~
~~a, 9 vánkos, 4 székbevonat,~~
~~8 ezüst kanál, 1 pár ezüst~~
~~lü kés, 2 ón sótartó, 1 réz~~
n kanál, 5 abrosz, 2 szőnyeg,
~~y 4 közepes és 7 közönsé-~~
~~yér, 2 ón scutella, 5 ón gyer-~~
~~l "mincz ér." A konyhában~~
~~st, 2 kis kemence, 3 nyárs és~~
~~emlithetjük, hogy a~~ Középko-
y ostyasütő volt ismeretes,
kkel " Luce abbatis " állt
~~plébános 1734-ben is ó -~~
n a rendtagok öten vannak.
régi épületéből származó
talmas gátat épitenek a vá-
felé. - 1788-ban 4 misés
tt. 1780-ban Plach Cyrill
zat. 1787-ben a rendházban
értéke 477 frt 29 kr. 1802-
rendházat a vallásalap ke-
-1802 között/ kijavitották
k. A szomszédos pusztaká-

Endrey Sándor
Arczkép, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 28 l.

ek közül a nyagyobbik bejá-
tornácra nyilik, a kisebb
udvarra néz. A helységek ma-
atosak. A padlásfeljáró tér
ól nyilik, itt szokatlanul e-
zet a padlásra. Ez arra mu-
r emeletes lehetett. A falny-
k. Az épület alatt középko-
erát falazásu mészhabarcs-
tozásu emeletes pince te-
dlásfeljáró tere alatt nyi-
ca felé félkörösen kivésett
t kis belsőkaput találunk,
.-re. A pincejárat az utca
-falazva.

9/a. Lakóház.
---
kus.

lakóház, résüs beépitésben.
ai oldalon 4 tengely. Abla-
onzolos szemöldökpárkány.
latti párkány kis háromszö-
árkány alatt gyámkő-utánzat

Endrey Sándor.
Arcképtanulmány, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 8 l.

Endrey Sándor
Greiner Sándor arcképe, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 7 l.

Endrey Sándor
Önarckép, olaj

O.M.K.T. 1918-19.évi kiáll. Mücs. 7 l.

Endrey Sándor

Dr. YHein Józsefné arcképe, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 7 l.

Βλαταίων [illegible]

[illegible] a
[illegible] vizsgálat [illegible], de [illegible]
[illegible] a XI. [illegible]
[illegible] – je [illegible] jelentéktelen –
[illegible] a [illegible] bizánci
[illegible]. (28/6)

[illegible], 174. [illegible] Két galamb [illegible]

[illegible] ~~[illegible]~~ A 702, 703, a
[illegible] figyelembe. Ezekben a XV. [illegible] dolgája
[illegible] depot-ban [illegible] és [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] a technikai-
[illegible] Eudoxiát [illegible], [illegible]
[illegible]. ~~A [illegible]~~ Amennyire [illegible] a
[illegible] szinte [illegible] a [illegible]. A
[illegible] körül [illegible] ~~[illegible]~~ rombusz
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] – [illegible] körülhel.
[illegible] díszítés [illegible]. A [illegible] és
~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~ a [illegible] primitív
[illegible] kiztatás megoldása [illegible] és

Endrey Sándor

Alkonyatkor, olaj

A kapuban, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 11 1.

Marokháza. 1548-ban az összeirásokban
repel. Csak a XVIII. század elején
, 172o-ban 6 szlovák háztartása van.
Szentkut kolostor között, a Cserhát egyik
ló egyutcás település. Népi épitészet
elemreméltó. A község magjában 3o-4o r
végéről és e század elejéről. Néhány
ező tornácu porták, a házvégeken né-
ujház", farácsos tornácok, egy-egy helyen
lő forduló faoszlopokkal. A faoromfalak
tető. A tornácon, de gyakrabban az e-
hoz hasonlóan - épitett kemence füstöl-
ly a tetőn átfuródó pillérkéménnyel,
ett megoldása.

MDK

Endrey Sándor

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 1 1.

MDK

pécsi székesegyház falképei

Endrey Sándor

Romanelli Guidó alezredes arcképe, olaj

Téli tárlat. Mücsarnok, 1919-2o. 7 1.

65. Hajnak 145.

66. Fest S.:Anonymus angol forrásai
67. Szilágyi L.: Az Anonymus kérdés
szigoru modszerével, összehason
vül sokat segitett tanulmányunk
beli tanácsát is e helyen köszö
68. Fraknói V.:Magyarország egyházi
szent-székkel. Bp.1901. I.k. 38
69. Migne: Id.m. 214.k. 494.c.
7o. Szilágyi L.: Id.m. 187-2o2.l.
71. Mészáros, E.:Qua ratione Anonym
suis Sacra Scriptura usus sit.
72. Horváth J.: Az irodalmi müvelts
73. Széless kézirat 66.l.
74. Künstle: Id.m.
75. Széless kézirat
76. Kampis A.: A középkori magyar
145o-ig. Bp. 1932.7.l. A hivat
317-18.sz.Mon.Strig.I.216-217.

Endrey Sándor

A következő művészek alkotásait hozza a lap:
Zemplényi Tivadar: "Pataknál" c. tájkép,

S. Kallivoda Kata: "Bucsusok a templomban c. festmény,

Udvary Géza: "Elmerülve" c. tünődő nőalakot ábrázoló kép.

Endrey Sándor: "Önarckép" , c. festmény,

Éder Gyula: "Biztos siker" c. karikatura. Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. juni. 2. IV. évf. 22. sz. 7oo, 7o1, 7o4, 7o6, 7o5. lap.

Endrey Sándor

Bednár János, Beszédes László, Endrey Sándor, Fischer Edvin, Illés Antal, Jaschik Álmos, Kernstock Károly, Komáromi Kacz Endre, Méró István, Rákosiné Geönczy Ilona, Sándor József szerepelnek müveikkel a Nemzeti Szalon kiállitásán, melyről M. sign.-val /Margitay Ernő/ számol be.

Endrey Sándor: "Két becsületes portréját" a kritika igen nagyra becsüli.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 22. IV. évf. 38. sz. 1215-1216. lap.

Endrey Sándor

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat "Téli kiállitás"-át ismerteti és méltatja Margitay Ernő:
A következő műveket „feltétlenül meg kell jegyezni" -mondja a kritika:

Bednár János, szinben érdekes két vásznát,

Körösfői Kriesch Aladár, "háborus két tem-temperáját."

Juszkó Béla: "Emlék Pátriámból" c. magyar levegőjü szántó-képét, /129.old.repr./

Endrey Sándor kiváló önarcképét.

Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 89-91. lap.

Endrey Sándor

Apponyi Albertről készitett festményét hozza a lap.
Mellkép diszmagyarban.
Repr.

Élet, Bp. 1916. ápr. 16. VIII. évf. 16.sz. 361. lap.

MDK

Endrey Sándor

Pálmay Ilka képmása, of.

Árverési Közl. 1929. 5.rk.sz.

14. 1.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Endrei S., festőm.

Gróf Kinszky J.-né Pálmai Ilka arcképe.

Repr.

MKE.MPH.T.téli kiállítása. 1912.-Vasárnapi Ujs. 1912. 59. évf 46.sz. 928.old.

Endrey Sándor MDK

Önarckép, olf.

Tavaszi tárlat
Nemzeti Szalon 1921. junius

Endrey Sándor MDK

Arckép. olf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

MDK

Endrey Sándor

Gróf Berényi Jánosné Török Irma arcképe, olaj

Hölleryl J: A loo éves Nemzeti Szinház emlékkiáll. leiró lajstr. Bp. 1937. 71 l.

Endrey Sándor

A legjobb arcképfestő-ként emliti meg a művészt Tövis: "A téli kiállitás" c. kritikájában a Müvészet c. rovatban, a Mücsarnok tárlatán szereplő munkáit kiemelve. Ezután kifogást emel a fennálló müvészeti politika ellen, hogy az egész tárlatot a megszokottság, az unalom, az egyformaság jellemzi, mivel utját állja mindannak, ami ujszerü, modern, haladó, fejlődésképes. A "Mücsarnok a téli álmát alussza" mig a kinn rekedtek, a hajléktalanok dolgoznak, keresik az igazságot, egy uj világért küzdenek a szabad müvészet világában.
A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Endrey Sándor

Az ifju müvész "nem közönséges sikerrel, s jellemzéssel örökitette meg Vajda János költőnk képmását"-irja Nyitray József: "Mütárlat" c. beszámolójában, a Mücsarnokban rendezett kiállitáson szereplő müvéről.

A HÉT, Bp. 1891. dec. 2o.
II. évf. 51. sz. 827-829. lap.

Endrey Sándor

Két női arcképe életteljes, hatásvadászat nél-
kül megfestett értékes, őszinte mü,-irja kri-
tikájában Gozsdu Elek: A tavaszi képkiállitás
cimmel.

A HÉT, Bp. 1904. ápr. 3. Xv. évf.
14. sz. 223-225. lap.

Endrey Sán_dor

"Tisza Kálmán"-ról készitett portréját érdekesnek találja L.:"A téli tárlat"-ról szóló kritikájában.

A HÉT, Bp. 19o1. dec. 1. XII. évf.
48. sz. 799. lap.

Endrey Sándor

"A szelid lelkü atléta" szerepel a Tavaszi tárlat-on müveivel, akinek csupán testi és lelki kapacitásáról számol be a kritika, - festményei helyett, Pamacs sign.-val.

A HÉT, Bp. 1902. ápr. 13. XIII. évf. 15. sz. 242-243. lap.

Endrey Sándor

Molnár Viktor miniszteri tanácsosról festett képét méltatja Huba aláírással közölt kritika "A téli tárlat" cimmel.

A HÉT, Bp. 1900. dec. 2. XI. évf.
48. sz. 770-771. lap.

Endrey Sándor

A kiemelkedő művészi alkotások felsorolása után, Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III." c. kritikájában azokat a művészeket is megemliti, akiknek neve fémjelzi a kiállításon bemutatott munkáikat, de részletesen nem ismertetheti őket helyszüke miatt, a lap Művészet c. rovatában: Gy. Sándor József, Balló Ede, Rózsaffy Dezső, Gara Arnold, Perlrott Csaba Vilmos, Béli Vörös Ernő, Pilch Dezső, Kunwald Czézár, Kornai József, Szlányi Lajos, Wagner Géza, Nádler Róbert, Zombory Lajos, Endrey Sándor, Szüle Péter művészek nevét kell megjegyezni.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9. XXX. évf. 6. sz. 90.

Endrey Sándor

"Reprezentációs arcképe" a korábbi képeinél jobb, üdébb, több a ritmus benne, szinesebb, Gerő Ödön véleménye szerint, de megtoldja egy mondattal: "pedig udvari megrendelésre festette." A Mücsarnokben rendezett kiállitáson a MIÉNK tagjai és a Szövetség tagjai együtt vesznek részt, mint "A Téli Tárlat képei" c. kritika beszámol róla megállapitva, hogy helytelennek találná, ha a festők lemondanának arról az előnyről, amit a Mücsarnok kiállitásán való résztvétel jelent számukra.

A HÉT, Bp. 1910. nov. 20. XXI. évf. 47. sz. 758-759. lap.

Endrey Sándor

Szlányi Lajos és Háry Gyula, a beérkezett művészek közül, "gardirozzák a fiatalokat, mindnyájan intimebb és igy közvetlenebbül ható apróságokkal", mint R.M.: "Kapuzárás a Nemzeti Szalonban" cimmel beszámol róla, valamint arról is, hogy végre az ifju nemzedék egy részének is sikerült a Szalon kiállitására bejutnia.

A HÉT, Bp. 1914. május 31. XXV. évf.
22. sz. 358-359. lap.

Endrey Sándor

Olgyay Viktor és Szlányi, a szolnokiak közül vett részt a Mücsarnok tavaszi tárlatán. A kritika Tövis sign.-val felsorolja a Kiállításon szereplő művészeket, s melléjük állva igen keményen birálja a Mücsarnok vezetőségét és művészeti politikáját, a művészek alkotásainak részrehajló elhelyezéséért. Endrey Sándornak "egy előkelően felfogott" arcképét igen nagyra értékeli.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 3.
XXI. évf. 14. sz. 230. lap.

Endrey Sándor

A Szalon "törzsökös" müvészei közé sorolja Endrey Sándor és Glatter Ármin festőket /utóbbi Glatter Gyula atyja/ a Müvészet c. rovat beszámolója, "A Nemzeti Szalon Tavaszi Kiállitása" cimmel.

A HÉT, Bp. 1917. május 13.
XXVIII. évf. 19. sz. 302. lap.

MDK

Endrey Sándor, festö

Az elnök ur. Olf.

Nemz.Szal.-A Független Müvészek Társ.-III.kiáll.
1930. okt. Kat.

MDK

Endrey Sándor

N.Szal. 53. csop.kiáll. 1927. jan.

MDK

Endrey Sándor

Parkrészlet, vázl. of.

Szent György Czéh lo. müv. aukc. 1912.febr.

7o l.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1903/4 téli kiállitás.

M.D.K.

Endrey Sándor /1867-1940/

153. Romanelli olasz alezredes arcképe. Olajf. 100 x 75.5, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. 1952. Bp. 18. l.

MDK

Endrey Sándor

Arckép, of.

N. Szal. tav. tárlat, 1913. ápr. 8. 1.

Endrey Sándor MDK

Dr. Hein Józsefné arcképe, olf.

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

Endrey Sándor MDK

Magdolna, olf..

Egyház és művészet kiállitás
Nemzeti Szalon 1919.

Endrey Sándor MDK

Romanelli Guidó alezredes arcképe, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Endrey Sándor

MDK

Arckép

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Endrey Sándor festőmüv.

Murányi Gyula müve, bronzplakett

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 28. l.

184

MDK

Endrey Sándor

Akt tanulmány, of.

Olvasó nő, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept.

9. 1.

MDK

Endrey Sándor XXXXXXXX

Tasnádi Nagy András arcképe.

A Vall. és Kö okt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az (
M. Szépműv.Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. kat.
9.1

MDK

Endrey Sándor

Kép cim nélkül, of.

Magy. Művészetért kiáll. r. Műcs. 1940. febr. 16. l.

MDK

Endrey Sándor

a Cennini Társ. tagja

Cennini Társ. 3. kiáll. N. Szal. 1926. l.o. -
febr.

MDK

Endrey Sándor

Ugron Gábor, off.

Arcképfestők. N.Szal.kiáll. 1930. okt.

Endrey Sándor

MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1918-19.évi Téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Greiner Sándor arcképe, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Önarckép, olf.

Téli
Műcsarnok 1918-19. évi kiállitás

MDK

Endrey Sándor festőm.

A N. Szal. zsürije az 1922. évre tagja

N.Szal. tav.tárlat, 1922. máj.

ENDREY SÁNDOR

Festők

A Műcsarnok 1913/14.téli kiáll. történt vásárlások.

Művészet 1914. 85.l.

ENDREY SÁNDOR

Molnár Viktor államtitkár arcképe. Olajf.
Vámbéry Ármin arcképe. Olajf.

Képzőm.Társ.1908/9.téli kiáll.kat. 36.oldal

Endrey Sándor festő.

Női arckép. Olajf.
Férfi arckép. Olajf.
Férfi Arckép. Olajf.

OMKT.1895.tav.

Endrey Sándor.

OMKT.1895.tav.

MDK

Endrei Sándor

Női arckép, of.

Mikecz Ödön arcképe, of.

Magy.Arcképfestők Társ. kiáll. N.Szal.1939.nov.
5. 1.

MDK

Endrey Sándor

Kéve 16. kiáll. 1925. nov. N.Szal.
l. o.

MDK

Endrey Sándor

festőmüv. zsüritag

N. Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

MDK

Endrey Sándor
Arckép, olaj

KUT 1903/4. téli kiáll.

MDK

Endrey Sándor

Férfi arckép, of.

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll. kat. 44.l.

Endrey Sándor MDK

Dr. Parvis Taurino arcképe, olaf.

Mücsarnok 1914.tavaszi kiállitás

MDK

Endrey Sándor

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909.
237.l.

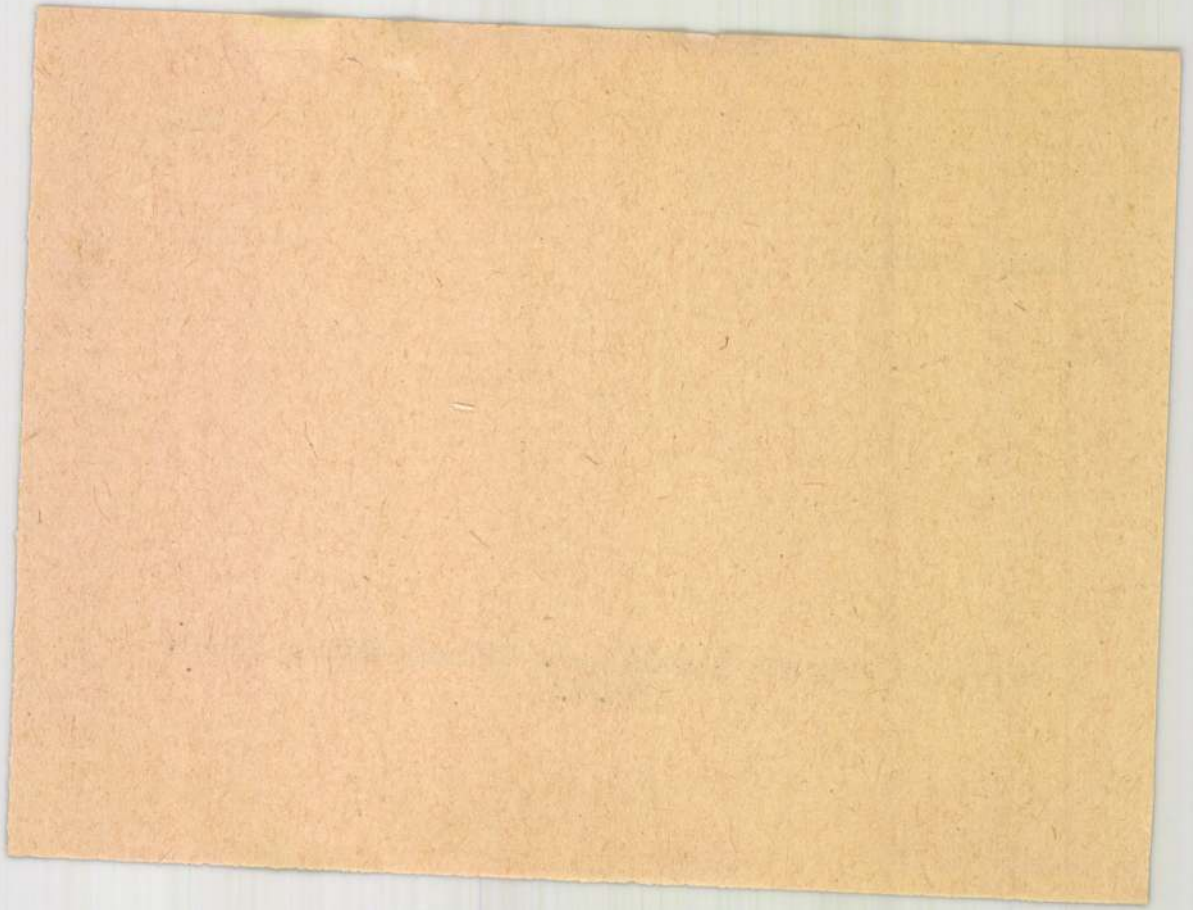

Endrey Sándor MDK

Auguszta főhercegasszony arcképe, repr.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

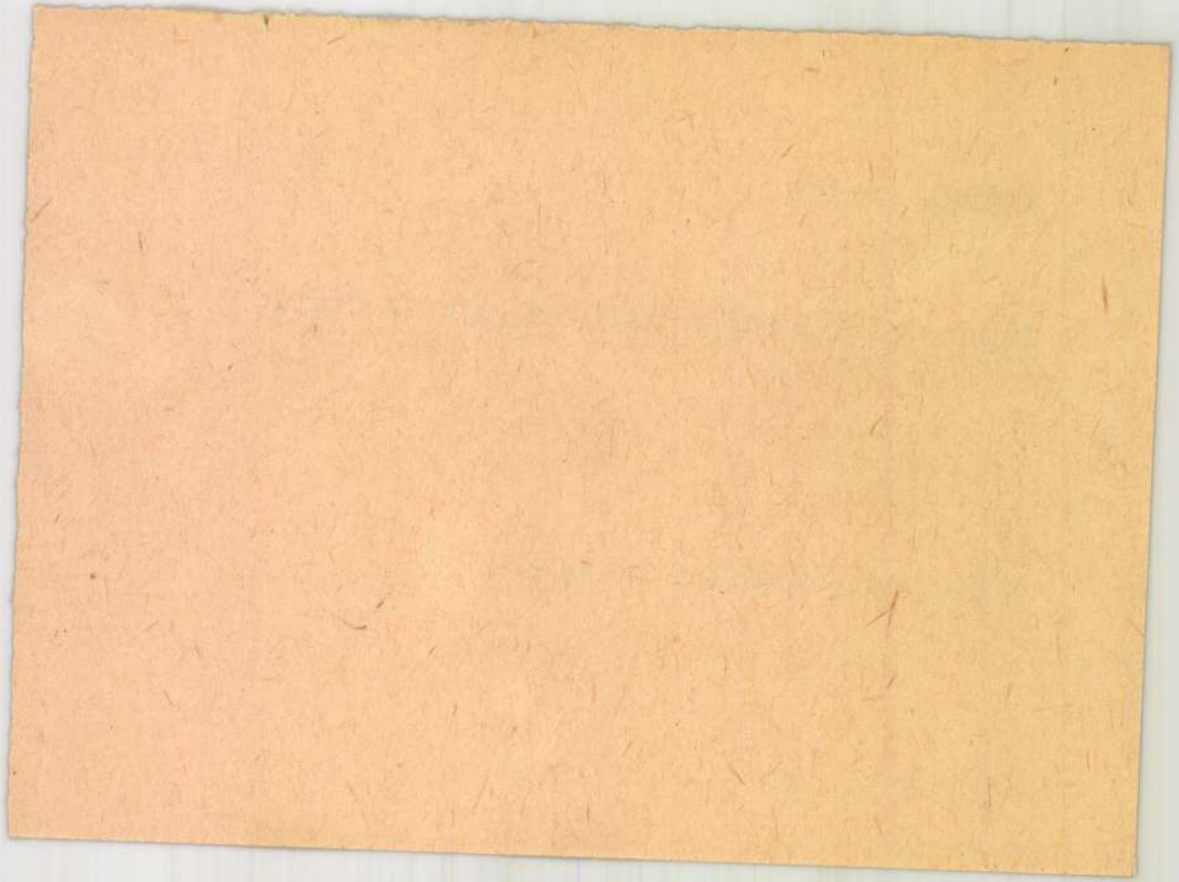

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Endrey Sándor MDK

Hegedüs Gyula arcképe, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

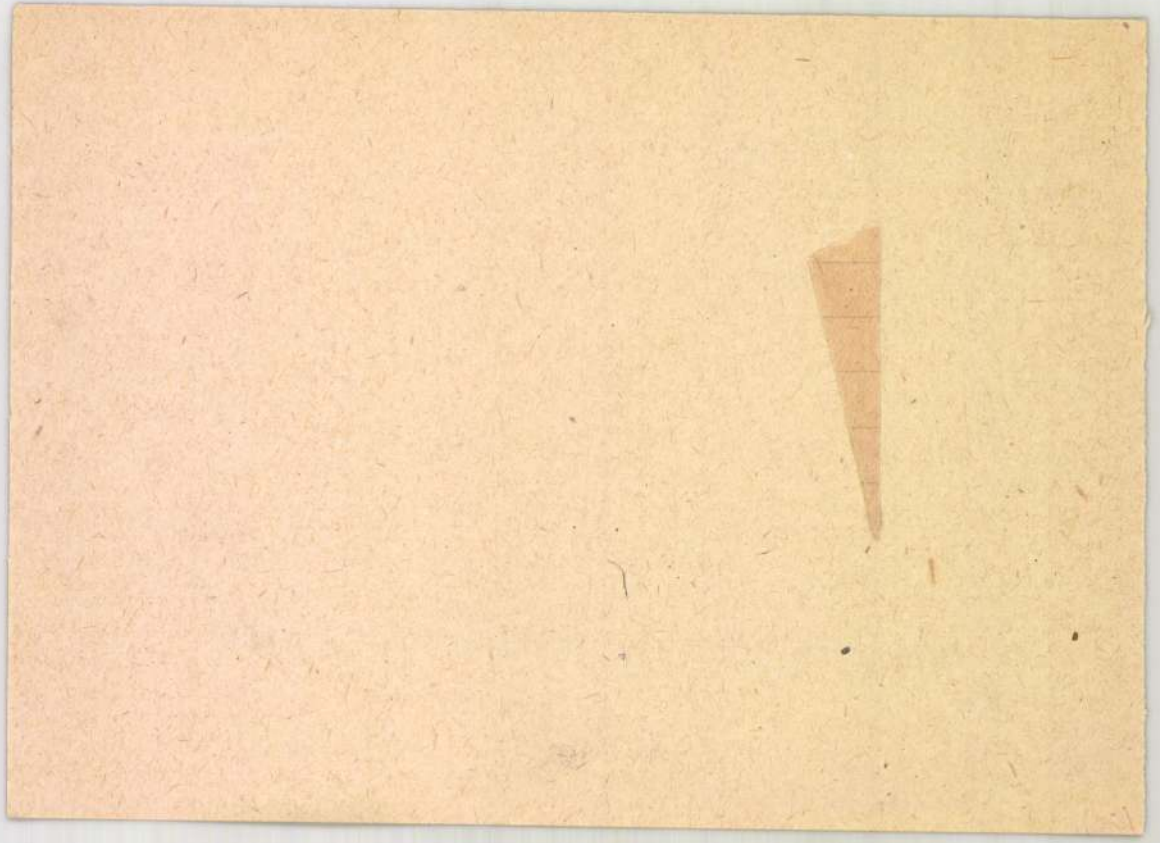

Endrey Sándor MDK

Dr. Parvis Taurinó arcképe, repr.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Endrey Sándor

MDK

dr. Párvis Taurinő arcképe, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Andrey Sémdor

dr. Parvis Tauriuš arckéoe, oil.

Endrey Sándor

MDK

Dr. Radnay Béláné arcképe, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Dudits Andor, Endrey Sándor, Gedö Lipót, festön. -

Koronázási emlékalbum ereleti rajzainak és vizfestményeinek alkotói a többiek között. Bp.1917.

Dr.Szemlér Lörinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek.- Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 75.l.

Endrey Sándor MDK

T.P. müvész arcképe

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

MD K

Endrei Sándor, festö.
/szül. 1867/.

Nöi arckép. Jelezve. Of.

Ernst Muzeum aukcdói. 52. sz. II. rész.
1935. nov. -K/épek. Kat. 6. 1.

MDK

Endrey Sándor festő

e.a: Arcképkiáll. a N.Szalonban. Ujság, 1939.
nov.4. 5 l.

MDK

Vincze G: Fiatal művészek dipl.munkái a Képzőm. Főisk. kiáll. Szabad Nép, 1951, jul. 18. 8 l.

MDK

Endrey Sándor

Szentendrei festők 1. kiáll. 1930. márc.

N.Szal. 2 l.

Endrey Sándor

MDK

Párniczky Jenő, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Rózsák, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Ifj. Czajlik Lajos arcképe, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

József kirl herceg arcképe, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

dr. Lukács György arcképe, repr.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Endrey Sándor MDK

Még egy pillantás, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Porzsolt Kálmán arcképe, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

dr. Lukács György arcképe, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

MDK

Endrey Sándor

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

Endrey Sándor MDK

Dr. Reich Miklós arcképe

Mücsarnok 1902.
A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Endrey Sándor MDK

Arckép, repr.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

M.M-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Endrey Sándor ifj. MDK

ifj. Lónyay Sándorné arcképe, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Endrei Sándor

Gróf Kinszky J.-né Pálmai Ilka arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 1912. téli kiáll. Vasárnapi Ujság 1912. 928.l.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

49. Arckép. dr. Szilágyi Géza tulajdona. olk.

Képzöm. Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 4o.l.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Arckép I-II. olf.

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor

MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Endrey Sándor

Molnár Viktor min. tan. arcképe, of.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. kat. 35.l.

MDK

Endrey Sándor

Az Arcképfestők Társasága. Képzőművészet 1931. 43-44. sz. 188.l.

MDK

Endrey Sándor

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930.34.sz. 204.l.

MDK

Endrey Sándor

Arckép, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 17.1.

MDK

Endrey Sándor

Gitározó nő, of.

Akttanulmány, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 17.1.

MDK

Endrey Sándor

Művészet 1915. 276.l.

MDK

Endrey Sándor

Művével részt vett a Nemzeti Szalon 1917.évi tav.tárlatán.

Művészet, 1917. 58.l.

Endrey Sándor

MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Női arckép, olf.

Mécsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Endrey Sándor

MDK

Stefánia belga kir. hercegnő, repr.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Endrey Sándor

Művészet 1918. 3.l.

Endrey Sándor MDK

Romanelli Guido alezredes arcképe, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Endrey Sándor

Dr. Hein Józsefné arcképe, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Endrey Sándor

Auguszta főhercegasszony arcképe, repr.

KMT. 1910/11. téli kiáll. kat.

MDK

Endrey Sándor

Tolnay Ákosné arcképe, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 32.1.

Endrey Sándor [MDK]

Lovag Herfurth Matthée főhadnagy arcképe, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Endrey Sándor MDK

Lovag Herfurth Matthée főhadnagy arcképe, repr.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Endrey Sándor, festöm.

karakteres portréja nivót ad ennek a teremnek.

Chroniqueur: ? Mücsarnok.Téli tárlat.
Képzömüvpszet.IV.évf.26.sz. 27,28.1.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

151. Arckép. Olf.

Képzöm.Társ. ~~XXXXX~~ 1912/13. téli kiáll.Kat. 47.

MDK

Endrey Sándor

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930. 34. sz.
204.l.

Endrey Sándor MDK

Dr. Parvis Taurino, repr.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Endrey Sándor

MDK

Festők, repr.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállítás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Endrey Sándor

MDK

Festők, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arckép, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Andrey Sandor

Arcker, repr.

Endrey Sándor MDK

Stefánia belga kir.hercegnő, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Endrőy Sándor MDK

S.F. ur arcképe, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1913.tavaszi kiállitás

Andrey Sednov

Arctic, oil.

Enrey Sándor MDK

Krckép, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Andrey Sandor

Arcked, Alf.

Endrey Sándor MDK

Dr. Hein Józsefné arcképe, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Endrey Sándor

Romanelli Guido alezredes arcképe, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Endrey Sándor

MNK

Greiner Sándor arcképe, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállítás

Endrey Sándor MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1908-19 téli kiállitás

MDK

Endrey Sándor

Arckép, olajf. Mgt.
Arckép, " (Dr. Radó J. tul.)

KMT 1901. tav. nemzetk. kiáll. 36.1.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

299. Mgr. Comes Vay de Vaya Protonotarius.
Arckép-tanulmány. Olf.

KMT. 1907/8. téli kiáll. Kat. 44.1.

Endrey Sándor

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállítás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Endrey Sándor

Herceg Batthyány - Strattmann arcképe. Olajfm.
(Hrg. Batthyany-Strattmann tul.)

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. 45.l.

MDK

Endrey Sandor

Művével résztvett a független művészek társaságának Pécsen rend.kiállitásan.

Cikk: A független művészek társ.kiáll.Pécsett.

Dunántul, 1929.máj.3. 7.o.

MDK

Endrey Sándor, festőm.

232. Női arckép. Repr.

KMT 1915/16. téli kiáll. Kat.

Endrey Sándor MDK

Arckép I-II. olf.

Mücsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Endrey Sándor festőművész

Résztvett a Független Művészek vidéki vándorkiállitásain.

Cikk: A Független Művészek Társasága vándorkiállitása.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

Endrey Sándor

Arckép, olf.

Miesarnok 1905/6. téli kiáll.

Endrey Sándor MDK

Fráter Loránd arcképe, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Endrey Sándor

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Endrey Sándor

Alkotása, a Független Művészek Társaságának kiáll.-án.

P.H.930.X.2.

Endrey Sándor

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Ujság 929. X. 20.

Endrey Sándor

szerepel a Független Művészek
Társaságának klubhelyiségében
rendezett karácsonyi
képvásáron (Erzsébet krt 41)

P. H. 929. XII. 22.
Nyíl, 929, XII. 15.

Endrey Sándor

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban portraitvázlata szerepelt Margó Edéről.

PH. 929. X. 20.

MDK

Endrey Sándor

Fejérváry Géza báró arcképe, of.

Képzőm. Társ. 191o. tav. kiáll. kat. 35.l.

MDK

Endrey Sándor

A Magyar Arcképfestők kiáll. Magyarország 1939. nov. 4. 7. l.

MDK

Endrey Sándor

Gerliczy Ferenc báró arcképe, of.

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. kat. 36.1.

MDK

Endrey Sándor

K.Z. ur arcképe. Of.

Lukács György arcképe. Of.

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. kat. 35.

MDK

Endrey Sándor

K. Z. arcképe, repr.

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. kat.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

307. Dr.Pap Zoltán arcképe. Olf.

Képzöm.Társ. 1901-2. téli kiáll. Kat.46.l.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MDK

Endrey Sándor festő

Arcképet állitott ki a Nemzeti Szalon 1912.év téli tárlatán.

Farkas Zoltán: Nemzeti Szalon.

Vas.Ujs. 1912. 52.sz. 1o5o.lap

MDK

Endrey Sándor

Dr.Lukács György V.B.T.T. arcképe, c. művének repr.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll.

MDK

Endrey Sándor

Női arckép, olajfm. Mgt.

Műcsarnok, 1900.tav.kiáll. 34.lap

MDK

Endrey Sándor

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Müvészet 1918. 49.l.

MDK

Endrey Sándor, festőm.

402. Herceg Batthyány -Strattmann arcképe.Mgt.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat.40.1.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Hüttl Tivadar arcképe, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Vámbéry Ármin arcképe, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Endrey Sándor MDK

Molnár Viktor államtitkár arcképe, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

Endrey Sándor MDK

Paulay Erzsébet, olf.

Micsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Vay Sándor gróf arcképe, olf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

Endrey Sándor MDK

Gerliczy Ferenc báró arcképe, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

K.Z. ur arcképe, olf.

Lukács György arcképe, olf.

Fejérváry Géza báró arcképe, olf.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Endrey Sándor

Arcképtanulmány. (Margó Ede)

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentatív Kiáll.Pest.1929.Okt.hó
Kat. 17.1.

Endrey Sándor

MDK

K.Z. arcképe, repr.

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Auguszta főhercegnő arcképe, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállítás

Endrey Sándor MDK

Keglevich Ilona arcképe, olf.

Műcsarnok 1910/11 téli kiállitás

MDK

Endrey Sándor

Micsarnok 1899. 13. sz. 191.1.

MDK

Endrey Sándor

Goldstein Jakab ur arcképe, of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 40.l.

MDK

Endrey Sándor

Dr. Pap Zoltán arcképe, of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 40.l.

Endrey

Független Művészek Társaságának
őszi tárlatán arcképével szerepelt.

8 ó u. 929. X. 13.

Endrey Sándor

Független Művészek Társaságának kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

PH. 929. X. 13.

Endrey

Szerepel az Áverési Csernoch
kreuz Simon antikióján. Kiemelik Pálmai Ilkót ábrázoló
patrégét.

E. K. 929. IX. 6.

Endrey Sándor

Szerepelt a Nemzeti Szalónban a Független Művészek harmadik kiáll.-án.

Ujság, 930.Á.5.

Endrey Sándor

"Férfiarckép" c. művével

.....

szerepelt a Nemzeti Szalónban a Független Művészek Társaságának kiáll.-án.

B.H.930.X.5.

Endrey Sándor

Művével szerepel a
Művészház Téli Tárlatán.

P. K. 929. XII. 22.

Endrey Sándor

Alkotása, a Független Művészek Társaságának
ősszi tárlatán.

M.U.930.1.2.

Endrey Sándor festőművész

A Független Művészek Társasága Rothermere-aranyérmét ezidén Endrey Sándor festménye nyerte, amelyet Kézdi Kovács László festőművészről, a Pesti Hirlap képzőművészeti kritikusáról festett.

P.H.930.X.15.

Endrei Sándor

Alkotása a Nemzeti Szalónban a Független művészek Társaságának kiáll.-án.

Est.930.X.5.

Endrey Sándor festőművész

*** A Független Művészek Társaságának kitüntetettjei.** A *Független Művészek Társasága* őszi nagy tárlatán kiosztásra került érmek és kitüntető elismerések felett szombaton döntött a társaság birálóbizottsága. A kiállító művészek titkos szavazata alapján a „Rothermere"-aranyérmet *Endrey* Sándor festőművész, a „László Fülöp"-aranyérmet pankotai *Farkas* Béla szobrászművész nyerték. A társaság ezüstérmeit *Pap* Domokos és *Udvardy* Pál festőművészek kapták. *Kitüntető elismerésben* részesültek: *Viski* János, *Prohászka* József, ifj. *Gaár* Vilmos, *Merényi* Rudolf és *Kritsori-Szebeni* Jenő festőművészek. A festészeti dijat ezuttal *Cs. Farkas* Lőrinc és *Páldy* Zoltán festőművészeknek, a szobrászati dijat *Sóváry* János szobrászművésznek itélték oda.

M.930.X.12.
P.H.930.X.9.

M. 930 X/12

Endrey Sándor

"Az elnök ur" c. képmásával

.....

szerepelt a Független Művészek Társasága tárlatán.

P.H.930.X.5.

Endrey Sándor

Alkotása a Független Művészek Társ.-nak
őszi tárlatán a Nemzeti Szalónban.

M.930.X.2.

Endrey Sándor MDK

Molnár Viktor arcképe, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Endrey Sándor

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet. Bpest. 1916. 21.1.

MDK

Endrey Sándor

Arckép, repr.

KMT 1913. tav. kiáll.

Endrey Sándor

MDK

M.Arcképfestők Társ. I.kiáll. Képcsarnok. 1930. 34.cs.
219 l.

MDK

Edvi Illés Aladár

Virágos előtér, kép

Művész Kurir, 1938 1-2.sz. 7.l.

MDK

Endrey

Résztvett az 1901.évi tav.nemzetk.kiallitáson.

Lyka Károly: Tavaszi mútárlat.

Uj Idők, 1901. VII. 50, 51.l.

MDK

Endrey Sándor

Önarckép c.műve. Repr.
(A Ráth György-dij nyertese.)

Művészet, 1918. 53.l.

Mdm

Badrey Mandor

Omarcšép o.mdve. Mepr.
(A Matk Gyárcy-dij Nyertese.)

Mdvészet. 1918. 53.1.

MDK

Endrey Sándor

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

151. Arckép. Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 47.l.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

111. Arckép báró Schossberger Lajos tul.
Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 45.1.

Endrey Sándor

A független művészek társaságának pécsi kiállításán szerepelt zsáner képekkel.

Cikk:Művészet

Dunántúl,1929.máj.5. 9.l.

MDK

Endrey Sándor, festőm.

képe megállásra készteti a nézőt.

Bereze Mihály: ? VIII.-IX.terem. - Műcsarnok.
Képzőművészet.1931. 37.sz. 43.l.

MDK

Enirey Sándor, festöm.

a III. termet jellemzik az arcképek, tanulmány-
fejek.

? Kiállitás. III. terem müvei.
Müvészet. 1918. 3.1.

MDK

Endrey Sándor

Tisza Kálmán arcképe. Olajf. Mgt.

Képzőm.Társ. 1901-2. téli kiáll.kat. 27.l.

MDK

Endrey Sándor

Keszler Józsefné arcképe. Olajf.(Keszler József tul.)

Képzőm.Társ. 1900/1. téli kiall.kat.54.l.

MDK

Endrey Sandor

Keglevich Ilona grófnő arcképe.Olajf.Mgt.

KMT 1910/11. téli kiáll. 40.l.

Endrey Sándor MDK

Glückstahl Samu arcképe, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Endrey Sándor MDK

Jákó Amália szinmüvésznő arcképe, olf.

Mücsarnok 1917 téli tárlat

Endrey Sándor MDK

dr. Glücksthal Samu, repr.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Endrey Sándor

Arckép, of.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat. 48.l.

MDK

Endrey Sándor

gipsz mellszobra. Készitette Szamovolszky Ödön

Mücsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 38.l.

ERDEI SÁNDOR

Tito-karikatura. 30x40.
Kukucs karikatura 30x40.
Az ENSZ. karikatura 30x40.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat,Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

MDK

Endrey Sándor

Gerliczy Elsi bárónő, of.

Gerliczy Ferenc báróné arcképe, of.

Gerliczy Margit bárónő, of.

KMTárs. 1907. tav. kiáll. kat. 39.l.

MDK

Endrey Sándor festő

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Társ.1908.tav.kiall.kat.44.l.

MDK

Endrey Sándor

Arckép. Olajf. Mgt.

Képzóm.Tars. 1908. tav.kiall.kat. 40.l.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

222. Arckép. Olf.

224. Arckép. "

Mücsarnok. 1964. Tavaszi kiáll. Kat. 33.l.

MDK

Endrey Sándor

Arckép, of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat. 62.l.

Endrey Sándor MDK

Gerliczy Elsi bárónő, olf.

Gerliczy Ferenc báróné arcképe, olf.

Gerliczy Margit bárónő, olf.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor

MDK

Arcképek olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Endrei Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Endrey Sándor MDK

Tolnay Ákosné arcképe, repr.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Endrey Sándor MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Endrey Sándor / MDK

Tolnay Ákosné arcképe, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Endrey Sándor, festőm.

Női arckép. Olf.

Mücs.-OMKT.Tavaszi kiállitás. 1900. Kat.34.1.

Endrey Sándor

MDK

Mgr. Comes Vay de Vaya Protonatarius, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Endrey Sándor

MDK

Molnár Viktor államtitkár arcképe, repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Arcképtanulmány, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Endrey Sándor

Férfi arckép. Olajf. / H.Gy. tul./

Képzm.Társ.1899.Tav.nemzetk.kiáll. 44.l.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

Dr. Parvis Taurino. Repr.

Műcsarnok. 1914. Tav. kiáll. Kat.

Endrei Sándor, festő MDk

Pallay Anna, az Operaház volt prima balerinája Endrei műtermében találkozott először Bartók Bélával, 1917-ben.

Kristóf Károly: Az első fából faragott királyfi — a szegediről 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. júl. 4.

Endrey Sándor MDK

Egészségére!, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK

Endrey Sándor, festöm.

253. Arckép. Repr.

KMT. 1908 Tavaszi kiáll. Kat.

Endrey Sándor, festőm. MNK

195. Dr. Reich Miklós arcképe.

Műcs. -A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 21.1.

MDK

Endrey Sándor

A Nemzeti Szalon tav.tárlata.A Lakás 1914.5.sz.
99.l.

Endrey Sándor

MDK

Dr. Parvis Taurino arcképe, olf.

Mücsarnok 1922. Jubileumi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf. I-II.

Mücsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

Endrey Sándor

Arckép, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

MDE

Endrey Sándor

Keglevich Ilona grófnő arcképe.Olajf.Mgt.

Képzőm.Társ.1910/11.téli kiáll.40.l.

MDK.

Endrey Sándor festőművész

A Független Művészek Társaságának Vándorkiállitásán vett részt./:Mohács, Pécs, Kaposvár, és Nagykanizsa.

Képzőművészet, 1929. 21. sz. 144. l.

MDK

Endrei Sándor, festöm.

Parkrészlet. Olf.

A Szent György -Czéh XI. aukciója.
1912. 259.l. Kat.

MDK

Emlrey Sándor,

a pályadijul kitüzött lord Rothermeer- aranyérmet nyerte el.

Hlabó Lajos: ?

Képzömüvészet. 1930. 34.sz. 223.l.

Endrey Sándor MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Keszler Józsefné arcképe, olf.

Mücsarnok 19oo/19ol. téli kiáll.

Endrey Sándor MDK

Herceg Batthyány-Strattmann arcképe, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Endrey Sándor, festöm.

404. Vay Sándor gróf arcképe. Olf.

406. Dr. Wlassics Gyula arcképe. Olf. Mgt.

Képzöm. Társ. .910/11 téli .kiáll. Kat. 50.l.

Endrey Sándor

MDK

Menyecske az ablaknál, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Endrey Sándor

MDK

Ne izéljen, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Endrey Sándor MDK

Mezőkövesdi menyecske, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Endrey Sándor MDK

Festők, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Endrey Sándor

egy iskolásfiu hű portraitja képviseli
művészetét. (Kiáll. Nemz. Sz.)

(- - ó): Független művészek Társasága
P. H. 931. XI. 15.

Endrey Sándor

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képév l szerepel. Portré -

Magyarság
1930.XII.21.

Endrey Sándor

Alkotása, a szfőv.műgyüjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Endrey Sándor

Alkotása, a szfév.műgyűjtemény'nek kiáll.-án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Endrey Sándor

"Anyák" c. műve a Független Művészek Társasága kiáll.-án.

P.H.930.V.9.

Andrey Sándor

"Anyák" c. műve a Nyugatban Adyéknak Társadalmi

kiáll. -tr.

I.H. 30.V.c.

Endrey Sándor-t

a közgyűlésen a Társaság rendes tagjául megválasztották.

A M. Arckép f.-ök Társ.nak közgyűlése.

M. 931. ~~X~~ III. 12.

Endrey Sándor

képmásait sok finomság jellemzi
Jó az „Önarckép"-e.
M. Arcképf. Társ.-nak kiállítása

Kézdi Kovács L.: A Műcs. őszi tárlata.
P. H. 931. X. 18.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Erdey Sándor, festöm.

Csendélet. Of.

Az OMK.Képzöm.Föisk.Ifj. Körének karácsi kiáll. 1943. Ka t.

Endrey Sándor

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Emőrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Endrey Sándor, festöm.

Arcképtanulmány. Of.

Nemz. Szal. 1919.okt.kiáll. Kat. 4.l.

Endrey Sándor MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.
91

Endrey Sándor MDK

T.I. müvésznő arcképe, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Endrey Sándor MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor MDK

Férfiarckép, olf.

Micsarnok 1897. tavaszi kiáll.

Endrey Sándor festőművész.

Képzőművészeti Társulatnak tavaszi Kiállitásán MDK.
vett részt a Szépmüvészeti Muzeumban.

Művészetm 1918. 1.1.

MDK

Endrey Sándor

Arckép.Olajf.Margó Ede tulajdona.

KMTárs.1906.tav.kiáll.30.l.

MDK

Endrei

Művével szerepelt a Nemzeti Szalon 1897.nov. 8-iki kiállitásán.

Cikk: A Nemzeti Szalon új kiállitása.

Vasárnapi Ujság, 1897. 44.évf. 50.sz. 851.l.

M.D.K.

Endrey Tivadar

Festmény Rrzsolt Kálmánról. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 18-24. XVIII. évf. 12. sz. 56. l.

Jóvai előadók:

585/1902 - 277/1902 - 450/1901 - 357/1901 - 316/1901.

Endrefalvy Antal

Könyvmásoló.

Tamás Kispap 1462-ben egy nemzeti latin krónika másolását kezdte meg, melyet E. fejezett ~~be~~ és kötött be. A kodex 4-edrétű, anyaga papír. A M. Tud. Akadémia tulajdona. A codex nevezetessége, hogy két teleírt lapon magyar verses cziziót tartalmaz.

Csontosi János: Adatok a magyarországi, XIV–XV. századi könyvmásolók és betűfestők történetéhez. Magyar Könyvszemle. 1879. 52. l.

F. Benedek szerátó ~~[illegible]~~ (Erdély) plébános részére

Endrefalvi Antal

scriptor 1462

l.

Ráth György 1896

88. l.

A m. iparmuvészet multja az erdeves orsz. kiállitáson.

Ráth-György

Az iparmuvészet 1896-ban. Bp.

1897. 88. l.

SZÉPMŰVÉSZETI ÉS MŰKERESK. R.-T.

TELEFON: 128-964. BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 15. TELEFON: 128-964.

megvia

Endrefalvi Antal

scriptor 1462

l.

Hunyady könyvkötenek

40.1 -

BÚCSÚZTATÓK

1.

DR. H. C. CZAKÓ ADOLF NYUG. NY. R. TANÁR RAVATALÁNÁL

D Endris meister

harangöntö

Brassó 1572

irod

Kovács Harang

64. l

Strucztojás VIII. 162.

Endrényi Egon

gény magyarnyelvű kiadása a közeljövőben várható.

ENDRÉNYI EGON fotó

Tárlat, társalgó nélkül

A fehérvári Öreghegyi Közösségi Házban Makk Károly filmrendező más elfoglaltsága miatt elmarad a társalgó április 20-ára meghirdetett programja. A közönséget azonban változatlanul várják 19 órakor Endrényi Egon fotóművész tárlatára, amelyet Markovics Ferenc Balázs Béla-díjas fotóművész nyit meg.

Fejér Megyei Hírlap
1998. Ápr. 16.

nieder sein; während das nor
Übereinander auf steigende S
Gebäuderesten selbst kaum be
man kein oberes Stockwerk me
lich. Fenster waren wenig im
Säulenweiten vertreten werde
behren. In Pompeji sieht man h
einzigen glatten Mauer besteh
lich durchbrochen erscheint:
Stockwerke entweder zu Wohnun
Außen geöffnet sind, oder zu
Griechen sich zumeist auf ihr
chen mit der Außenwelt verkeh
lieben wir und sind gewohnt,

Elhunyt Endrei Walter

Endrei Walter egyszer azt mondta, az élet hatvan fölött kezdődik. Korábban az embernek meg kell küzdenie a figyelemre nem méltó mindennapi apróságokkal: állással, családi élettel, egyebekkel. Neki történetesen egy külkereskedelmi vállalatnál kellett lerónia a napi penzumot, hogy utána technikatörténészi szenvedélyének élhessen. Igaz, éppen ez az állás tette lehetővé, hogy beutazza Európát, és hivatalos programjai után betérhessen a helyi levéltárakba, múzeumokba, kapcsolatba léphessen a hasonszőrűekkel.

Talán ennek köszönhette legfontosabb tudományos témáját is: a textilipar történeti kutatását. A budapesti textilmúzeum egyik alapítója, Óbuda nagy tudású helytörténésze. Játéktörténetet írt, és grafikáiból kiállítást szervezett.

Nyugdíjasként már azt is megengedhette magának, hogy az Eötvös Loránd Tudományegyetemen tanítson: a technika tanszéken technikatörténetet. Az Akadémia tudomány- és technikatörténeti bizottságának volt vagy tizenöt évig elnöke. De az Akadémia soha nem választotta tagjául.

Hetvenkilenc évesen az egyik legnagyobb technikatörténész távozott közülünk tegnap.

Palló Gábor

Boldvai és Budai vallomást tett a Tocsik-perben

Először tett részletes vallomást a Tocsik-perben Boldvai László szocialista országgyűlési képviselő és Budai György, SZDSZ-hez közel álló üzletember, akiket az ügyészség a megismételt elsőfokú eljárásban már zsarolással vádol. A vád szerint zsarolással vették rá Tocsik Mártát 343 millió forint átutalására.

A négy éve tartó büntetőügy azon alapul, hogy *Tocsik Márta* több mint 804 millió forint sikerdíjat vett fel az ÁPV Rt.-től 1996 tavaszán és nyarán az önkormányzatokkal a belterületi földek ügyében folytatott tárgyalásai után. A vád szerint a pénzhez csalással jutott. Tocsik mellett többen is a vádlottak padjára kerültek.

A Legfelsőbb Bíróság döntése nyomán november 8-án kezdődött elölről a büntetőper, ahol az ügyészség a befolyással üzérkedés helyett zsarolásra módosította a vádat *Boldvai László* szocialista képviselő, *Budai György* SZDSZ-hez közel álló vállalkozó és *Vitos Zoltán* üzletember esetében. A Fővárosi Bíróság hétfőn ez utóbbi három vádlott meghallgatásával folytatta a pert. Valamennyien tagadták bűnösségüket.

Vitos Zoltán, az Arány Rt. vezetője a korábbi eljáráshoz hasonlóan továbbra sem kívánt vallomást tenni. A vád szerint ő és Boldvai utasítására utalt át Tocsik az Arány Rt.-nek 234 millió forintot.

Boldvai László, az MSZP volt pénztárnoka vallomásában kijelentette, hogy Nógrád megye országgyűlési képviselőjeként érdeklődött a salgótarjáni és zabari önkormányzatok belterületi földjeinek ügyében. Tocsik Mártával több alkalommal telefonon beszélt ez ügyben, személyesen soha nem találkoztak. A vád állításával szemben 1996. február 2-án nem utasíthatta az MSZP-székház telefonjáról Tocsikot a pénz utalására, mert akkor ő az MSZP hivatalos delegációjának tagjaként Németországban volt – állította. Az ezt igazoló dokumentumokra csak az elsőfokú ítélet után, az iratok áttanulmányozásakor lett figyelmes – mondta. Boldvai úgy nyilatkozott, hogy Vitost nem ismeri, Budait pedig egy fogadáson ismerte meg, és 1996. május 23-án nem találkozott sem Tocsikkal, sem Budaival a Bajor Sarok Sörözőben. (A vád szerint Boldvaiék itt követeltek pénzt Tocsiktól az általuk megnevezett cégeknek.)

Budai György a bíróságon azt vallotta, hogy mindig független volt a politikától. Fogalma sincs, hogyan csöppent ebbe az ügybe. Tocsikot még a tervezett világkiállítás kapcsán ismerte meg. 1996. május 23-án csak ő találkozott a jogásznővel a sörözőben. Tocsik akart vele találkozni, hogy információt kérjen a fővárosi önkormányzattal folytatott alku ügyében. Ezt követően beszélt *Demszky Gábor* főpolgármesterrel, s erről a jogásznőt is tájékoztatta. Boldvait egyébként *Csintalan Sándor* mutatta be neki.

A per a többi vádlott meghallgatásával folytatódik.

T. B.

Lehoczki István

TEKINTÉLY

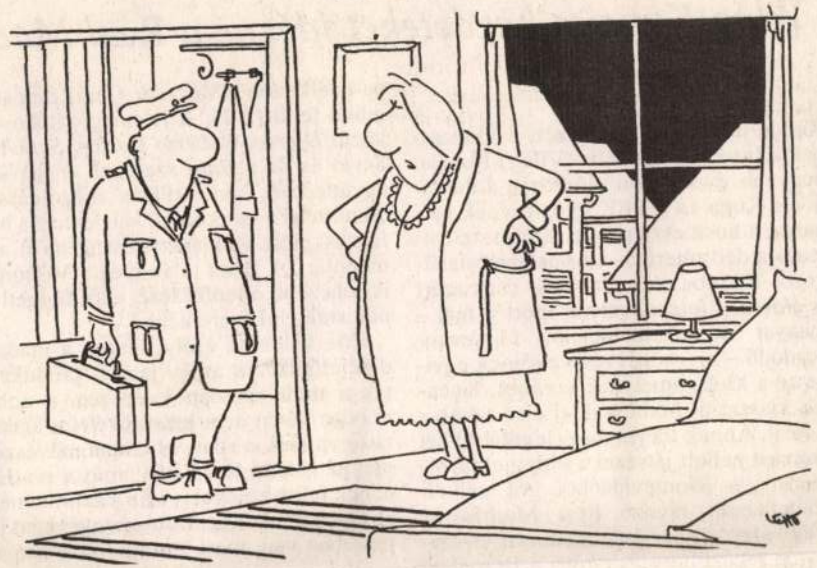

– Hajnali fél három van, csak nem gondolod, hogy az ügyeitek után egy szavát is elhiszem egy rendőrtisztnek?!

HÍREK

Stuart McArthur angol állatorvos már éppen feladni készült a reményt, hogy valaha is segíteni tudna a Doris névre hallgató, kétoldali végtagbénulásban szenvedő 50 esztendős teknőcön, amikor kislánya játékainak rakosgatása közben hirtelen ötlete támadt. elnöke, Jeanne Lochet Amerikában született, de gyermekkora óta Belgiumban él. 103 esztendős koráig segítség nélkül gondoskodott magáról, azóta is egészséges, jó étvágyú és víg kedélyű hölgy. Az otthonban még három százévesnél idősebb ember radt, a földcsuszamlások veszélyét még nem sikerült teljes mértékben elhárítani. A mentőalakulatoknak hétfőn három órába került, amíg kiásták Ilario Favretto holttestét egy földhalom alól. A férfi az előző napon Valle D'Aostában éppen egy hegyi úton haladt gépjárművével, amikor a hegy-

amelynek

Endrei Walter †

Hatvantól Tokióig

Világ Kupa: a kezdeteket idézné a Real Madrid a Boca Juniors ellen

LABDARÚGÁS

Kettős jubileumhoz érkezett a klubcsapatok Interkontinentális (Világ) Kupája: negyven éve zajlott először a Libertadores Kupa és a BEK győztesének párharca, s húsz esztendővel ezelőtt telepítették a dél-amerikai–európai csúcstalálkozót Tokióba. A múltat már csak azért is érdemes felelevéníteni, mert a mai – magyar idő szerint délelőtt 11 órakor kezdődő – mérkőzés részvevőinek egyike az a klub, amelynek korábbi, legendás klasszisai hódították el első ízben a trófeát. Annak idején még (legalább) két meccset kellett játszani a serleg elnyeréséért, s a Montevideóból gól nélküli döntetlennel távozó Real Madrid az 1960. szeptember 4-én rendezett visszavágón legázolta a Penarolt: a Bernabeu stadion 120 000 nézője előtt 5-1-re győzött úgy, hogy – *Puskás* (2), *Di Stefano, Gento* és *Herrera* révén – már az első félidő után 5-0-ra vezetett! Na igen, akkoriban végképp ellenállhatatlan volt a királyi gárda, hiszen néhány hónappal korábban a sorozatban elért ötödik BEK-diadalát ünnepelte, az Eintracht Frankfurt glasgow-i „megsemmisítése" nyomán (Puskás négy és Di Stefano három gólja vezetett 7-3).

Azóta csak egyszer fordult elő, hogy duplázott a madridi együttes: 1998-ban, a BL amszterdami döntőjében a Juventus (1-0), míg az Interkontinentális Kupa-találkozón a Vasco da Gama csapatát múlta felül (2-1). A jelenlegi játékosok közül *Hierro, Roberto Carlos, Sanchis, Savio* és az a *Raul* szerepelt a „japán" együttesben, aki briliáns megoldással döntötte el a mérkőzést, hét perccel a befejezés előtt. A klasszis csatár most azt mondja: „A Boca talán még a Vascónál is nehezebb ellenfél lesz, ettől függetlenül ismételni szeretnénk."

Erre valós az esély, hiszen a madridiak alighanem az év játékát produkálták a múlt szerdán Leedsben, s noha minden héten nem lehet tökéletes alakítást nyújtani, a spanyol csapat művészei már az Elland Road-i gálaműsor részleteinek felidézésével is közel kerülhetnek az újabb diadalhoz. Európa egyébként jó passzban van, mert – bár a Világ Kupa-döntők összesítésében Dél-Amerika vezet 20:18 arányban – az utóbbi öt alkalommal egyaránt az öreg kontinens képviselője vitte el a pálmát.

A Boca persze arra készül, hogy visszahozza a korábbi, szép időket, és úgy zárja a meccset, ahogyan – mind ez idáig utoljára – a szintén argentin Velez Sarsfieldnek sikerült 1994-ben (2-0 a Milannal szemben). A kilencvenöt éves története során ugyancsak fogalommá vált Buenos Aires-i klub, amely mostanáig egyszer, 1977-ben nyerte el az interkontinentális trófeát, egyáltalán nem alaptalanul bízik argentin sztárjaiban, *Riquelmében, Palermóban, Guillermo Barros Schelottóban* vagy a Libertadores Kupa-mérkőzéseken a legtöbb gólt (hatot) szerző *Barijhóban,* valamint a kolumbiai légió tagjaiban, *Oscar Cordoba* kapusban, *Bermudezben, Sernában.* (Lehet, hogy mellékes, lehet, hogy nem: az utóbbiak honfitársukat üdvözölhetik a mai találkozó játékvezetőjében, *Ruiz Acostában.*)

S ha már a jubileumokkal kezdtük, maradjunk a végén is azoknál. Negyven esztendővel ezelőtt jelent meg a híres brit futballmagazin, a *World Soccer* első száma, címlapján a Real Madridról szóló, kétoldalas cikk felvezetésével: „A világ legjobb csapata."

Vajon négy évtized múltán kell-e módosítani a szövegen?

Hegyi Iván

A VK eddigi győztesei: Penarol (3 alkalommal), Nacional Montevideo (3), Santos (2), Independiente (2), FC Sao Paulo (2), Racing Buenos Aires, Estudiantes, Boca Juniors, Olimpia Asunción, Flamengo, Gremio, River Plate, Velez Sarsfield, illetve Milan (3), Real Madrid (2), Internazionale (2), Ajax (2), Juventus (2), Feyenoord, Atletico Madrid, Bayern München, Porto, Crvena Zvezda, Dortmund, Manchester United.

Hintalóval a lóversenyen

Szerdán a bombaerős oroszok ellen az Eb-döntőért

KOSÁRLABDA

MUNKATÁRSUNKTÓL

A magyar női válogatott szerdán, Pécsett (18 óra) sorsdöntő mérkőzést játszik az Európa-bajnoki középdöntő C csoportjából toronymagasan kiemelkedő orosz együttessel, és hát egyenesen meg kell mondani: a veretlen vendég legyőzése körülbelül akkora fegyvertény lenne, mint gumikalapáccsal lebontani egy kősziklát. Márpedig a kvartett utolsó köre előtt a helyzet: *Rátgéber László* társulatának mindenképpen nyernie kell a továbbjutást jelentő második hely eléréséért, tudniillik a mieinknél – a két mérkőzés összevetésében – mindössze három ponttal jobbnak bizonyuló olaszok valószínűleg nem teszik meg azt a szívességet, hogy elhasalnak a szerény képességű finnekkel szemben.

Nem elrettentésül, csupán a tények kedvéért: Oroszország legjobbjai a magyarokat 85:45-re, az itáliaiakat 76:55-re, az északiakat 104:53-ra múlták felül hazai környezetben; a négyes leggyöngébb alakulatát idegenben 79:42-re verték, Olaszországból pedig 63:56-os sikerrel távoztak. Azaz: amikor a leginkább megizzadtak, akkor is „volt közte hét".

– Az oroszok egy évben csak egyszer szenvednek vereséget, rendszerint akkor is valami komolyabb eseményen, mondjuk világbajnoki döntőn – reflektált Rátgéber a hétfő délelőtti edzés után, aztán rezignáltan hozzátette: – Mi most éppen azon vagyunk, hogy az idén velünk folytatódjon ez a hagyomány.

A tradíció ápolásának feltételei között a finnek ellen szombaton fölényes győzelmet (86:56) arató „leányság" szakvezetője a mentális felkészülést és a válogatott gerincét adó Pécs szurkolótáborának segítségét említette, főként arra alapozva: „Történtek már csodák Pécsett!"

– A Pármában elszenvedett múlt szerdai vereség nyomán fuldoklók lettünk – mutatott rá a tréner –, viszont akárhogy is vesszük, a mentőöv a kezünk közelében van. Tudom jól, hogy mostani vetélytársunk akár tizenhárom hasonló képességű csapatot is képes kiállítani, mindenesetre nyugodtan kell játszanunk, akár egy gyerek a homokozóban, és akkor bármi lehet.

Rátgéber amúgy három „gyereket" emelt ki a múlt hétről; az olaszországi fellépésen *Iványival* és *Csákkal* volt elégedett, a finnek elleni mérkőzés, pontosabban a center *Béres* teljesítményének értékelése kapcsán pedig egyenesen odáig ment: „*Németh Ági* óta nem láttam hasonló produkciót." Ez utóbbinak főként azért van jelentősége, mert az orosz együttes középjátékosokban a legerősebb, míg a magyar társulat abban a leggyengébb.

– Mindent egybevetve amondó vagyok: ha e bombaerős csoport záró mérkőzésén legyőzzük az oroszokat, akkor az Európa-bajnokságról éremmel térünk haza. Papíron ugyanis valóban annyi esélyünk van ellenük, amennyi a kisfiam hintalovának lenne egy lóversenyen.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

D. Endrefi Istvánné pedagógus

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984. augusztus 5., vasárnap 3

1021

Pedagógus képzőművészek kiállítása Gyulán

„D. Endrefi Istvánné „Gyász" című — a képen még készülő — alkotása is látható a tárlaton Fotó: Béla Ottó

Gyulán, az Erkel Ferenc Művelődési Központban tegnap, augusztus 4-én, délelőtt 11 órakor *Rácz Gábor*, az MSZMP városi bizottságának munkatársa nyitotta meg a gyulai pedagógus-művésztelep résztvevőinek alkotásaiból nyílt kiállítást. A pedagógus szakszervezet központi vezetősége rendezésében szervezett háromhetes alkotótáborban az ország min-

16. alkalommal adott otthont Gyula városa a pedagógus-képzőművészeknek.

A háromhetes tábor során az alkotók helyi élményeiket dolgozták fel különböző technikával. A gazdag, változatos anyag nagy élményt nyújt a kiállítás megtekintőinek. A pedagógus alkotótábor lakóinak a három hét alatt az önálló munka mel-

A NÉPÚJSÁG újra Almáskamaráson

Két esztendeje is alig múlt, hogy társközséggé lett a 2400 lakosú Nagykamarás és az 1570 lelket számláló Almáskamarás. Kritikus szemmel figyelik az itt élők, mi jót hozott számukra a természet törvényeivel, a történelem eseményeivel már régóta összekapcsolódott sors államigazgatási szentesítése. Két év nem nagy idő, a gazdasági viszonyok alakulása pedig kevéssé kedvezett a fejlődésnek. Azt mégis mindenki tanúsíthatja, hogy amióta közös tsz-ben dolgoznak a társközségek lakói, az almásiak pénztárcája is vastagabb lett. Az idei aratáskor elégedettek voltak a tsz-gazdák, jó lett a termés. A csapadékhiánytól „furulyázó" kukoricát viszont aggódó szemmel méregetik. A háztájival szívesen foglalkoznak az emberek, „pénzes növényeket" termesztenek a földeken.

Alakul a vízbevezetés, s mostanában a legtöbbet erről beszélnek az emberek ezen a vidéken. A község vezetői tervezik az iskola felújítását, jövő nyárra el is vállalta már a munkát a mezőkovácsházi Építőipari Szövetkezeti Közös Vállalkozás. A község vezetői felülvizsgálják azt is, melyik oktatási, vagy közintézmény szorul még felújításra, s hogyan lehet rá a pénzt előteremteni. A gyenge állapotú egészségházat a tanács helyiségeinek a felújításával szeretnék kiváltani, ott körzeti rendelőt és várót kialakítani. Javítani kellene az iskola politechnikai épületét, szükség lenne pedagógus szolgálati lakásra. Közös beruházásban épül már a fogorvosi váró és rendelő, „csupán" orvost kell találni hozzá.

„Még nem látjuk a vízügy végét sem, sokan pedig már a gázt szeretnék a házukba vezetni" — mondják a község vezetői.

Vízvezeték-építés — saját pénzből

Endrő –

– Endrődi

Kutató neve: Soós Ilona

Kutató cime: Magyar Nemzeti Galéria

1021. Endrő Magdit

Terasini Ze, műsor

1980.III.16.Kossuth 8,57/Z

Bevallom magának

- Kedves hallgatóink Németh Miklós Attila ripertjét hallják.

- Ez a kép. Azt mondja, szeresd a virágot. De ez nem elég, hanem, hogy szeresd. Itten ülteti, itten csak a szimbólum,a dolgozó nő,ahogy ezt csinálja,és ez pedig az ideális. És akkor egy elképzelt, a virághoz mi illik. Mondjuk a virágnak az istennője,vagy valami ilyesmi. És a mintázás az pedig úgy van,hogy előbb elkészitem az alapot, mikor megvan az alap, akkor egyfolytában köll megmintázni. Nem beszélek rosszul?

- Nem. Nem.

- Olyankor hozzám nem lehet sem bejönni, se nem tudok fogadni, mert tönkremegy nekem. Nem szólva arról, hogy amit úgy mondják,hogy ihlet, elfut.Mert hiszen akkor én kivülről mintázok. Az agyamból levő képet akkor kezdem el mintázni,mikor én már látom a képet. Előtte megvan, kiformálódott,azt mondom,most már csak meg kell csinálni.

- Itt van a kezem ügyében, én nem is tudom,hogy ez fénykép-e, vagy festmény. Ezt el nem tudom dönteni.

-Ez fénykép.

- Ugy-e, ez fénykép. Egy fiatal hölgy látszik rajta, egy pohárral,és a karján egy kakassal.

- Ez készült Debrecenben, volt egy udvarunk,és ez volt a kedvenc kakasom. És kimentem az udvarba,és akkor mint látja,szőke voltam. Nemcsak ilyen,hanem egész szalmaszőke.Látja,még ez is elmúlik. No és akkor, ez, tej volt benne,és bele van aprítva kenyér. És ez a kakas rászokott arra,hogy följött ide a karomra,és ő megette, ez volt neki a reggelije. Hát nem édes? És akkor volt egy udvarlóm, gyógyszerész,és az csinálta ezt a fölvételt,és kifestette.

- Nincs rajta dátum,akár hogy is nézem, ez valamikor a 2o-as években történhetett, ugy-e, Körülbelül.

- Dátumban én mindig gyenge vagyok.

- Amióta leültünk beszélgetni,azon gondolkodom,hogy hogy szólithatnám meg?

- Engem?

- Igen. Hogy szólitsam meg?

- Hát tekintettel arra,hogy ez az egész országban megoldatlan, igen szeretném tudni,hogy hogy fog megszólitani.

- De figurát az kezdettől fogva. Rögtön. Soha nem hagytam el azt a célt,hogy én nem mesterember akarok lenni,hanem én művészetet akarok létesiteni.Alkotni. És mindig ennek a célnak az érdekében csináltam olyat,ami nem volt se kifizető, sem pedig eladó. Egy ilyen kiállitáson volt az,hogy odajött Gorka, ő még akkor nem volt Budapesten,hanem Nógrád nem tudom hol volt, Verőcén?

- Igen, Nógrádverőce

- Ott volt valami kis műhelye,és akkor nézte az én dolgaimat, és kérdzte,hogy hogy hogy csináltam.

- Gorka Géza is Öntől tanult? ha igy vesszük?

- Nem,ő sose tudott figurát, nem tudott mintázni. Neki ez volt az egyedüli fájdalma,hogy ő nem tudott mintázni,mert ehhez nem volt képessége. Ő neki remek szinérzéke volt,

- Mestyánszky Ilona, Modern magyar kerámia cimü könyve,

- Ja,azt is ő irta.

- 1965-ben jelent meg a Corvina Kiadónál,

- Az első.

- A következő néhány sort tartalmazza többek között

- Igen,hogy Gorka Gézáról

- Hogy Gorka Gézáról esett szó. Szó szerint talán idézem, Gorka Géza iparművészeink élvonalába emelkedett. Maga mögött hagyta pályakezdésének keramikus nemzedékét, akik közül legismertebbek Endrő Margit, Enschenbach Jenő, Gosztonyi Mária, Márkus Lili, és a Komlós Fivérek voltak.

- Mind expertra dolgoztak. Tehát expertra szerettem volna tovább dolgozni.

- Tehát külföldi eladásra.

- Külföldi eladásra. Annál is inkább,mert az egy szabadabb út volt, nem volt zsürizés,csak az,hogy az importőr elfogadja, vagy nem fogadja. Erre bevittem dolgokat,és voltak az átvételezők.És ahogy jövök kifele, hallom,hogy azt mondják, most pedig a Gorkát fogjuk forszirozni. Vagyis az azt jelenti,hogy mikor kijön az importőr,nem az enyémet fogják neki megmutatni, hanem a Gorkáét. Hogy miért,azt én nem tudom,bizonyára, ő jobban tudta az érvényesülés útját,mint én.

- Gorka Gézával Önnek nem volt semmiféle kapcsolata?

Endrő Margit (Kegye, 1899. november 23. - 1986 június 8.)

Művészi tanulmányait Bécsben, Ella Maxelnél kezdte. Mesterei voltak: Toroczkay Oszvald festőművész, Berán Lajos szobrászművész, a Dési Huber iskolában Laborcz Ferenc szobrászművész. Fazekasmesteri képesítést szerzett.
A "Fadrusz" szobrász alkotóközösség tagja volt.
Tagságok: Képzőművész Szövetség, Nemzeti Szalon örökös tag, Szegedi, Kaposvári, Alföldi Képzőművészek Egyesülete, Iparművészeti Társulat , MN Művészeti Alap tag mint szobrász és keramikus

Díjak:
1927 Hajdú Megyei Székház, ezüst érem
1927 Székesfehérvár, ezüst érem
1926 Budapest, Országos Kézműves Tárlat, aranyplakett
1928 Szolnok, országos kiállítás, nagy aranyérem
1928 Jásznagykun, Szolnok m., aranyérem
1928 Miskolc, "Magyar hét" díszoklevél
1928 Miskolc, ezüstérem
1929 Hága, elismerő oklevél
1931 Budapest, Állami oklevél
1937 Budapest, idegenforgalmi pályázat. Bemutatva: Gomb, csat, gyöngy, Díjat nyert
1939-40 New York, Világkiállítás, kitüntetést kapott
1939 Párizs, Világkiállítás, ezüst érem
1940 Budapest, Asztalterítési verseny, I. díj
1940 Budapest, Emléktárgy-pályázat, I. díj
1962 Budapest Iparművészeti Vállalat pályázata sokszorosításra, "Mackójátékok" kisplasztikával nyert

Közgyűjteményben őrzött művek
Alkotásai megtalálhatók hazánkban, Londonban, Párizsban, Svédországban és Svájcban.
Budapest, Iparművészeti Múzeum Váza, 10x7cm, mázas kerámia, 1939
A debreceni Déri Múzeum számára 35 darab típusfejet mintázott, 1941

1995 XX. századi magyar keramikusok. Válogatás az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből, Budapest, Iparművészeti Múzeum

Kiállítások:
Egyéni kiállítások:
1920 Debrecen, iskolakiállítás, népi figurák
1921 Debrecen, Kereskedelmi Kamara díszterme
1928 Debrecen, Városháza díszterme
1928 Debrecen
1929 Genf, Barcelona
1978 Budapest, Gyűjteményes kiállítás, Ferencvárosi Pincetárlat

Csoportos kiállítások:
1924 A debreceni Művészház állandó kiállítója volt
1925 Nyíregyháza, Kereskedelmi Csarnok
1926 Budapest, Országos Kézműves Tárlat,
1927 Hajdú Megyei Székház, ezüst érem
1927 Székesfehérvár, ezüst érem
1928 Szolnok, országos kiállítás
1928 Jásznagykun, Szolnok m., aranyérem
1928 Miskolc, "Magyar hét" díszoklevél
1928 Miskolc, ezüstérem
1930 Szeged, Fészek Klub, Munkácsy céh reprezentatív kiállítása
1930 Zürich, Balatoni Társaság IV. kiállítása
1931 Budapest, Alkotó Művésznők Egyesülete
1931 Budapest, Nemzeti Szalon, XIX. Csoport Kiállítása

1931-32 Japán, Tokió, Matsuzokovi Departman Store világkiállítás,
a katalógus címlapján "Egri nő puttonnyal" című alkotása szerepelt

1931 Budapest
1937 Oslo, Indusztrie Muzeet
1937 Budapest, idegenforgalmi pályázat
1939-40 New York, Világkiállítás
1939 Párizs, Világkiállítás
1940 Budapest, Asztalterítési verseny
1940 Budapest, Emléktárgy-pályázat
1940 Amszterdam, Stedlyk múzeum
1940 Milánó
1942 Budapest,Műterem-Szalon
1955 Budapest, Bajor Gizi kiállítás a Nemzeti Szalonban
1959 Budapest, Magyar Képzőművésznők kiállítása, Ernst Múzeum
1960 Budapest, Magyar Képzőművésznők kiállítása
1962 Budapest, Iparművészeti Múzeum
1962 Budapest, Iparművészeti Vállalat pályázata sokszorosításra, "Mackójátékok" kisplasztika

Bibliográfia:
Művészeti Lexikon, 1935
Bemutatták alkotásait a filmhiradóban, 1941
A Boldogi Filmnapokon, 1981
A Boldogi Falunapokon, 1983. március 16.
Riport "Bevallom magának" a Rádióban

ENDRŐ MARGIT

Született Kegye (Szilágy m.), gazdálkodó család gyermekeként.

Művészi tanulmányait Bécsben, Ella Maxelnél kezdte.

Mesterei voltak: Toroczkay Oszvald festőművész, Berán Lajos szobrászművész, a Dési Huber iskolában Laborcz Ferenc szobrászművész.

A „Fadrusz" szobrász alkotóközösség tagja volt. Fazekasmesteri képesítése van.

Tagságok: Képzőművész Szövetség, Nemzeti Szalon örökös tag, Szegedi, Kaposvári, Alföldi Képzőművészek Egyesülete, Iparművészeti Társulat.

Jelenleg az MN Művészeti Alap tagja, mint szobrász és kerámikus.

CSOPORTOS ÉS EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1920. Debrecen, iskolakiállítás, népi figurák.
1921. Debrecen, Kereskedelmi Kamara díszterme.
1924. A debreceni Művészház állandó kiállítója volt.
1925. Nyíregyháza, Kereskedelmi Csarnok.
1926. Budapest, Országos Kézműves Tárlat, aranyplakett.
1927. Hajdú megyei székház, ezüst érem.
1927. Székesfehérvár, ezüst érem.
1928. Szolnok, országos kiállítás, nagy aranyérem.
1928. Debrecen, Városháza díszterme.
1928. Jásznagykun, Szolnok m., aranyérem.
1928. Miskolc, „Magyar hét" díszoklevél.
1928. Miskolc, ezüstérem.
1928. Debrecen.
1929. Genf, Barcelona
1929. Hága, elismerő oklevél.
1930. Szeged, Fészek Klub. Munkácsy céh reprezentatív kiállítása.
1930. Zürich, Balatoni Társaság IV. kiállítása.
1931. Budapest, Alkotó Művésznők Egyesülete.
1931. Budapest, Nemzeti Szalon, XIX. Csoport Kiállítása.
1931.–1932. Japán, Tokió, Matsuzokovi Departman Store világkiállítás.
1931. Budapest. – Állami oklevél.
1937. Osló, Indusztrie Muzeet.
1937. Budapest, idegenforgalmi pályázat. Bemutatva: Gomb, csat, gyöngy. Díjat nyert.
1939–1940. New York, Világkiállítás, kitüntetést kapott.
1939. Párizs, Világkiállítás, ezüst éremmel tüntették ki.
1940. Budapest, Asztalterítési verseny, I. díjat nyert.
1940. Budapest, Emléktárgy-pályázat, I. díjat nyert.
1940. Amszterdam, Stedlyk múzeum.
1940. Milánó.
1942. Budapest, Műterem-Szalon.
1955. Budapest, Bajor Gizi kiállítás a Nemzeti Szalonban.
1959. Budapest, Magyar Képzőművésznők kiállítása, Ernst Múzeum.
1960. Budapest, Magyar Képzőművésznők Kiállítása.
1962. Budapest, Iparművészeti Múzeum.
1962. Budapest, Iparművészeti Vállalat pályázata sokszorosításra, „Mackójátékok" kisplasztikával nyert.
1978. Budapest, Gyűjteményes kiállítás, Ferencvárosi Pincetárlat.

Alkotásai megtalálhatók hazánkban, Londonban, Párizsban, Svédországban és Svájcban.

1931–1932. Tokiói Világkiállítás katalógusa címlapján „Egri nő puttonnyal" című alkotása szerepelt.

1941. A debreceni Déri Múzeum számára 35 darab típusfejet mintázott.

1941-ben bemutatták alkotásait a filmhíradóban.

1935-ben A MŰVÉSZETI LEXIKONBAN.

1981-ben A BOLDOGI FILMNAPOKON.

1983 ben március 16 FALUNAPOKON
Riport „Bevallom magamnak" a Rádióban

Fk.: Köteles István – 79-0502 Képcsarnok Váll. Nyomda Dorog

Endrő Margit

kiáll -

Nemzeti Szalon

1931. márc.

Fův. képt -

Endrő Margit

Gyermektorna

Váza tornász figurákkal, kerámia

Váza íjjarokkal, kerámia

Íjjarók

Nemzeti Szalon
Sport-mű v. kiáll. 1934 máj

Endrődi Margit

keramikus

László

Nemzeti Szalon

IV. Balatoni kiáll.

1930. Sept.

Kunstgeschichte

Endrő Margit

iparművész Karcag

Kerámiai tárgyak

Szeged 1928. II

elen kelet és ügyszám alatt Dr. Dercsé-
kp. Főpénztára/ kezéhez, müemlékek hely-
000,000.000.- P-t /két csekken/ elszámo-
kiutalványoztam.
hó 17.-én.

A miniszter rendeletéből:
Pátzay Pál s.k.
képzőművészeti főisk.rendes tanár
a müvészeti ügyosztály vezetője.

c h Tibor urnak,
z. Bizottsága elnökének,
Budapest.

Endrő Magda

keramikus

MAGYAR IPARMŰVESZET

1940.39.l.

Endrő Margit

l –

Magy. Iparm

1938. 157 l.

Endrő Magát

amsterdami kiáll.

1937. Jan.

l.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937, 38. l.

Iparmű-ünk diadala

Amsterdamban

talógusunk, amelyet 1936-ban újra kiadtunk. 6 igen szép kivitelű ábrában mutatjuk be a magyar arművészek és háziiparosok exporttermékeit. A katalógust 5000 példányban nyomattuk ki.

Az exportkatalógus alapján sok esetben érkezett külföldről érdeklődés társulatunkhoz. Ezekre az deklődésekre adott információink alapján sok tékes kapcsolat jött létre külföldi nagy üzletházak magyar háziipari vállalatok között.

XI. Ügyiratforgalom. Társulatunk ügyatforgalma a következőképen alakult : 1933. évben 92, 1934. évben 3910, 1935. évben 5538, 1936. ben 7664. Az évről-évre rohamosan emelkedő ámok beszédesen igazolják a társulati munka lföldön és külföldön való erőteljes fejlődését.

Endrő Margit

keramikus

l.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937. 21. l

Endrő Margit

keramikus

Irod

Z

Magyar Iparmuvészet

1934. 148. l.

Endrő Margit

Keramiái, repr.

Magyar Iparmuvészet

1932. 144. l.

liep

Endrő Margit

Kaktusztartó, nincs kerámia

Magyar Iparmüvészet

1931. 199. C kép

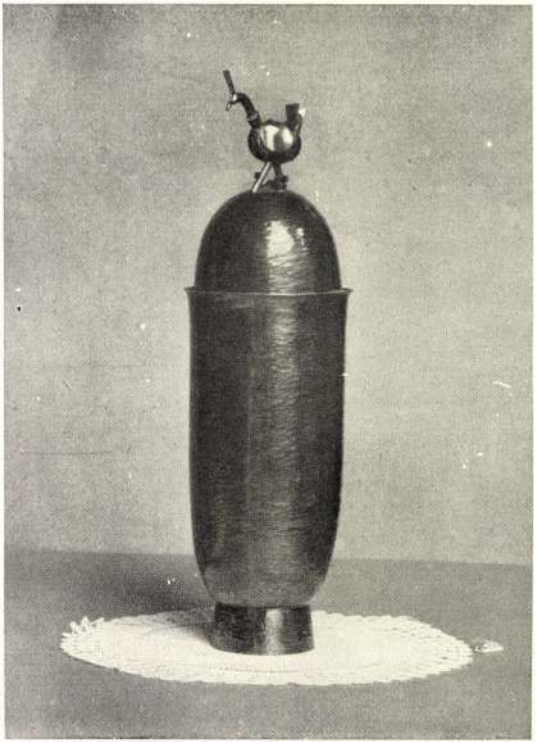

Endrő Margit

budapesti Evangelikus

1931. győri őszi Eiall

Kató Sándor

Képzőművészeti szemle

Győri szemle

1932. 65. l.

voltak a scriptorokkal, akik ábrázolásaikban a nyugati szerzetes-

Endrő Margit

Keramikus

Lód

Képzőművészet

1931. 95-1.

II. jegyző:		Nagy László
Számvizsg. biz. elnöke:		Falvi Jenő
tagja:		Buzássy Lajos
		Pataki József
Ügyész:	dr.	Phillipp Lász
Orvos:	dr.	Ruszwurm Rezs
Káznagy:		Förstner Káro
Szertáros:		Steingaszner
Választmány:		Arnold Elemér
		Koch Sebestyé
		Ditrich Józse
		Eisenstock Jo
		Bódogh Tamás
		Hajdu István
		Nemecz János
	dr.	Kovács Endre
		Dalos Sándor
		Stadtmüller I
Pottagok:		Sudár István
		Prohászka Ant
		Borbély Mihál
		Nagy Kamill
		Boros József

Endrő Margit.

Keramiák, repr.

Magyar Iparművészet

1930. 7–8. sz.

kégek

8004

Endrő Margit

Keramikus

l.

Ipam. kiáll

Bp (1930?)

17. Tabla

kat is elvéz, így legutóbb
templomához tartozó Szt. J
iért 60 K külön pótlékot r

A javaslatba hoz
nevezett pallér a Bizottsá
osztályba sorozott előadó

Budapest, 1911. áp

A minis

A

Műemlékek Országos

Endrő Margit

Kislány, kerámia
Balett "
Kalocsai nő "
Kalocsai fésűs "
Marika "
Gyermekfej "
Mókus "

Nemzeti Szalon

őszi tárl. 1942. okt.

Vitrinben ENDRŐ MARGIT kerámiái.

Nemzeti Szalon

őszi tárl. 1940. okt

1941 jun. Székely asszony
Bánffy hunyadi kerámia
Áron
kerámiák

Endrő Margit

keramikus

vul. Kegy (Szilágy m)

laid

Boz Magyarslex

272, 273 h.

Miseruha, szövete zöld, arannyal átszőtt kétrétegű nagymintás bársony, koronából növő gránátalmával. Firenze, XV. sz. — Keresztje domború hímzés: Krisztus a keresztfán, alul Szűz Mária és János, ez alatt térdelő Magdolna, a vízszintes keresztszár végein Szt. Péter és Pál, fenn az Atyaisten. Mag. 125 cm. Német határ alatti: magyar munka 1480 körülről.

1450 körüli drégelypalánki leltárban hasonló darab. — Említi az 1609-es leltár.

Dankó 97 — 100 l. (repr. XXXVII. tábla).

Gerevich PA, 199 l.

Csernyánszky 64 — 67 l. (repr. 65 l.)

ENDRŐ *Margit*, kerámikus, * Kegye (Szilágy vm.) 1906. Debrecenben, a bpesti iparművészeti iskolában és Bécsben (Ella Magtel) tanult. Több külföldi kiállításon vett részt. 1931. gyüjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalonban.

Ke-gy. I. 2861

Petrina.

A bástyákkal megerősitet
folyón át czölöpökön nyugvó hi

PETRINIA.

Rm., mér. a vk. 5.

140-95.

Endre Margit
Kerámiák

[illegible] 13 l.

1. Dús redővetésű, földön szétterülő palástjában
zik a kis Jézus, nagy arany glóriával a feje
il. Mögötte, rózsaszín köpenyben térdel
ef, jobb kezében égő gyertyát tartva a kis
is fölé. A háttérben vályú fölé hajló barna
n és szürke szamár. A jászol ablakán két
ztor tekint a jászolba. Mögöttük mélybenyúló
Mária mögött a jászol töredezett falán kereszt-
ritkáslombú fa mellett legelésző fehér juh-
j látható. A jászol fagerendás teteje előtt
om, tekercset tartó kis angyal.
Az iniciáléból kiinduló lapszéldíszítés négyoldalt
eteli a lapot. A csipkézett, stilizált levelekkel
zített indaszárakon naturalisztikus szegfűk,
lyák, két szürke majom, két madár, egy lepke,
zes állazatú páva s egy kakas. (346. kép.)
1b lap: *I* iniciálé (57×45 mm) rózsaszín
retben, arany alapon elkopott betű. Zöld lí
zsaszín levelekből képzett kis lapszéldíszíté
azodik el belőle fekete-fehér mókussal.
2a lap: *A* iniciálé (46×43 mm) kék keretben,
any alapon zöld betű, belül karminpiros alapon
anyarabeszkes díszítéssel. A lap belső szélét
nyujtott keskeny stilizált levelek díszítik, madár-
l és katicabogárral.
3a lap: (In die Pentecostes.) *I* iniciálé (67×
3 mm) aranykeretben lila betű. A betű belsejében
Szentlélek megjelenése látható. Aranydíszítésű
öld talajon, középen, sárga emelvényen ül Mária
nárakulcsolt kézzel. Mellette három-három apos
l ül, mögöttük a többi apostol feje látszik.
lária feje fölött az aranysugarakat árasztó fehér
lamb. Az apostolok ruhája zöld, fehér, vörös
szürke színű. A kék háttér fehér hálózattal, lila
rágokkal díszített. A belső lapszélt nyugodt-
velű indaornamentika díszíti egy lepkével.
3b lap: *I* iniciálé (54×43 mm), rózsaszín
retben egyszerű arany betű. A lap külső szélét

MDK

Endrö,ip.müv.

nagymennyiségü olcsó kerámiai tárgy került ki
műhelyéből.

K.S.dr.

Györi Vigadó.- A Györi Képzömüvészeti és Iparmüvészet
Társulat évi szokásos kiállitása.1930.okt.19-26.
Képzömüvészet.1930 35.sz.

MDK

Endrő M. keramikus

Ács Lipót: Iparm.kiáll. a Technológián. Képzőművészet 1933. 63-64. sz. 182-3. l.

Endre Nagy

Kiállít

NÚ. 1973. III. 8.

>rgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
:9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

'Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Endrő Margit

Kiállít

MO. 1931. III. 8.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból
mely a terület épitészeti állagának a t

MDK

Endrö Margit, ip.müv.-kerám.

Kerámia-i dobozát mutatja be MIP.

Magy. Ip.Müv. 1934. 148.1.

MDK

Endrő Margit

Kalocsai férfi, kerámia

Marika, ker.

Gyermekfej, ker.

Mókus, ker.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

MDK

Endrő Margit

Kislány, kerámia

Balett, ker.

Kalocsai nő, ker.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

MDK

Endrö Margit, ip.müv.

Kerámiák.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931 junius. Kat.

MDK

Endrö Margit, ip.müv.

62. Sárgás nagy váza.
63. Zöldes nagy váza.
64. Madaras váza.
65. Kék váza.
66. Kféle vázák,tálak kulacsok,
67. Hamutartók és magyar figurák.

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Társ. IV.kiáll.
Bp.1930. szept. Kat.

MDK

Endrő Margit **keramikus**, Karcag

O. Iparm. és Háziipari kiáll. Magyar Iparművészet, 1929. 133. l.

MIM

Endrö Margit, keram.ip.müv.

A kiáll.-t rendezte:OMTI és a Magy. Iparmüv. Orsz.Egyes.

"Magyarország" 1940 márc.16. 8.l.
Mária Valéria u. helys. -"Uj Magyar otthon" kiáll.

MDK

Endrö M.,ip.müv. keramikus.

Kerámiáival szerepel a párizsi világkiállitás magyar pavillonjában./Ennek tervezöje : Györgyi Dénes, müépitész./
Illusztr. 163.l. fent.

Magyar Iparmüvészet. 1937./?/.Illusztrációk a párizsi világkiállitás magyar pavillonjáról. 157-164.l.

Endrö Margit, keram.-ip.müv. MDK

a Korámia-terem/tervezte: Csápai Csavlek András/ - értékes kiállítója.

Az Iparm. Társulatnak az Iparm. muz.-ban rendezett 50 éves jub. kiállításának résztvevői.
Magyar Iparmüvészet. 1935. 264, 265. l.

MDK

Endrő Margit

Mai magyar kerámia kiáll.Siklósi várban,1968.
Janus Pannonius Muz.füzetei 14.

Endrő Margit

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963

37.o.

MDK

Endrö Margit, kerámiku s

munkái figyelmet érdemelnek.

a Nemz. Szal. rendes évi tagkiállitása.

/b.m./: Tavaszi Kiállitás.
Esti Kurir. 1941. jun.14. 2.l.

MDK

Endrő Margit keramikus

Kiállitott az Ipm.Társ.karácsonyi vásárán.

Pesti Napló 1936.dec.5. 11.1.

MDK

Endrő Margit

Háziipari kerámiákért, oklevéllel tüntették ki a Mezőgazd.kiáll.-pn.

Cikk: Egy mintaszerü kiáll.

Magyar Iparmüvészet 1934. 153.1.

Endrö Margit. keramikus.

45.	Tartófigura.	Kerámia.
46.	Béke /váza/.	"
47.	Váza magyar alakkal.	"
48.	Váza magyar alakkal.	"
4o,5o,51.	Váza magyar alakkal.	Kerámiák.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939.jun.1o.-25-ig.

MDK

Endrő Margit

Yfj.: Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet
)38. 4.sz. 80.l.

MDK

Endrö Margit, ip.müv.-szobr.

Székely asszony. Kerámia.
Bánfihunyadi kerámia.
Áron. "

Nemz. Szal. - Tavaszi kiáll. 1941.jun.15-29. Kat.

MDK

Endrő Margit

Kerámiái.Repr. 144.1.

Magyar Iparművészet,1932. 144.1.

Endrő Margit MDK

Gyermekfej, keámia
Mókus,kerámia

Nemzeti Szalon 1942. okt.
Őszi Tárlat Tagkiállitás

Endrő Margit MDK

Kislány, kerámia

Balett, kerámia

Kalocsai nő, kerámia

Kalocsai férfi, kerámia
Marika, kerámia

Nemzeti Szalon 1942. okt.

Őszi Tárlat Tagkiállitás

Endrő Margit MDK

keramikus

Az Iparmüvészeti Társ. Karácsonyi Vására, kiáll.
Magyar Iparmüvészet 1937. 247.o.

Endrő Margit

szerepelt az „1939-es Szalon" kiállításon.

NU 1939. VI. 11.

MDK

Endrö Maegit, ip.müv.

Kaktusztartó. Szines kerámia. Repr.

Magyar Iparmüvészet. - 1931. 199.l.

Endrő Margit

Endrő Margit kerámiái láthatók a Ferencvárosi Pincatárlaton.

Szij Rezső: V. Barta Éva képei.
Új Tükör, 1978. szeptember 10 – 4 kép.

Endrő Margit

Az 1920-as években a Déri Múzeum
megbízta Endrő Margitot, hogy kerá-
miába örökítse meg az Alföld
jellegzetes népi alakjait.

Szy Rezső: V. Barta Éva képei.
Ujtükör, 1978. szeptember 10 - 4 lap.

Szabó Árpád keramikus

Sz. Kürti Katalin: A debreceni művészház
falikútja

Művészet, 1982. március

MDK

Endrő Margit és Török Éva

kerámia kiáll. N.Szal.

8 Órai Ujság, 1931. III.8, 1o 1.
/kritika/

Endrő Margit kerámikus

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - kerámiáival szerepel. Tehetségeskerámikus, ötletes, sok szeretettel és biztos tudással mintázott, magyaros jellegü vázái és állat-figurás, apróbb cserepei teszik teljessé a szép kiállitást.

Pesti Napló 1931. III. 8.

Endrő Margit kerámikus

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - kerámiáival szerepel.Abszolut modern ugy formában,mint a szinezésben,de ökonomikus az erőelosztásban,nem pazarol nagyobb lendületet egyes tárgyaira,mint amennyit azok el birnak.Igy válnak modern felfogásu munkái mindenki szá mára tetszetős tárgyakká.

Magyarság 1931.III.8.

MDK

Endrő Margit

Ybl E: Iparművészet és szobrászat a Györgyi K. emlék kiáll.on. MI. 1934, 84-86. l.

M.D.K.

Endrő Margit

Kerámia figuráiról hoz a lap fényképfelvételeket "Az uj szines lakás" c. cikk keretében.

Simon Blanka: Az Otthon Művészete c. Szinházi Élet. Bp. 1933. nov. 5-11. XXIII. évf. 46. sz. 89-90. lap.

Endrő Margit iparmüvész

Nemzeti Szalon 70.ik csoportkiállitása - iparmüvészeti munkáival vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.III.6.

Endrő Margit
iparmüvész

Nemzeti Szalon 70.csoportkiállitása - iparmüvészeti munkáival vesz részt.

Nemzeti Ujság 1931.III.10

Endró Margit

Kerámiai munkái, az "Alkotó Művésznők Egyesülete" első kiállitásán.

8 O.U.931.VI.7.

Endrő Margit kerámikus

Tavaszi Szalon kiállitás - Nemzeti Szalonban ötletes kerámiáival szerepel

Pesti Napló 1931.VI.21.

Endrő Margit kerámikus

Résztvett az "Alkotó Művésznők Egyesülete"
első kiállitásán.

E.K.931.VI.7.

Endrő Margit iparmüvész

Nemzeti Szalon csoportkiállitása -vázákkal,edényekkel szerepel.A fiatal kerámikus jó iskolán nevelkedett,kulturáját ügyesen kiaknázza,de a technikát nem öncéluan, hanem a szobrászi elemek stilszerü hangsulyozásával használja fel.Figurális dolgaiban magasabb prekuzió van.

Nemzeti Ujság 1931.III.

Endrő Margit iparmüvész

Nemzeti Szalon kiállitása - kerámiákkal szerepel.- Uj utakat keres a kerámiában.Ötletes szobrai érdekes kisérletek.

Az Est 1931.III.8.

Endrő Margit kerémikus

Nemzeti Szalon uj csoportkiállitásán - kerámiáival szerepel.Mostani nagy anyaga egyre nagyobb biztosságot mutat ennek a matériának formajátékaiban.-

8 Órai Ujság 1931.III.8.

Endrő Margit kerámikus

Vigadókiállitás - Nemzeti Szalonban xxxxxxxxxxxxxxxx

két vitrinben szép kerámiákat állitott ki.

Pet 1931 VI.21.

Endrő Margit

Kerámiai munkájával szerepelt az "AME" első kiállitásán.

N.U.931.VI.1.

Endrő Margit kerámikus

Nemzeti Szalon csoportkiállitásán - kerámiákkal szerepel.Rendkivül tehetséges kerámikus.

Magyarság 1931.III.8.

Endrő Margit kerámikus

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - kerámiáival szerepel.

Magyar Hirlap 1931.III.8

Endrő Margit kerámikus

Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - kerámiáival szerepel.

Magyarország 1931.III.8.

Endrő Margit kerámikus

Hetvenedik Csoportkiállitás - Nemzeti Szalonban - karámiákkal szerepel.

Magyarország 1931.III.10

megírva.

Endrő Margit iparművész

szül. Kegje, Szilágy megje 1906. Művészeti tanulmányait Debrecenben, majd a budapesti Iparművészeti Iskolán végezte. Tanárai Berán Lajos szobrászművész és Thoroczkai Wiegand Ede festőművész voltak, míg Bécsben Ella Magtelnél gyakorolt. Először Debreconben állított ki 8 évvel ezelőtt. Az utóbbi években rendezett külföldi reprezentatív kiállításokon részt vett. A Nemzeti Szalon állandó kiállítója. 1931. márc. Koll. kiáll. a Nemzeti Szalonban.

Karainak!

140. Lucas Müller Cranach műhely
~~halt~~ Weimarban 1553-

Madonna.

A balra
gyermek Jézust, j
szőlőfürtöt nyújt
met leszakitott.
ló szőke haját l
~~fodros~~ a kézelőnél hi
A gördöv hajú
Mária kere közel

~~látható~~

Fára, né
A kama

473

Endrő Margit, szobrász - keramikus

□ ENDRŐ MARGIT szobrász-kerámikusművész kiállítása augusztus 31-én, délután 5 órakor nyílik a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében (IX., Mester utca 5.). Megnyitja: dr. Szíj Rezső művészettörténész.

-: □ Endrő Margit

2.

Esti Hírlap,

Bp. 1978. aug. 25.

Endrő Margit. karcagi iparmüvész
kerámiai munkák

Debreceni Müpártoló Egyesület kiáll. 1929.

M. D. K.

ENDRŐ Margit keramikus

Csányi 1954. 59., 103., 116. l.

Endrő Margit, keramikus

Az 1920-as években a Déri Múzeum bízta meg Endrő Margitot, hogy kerámiában örökítse meg az Alföld jellegzetes népi alakjait. A művész kiállítása ezekben a hetekben látható a Ferencvárosi Pincetárlaton. (említve)

Szíj Rezső: V. Barta Éva képei. Kapuvári Múzeum. Tükör, Budapest, 1978. szept. 10.

Endrődi M.

l.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937. 163. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **OKTÓBER** 41. hét

5 Vasárnap	Placid *Aurél*
6 Hétfő	Brúnó *Brúnó*
7 Kedd	Rózsafűzér *Amália*
8 Szerda	M. Nagyassz. *Etelka*
9 Csütörtök	Dénes *Dénes*
10 Péntek	B. Ferenc *Gedeon*
11 Szombat	Placidia *Brigitta*

A párizsi világkiállításról. Keramikák a magyar pavillonban. Fent: Endrő M., Eschenbach J., G. Lux A., Művészek Majolika és Agyagipartelepe Rt., br. Perényi P.-né, Zilzer H. művei. Lent: Gádor I., Gorka G., Kovács M., Márkus L. művei. — À l'Exposition Internationale de Paris. Céramiques du pavillon hongrois. — Von der Pariser Weltausstellung. Keramiken aus dem Ungarischen Pavillon. — From the International Exhibition, Paris. Ceramics in the Hungarian Pavillon.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1937 ÉVI 6-7 SZÁMÁNAK 163 OLDALA.

Endrő Margit festő

1931 máre
szűjt

Vásárlási tudnivalók.

A mütárgy megvétele esetében a vételár 50%-a lefizetendő, mig a hátralékos rész legkésőbb a kiállitás bezárásakor esedékes.

143	~~Kürtös~~	20.—
144	Kaktusztartó	17.—
145	Váza I - III	12.—
146	~~Váza~~	12.—
147	~~Váza~~	15.—
148	Furulya váza	18.
149	Fületllen váza	30.—
150	Fiahordó cigaretta tartó I - III	5.—
151	~~Fiahordó cigaretta vagy hamutartó~~	5.—
152	~~Fiahordó cigaretta vagy hamutartó~~	5.—
153	Béka hamutartó I - III	2.—
154	~~Béka hamutartó~~	2.—
155	~~Béka hamutartó~~	2.—
156	Krokodil levélnehezék	5.50
157	Madárfióka hamutartó I - VI	1.50
158	~~Madárfióka hamutartó~~	1.50
159	~~Madárfióka hamutartó~~	1.50
160	~~Madárfióka hamutartó~~	1.50
161	~~Madárfióka hamutartó~~	1.50
162	~~Madárfióka hamutartó~~	1.50
163	Sündisznótogpiszkálótartó	1.50
164	Sündisznótűtartó	1.50
165	Hamutartó I - VI	1.—
166	~~Hamutartó~~	1.—
167	~~Hamutartó~~	1.—
168	~~Hamutartó~~	1.—
169	~~Hamutartó~~	1.—
170	~~Hamutartó~~	1.—

TÖRÖK ÉVA

született Budapesten 1905. julius 11-én; középiskoláit Budapesten végezte. Tanulmányait Beron Gyula vezetése alatt kezdte, majd a képzőművészeti főiskolán két és fél éven át Réti István növendéke volt. Először szerepelt mint kiállító 1929-ben a Szinyei-Merse Társaság tavaszi kiállításán a Nemzeti Szalonban egy önarcképpel. Zürichben és Párisban töltött néhány hónap után az UME tárlatán állított ki egy arcképet és egy tájképet.

Olajfestmények:

118	Női fej	100.—
119	Csendélet	150.—
120	Avennue des Sicaumores	100.—
121	Beatrice	200.—
122	Fák a Balaton partján	300.—
123	Auteuili házak	150.—
124	Akt	200.—
125	Hall	60.—
126	Balaton	100.—
127	Leány	300.
128	Pirosruhás nő	150.—
129	Földvári molo	300.—
130	Strandon	800.—
131	Balaton	300.—

132	Csendélet	150.—
133	Olvasó leány	200.—
134	Zürichi tórészlet	100.—
135	Nő feketében	200.—
135a	Csendélet	200.—
135b	Cyklamen	170.—
135c	Hid	200.—
135d	Ranvílle grófné	Eladó

ENDRŐ MARGIT

szül. Kegye, Szilágy megye 1906. Művészeti tanulmányait Debrecenben, majd a budapesti Iparművészeti Iskolán végezte. Tanárai Berán Lajos szobrászművész és Thoroczkai Wiegand Ede festőművész voltak, mig Bécsben Ella Magtelnél gyakorolt. Először Debrecenben állitott ki 8 évvel ezelőtt. Az utóbbi években rendezett külföldi reprezentativ kiállitásokon részt vett. A Nemzeti Szalon állandó kiállitója.

Kerámiák:

136	Virágtál gólyával	25.—
137	Kaktusztartó figura I-II	12.—
138	Virágtartó figurákkal I-III	20.—
139	Virágtartó figurákkal	30.—
140	Virágtartó figurákkal	20.—
141	Kaktusztartó figura	20.—
142	Kürtös I-II.	20.—

Nemzeti Szalon (1.) 1931. márc.
70. csop. kiáll.

E n d r ő M a r g i t .

1930 IV. Balatoni kiáll.

Sárgás nagy váza,
Zöldes " "

1931 Csoport kiáll.

Virágtálak,
Vázák,
Hamutálak kerámiák,

1931 Tavaszi tárlat.

Kerámiák

1932 Tavaszi tárlat.

Kerámiák,

1934 Sport-művészeti kiáll.

Gyermektorna,
Váza tornász figurákkal, kerámia
Váza ijjazókkal, kerámia
Ijjazók,

1939-es Szalon kiáll.

Tartófigura kerámia
Béke, kerámia
5 drb, Váza magyar alakokkal, kerámia.

1940-től l. külön
Nemzeti Szalon

Endrő Margit

Székely asszony, kerámia

Bánfihunyadi kerámia

Áron, kerámia

Tavassi kiállítás. Nemzeti Szalon, 1941.

junius, 7 1.

MDK

Endrő Margit

Kerámiáival résztvett az 1934.maj.-ban rend. Sportművészeti kiallitason.

-io: Sportművészeti kiallitas.

Pesti Napló, 1934.maj.20. 5.o.

MDK

Endrő Margit

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

MDK

Endrő Margit

Radisics E.: A Népszövetség palotájának magyar terme.
Magyar Iparmüvészet 1936. 193.l.

MDK

Endrő Margit

Az Alkotó Művésznők Egyesületének első kiáll.
Képzőművészet 1931. 42.sz. 163.l.

MDK

Endrő Margit

Ezüstéremmel tüntették ki az 1937-évi parisi nemzetközi világkiallitason.

Cikk: A párisi világkiallitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

MDK

Endrő Margit keramikus

Kfj: Kiállitásokról. M.N.Müvészet. 1938.
4.sz. 80. o.

ENDRŐ MARGIT

45. Tartófigura, kerámia
46. Béke (váza), kerámia
47. Váza magyar alakkal, kerámia
48. Váza magyar alakkal, kerámia
49. Váza magyar alakkal, kerámia
50. Váza magyar alakkal, kerámia
51. Váza magyar alakkal, kerámia

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

V

Endró Margit iparművész

Kiállitója az állandó mintakiállitásnak, kerámiával.

Magyar Iparművészet, 1939. 220.lap

M.D.K.

Endrő Margit /Karcag/

Mázas engobe-os edények . Repr.

Az Orsz. M. Iparm. Társ., a Baross Szövetség kiállitás emlékalbuma. Bp. 1929.
Szerk.: Györgyi Kálmán. 35. l.

Endrő Margit

Endrő Margit kerámikus iparművésznő, VIII. Üllői-út 18. **144-765**

Botávb 1940 szept.
4 1942. jan.

Endrő Margit
Kerámiák

AME I. kiáll. N.Szal. 1931. jun. 12 l.

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 SEP - 6

PESTI MŰSOR

Endrő Margit, keramikus

1071

ENDRŐ MARGIT

Endrő Margit, a modern magyar kerámiaművészet egyik megalapítója, hosszú idő óta először jelentkezik önálló kiállítással a Ferencvárosi Pincetárlaton.

— *Hogyan kezdett kerámiával foglalkozni?* — kérdeztem a művésznőtől.

— Eredetileg fazekas szakmát tanultam. Az első időben sokáig tanulmányoztam a múzeumaink raktáraiban fellelhető népi cserepeket. Megpróbáltam megragadni bennük mindazt, ami közös, felderíteni azt a célt, amelyre annak idején készültek. Kevesen tudják, hogy a huszártrigurát ábrázoló *Jancsi kancsók* eredetileg keresztelő kancsók voltak. Én kihoztam a formát a múzeumból, felújítottam készítésüket. Szintén kevéssé ismert, hogy a karácsony előtt a boltokban kapható gyertyatartó porcelánszobroknak az ősei népi alkotások voltak. Ezt a hagyományt én is megtartottam, és elkészítettem *Gyertyatartó menyecskék* című szoborcsoportomat. Sokat jártam az ország különböző vidékeit, és amit itt láttam, megkíséreltem bemutatni a kerámiaművészet sajátos eszközeivel. Kerestem az egyes tájegységek jellegzetes embertípusát, szokásait, jellegzetes viseletét, amelyekről később szobraimat mintáztam. Így születtek meg *Boldogi Marika*, valamint a *Székely menyecske* című alkotásaim.

— *Hogyan állította össze kiállításának az anyagát?*

— Gyűjteményes, eddigi életművemet bemutató tárlatot szerettem volna összeállítani, de a történelem közbeszólt — mondja —, csak az a néhány darab maradt meg, amit magamnál tartottam. Így most csak arra törekedhettem, hogy egyes kiragadott műveimmel érzékeltessem mindazokat az állomásokat, amelyeken keresztül mentem.

— *Egyes alkotásaihoz a kerámián kívül más anyagot is használ. Mennyiben segíti ez mondanivalójának kifejezésében?*

— Nem muszáj örökké a hagyományos anyagoknál maradni. A *Felvonuló menyecskék* esetében dolgoztam például sárgaréz dróttal is. Kikísérleteztem egy új, szokatlanul érdes felszínű kerámia masszát, amelyet felhasználok modern szobraimnál, faliképeimnél.

Virágtartó lány

— *Mennyiben különbözik egy kerámiakép elkészítése a festéstől?*

— Ha hagyományos papírra, vászonra festek egy színt, akkor azt úgy látom, ahogy más is látja. A kerámiánál, ha felviszem a színezőanyagot, akkor a kész kiégetett színt csak elképzelem, és hogy a tűz valójában miként alakítja azt, az a véletlen műve.

Főként a magyar népművészet hagyományaira épít, de a modern művészeti irányzatok sem idegenek számára. Karikaturisztikus vonások jellemzik az *Író* figuráját, valamint a *Dal* című szoborcsoportját.

A kiállítás két legszebb darabja a *Kötő nagymama* és az *Igaz embert keresek*. Életműve méltó *Diogenészt* ábrázoló szobrának mondanivalójához: ő is igazságot keresett, művészetének igazságát.

Kis János

Szerelmem

Görög-római szobormásolatok múzeuma Tatán

Hégészóval végre találkoztam!

Pontosan olyan, mint a fényképen és mint — a versben: *„Élő, habár lehellete se hallszik, / keble átduzzad ráncos khitonán. / Fürtös fejében ki tudja mi rajzik? / Ül meghajolva. Méla. Halovány. / Előtte állva szolgálója tartja, / rabszolgalány, a drága ládikát, / amelyből ékszereit válogatja... / melyikkel ékesítse föl magát”.* Az ókori görög síremlékművészet egyik legjelentősebb alkotását a gimnáziumi művészettörténet órán láttam először. A falra vetített diaképről *dr. Dombi József* tanár úr mesélt, majd felolvasta az idézett *Babits*-verset. És most a maga teljes anyagi valóságában is csodálhattam a domborművet.

Hégészó síremléke

Nem, sajnos még nem jutottam el *Athénba*, se *Londonba*, se *Párizsba*, se *Berlinbe* — és még folytathatnám hosszasan azon városok sorát, amelyekben az *ókor híres szobrai* fellelhetők. A görög—római művészetet kedvelők népes táborából csak igen keveseknek adatik meg, hogy megnézzék a felbecsülhetetlen értékű remekeket — eredetiben. Másolatokban viszont mindezek egy helyen összegyűjtve, nálunk, Magyarországon is megtalálhatók, nevezetesen *Tatán*, a *görög—római szobormásolatok múzeumában*, amelyet a volt zsinagógából alakítottak ki. Itt találkoztam én is Hégészóval és a többiekkel.

Ezek a másolatok eredetileg a *Magyar Nemzeti Múzeum* tulajdonában voltak. A múlt század 60-as, 70-es éveiben kezdték gyűjteni őket, abban az időszakban, amikor a művészettörténet történeti tudományággá alakult és mindenütt felmerült az igény, hogy *a múzeumok a különféle korszakokról minél teljesebb képet adjanak az odalátogatóknak.* Ez hívta életre az eredeti anyagban gazdag gyűjtemények *másolóműhelyeit*, amelyek az eredeti műről vett negatív forma alapján az eredetivel milliméterre megegyező méretű, tetszés szerinti mennyiségű másolatot készítettek. Az 1906-ban megnyíló *Szépművészeti Múzeumban* — híján az eredeti antik alkotásoknak — az egész földszintet a másolatok számára kívánták berendezni és ennek megfelelően különféle építészeti stílusokban alakították ki a belső teret. *Áthozták a Nemzeti Múzeumból a már meglévő másolatokat és újakat is vásároltak:* az ókoriakon kívül középkori és reneszánsz szobrokat is, amelyekből már 1912-ben kiállítás nyílt. Ám hamarosan *Hekler Antal*, az antik művészet akkori egyik legkitűnebb kutatója *új koncepcióval* jelentkezett. Bár nem volt másolatellenes (az ő működésének eredményeként gyarapodott az anyag az ókori *reliefművészet legjobbjainak másolataival*), kiadta az új jelszót: eredeti műveket kell gyűjteni. S ezt követően számos *eredeti márvány* és terrakotta alkotással gyarapodott a gyűjtemény.

A felszabadulás után a múzeum görög—római osztálya egyesítette a magyarországi múzeumok teljes antik anyagát, amely aztán tovább nőtt, s végül *rak-*

Endrő Margit, keramikusművész

Endrő Margit kiállítása Kalocsán

Ismét önálló kiállítással jelentkezik *Endrő Margit* keramikusművész, ezúttal *Kalocsán*, a *Művelődési és Ifjúsági Ház* kiállítótermében (István út 12.)

Az elmúlt időben a művész egy hónapot töltött Szakmáron, ebben a kis Bács megyei faluban, hogy megörökítse a környék eltűnőben levő népi szokásait, viseletét.

Szervesen kapcsolódnak bemutatott anyagához a Sárközben készített szobrai is. A kiállítás egyik legszebb darabja a *Sárközi menyecske* című kompozíció. A művészt megragadta az itt honos népviselet, a sárközi főkötő. Ezt a fejdíszt a hozzáértő fésülő asszonyok sok órás munkával, tíz-tizenkét méter színes pántlika és sok apró hajfonat felhasználásával készítik.

A szobrokat szemlélve megfigyelhetjük, hogy a művész nem az események száraz regisztrálására törekszik, hanem alkotásaiban megpróbálja megragadni a vidék karakterisztikus embertípusát. Így jött létre a *Párnatáncos nő* (képünkön) című műve is, mely egy lakodalom élményanyagának rögzítése.

A kiállítás nemcsak népi témájú alkotásaiból ad keresztmetszetet, hanem újabb műveiből is kapunk némi ízelítőt. Modern szobraiban ötvözi a hagyományost az újjal. Bátran alkalmaz eddig ismeretlen anyagokat is. Kikísérletezett egy olyan kerámiamasszát, melynek színe, felületi textúrája szokatlan, eltér a hagyományostól.

Endrő Margit kiállítása augusztus 20-ig tekinthető meg.

Kis János

Petőfi Népe, 1979. aug. 22. 4. old.

1021

Meséket mondok a szobraimmal

(FRANK MAGDA BUDAPESTI TÁRLATA)

Egyik kritikusa, nem is akárki, *Marc Gaillard* azt írta róla, hogy műveivel ízelítőt ad az alkotás gyönyörűségéből, átsugároz ránk valamit abból a boldogságból, amit számára a művészi munka jelent. Frank Magda szobraiból, rajzaiból, amiből mintegy százat láthat az újra kíváncsi hazai közönség a Galériában, csakugyan árad ez a jókedvű ihletettség, ez a pihenést nem kereső tettvágy. Az ellentétek embere. Törékeny asszony, aki a monumentalitást tartja magához, tehetségéhez illőnek. Metztől Korzikáig sorakoznak szobrai ennek a művésznek, aki Kolozsvárról indult, s Budapest után Párizsban érett híres, — ne szerénykedjünk, tegyük

Frank Magda a modern argentin képzőművészet egyik megalapítója. Dehát Párizs, az Párizs, s a művész ugyan hol tehetné jobban próbára elhivatottságát, mint éppen itt? Frank Magda felkerekedett és visszatért a francia fővárosba. Bizonyítani. Öt évbe tellett, míg az első kiállítást megrendezhette itt, ugyanis csak addigra gyűlt össze annyi pénz, hogy a bemutatkozást megengedhette magának.

Párizs befogadta.

Azóta egyre kapja a megrendeléseket. Pihenni sincs ideje. Nem is akar.

Mielőtt nekifogna a szobrainak, terveket készít, elutazik a színhelyre, tanulmányozza a környezetet, az épületeket, amelyek mun-

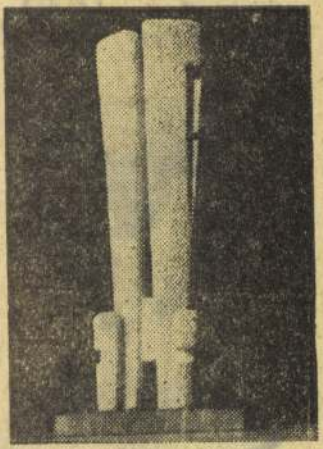

Fohász című szobra

zem be őket. Sohasem vagyok elégedett velük. Néha még a kiállítások után is dogozom rajtuk.

— *Mestere?*

— A természet. Az ember, a művész belőle él, munkájával lényegében visszaadja a tőle kapott ajándékot. Nekem az igazi

MDK

Endrő Margit

kerámia munkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

MNK

Endrő Margit iparművész

Kerámiai művei az Iparműv.Társ.jub. kiállításán.

Ybl Ervin: Az Iparműv.Társ.jub.kiáll.

Magy.Iparművészet, 1925. 173.lap

MDK

Endrő Margit (Karcag)

Mázas engobe-os edények. Repr.

Magy.Iparművészet, 1929. 149.lap

MDK

Endrő Margit

Kerámiát állitott ki az 1932.évi nemzetk.vásáron.

Lakatos Artúr: Az idei nemeztk.vásár...

Magy.Iparművészet, 1932. 81-83.lap

Endrő Margit

Művével szerepelt a Nemzeti Szalónban a Balatoni Társaság negyedik képzőművv. kiáll.-án.

Az Est, 930.IX.21.

Endrő Margit

Az Országos Iparművészeti Társulat 1937 nov. 21-én megnyilt kiállitásán szerepelt.

Hajdu Béla: Borus idők - napsütések
Északmagyarország 1964. jan. 29. 2.l.

Endrő Margit

"Magyar Iparművészet"-ben
kerámiáival szerepelt.

M.932.XII.1.

Endrő Margit

Szines csrepekkel szerepelt a Balatoni Társ. kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.H.930.IX.21.

Endrő Margit

Művével szerepelt a Balatoni Társaság kiáll.-
án a Nemzeti Szalónban.

M.H.930.IX.21.

Endrő Margit

Iparművész

Iparművészeti Társulat kiállításán - Iparművészeti Múzeumban - keramiával szerepel.

Pesti Hirlap
1929.VII.14.

MDK

Endrő Margit

Kerámiája. Repr.

Magy. Iparművészet, 1934. 148.l.

MDK

Endrő Margit

Kerámiái a Nemzeti Szalon 1939-es kiall.-a

(esszi): Kiallitasokról.

Magyar Nemzeti Művészet,1939.4.sz.95,96.l.

MD

Endrő Margit iparmüvész

Müveivel résztvett a Nemzeti Szalon 70.csoport-kiállitásán.

Cikk: A Nemzeti Szalon 70.csoportkiállitása.

Képzőmüvészet,1931. 95.l.

Endrő Margit.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1931-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Endrö Margit, ip.müv. -kerám.

kerámiai tervével
az1932.év folyamán meghirdetett I.pályázaton/Butorok és ip.müvészeti tárgyak/ - a nyertesek közé került.

Pályázatok. 1932.év folyamán két meghirdetett pályázat
Magyar Iparmüvészett.1933. 79.1. Ip.müv. Tdrs.

MDK

Endrő M.

Ács L.: Iparmüvészeti kiáll. a Technológián.
Képzőmüvészet 1933. 183.l.

Endrő Margit.

A régi Műcsarnokban rendezett Gyarminé-féle társulat kiállításán kerámiái szerepeltek.

Magyarság, 1928. dec. 2.

A MAGYAR KERÁMIAMŰVÉSZET ALKOTÓK, ADATOK 1945-1998
CÍMŰ KÖNYVRŐL SZÁRMAZÓ MÁSOLAT

Endrő Margit

(Kegye, 1899. november 23. – 1986. június 8.)

Kisplasztika

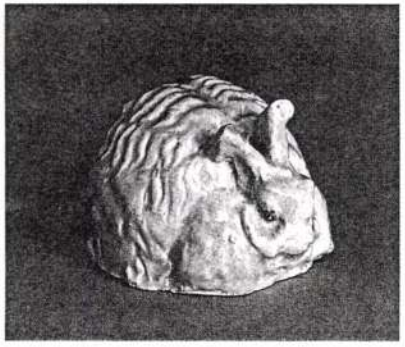

Művészi tanulmányait Bécsben, Ella Maxelnél kezdte. Mesterei voltak: Toroczkay Oszvald festőművész, Berán Lajos szobrászművész, a Dési Huber iskolában Laborcz Ferenc szobrászművész. Karcagon fazekasmesteri képesítést szerzett. Mázas dísztárgyakat, kerámia figurákat alkotott.
A „Fadrusz" szobrász alkotóközösség tagja volt.
A Képzőművészeti Társulat, a Nemzeti Szalon (örökös tag),a Szegedi-, a Kaposvári-, az Alföldi Képzőművészek Egyesülete, a Magyar Iparművészeti Társulat, és a Művészeti Alap (1955) tagja volt mint szobrász és keramikus.

Began her studies in art in Vienna, with Ella Maxel. Her masters were painter Oszvald Toroczkay, sculptor Lajos Berán, at the Dési Huber school: sculptor Ferenc Laborcz. Became a master potter in Karcag and made glazed ornamental objects, ceramic figures.
Was a member of the "Fadrusz" community of sculptors. Was a member of the Association of Artists, National Salon (member for life), Societies of Artists in Szeged, Kaposvár, the Great Plain, Association of Hungarian Arts- and Craftsmen, and the Hungarian Art Fund (1955) as sculptor and ceramist.

Díjak / Prizes:

1926 Budapest, Országos kézműves tárlat, aranyplakett
1927 Debrecen, ezüstérem
Székesfehérvár, ezüstérem
1928 Szolnok, Országos kiállítás, nagy aranyérem
Miskolc, "Magyar hét", díszoklevél
Miskolc, ezüstérem
1929 Hága, elismerő oklevél
1931 Budapest, Állami oklevél
1937 Budapest, Idegenforgalmi pályázat díja
Párizs, Világkiállítás, ezüstérem
1939 New York, Világkiállítás, elismerő oklevél
1940 Budapest, Asztalterítési verseny, I. díj
Budapest, Emléktárgy-pályázat, I. díj
1962 Budapest Iparművészeti Vállalat
kisplasztikai pályázat, díj

Művek közgyűjteményben
Works in public collections:

Budapest, Iparművészeti Múzeum
Debrecen, Déri Múzeum

Egyéni kiállítások / Solo exhibitions:

1920 Debrecen, iskolakiállítás
1921 Debrecen, Kereskedelmi Kamara díszterme
1928 Debrecen, Városháza díszterme
1929 Nemzetközi Kiállítás, Barcelona, Arte Moderna
Genf
1978 Gyűjteményes kiállítás, Budapest,
Ferencvárosi Pincetárlat
1979 Gyűjteményes kiállítás, Kalocsa, Művelődési Központ

Csoportos kiállítások / Collective shows:

1924 -től a debreceni Művészház állandó kiállítója volt
1925 Nyíregyháza, Kereskedelmi Csamok
1926 Országos kézműves tárlat, Budapest
1927 Debrecen, Hajdú Megyei Székház
Székesfehérvár
1928 Országos kiállítás, Szolnok
Magyar hét, Miskolc
Debreceni Műpártoló Egyesület kiállítása
1929 OMIT jubileumi kiállítása, Budapest,
Iparművészeti Múzeum
1930 A Munkácsy céh reprezentatív kiállítása, Szeged,
Fészek Klub
A Balatoni Társaság IV. kiállítása, Zürich
1934 Alkotó Művészek Egyesülete, Budapest
Csoportkiállítás, Budapest, Nemzeti Szalon
Őszi kiállítás, Győr
1931 39, 41 Fővárosi Tárlat, Budapest, Nemzeti Szalon
–32 Világkiállítás, Tokió, Matsuzokovi
Departman Store
1933 Iparművészeti kiállítás, Budapest,
Technológiai Múzeum
1934 Györgyi Kálmán emlékkiállítás, Budapest,
Iparművészeti Múzeum
1934 36 37 OMIT karácsonyi kiállítása, Budapest,
Technológiai Múzeum
Sportművészeti kiállítás, Budapest, Nemzeti Szalon
1936 Népművészeti, háziipari és iparművészeti kiállítás,
Helsinki
1937 Magyar iparművészet, népművészet és háziipar,
Amszterdam, Oslo
Világkiállítás, Párizs
1938 I. Magyar Országos Iparművészeti Tárlat, Budapest
1939 Világkiállítás, New York
1940 Új Magyar Otthon, Budapest, MIOE
OMIT kiállítása, Amszterdam, Stedelyk Múzeum
Nemzetközi Triennálé, Milánó
1942 Őszi Tárlat, Budapest, Nemzeti Szalon
1955 Bajor Gizi kiállítás, Budapest, Nemzeti Szalon
1959 Magyar képzőművésznők kiállítása, Budapest,
Ernst Múzeum
1960 Képzőművésznők nemzetközi kiállítása, Budapest
1967 – 68 Mai magyar kerámia, Siklós, Vár
1982 – 83 Magyar kézműves kerámia 1950-1980,
Siklós, Vár
1995 XX. századi magyar keramikusok. Válogatás
az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből,
Budapest, Iparművészeti Múzeum

Bibliográfia:

• Bemutatták alkotásait a filmhíradóban, 1941
• Bevallom magának. Németh Miklós Attila riportja,
Kossuth Rádió 1983. márc. 16. 8:57
• Kis J., ~ Pesti Műsor 1978(09.6.)
• Kis J., ~ kiállítása Kalocsán, Pesti Műsor 1979(08.22.)

Eőry Miklós

(Budapest, 1934. szeptember 26.)
Lakás / Műterem: 1192 Budapest, Dobó Katica u. 59.
Tel: 280-0929

Foto: Hegyi Béla

Dekoratív kerámiafalburkolat, 1977, Budapest, Magyar Filmlaboratóriumi Intézet • sanott, 3000x600 cm

Szabadiskolai felkészülését követően a MIF po
szakán 1967-ben diplomázott. Mestere Schr
Imre és Jánossy György volt. Tanulmányainak
zésétől 1994-ig a főiskola Szilikát Tanszékének
volt. Munkásságát 1967–1978 között építész
mák, 1979–1982 között használati edények, 198
között kultikus edények. 1993 óta kerti plasztik
edények megalkotása jellemzi. Több alkalomm
gozott a Siklósi Kerámia Szimpozionon.
A MKISZ-MKT (1974), a Művészeti Alap majd
(1967) és az AIC (1971) tagja.

*After free school courses, he graduated from the H
ian Academy of Craft and Design, porcelain depa
in 1967. Masters: Imre Schrammel and György János
teacher at the Silicate Department of the Acaden
1967 to 1994. In 1967–78 his output was mainly in
tural ceramics, in 1979–82 in household wares, in 1
cultic vessels, since 1993 garden sculpture and
Worked at the Siklós Ceramics Symposia several
Member of the Association of Hungarian Artists, So
Ceramists (1974), the Hungarian Art Fund later MAOE
and IAC, Genf (1971).*

Díjak / Prizes:

1977 Oktatásügy Kiváló Dolgozója
1982 Művészeti Alap kiállítási nívódíja

Művek közgyűjteményben
Works in public collections:

Budapest, Iparművészeti Múzeum
Pécs, Janus Pannonius Múzeum
Siklós, Kerámia Alkotótelep Gyűjteménye

Művek közterén és középületben
Works in public places and buildings:

1968 Tatabánya, Szénbányák Trószt új irodaháza
előcsarnok: 9 elemes mázas kerámia, 83 n
1969 Sopron, AFIT Irodaház: Plasztikus kerámia,
mázas burkolat, 292 m²
1970 Budapest, V. Dorottya u. 6., DATORG
Számítóközpont gépterem: Plasztikus kerán
650x200 cm (lebontották)
Szombathely, Megyei Könyvtár:
Plasztikus samott burkolat, 11,47 m²
1971 Budapest, Király u., AMFORA bemutatóter
Plasztikus pillérburkolat, 16 m²
Budapest, Domus Studio:
Plasztikus kerámia falburkolat, 160 m²

Vasas Eőry 122

Endrő Margit

Endrő M
Hungary 1931

Kerámia jele

P. Breslyánszky Nóra,
Ismerd meg a kerámiát, Bp. 966, 236 l.

Szentendre.

A szentendrei festők társaságának

IV. gyüjteményes kiállitása a

Közgyülési teremben

1929. XII. 15—

Endrö Margit

ENDRÖ M.
HUNGARY

Keramikus jegye

P. Breslyánszky Ilona,
Kunstmet a Zeránián, Bp. 1966, 236 l.

MDK

Endró Margit

Keramiai: tálak, tányérok, kulacsok, stb.

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentativ
kiall.1930.Munkacsy-Céh. Kat. 27.1.

Endrő Margit

kerámikus

Iparművészeti Társulat lakásművészeti kiállítása – a Technológia épületében – szép anyaggal szerepel –

Magyarország

1933 I

Endrő Margit

A Nemzeti Szalon tagjainak műveiből rendezett őszi tárlaton szerepel, kerámia sorozattal.

esti M.O.1942.X.12.

Endrő Margit

ENDRŐ
MARGIT

Keramikus jegye.

P. Breslyánszky Ilona,
Ismerd meg a Zerámiát, Bp. 966, 236 l.

Endrédy György

„MINT AKI A SÍNEK KÖZÉ ESETT..."

Endrédy György kiállításának megnyitója, 1968. november 15-én, az UVATERV Nagytermében.

Megilletődve állok – majdnem negyvenéves barátsággal átszőtt emlékeimmel – Endrédy György rajzai és vízfestményei között. Fiatalságunktól kezdve sok gyönyörűséggel figyeltem munkásságát, s mégis nehéz most a feladatom, mert kissé úgy érzem, mintha magamról kellene beszélnem. Hogy áthidalhassam azt az időt, amíg ez a megilletődés tárgyilagosan tiszta látássá higgad, hadd mondjam el két emlékemet róla.

Fiatalkorunkban a soproni művésztelepen egyik este csendes szóval, ki-kirobbanó szenvedéllyel, majd ismét konokul komor hittel a művészetről beszélgettünk, s közben poharazgattunk. Kedves barátomban egy idő múltán elhomályosult a világ, kezdett beleszédülni a feneketlen térbe, azaz, ahogyan bolondozva fogalmaztuk: „Profilba fordult a lelke." Karon fogtam, s az esti hűs kertben sétáltunk, amikor egyszerre erőszakkal megállt, s mint aki létfontosságú dolgot akar mondani, felém fordult: „Gyula, szégyellem magam, az emberi méltóság porig van most alázva bennem." – Igen, szó szerint így mondta: a szédület szélén is az volt a legnagyobb rettenete a húszéves fiatal festőnövendéknek – s ez maradt egész életében,

Lyka Gyula: Művészekről művészetről
Bp. Magvető. 1978.

azt keresem a képekben, mert az volt a szép, az volt az igazi. Az ember nem úgy nézett egy-egy festményre, hogy: itt Rudnay sötét világára emlékezett, amott Ferenczy Károly vagy Hollósy Simon fátyolos átmenetei jutottak eszébe, vagy figyelné, hogy a színek mélytengeri világából miként emelkedik a festő mindinkább a napfény felé – hanem a másik ember tehetségének életét leste önfeledt örömmel. Nem tagadom, hogy most is felcsillant a szemem, amikor e kiállítás anyagának nézésekor egy-egy régi képen azt a Basilides Sándort láttam viszont, akit serdülőkoromban távolról tiszteltem . . .

mind a mai napig, s holtáig is bizonyosan –, hogy az emberi méltóság mocsoktalan maradjon benne.

A másik, amit elöljáróban el szeretnék mondani: sokszor figyeltem, hosszú évek során, miként dolgozik. Szinte aggodalmas és lelkiismeretesen aprólékos figyelemmel, a látvány, az élet iránti tisztelettel rajzol: öreget, fiatalt, nőt, férfit, mezítelent és felöltözöttet. A formák fordulását, a vonalak vonulását, a modell jellegét nagy szeretettel figyeli, s addig-addig tart ez a nagy figyelem és hűség, amíg munka közben – észrevétlen – megszületik egy-egy remek önarckép! Minden munkája önarckép: a hamvas szépségű fiatal leány éppen úgy reá hasonlít, mint az élet elesettje vagy a ráncba borult öregember. Nem hiszik? Nézzék meg figyelmesen embereit és tájait. Valóságos csoda ez, ennyire tiszta önarcképvilágot még egyetlen festőnél sem láttam, s ugyanakkor kevésnél láttam azt az alázatot, hogy ennyire a természet szépségeinek szolgálatába szeretne szegődni! Dehogy is akar ő önarcképet festeni! Munka közben észrevétlenül lesz az belőle, pecsétjeként annak, hogy azonosult a látvánnyal, amely eközben Endrédy György képére és hasonlatosságára másolódott át.

*

Amikor e kiállításra készülődvén lapozgattuk rajzait, nem tudtam szabadulni attól az érzéstől, hogy ezekről a rajzokról írt már valaki, anélkül hogy látta volna őket, anélkül hogy ismerte volna mesterüket. Aztán az egyik kislány fejnél meg is szólaltak emlékeimben a sorok:

... szíveket gyűjtöttem. Elhanyatló
kedves főket, jó aggok kékerű,
áldott kezét, kisgyermekek csodás
seprős pillájú, bűvös szemeit ...

Kosztolányi Dezső *Magánbeszéd* című verséből rímeltek ezek a sorok Endrédy György művészetére. Ennél szebben senki meg nem írta azt, ami ezekben a rajzokban, vízfestményekben elénk tárul. Talán-talán *A szegény kisgyermek panaszai*-nak alaphangulata még közelebb visz ahhoz a csodálkozáshoz, amivel Endrédy meg-megújuló boldog áhítattal jár a természet templomában.

*

Túlságosan „kidolgozott" mondatok ezek, s éppen ezért nem tükröződik bennük eléggé a felettünk átsuhanó szépség. Ideiktatom tehát azokat a sorokat, amelyeket rajzainak nézése közben vetettem papírra, azért, hogy emlékezetemet támogassák:

„Rajzaiban a kézmozgás alkalmazkodik a látványhoz, de nem egészen, a kettő közt művészi alku keletkezik ... a levelek erezetét éppen olyan szeretettel figyeli, mint a ráncokat az öregek arcán ... idézni Kosztolányit, olyan mintha Endrédy Györgyről írta volna ... Tónusra, vonalra egyszerre figyel érzékeny szemmel, ez néha nem megy, máskor hibátlan harmóniájú rajzok születnek ... amire figyel, azt gyakran kiszakítja a természetből mint a japánok ... szenvedélye a formára tapadó vonal, nem »drótozza körül« az alakot ... a növényeknek ez az áhítatos szeretete női vonás nála, nem ismerem ebben más pár-

ját az élők közül, mint feleségemet Vidra Maricát, Hertay Marikát és Richter Ilonát... Nehéz beszélnem Gyurkáról, akárcsak magamról kellene beszélnem... Vízfestményein – széles ecset; rajzain – kihegyezett ceruza vagy vékonyan író toll; tónusaiban pedig finom átjátszások vannak... emberei nem ember alakú formajátékok, hanem életük van, múltjuk és sorsuk... Idézni: »Mint aki a sínek közé esett...« *Öregség* című rajzán: Az asszony, fa, kapu, mind megöregedtek... bármit is rajzol, nagy gonddal figyel, s addig figyeli az előtte levő jelenséget, hogy – önarckép lesz belőle..." Eddig tartanak „helyszíni" jegyzeteim s láthatják: néhányat valóban felhasználtam a bevezető gondolatok csiszolásakor.

*

Endrédy György nem tülekszik, nem tolakszik, még barátait is ritkán látogatja meg, nehogy időt raboljon el a természettel való bensőséges párbeszédtől. Életművéből csend, harmónia árad. Munkásságát a süket nemtörődés csendje veszi körül. Ez őt nem bántja, még mindig nem érzi magát teljesen méltónak a természethez. Legjobb műveinek helye van a magyar művészet gazdag történetében, azok között a kevesek között, akik nem a „világtraverzek" vagy az „Inferno" művészei, hanem a szeretteté és áhítaté.

Művei csak azok előtt nyílnak meg, akik ilyen lélekkel közelednek feléjük. Szívből kívánom, hogy a kiállításra eljövők részesei legyenek a szeretet eme optikai műfordításának.

A DUNA-KANYAR FÉNYEI

Részlet Újvári Lajos kiállításának megnyitójából, 1960. október 28-án, a Csók István Galériában.

... Hagyjuk egyelőre a képek felületét, inkább kíséreljük meg a mögötte eszmélő, kínlódó, ujjongó embert megkeresni. Azt a festőembert, aki nem szavakkal, hanem színekkel, formákkal, alakokkal vall arról, hogy milyennek látja az életet, s benne önmagát, embertársait, a tájat, az állatokat. Újvári Lajos a pátosz nélküli világ embere, nem hősi kiállások közepette érzi jól magát, hanem a hétköznapok csendjét figyeli. Képein csak néha-néha – inkább örökölt festői szokásból – torlódnak viharfelhők, lobban egy-egy szín erősebben, mint megszokott köznapjainkban. Nem is elbeszélő a szónak abban az értelmében, hogy képeibe történeteket sűrítsen, inkább megfigyelő, aki a falu poros látványában vagy meghitt szobazugokban arra figyel, hogy miként barátkoznak egymással a színek, s miként álldogálnak egymás mellett emberek, anélkül hogy szavuk lenne egymáshoz. Újvári Lajos nem héroszi, nem drámai ember, s ezért kissé visszahúzódó, félénk természetű. Ebből fakad az, hogy nem terekben bontja ki képeit, hanem a messzeséget rendszerint színfüggönnyel zárja. Talán emiatt esik meg gyakrabban, hogy sokszor inkább kifinomult ízlését, iskolázott gyakorlatát juttatja szóhoz festés közben. Figyeljék csak meg, hogy jegyzeteinek,

Endrédy György MDK

Pihenők, tus

Micsurnok 1953-54 IV. Nagy. Képsőn. Kiáll.

Endrédy

tanitványa volt Illés Árpád

Rajztanitás 1976/1/32

Salamon: Győri tárlatok

Endrédi György MDK

Koratavasz, olf.

Mücsarnok 1952.Tavaszi Tárlat

Endrédy György grafikus
A győri hűvarmokban
kiáhítása nyílt

Szocialista hűvészetért 1969 VIII. sz.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Endrédy György

Akvarelekkel szerepel az alábbi táslaton

N.N.: Képző és iparművészeti bemutató Salgótarján ban

Nográd 1949 VII 12

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Endrédi György

Említve

R.E: Ősz a Répasarnakban

Kisalfáld, sep. 17 S.l.

Endrédy György

festő kiállítását november 15-én pénteken
d.u. 1/2 6 órakor nyitják meg az UVATERV meg-
termében (V. Vigadó tér 1) dr. Lőrincz Gyula.

Krónika

Magyar Hírlap, 1968 november 12. 9.l.

Endrédy György festő

Viállítását nov. 15-én nyitja meg dr László Gyula az UVATERV napytermében

Magyar Nemzet 1968 nov 12

– Napló –

MDK

Endrédy György

Varrógépnél, linómetszet

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 2o.l.

MDK

~~Endrédy~~ György

Endrédy György
nyáron művésztelepen dolgozott.

/-é/: Megnyilt a soproni nyári művésztelep.
KISALFÖLD 1964. jul. 3.

ifj.Endrédy György

"Téli idő", tempera

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll. 1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 8.l.

MDK

Endrédy György

Palócföldi táj krétarajz 30x40

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 29.1.

M.D.Y

Endrédy György
grafikus

Grafikával szerepel a tárlaton.

Maksay László: Pedagógus képzőművészek országos kiállítás
Művészet, 1965. szept. – 45 kep

M.D.K

Erdrédy György
grafikus

Grafikai munkáit mutatta be
a pedagógus művészek kiállításán

Makay László: Pedagógus művészek kiállítása a
Művészet, 1963. július – 37 lap

Endrédy György M.D.K.

Müvei a kiállitáson

A pedagógus-művész konfliktusa
Gondolatok a IV. Orsz Pedagógus Képzőművészeti Kiállitáson
Köznevelés 1965. febr. 26.

Endrédy György M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Tóvári Tóth István : A IV. Orsz. Pedagógus Képző-művészeti Kiállitás

Kisalföld 1965. febr. 14.

ENDRÉDY GYÖRGY festő, grafikus
Munkács, 1910

Tanulmányait Karlovszky Bertalan, Glatz Oszkár és Varga Nándor Lajos vezetésével végezte a Képzőművészeti Főiskolán, majd művész-pedagógusként helyezkedett el. Győrött, Budapesten, Sopronban, Esztergomban, Székesfehérvárott és Salgótarjánban voltak egyéni és csoportos bemutatói, képei eljutottak Csehszlovákiába, Svédországba és a Német Szövetségi Köztársaságba. - Gazdag vonalkultúrájú munkáiban aprólékos figyelemmel szól az élet és a természet szépségeiről; vonzódik a csendes, humanisztikus jelenségekhez, az emberábrázolásban is a lélek rejtettebb kincseit keresi.

Művészéletrajzok 197

Endrédi György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1989 JÚN 15

KISALFÖLD

Győr

megvitatják az olvasottakat.

Szerzői vezetés. Endrédi György festőművész tart tárlatvezetést ma délelőtt 11 órai kezdettel a győri Műcsarnokban látható kiállításán.

1989

Endrédy György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP

1969 JUN 9

▲ A GYŐRI MŰCSARNOKBAN kiállítás nyílt vasárnap Endrédy György festőművész alkotásaiból. Több mint hetven kréta-, ceruza- és tollrajz, valamint vízfestmény szemlélteti a művésztanár sokoldalúságát. A kiállítást Gádor Emil festőművész nyitotta meg.

Endrédy György
festő

Mélzakis

Salamon ~~Ferenc~~ Vander: Festészet a vízkvárosában.
Művészet, 1974. julius – 16 lap.

Erndrédy György
festő

1930 tájan a Győri Képző és Ipar-
művészeti Tarsulat egész alatt
fejlődött be a művész

Salamon Nándor: Festészet a virek városában.
Művészet, 1974 julius - 16 lap.

Endrédy György
festő

Endrédy György Györott Borsos Miklóssal
és Illés Aipaddal együtt tanult rajzol-
ni Pandur Józsefnél és Bihlssy Leónál.

Horváth Béla: Két müvész az Ernst Muzeumban.

Müvészet, 1974. március - 36. oldal

Rudrédy György

A lokaji Zilahy György Művészbarátok Körének rendezésében nyílik meg február 4-én Rudrédy György festőművész kiállítása a lokaji párthásban.

Észak-Magyarország 1972/53 8 old.

Fadrédy György

neve említve

Művészettörténeti Értesitő 1972

314. old.

Endrédy György

Salamon Nándor: A Kisalföld festője

Pécsvárad, 1982. december

MDK

Endrédy György

Önarckép, kréta

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 8 l.

MDK.

Endrédy György grafikus

"Palócföldi táj" /krétarajz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok ,1955. 29.1

MDK

Endrédy György
vás. 1930-ban

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15./

MDK

Endrédy György

F.A.E: M. Rézk. Müvészek Egy. kiáll. Szab. Nép, 1949, jul. 15.

MDK

Endrédy György

Önarckép, kréta

Arckép kiáll. Ernst Mus. 1952. aug. 8 l.

M. D. K

ENDRÉDY György festő

A Kisúti Hidfenntartó és Hidépítő Vállalat képzőművészeti körének vezetője

Napló

Magyar Nemzet 1962. március 21. 4.e.

MDK

Endrédy György, grafikus.

Kukoricát morzsoló. Krétarajz.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 14.1.

MDK

Endrédi György, festő.

Koratavasz. Of. -

Mücs. - Tav. Tárl. 1952 máj 10 - jun. 4. - Kat.
8. l.

3/. Endrédy György dr., MDK

Endrédy György dr. a terveit a Közművelődési Ház ra vonatkozóan gr.Apponyi Albert akkori vall. és közokt.miniszternek bemutatta, ki azokat jóváhagyta , megindult a tervezás komoly munkája melyeket Komor és Jakab müépitészek hajtottak végre minden izében magyaros megoldással. Minden tudásukat latba vetették.

Bernády György dr.: A Marosvásárhelyi Közművelődési Ház.
Magyar Iparmüvészet. 1913. 395-404.l.

Andrédy György

festőművész az Uvaterv székházában rendezte meg első gyűjteményes kiállításait. A hatvan év felé járó jeles rajzoló és akvarellista a valóság érzékeny és költői lelkű tolmácsolója több évtizedes pedagógusi működése során sem szűnt meg alkotó művészként dolgozni.

Péter Imre: Kiállításról kiállításra

Népművelés 1969/1 39 old.

Endrédy György

festő kiállítása vasárnap megnyílt a Győri Műcsarnokban. (70 rézkarc-, ceruza- és tollrajz, vízfestmények)

A tárlatot Gádor Emil festőművész nyitotta meg.

A nap hírei.

Magyar Hírlap, 1969. június 9. 8. l.

MD K

Endrédy György, graf.

Pihenők. Tus.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 13.1.

MDK

Endrédy György

Varrógépnél, linó

1. Miskolci O. Grafikai Biennale. 1961.

ENDRÉDY GYÖRGY

Varrógépnél, 1961. linómetszet 16x14

I. Országos miskolci grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa Miskolc, 1961.

Endrédy György
festő

Kiállitásán bemutatta az „Ünnep" cimű művet, a „Huszveli csendélet" -et, az „Ajló"-t, a „Harangláb" filcfoellal készült művet.

Vidos Zoltán: Endrédy György alkotó munkássága.
Művészet, 1971. április - 20.oldal

Endrédy György
festő

A pocsolyás „Sázos sit" a mély telítettségű „Naplemente" szerepel a tartalán Valamint a „Lóra szálló", a „Kirgiz harcos".

Vidos Zoltán: Endrédy György alkotó munkássága.
Művészet, 1971. április - 20.oldal

M.D.V.

Endrédy György
festő

„Táj" (1970)

László Gyula: „Mint aki a sínek közé esett"
Művészet, 1969. április - 40 lap

MDK

Endrédy György
vás. 1931-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai. /Levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15./

Endrédy György MDK

Kukoricát morzsoló, tus

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Endrédy György

Vízfestményekkel szerepel
a Képzőmův Főiskola
kiállításán a Műcsarnokban

Lyság 1937 III. 20.

M.D.K.

Endrédy György

A "Szinház Szeme Füle" c. rovatban ir Berend: "Esztergomi kiállitás" cimmel a Városháza disztermében a Képzőművészek Szabadszervezete kiállitásáról, amelyen szerepelnek a művész alkotásai is.

Szinház, Bp. 1947. szept. 2-8. III. évf. 36. sz.

Endrédy György

A stúdió alapító tagja

A Budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963. Bev. Vajtai Aurél Bp. 1963.

29.o.

Endrédy György

A Stúdió falja

A Budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
37.o.

Endrédy György

Pihenő férfi

Pitt kréta

Repr.

A Budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója
1953-1963. Bev. Vajtai Aurél Bp. 1963.

Endrédy [1908]

Kulovicát morzsoló, vitorajz.
50 × 60

Budapest Műcsarnok Kiállítása,
1957. kat. sz. Kisdéginé,
Kirimi Irén.

14

Endrédy György, festő

MDK

Kiállítása nyílik meg nov. 15-én az UVATERV Vigadó téri nagy-termében.

— : □ Endrédy György ....

2

ESTI HIRLAP! Bp. 1968. nov. 14.

Endrédy György

kiállított grafikája:

Hímző parasztasszony. Ceruza,
40 × 51 cm.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. írta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

26. l.

Endrédy György festő

Első gyűjteményes kiállítás-
nyílt meg az UVATERV
székházában

Péter Imre: Kiállításról kiállításra

Népművelés 1969 I. n.

Endrédy György festő

Kiámítása nyílt az UVATER

nagy termében

Szocialista Művészetért 1968 XII.

M.D.K

Endrédy György
festő –

Az Uvatero előadó termében
állította ki műveit.

— Kiállítások

Műviszet, 1968. november – 44 lap

Endrédy Gy.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1968 NOV 12

MAGYAR HÍRLAP

ENDRÉDY GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ kiállítását november 15-én, pénteken délután fél 6 órakor nyitja meg az UVATERV nagytermében (V., Vigadó tér 1.) dr. László Gyula egyetemi tanár.

Endrédy György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960 NOV 12

Endrédy György festőművész kiállítását november 15-én délután nyitja meg dr. László Gyula, az MKP TERV Vigadó téri nagytermében.

1024

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Endrédy György

ESTI HIRLAP

1961 NOV. 14.

ENDRÉDY GYÖRGY festőművész kiállítását péntek délután az UVATERV Vigadó téri nagytermében nyitja meg dr. László Gyula egyetemi tanár.

Endrédy György

kiállított grafikája:

Kukoricát morzsoló, krétarajz,

50 x 60 cm.

Tavaszi tárlat. A Művészek kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

14.l

MDK

Endrédy György

Csendélet teraszon, kr.

Téli Tárlat 1964. Székesfehérvár

Müvészeti Lexikon

akaszának képviselője, müvészetében
ait kovette. Kezdetben öccsével, id.
szobrászattal foglalkozott. Szobor-
méltó a firenzei SSa Annunziata fe-
a firenzei dóm vezető mestere volt.
sai: a Sto Spirito sekrestyéje, a Pa-
a Sta Maria delle Carceri /Prato/,
zeti elgondolásával az olasz reneszánsz
szeme

Endrédy György MDK

Varrógépnél, linó

Műcsarnok 1962. IK. Magy. Képzőm. Kiáll.

Endrédy György
Táj
Paysage
Пейзаж

Hertay Mária
Rézkarc
Eau-forte
Офорт

Talán éppen ez bizonyítja a legjobban, hogy a Galériát Dinnyés Ferenc életművének és a hozzá hasonló művészek életművének bemutatásánál nem kegyeleti szempontok vezérlik — ami a legjobb alkotások sűrített kiállítását jelentené — hanem a valóság bemutatása, az életmű feltárása és a látogató kötetlen véleménynyilvánításának elősegítése. Ez a szempont érvényesül egyébként nagy mesterek életművének bemutatásánál is. A cél, hogy a közösség maga ítélje meg a felemelkedés és az esetleges hanyatlás görbéit.

Írásom végére jutva, úgy érzem, hogy mindaz, amit leírtam, valójában nem is a Dinnyés kiállításra vonatkozik, és nem Sz. A. egy kiállításról írt kritikájának boncolgatása, hanem többségükben olyan elvi, művészeti-múzeumi kérdések felvetése, amelyeken általában is szükséges lenne egyszer komolyan elvitatkozni.

Márffy Albin

„Mint aki a sínek közé esett..."
— Endrédy György képeiről —
1968. november 15-én
az UVATERV nagytermében
megnyílt kiállításának bevezetője

Megilletődve állok — majdnem negyven éves barátsággal átszőtt emlékeimmel — Endrédy György rajzai és vízfestményei között. Fiatalságunktól kezdve sok gyönyörűséggel figyeltem munkásságát s mégis nehéz most a feladatom, mintha magamról kellene beszélnem. Hogy áthidalhassam azt az időt, amíg ez a megilletődés tárgyilagosan tiszta látássá higgad, hadd mondjam el két emlékemet róla.

Fiatal korunkban a soproni művésztelepen egyik este csendes szóval, ki-kirobbanó szenvedéllyel, majd ismét konokul komor hittel a művészetről beszélgettünk s közben poharazgattunk. Kedves barátomban egy idő múltán elhomályosult a világ, kezdett beleszédülni a feneketlen térbe, azaz ahogyan bolondozva fogalmaztuk: „profilba fordult a lelke". Karonfogtam s az esti hűs kertben sétáltunk, amikor egyszerre erőszakkal megállt s mint aki létfontosságú dolgot akar mondani felémfordult: „Gyula, szégyellem magam, az emberi méltóság porig van most alázva bennem." — Igen, szó szerint így mondta: a szédület szélén is az volt legnagyobb rettenete a 20 éves fiatal festőnövendéknek — s ez maradt egész életében, mind a mai napig s holtáig is bizonyosan — hogy az emberi méltóság mocsoktalan maradjon benne.

A másik, amit elöljáróban el szeretnék mondani: Sokszor figyeltem hosszú évek során, miként dolgozik. Szinte aggodalmas és lelkiismeretesen aprólékos figyelemmel, a látványt, az élet iránti tisztelettel rajzol: öreget, fiatalt, nőt, férfit, mezítelent és felöltözöttet. A formák fordulását, a vonalak vonulását nagy szeretettel figyeli, a modell jellegét, s addig-addig tart ez a nagy figyelem és hűség, amíg munka közben — észrevétlen — megszületik egy-egy remek önarckép. Minden munkája önarckép: a hamvas szépségű fiatal leány éppen úgy reá hasonlít, mint az élet elesettje, vagy aráncba borult öregember. Nem hiszik? Nézzék meg figyelmesen embereit és tájait. Valóságos csoda ez, enynyire tiszta önarckép-világot még egyetlen festőnél sem láttam s ugyanakkor kevésnél láttam azt az alázatot, hogy ennyire a természet szépségeinek szolgálatába szeretne szegődni! Dehogy is akar ő önarcképet festeni! Munka közben észrevétlenül lesz az belőle, pecsétéként annak, hogy azonosult a látvánnyal, amely eközben Endrédy György képére és hasonlatosságára másolódott át.

*

Amikor erre a kiállításra készülődvén lapozgattuk rajzait, nem tudtam szabadulni attól az érzéstől, hogy ezekről a rajzokról írt már valaki, anélkül, hogy látta volna őket, anélkül, hogy ismerte volna mesterüket. Aztán az egyik kislányfejnél meg is szólaltak emlékeimben a sorok:

„... sziveket gyűjtöttem. Elhanyatló
kedves főket, jó aggok kékerű,
áldott kezét, kisgyermekek csodás
seprős pillájú, bűvös szemeit..."

Kosztolányi Dezső: Magánbeszéd című verséből rímeltek ezek a sorok Endrédy György művészetére. Ennél szebben senki meg nem írta azt, ami ezekben a rajzokban, vízfestményekben elénk tárul. Talán-talán „A szegény kisgyermek panaszai"-nak alaphangulata még közelebb visz ahhoz a csodálkozáshoz, amivel Endrédy meg-megújuló boldog áhítattal jár a természet templomában.

Túlságosan „kidolgozott" mondatok ezek, s éppen ezért nem tükröződik eléggé bennük a felettünk átsuhanó szépség. Ide iktatom tehát azokat a sorokat, amelyeket rajzainak nézése közben vetettem papírra, azért, hogy emlékezetemet támogassák: „Rajzaiban a kézmozgás alkalmazkodik a látványhoz, de nem egészen, a kettő közt művészi alku keletkezik ... a levelek erezetét éppenolyan szeretettel figyeli, mint aráncokat az öregek arcán ... Kosztolányi olyan mintha Endrédy Györgyről írta volna ... tónusra, vonalra egyszerre figyel érzékeny szemmel, ez néha nem megy, máskor hibátlan harmoniájú rajzok születnek ... amire figyel, azt gyakran kiszakítja a természetből mint a japánok ... szenvedélye a formára tapadó vonal nem „drótozza" körül az alakot ... a növényeknek ez az áhitatos szeretete női vonás nála, nem ismerem ebben más párját az élők közül, mint feleségemet Vidra Maricát és Hertay Marikát ... nehéz beszélnem Gyurkáról, akárcsak magamról kellene beszélnem ... Vízfestményein — széles ecset; rajzain kihegyezett ceruza, vagy vékonyan író toll; tónusaiban pedig finom átjátszások vannak ... emberei nem emberalakú formajátékok, hanem életük van, múltjuk és sorsuk ... Idézni: „Mint aki a sínek közé esett ...". „Öregség" című rajzán: az asszony, fa, kapu, mind megöregedtek ... bármit is rajzol, nagy gonddal figyel s addig, figyeli az előtte levő jelenséget, hogy — önarckép lesz belőle ..." — Eddig tartanak „helyszíni" jegyzeteim s láthatják: néhányat valóban felhasználtam a bevezető gondolatok csiszolásakor.

*

Endrédy György nem tülekszik, nem tolakszik, még barátait is ritkán látogatja meg, nehogy időt raboljon el a természettel való bensőséges párbeszédtől. Életművéből csend, harmónia árad. Munkásságát a süket nemtörődés csendje veszi körül. Ez őt nem bántja, még mindig nem érzi magát teljesen méltónak a természethez. Legjobb műveinek helye van a magyar művészet gazdag történetében, azok között a kedvesek között, akik nem a „világtraverzek", vagy az „Inferno" művészei, hanem a szeretteté és áhitaté.

Művei csak azok előtt nyílnak meg, akik ilyen lélekkel közelednek feléjük. Szívből kívánom, hogy a kiállításra eljövők részesei legyenek a szeretet eme optikai műfordításának.

László Gyula

Hertay Mária művészete

„Az emberhez száll himnuszom ma,
Hittel harsogom dalom,
Nagy ismeretlenek helyében,
Dacos fejem meghajtva mélyen,
Szeliden és örök reményben
Ez ismerőst magasztalom."
(Juhász Gyula)

Amikor Hertay Mária műtermében kőrajzait és rézkarcait lapozgattam, arra gon-

Endrédy György

Bencze László: Üdülők az étkezőkocsiban

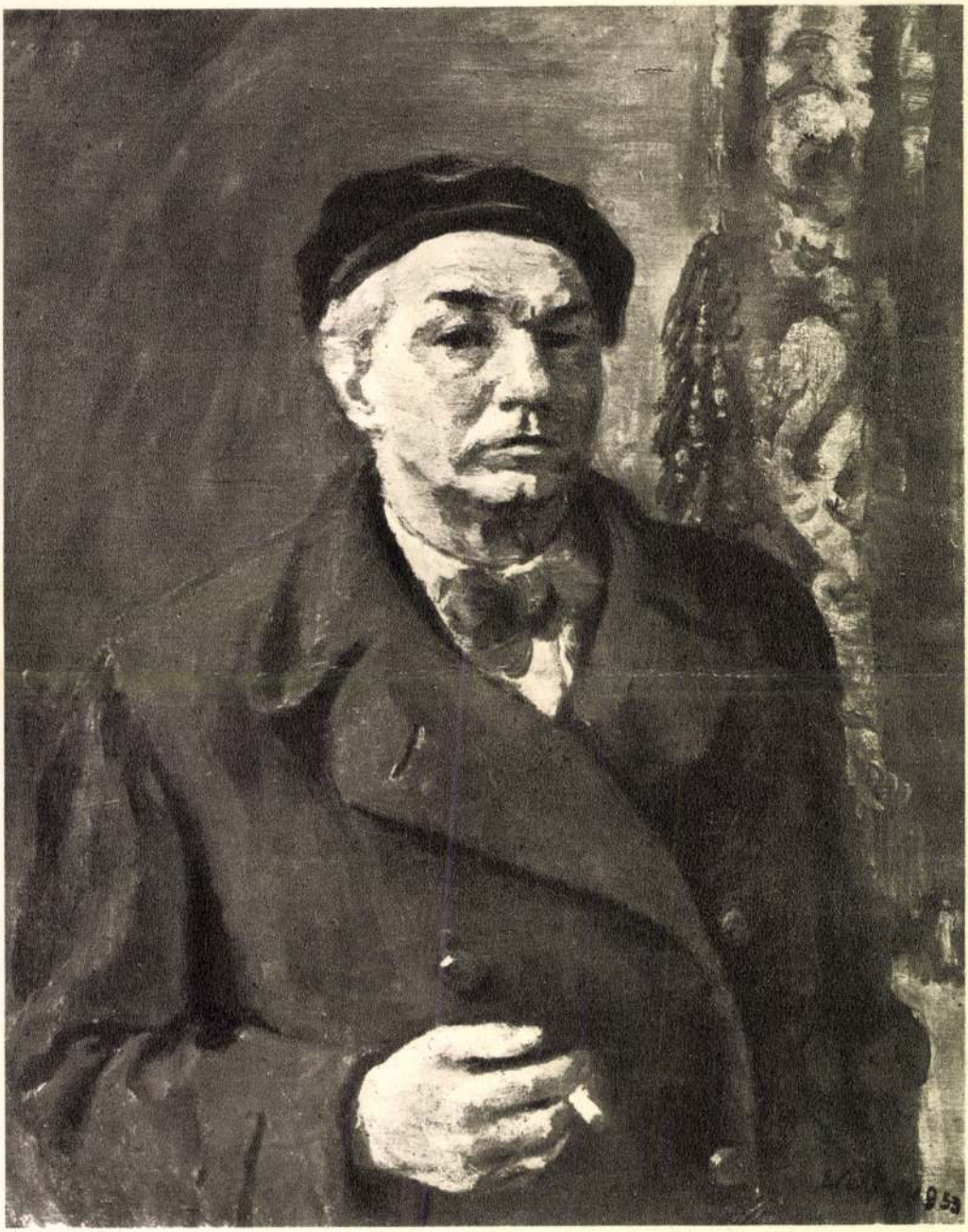

Elekfy Jenő: Önarckép

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

Endrédy György

1021

1969. június 18., szerda

Endrédy György rajzai, akvarelljei

a győri műcsarnokban

A meghívók és plakátok híresztelésével ellentétben *Endrédy György* nem győri származású, hanem munkácsi. Az apja volt dunántúli, s a történelem ismert eseményei folytán került a család a kilencszázas évek elején felvidékre, aztán vissza, Győrbe. Középiskoláit végezte Győrött — nem túlságosan fényes eredménnyel, „mert örökké csak rajzoltam", teszi hozzá, hogy mentse, amit már nem kell mentenie. De ezzel azt is elmondtam róla, hogy a származásánál jelentékenyebb szálak fűzik a városhoz: lényegében itt kezdett „örökké csak rajzolni", s lényegében ezt teszi azóta is. Csak egyre kevesebb vonallal, egyre tisztább színekkel.

Pályája töretlen. Hű tudott maradni önmagához. Ügyis mondhatnám, meg tudta őrizni önmagát, mindattól, ami veszélyeztette volna ezt a hűséget: divat, asszony, pénz csábításától. „Nincs gyűrűm" — mutatja diadalmasan, s ez a legátvittebb értelemben is igaz. Gyűrű nélkül jegyezte el magát: a természettel. E „frigy" gyümölcseiből láthatunk most néhányat. A természet előtt hajt Endrédy György „térdet, fejet", s e tisztelet, csodálat és alázat fellelhető minden képén. Mielőtt ceruzát vagy ecsetet fogna, megismeri, kiismeri, megszereti tárgyát, szinte azonosul vele. S ez a titka annak, — kevesekről tudnánk elmondani —, hogy Endrédy fáinak, virágainak, bokrainak *egyénisége* van. Nem technikája, ecsetkezelése, stílusa miatt ismernék rá akárhány kép közül egy Endrédy barackfára, hanem magáról *arról* a barackfáról. Mert benne van Endrédy tisztán megőrzött lelke is. Bízvást megesküdne rá, hogy ő a fényképezőgépnél hűségesebben festette, rajzolta le a meglátott fát (csendéletet, virágot, kórót, mindegy), mert nem tudatosan „egyéníti" — ferdíti, görbíti, íveli a vonalakat, csak „úgy jön", mert már *belülről* jön, mert már magába szívta a látványt, már megszűrte, s már kiszűrte *a lényeget*. Ezért nem kerül rajzain egyetlen felesleges vonal sem a papírra.

László Gyula mesélte el a múlt évi budapesti Enrédy-kiállítás — annak egy része a győri anyag — megnyitóján, egy majdnem negyven évvel ezelőtti emlékét: Sopronban beszélgettek, boroztak egy este, míg szinte „profilba fordult a lelkük". Utána sétálni indultak. Endrédy egyszercsak megállt, s azóta sem felejthető komolysággal nézett barátjára, mondván: „Gyula, szégyellem magam, az emberi méltóság porig van most alázva bennem." Húszévesen, és borosan is az volt a legnagyobb gondja, hogy az emberi méltóság be ne mocskolódjék benne. S ha az azóta is hű barát, László Gyula nem tette volna hozzá, hogy a mai napig és haláláig így van, s lesz ez, a képei akkor is bizonyítanák, mindazoknak, akik nem keresnek raffinériát a művészetben, hanem engedik, nyitott lélekkel engedik hatni magukra. Mert akkor *azt* látják, ami a művésznek okozott gyönyörűséget alkotás közben: a tájak, tekintetek, tárgyak belső harmóniáját.

„Rajzaimban — vallja — a vonal a legközvetlenebb tolmácsolóm. Vele nemcsak a gondolat tisztaságát, a formák bonyolultságán is átvergődni akaró elhatározottságomat hangsúlyozom, de bizonyítani akarom a vonalban kifejezett emberi mozdulat egyszerűségét, és határozottságát, ahogyan az igazságként megismert elvek sem tűrik a bizonytalanságot." És bizonyítja is — mesteri szinten: portréival. S bizonyítja — akvarelljeivel — a műfaj mély érzelmeket hordozó intimitását, s hogy a színek szépséget hordoznak. Amennyiben ismeri a művész a törvényszerűségeit, s a vízfesték technikáját. Mint ahogy Endrédy ezt is kitűnően ismeri. Széles ecsettel, frissen teszi fel a foltokat, hogy aztán, ha kell, míves gonddal rajzolja rá a karcsú fekete fát, vagy lehelje az előre kitérképezett fehér felületre a nyíló, vörös-sárga rózsabimbót.

Az ábrázolt téma iránti szeretet mesterségbeli tudással kereszteződik Endrédy György időtállóan rangos alkotásain.

— mi —

yedik műszak

bízni, hát többet is érdemelnek.

— Minden héten kedden, pénteken három-három óra volt a tanítás. Ha délutánosok voltunk, könnyebben ment a dolog. Megfőztünk reggel, aztán tízre jöttünk tanulni, tízkor meg haza a délutános műszak után. A délutáni tanulás kevésbé kedvezett — mondta Németh Jenőné, aki foltozóautomatán dolgozik. Osztálytársa, *Nyári Józsefné* is a délutáni tanulás ellen fordul:

— Kedden például, tudom, mit beszélt az oktató, de a többiek azt hitték, alszom. Olyan fáradt voltam, megmozdulni sem volt kedvem.

— Ilyenkor mindig azt mondtuk otthon: egyetek, ami van. Szeretjük hallgatni az előadást, mert érdekes nagyon, de mi lesz, amikor el kell mondani — izgul előre Némethné a 26-i vizsga hallatán.

— Harminc éve jártam hat elemit, nagyon régen volt az. Csoda, hogy tízszer is el kell olvasni valamit, hogy megértsem? Már kidolgoztam néhány tételt vasárnap délutánonként a férjemmel. Kettő sehogy sem megy, azokat még meg kell kérdezni, mert azért szégyenkeznék, ha nem sikerülne a vizsga — szól az újra iskolás *Kálmán Sándorné*, aki hossztoldó gépen dolgozik.

Kellett a férjek, gyerekek segítsége az öt tantárgyhoz. Legalább egy évre volna szükség, hogy minden szükségeset megtanulhassanak. Az iskolát évtizedekkel előtt végzett asszonyoknak kell egy kis idő, míg újra belejönnek a tanulásba. Nem is maradtak a féléves tanfolyamon többen, mint tizennégyen, a legszorgalmasabbak. Jól jön majd a fizetésemelés, de sokat kellett fáradni érte.

— Háromtól fél kilencig ültem a konyhában a szakrajz mellett, már a lábam is fázott, de nem jöttem rá a kérdés nyitjára. A szomszéd asztalost is kérdeztem, ő sem tudja. Aztán itt a gyárban kértem meg valakit, vágjon le nekem a hulladékokból darabokat, hadd tanulmányozzam a keresztmetszetrajzot. Vittem haza szatyorban — mondja el betegszabadsága alatti küzdelmét a szakrajzzal Németh Jenőné. Érteni kell a rajzhoz, hogy pontos mérete legyen az ajtónak, ablaknak, amit a gépen rajz után készítenek.

Jövőre lehet, hogy egyéves

ól őszig
nkaárus

vevőknek, a legszebb bútor sem szép kapuvári terítő nélkül. Legtöbbet horgolt terítőt adok el. Kedvelt a „tízcsillagos". A minap egy osztrák férfi 22 egyforma terítőt vett. Az ilyen ritka.

A 76 éves Mari néninek

IMPORT HUMOR

A gyilkos a vérpadon áll és várja kivégzését. Szokás szerint megkérdezi a lelkész, van-e valamilyen kívánsága.

— Köszönöm a közreműködését, atyám. Azt hiszem, már nincs szükségem az ön közvetítésére. Pár percen belül ugyanis személyesen beszélek a főnökével.

—□—

A kannibálok szigetén egy fekete hitetlen megy két nővel a misszionáriushoz, hogy ő áldását adja kettős kapcsolatára.

— Két nő! De kedvesem, egyházunk tiltja a többnejűséget! Erre nem adhatom áldásomat.

A hitetlen szó nélkül távozott, majd néhány nap múlva egy nővel tért vissza.

— Eskess meg bennünket, atyám, most csak egy nőm van.

— Így már mindjárt más, fiam.

— Igen, atyám, a másikat megzabáltam.

—□—

Bíró:

— Ez azért mégiscsak sok!

Endrédy György festőművész

1021

Kötődés a szűkebb hazához

Beszélgetés Endrédy Györggyel

„Szerkezetükben a megvalósult tény, a rend késztet csodálatra. A világ dolgait mélységes összefüggéseiben kutatom, ellentétes áramok izzásában mutatkozik a fejlődés és a teljessé válás.

Az én világom kissé távol esik a chaotikus erők küzdelmétől, úgy vagyok, mint a hegyek közt élő, aki nem a lenti mozgalmasságot keresi, hanem a csúcsokra vágyik, ahol nem olyan díszlő a növényzet, de tág a messzire látás lehetősége."

Mélyreható és gondos színelemzéssel megállapítható, majdnem pontosan kimutatható, milyen színekből keveri ki a festő a sajátos világának megfelelő színeket, reflexeket, hatásokat. De azt már nehéz tetten érni, hogy az az érzelem- és gondolatvilág, amely a színek és formák kapcsán bennünk feltárul, milyen komponensekből tevődik össze. Hányféle forrásból, élményből, tudatos vagy tudat alatti elemből folynak össze a festő szuverén világát adó, tükröző tavak, tengerek? Még a sekélyebb tócsák, sömlyék érzékelhetők, de a magasabb vízréteg már nem mutatja az aljnövényzetet, rejti mélyebb világát, a tápláló ereket, felbuggyanó forrásokat.

Régóta sejtem, s egyre meggyőzőbb számomra, hogy így igaz ez az alkotók életében is.

A tudományos kutatók, a pszichológusok gondos elemzéssel kimutatták, hogy a gyermekkor életreszólóan meghatározó. Az embernek az a sajátsága, hogy élete első tizenöt esztendejében milyen mélyen szívja fel sejtjeibe a környezet hatását, a tárgyak, növények először meglátott, megélt világát. Persze az sem közömbös, élete során milyen megrázkódtatások érik az embert. Hiszen a legdúsabban felsarjadó növény is elsatnyulhat, s a mostohább, szikárabb talajból feltárulkozó élet is gazdagodhat más kedvező közegben. Az alkotó is így szívja magába és építi be agysejtjeibe a hatásokat, s a nagy belső metamorfózis után, amikor az élmények, megélt események átlényegülnek — sugározza ki művészetével az alkotó, a festő.

Mindez Endrédy Györggyel való beszélgetésünk, s kitűnő munkáinak szemlélése közben jutott eszembe. Endrédy György a reneszansz mesterek alaposságával, gondos mívességével dolgozik. Nincsenek nagy témái. Tudja, hogy az alkotó elsősorban közlése hőfokával, az élmény megragadó, tüzes erejével tárulkozhat a világ elé. Az élet apró örömei, bánatai, múló hangulatai inspirálják. Olyan alkat, akinek tekintete, kutató szenvedélye bevillan az árnyékokba is, aki észreveszi és finom érzékkel kiszűri a rejtettebb szépségeket. Megindítja egy gyönyörűen megszerkesztett kapuboltozat, pincelejáró, falusi udvar, s egy parasztvázáról, faragott oszlopról rámosolygó szépség.

A legnagyobb izgalom mindig, minden ember életében — a világ felfedezése, újrateremtése. Endrédy György éppen abban remekel, hogy olyan világot fedez fel számunkra, és láttat szuggesztív erővel, amely mellett sokszor észrevétlenül megyünk el. Olyan jelentéstartalmakat lát bele a tárgyakba, jelenségekbe, amire mások talán sosem is gondolnak. Témái: emberi arcok, kevés eszközzel előadott tájak, virágok, falusi házak oszlopai, azok a tárgyak, amelyek sugározzák az emberrel való szoros kapcsolatukat. Mély rokonszenvvel rajzolja, festi az életből kifele tartó, törődött testű embereket, elesetteket, nyugdíjasokat, elmebetegeket.

Az igaz alkotásoknak éppen abban van nagy varázsuk, hogy mindenki — minden kor embere — egy kicsit önmagát látja benne — s ahányan szemlélik, annyiféleképpen mutatja az alkotás a világot.

A festő Munkácson született 1910. augusztus 20-án. De a serdülőévek, az eszmélés korszaka a pannon szellemű Győrhöz kötik.

Édesapja állampénztári tisztviselő volt. Gimnáziumba a bencésekhez járt. 1920-ban kitoloncolták őket Munkácsról, s Győrött kaptak egy iskolai tantermet, ahol tíz éven át éltek.

Ösztöndíjat kapott Itáliába, majd rajztanári oklevelet szerzett a Képzőművészeti Főiskolán. Három évig Dunaföldváron tanított, majd az ungvári gimnáziumba került. 1944-ben behívták katonának a Térképészeti Intézethez. 1945. júliusában Sümegre költözött, majd Esztergomban élt 1948-ig. 1952-től 1968-ig a fővárosi Erdélyi úti általános iskolában tanított. Izgatják a magyar nyelvemlékek, a Halotti beszéd, Balassi Bálint. Sorozattal készül egy kiállításra.

Azt vallja, a szép munka, a képek hatottak rá, meg a Káptalandomb, amely külön sziget volt a Rába-parti városban.

A pályakezdésre, az első szárnypróbálgatásokra visszagondolva, legszívesebben emlékezik az 1923-i Petőfi-ünnepségekre. Akkor mintázott egy Petőfi-fejet is. Ez volt az első mű, az első kitárulkozás.

Békéssy Leó akkoriban festőiskolát tartott fenn Győrött. Ide járt Endrédy György is barátaival, Pandur Józseffel, Pázmándi Bak Jánossal, Illés Árpáddal, Boros Miklóssal.

Endrédy György 1928-ban került a Képzőművészeti Főiskolára. Mesterei: Karlovszky Bertalan, Glatz Oszkár, Varga Nándor Lajos. Közülük is legszívesebben emlékezik Glatz Oszkárra, akinek a legkedvesebb tanítványa volt. Glatz mester nagy szabadságot adott növendékeinek. Endrédy Györgyöt pedig küldte művésztelepekre, ambícionálta művészi feladatokra, vállalkozásokra.

Endrédy György édesapját 1932-ben Budapestre helyezték. A család így elköltözött Győrből, de a szellemi kötődökzsinór nem szakadt meg. Ma is szívesen számítja magát győrinek, gyakran és örömmel utazik a Rába-parti városba. De ha az egykori barátokkal összetalálkoznak, akkor is szívesen emlékeznek vissza az indulás izgalmasan szép időszakára, a tervezgetésekre, kirándulásokra, a vízi világra.

Huszonnyolc éven át tanított, százakat, ezreket nevelt a képzőművészet szeretetére, dúsan osztogatta szét életét. Munkái jobbára az utóbbi években gyarapodtak meg. Mióta nyugdíjas, kedvére belefeledkezhet az alkotó munkába. Lírai akvarelljei, leheletfinom grafikái mind nagy elmélyülést, gondosságot tükröznek, csengő, tiszta hangon szólnak a szemlélőhöz. Ma már csak nagyon kevesen tudnak úgy rajzolni, ahogy Endrédy György rajzol, készíti legkisebb méretű portréját, vázlatát is. Kifejezőeszközei olyan tökéletesek, olyan egyéniek, hogy ezt az idő meg nem ronthatja, divatok, irányzatok el nem feledtethetik.

Hamar Imre

1972 AUG 5

Kisalföld

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

Alkotmányfejl
és a szocialista de

V.

Történeti áttekintés

A szocialista állam lényegéhez kapcsolódik, hogy az alkotmány szükségszerűen magában foglalja a gazdasági és társadalmi rend olyan értelmű felépítettségét, a szocialista demokratizmus és az állampolgári alapjogok olyan terjedelmű biztosítékait, amelyek

nemcsak egészében felölelik a burzsoá alkotmányosság összes haladó elemeit, hanem ezeket messzemenően, minőségileg is meghaladják.

Az alaptörvény rögzíti a kizsákmányolás felszámolását, a materiális garanciákkal biztosított állampolgári alapjogokat, az állampolgári kötelességeket, a szocialista demokrácia széles körű érvényesülését.

Az első szocialista magyar alkotmány az 1919-es Tanácsköztársaságban született meg. Hét részből állt és nyolcvankilenc paragrafust foglalt magában. Az első rész az Alapelveket, a második a dolgozók jogait és kötelességeit, a harmadik a tanácshatalom központi szervezetét, a negyedik a helyi tanácsok szervezetét, az ötödik a választójogot, a hatodik a költségvetési jogot, a hetedik rész pedig a nemzetek jogait tartalmazta. A Tanácsköztársaság alkotmányát értékelve *„...arra a következtetésre kell jutnunk, hogy az megfelel mindazoknak az alapvető követelményeknek, amelyeket a szocialista alkotmánnyal szemben támaszthatunk."* (Magyar Államjog. Tankönyv.) A Tanácsköztársaság alkotmányának példaképe az első szovjet alkotmány volt, vele azonos alapelveken épült, de — viszonyítva — jóval részletesebben szabályozta a federatív intézményeket, a népgazdaság irányításának országos szervezetét, a helyi szervek szervezeti és működési problémáit. A lényege azonban az volt: *a legmagasabb szinten, szocialista alaptörvény szintjén összegezte a Magyar Tanácsköztársaság lényegét.*

E történeti vázlatnak feltétlenül meg kell emlékeznie az 1946. évi I. törvényről, amely Magyarország államformájáról szól. Jelentőségét hangsúlyozva, ez a jogszabály alkotmányjellegűnek tekinthető, bár nem teremtette meg a kialakuló proletárdiktatúra szervezeti alapjait. Fő érdeme, hogy bevezetőjében hazánkban első ízben iktatta törvénybe az állampolgári jogokat. „Alkotmányos", „alapozó" törvénynek kell neveznünk még a demokratikus államrend és a Köztársaság védelméről szóló 1946. évi VII. törvényt, az állampolgársági kódexet, a nemzetgyűlési képviselők összeférhetetlenségéről stb. szóló jogszabályokat is.

A népköztársasági alkotmány előkészítése lényegében az 1947/49-es években, népi demokráciánk fejlődésében bekövetkezett változásokkal, azok realizálásával kezdődött. Az új alkotmány kérdését 1948-ban vetette fel a Magyar Dolgozók Pártja. A kezdeményezés az 1948 nyarán megjelent programnyilatkozatban látott napvilágot. Végül a Magyar Független- [illegible] 1949 februárjában kelt nyilatkozatában fogalmazza meg követelését: *„új népköztársasági alkotmány megteremtését, amely a magyar nép nagy politikai és társadalmi vívmányait a népi demokrácia alaptörvényévé emeli".*

Végül is a Minisztertanács 1949. május 27-i határozatával létrehozta az alkotmányelőkészítő bizottságot. Az elkészített tervezetet augusztus 5-én hozták nyilvánosságra s azzal a céllal, hogy azt az egész ország vitassa meg, a dolgozók, az állampolgárok lehetőséget kapjanak észrevételeik megtételére, a tervezet teljes megértésére és elfogadására. Az országos vita után az alkotmányt 1949. augusztus 17-én és 18-án, az országgyűlésben lefolytatott vita után az 1949. évi XX. törvényként hirdették ki az új kenyér ünnepén.

A Népköztársaság alkotmányát jellemző elvek

Alkotmányunk jellemző sajátosságairól összefoglalóan már fentebb megemlékeztünk. Szükséges azonban ismételten rögzíteni, hogy az 1949. évi XX. törvény, az alkotmány elfogadása történelmi jelentőségű vívmány volt, amely a munkásosztály, a nép hatalmát szentesítette, a nemzet programjaként törvénybe foglalta a kizsákmányolásmentes társadalom, a szocializmus felépítését.

További fejtegetéseink összefüggései érdekében szükséges rögzíteni az alkotmányunk jogi formájával kapcsolatos sajátosságokat is. Ezek a sajátosságok:

— alkotmányunk — alaptörvény; átfogja az ország társadalmi, politikai, állami életének alapvető viszonyait, világosan és szabatosan fejezi ki ezekkel összefüggésben a törvényi álláspontot;

— a szocializmus építésében már elért eredményeket, a reális helyzetet tükrözi és lényegét tekintve ezek által fejezi ki a további fejlődés irányvonalát;

— törvényi alakban (írásos formában) jelent meg;

— módosítását magas szintű törvényi biztosítékok veszik körül.

A Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegét magában foglaló 1972. évi, I. törvény tíz fejezetben, összesen: 78 paragrafusban jelent meg. Preambuluma markánsan foglalja össze a felszabadulás óta végbement fejlődésünk elvi motívumait. Rögzíti, hogy a magyar államot több mint egy évezreden át a nép munkája, áldozatvállalása, társadalomformáló ereje éltette és tartotta fenn. Népünk nehéz küzdelmet folytatott a társadalmi haladásért, az ország függetlenségéért. Történelmünknek azonban akkor kezdődött új korszaka, amikor a Szovjetunió felszabadította hazánkat és megnyitotta népünk előtt a demokratikus fejlődés útját. A forradalmi harcokban megedződött magyar munkásosztály az 1919. évi Tanácsköztársaság tapasztalataival gazdagodva, a szocialista országok közösségére támaszkodva népünk lerakta a szocializmus alapjait; hazánkban uralkodóvá váltak a [illegible]

[illegible] előtt

től szerzik be. A MÉK szállításával nem elégedett a

Endrédy György
Pesti

I. Várfok u. 10.
Austriaban és Olaszoraj-
ban

MKSz 1947

Sz. 1910 aug. 20. Munkács

Képzm Föisk. Karlovszky
Rudnay
Csók
Baranski

háborúban katona
fogságból 1945. haza

Háború előtt hugváron, háború
után Sümegen, Eszter-
gomban, Bpesten tanár
jelenleg általános
iskolában rajztanár

Endrédy György: festő és grafikus; Sz. 1910. aug. 20. Munkácson (más értesülés szerint Györben). 1928–34. a bpesti Képzőművészeti főiskolában Karlovszky Bertalannál, Rudnay Gyulánál, Csók Istvánnál és Baranski E. Laszlónál tanult. Az 1930-as évek végén ~~[illegible]~~ Ungváron, a ~~második vi~~ lághábornban ~~katona~~ után Sümegen és Esztergomban a bencés gimnáziumban volt rajztanár. A második világháborúban katona volt, s fogságából 1945 került haza, azota általános iskolai tanár.

Bpesten 1945. illusztrálta Móricz Zsigmond Boldog világ c. állatmesét ~~[illegible]~~

[s rajztanári ode volt nezett.

1944. felvidéki díjat kapott.

1949) Koren Emilnek
(Györben megjelent Kallódó lelkek nyomán c.
könyvét.
A Szépművészeti Muzeumban vannak Ruszin paraszt c. olajf. ~~[illegible]~~ valamint Udvar; Tavaszi táj és Ősz c. temperái, a Fov. Képtárban Tavasz (1942) c. temperája

Endrédy György

rajztanár az esztergomi bencés gimnaziumban.

1948. dec. a demokrátia elleni kijelentésekért 6 hónapi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre ítéltek. 4 hónapig letartoztatásban volt.

Tomhos Ilona dr
közlése
1948. dec. 6.

Budapesten a szabója előtt megondolatlan kijelentéseket tett. Ez feljelentette, így került a bíróság elé.

A

encvennégy forintról, mely összeget
terraszán végzett szigetelési mun-
zámokért, utiköltség és munkadij/
ettem.
er 6.

Zeltmann Endre

Endrédy György
festő
Costergomi rajztanár,
a Kárpásaljai festők
kel állítok ki:
Szil. Győrben 1910

Tombor Ilona
ürbölgy vízes
[illegible]
1946 okt 21.

450

Endrédy György
Képes Krónika
1939. 46-ik

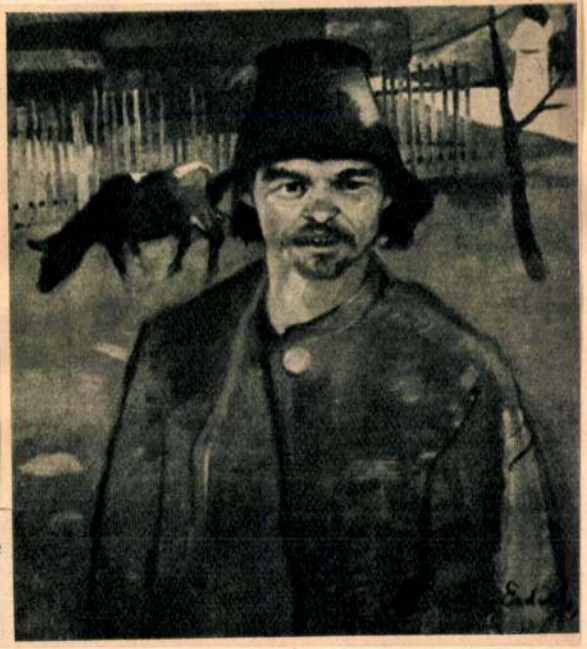

Endrédy György: Ruszin paraszt

Mayr, Julius

Leibl, Wilhelm

I / 2 pol c

Endrédy György

festő

győri őszi kiáll. 1931

úrod

Kató Sándor

Képzőművészeti szemle

Győri szemle

1932. 65. l

ben, amint valódi aranyat vagy ezüstöt sem. Díszítése határozottan arra mutat, hogy a kódex még a harmincas években készült, és bizonyítja, hogy ez a kolostori könyvkészítő műhely *Pozsony*-ban már a harmincas években is működött.

A XIV. századi magyar kolostori műhelyek közül a harmadik, *ismeretlen helyen* és adatokkal meg nem határozható időben állott fenn; viszont ez a műhely az, amelyik a legtöbb könyvet

Tartozik

KELET		Hivatkozás	TÉTEL
év, hó	nap		

% *kamat*

Követel

LEJÁRAT		Kamat nap	Kamatszám	ÖSSZEG	
év, hó	nap			Pengő	f.

MDK

ifj. Endrédy György

Kárpátalja, vizf.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 8 l.

Endrédy György

festő

Szarka Árpád: Endrédi György kiállítása (Magyarország bevéd 1986. nov. 16-án a Festőtelepben)

életút ismertetése + 4 ill.

Soproni Hamle XLI. 1987. 3. a. 269-273.

ENDRÉDY GYÖRGY

Új Ember XLIV. 16.

/1988 IV. 17./ 4.o.

Endrédy György halálára

Festő volt; Karlovszky Bertalan és Glatz Oszkár tanítványa — és tanár is: számos fiatalt oktatott a rajz, a műalkotások szeretetére, a magyar kulturális értékek megbecsülésére. Pályája az 1930-as években indult: a Képzőművészeti Főiskolán szerzett diplomája után utazási ösztöndíjat nyert és Olaszország különböző városaiban folytatott stúdiumokat. Tanári működését Dunaföldváron kezdte, és hosszú évizedek után a fővárosban fejezte be a 70-es évek elején. Ezzel párhuzamosan folyamatosan festett, képei önálló és csoportos kiállítások keretében váltak ismertté az országban. A második világháború erősen visszavetette művészi fejlődésében, de kitartó munkával 1945 után is bekapcsolódhatott a hazai képzőművészeti életbe. Legerősebb területe az akvarell volt; a hazai táj számos szép vidékét, elsősorban a hőn szeretett Szilvásváradot és környékét örökítette meg színpompás, elmélyült műveiben.

Idős korában is komoly részt vállalt a fiatal festők nevelésében, több klub és társaság művészi működését támogatta, erősítette.

Ifjú korától kezdve elkötelezetten katolikus ember volt, aki nagy figyelemmel kísérte a katolikus szellemű irodalom, sajtó és művészetek életét; kultúrált és értő megjegyzéseivel kezdettől fogva nagy mértékben támogatta az Új Ember munkáját is.

Hetvennyolc éves korában hunyt el Budapesten, hamvait Szilvásváradon helyezték örök nyugalomra.

Sz. E.

MDK

Emdrédy György, festöm.

Ruszin leány. Vizt.

Ruszin paraszt.

M.Kir. Vall. és Közokt. Min. V. Nemzeti Képzöm. Kiáll.

Kassa Képes tárgym. Kassa . 1939. 16.1.

Endrédy György

Vásároltak tőle a kassai Nemzeti Képző-
művészeti kiállításon

NM 1939. XI. 15.

MDK

Endrédi György

Rózsevivő. Tempera.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 24.1.

MDK

Endrédy György

Udvar, temp.

Az Ungvári Müvészeti Hetek. Szépmüvészet
1941. 18o.l.

MDK

Endrédy György ifj.

Kárpátalja, vizfestmény

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7-Jul.28.
8.lap

MDK

Endrédy Gy.

Szautner L.: A fa- és linómetszetről. Képzőművészet 1935. 81. sz. 36.l.

MDK

Endrédy Gy. ,graf.

a linometszet fiatal gárdájához tartozik, egy müve a Képzöm. Föiskola grafikai osztályának munkái közt szerepel.

Szautner Lajos: A fa- és linometszetről.

Képzömüvészet. 1935. 81.sz. 36.l.

Endrédy festöm. mDK

meglepöen érdekes és átütö a felvidéki és kárpátaljai müvészek anyaga. Szlávos dekorativ ösztön betörnek a különböző stilusok merev vértezetébe.

/-t-/: Nemzeti képzömüvészeti Kiáll. Kassán.
A kassai MAV palotájában.
Pesti Napló.1939 okt.29. 6.1.

Endrédy György

MDK

Tavasz, temp.

Miscarnok 1944.A Szőkefőv.Képtár Jub.Kiáll.

Endrédi György MDK

Rőzsevivő, temp.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Endrédy György festőm.

Művészeti ösztöndijak. Uj Magyarság 1944. aug.lo.
6 l.

ifj. Endrédy György

Kárpátalja, vízfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jún.

ifj. Endrédy György

Bemutatott műve:

33. sz. „Kárpátolja", vízfestmény

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért", I. művészeti kiállítás, Budapest, VII.

80

ifj. Endrédy György

Szinyei M. Társaság tavaszi kiállításán a Nemzeti Szalonban temperáival szerepelt.

PH. 934. IV. 1.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../BI..... **ügyosztály.**

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

Endrédy György

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításán a Nemzeti Szalonban tarka temperáival szerepelt.

Pesti Hirlap 934.IV.1.

Nemzeti Szalon.

Kinai kiállitás

1930. XI. 20 — XII. 8.

Katalogus: 2.— pengő

Esl. ✓ 930. XI. 22

Tav. Tárlat 1952 máj.-jun (lunes)
koratavas, of

Archépkiáll. 1952 aug (trust)
Ónarchép, kr. r.

IV. M. képren Kiáll. 1954 jan.-feb. (lunes
Pihenők, tus

~~Andrédy Gyr~~

~~Rusin parant c.~~

~~Kepe repr.~~

~~V. Nemzet. képrőm.~~
~~Kiáll. 1939. Rusa~~

V

Endrédy György

OMKT.

Kérőnmű. Fölsk

Kiáll. 1937

373.17.

ifj. Endrédy

M. Kepem-cit

1947 jul (v. trust)

Kárpátalja, vinf

gyszabásu középület kompozició,
i Muzeum antik portikusokkal és
al kiképezett palotája, másik
zlésü Mücsarnok épülete, melyeket
lerzog épitészek által tervezett
l ékesitett Millenniumi Emlékmü

atlmas középponti oszlopával,
ó Árpád és vezértársainak lovas
ar nemzet ezer éves multjára,
v gazdag épitőművészi tevékenysé-
láttuk, elpusztultak ugyan, de
eti akarat uj müalkotásokkal do-
k erejét. Utánna uj korszak nyilik,
ezzel
gással, uj erőkkel, ~~ezzel~~ a második
kal a következő fejezet foglalkozik.

Endrédy Gyögy

Tavasz, tempera

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942.

92. l.

M. Mühlbeck 41 Endrédy

1947 jan (v. Ernst

Téli idő, Tap

Endrédy György

linoleum metszetei a
kön. kiadványban –

Képzőművészeti Főiskola

graf. osztályának munkáiból
1934-35. Bpest, 1935

Endrédy György

2 linoleum metszete
a köv. kiadványban.

Képzőművészeti Főiskola

graf. osztályának munkáiból.
1933-34. Bpest. 1934.

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL
BUDAPEST, I., VÁR.

BUD 937 FEB 18 14 J 1 J

..... szám.

Tekintetes

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest

IX. ker., Rákos utca 1. sz.

Hivatalból.
Dij átalányozva.

3398/1936.

Endrey György

linoleum metszete
a Kör. kiadványban –

Képzőművészeti Főiskola
graf. osztályának
munkái. 1932–33
Bpest 1933

Endrédy Károly

VI. é:

Ferk pzomfoisk vk

1933-34. 48. l.

(Nyugta)

8. azaz nyolcz pengőrő
összeget, a november
iletek fejében kösszön

Budapest

Endrédy György

1928/29 - 1932/33

Ferképzomfoiskèvk
1932-33. 78. 1.

hajlandó szentképeken [illegible] festeni. Művei közül fölemlítendők még: Richelieu, Fouquet, Mesmes, Perrault s Ágnesnek, a Szt. Pál-templom apátnőjének portréi (mind a Louvreban); Mazariné (Chantilly, Condé-múzeum); Szt. Benedek élete (Brüsszel, Nemz. múz.); Jézus születése (roueni kathedrális); Két jelenet Achilles neveltetéséről: kocsiverseny, íjgyakorlatok (Louvre); Ádám és Éva siratják a halott Ábelt (Bécs, Művészettört. Múzeum) stb. *Gál.*

CHAMPION, (ejtsd: *csémpéön*), *Richard*, 1768—81-ig Bristolban porcellánt készít. Többnyire kékkel festett használati edények mellett egészen elsőrendű darabok köszönik neki létezésüket, melyek a keletázsiai porcellán modorában készültek, vagy Meissen és Sèvreshez csatlakoznak. Nagyon jó szobrocskák és gazdagon díszített dísztálak vannak köztük. Jellegzetes ezekre a bristoli készítményekre a máz, mely sok apró bemélyedt pontocskát mutat, mintha tűvel volna megszurkálva. Jegyük kereszt, többnyire évszámmal, vagy a meisseni kardok különböző hozzátétellel, vagy B évszámmal, gyakran To, mely Tebo modelleur jelzése.

CHANG-SENG-YU, kínai festő az V—VI. századból, ki a hagyomány szerint híres volt arról, hogy nagyszerűen festette a sárkányokat, melyek, midőn az ecset egy végső érintésével pupillájukat is megkapták, megelevenedtek.

CHANG YIN, kínai festő, * Chin-kiang, működött a XIX. sz. elején. Leginkább tájképeket festett. Szorgalmasan tanulmányozta a régi mestereket. Sokat foglalkozott amellett régészeti kutatásokkal és Hsie Ho (l. o.) hat kánonjának magyarázatával.

CHANOYU, teaceremónia. Egy csé-

M. Nuvért

1940-41 (Nuvert)
Jégvirágos ablak
Verhovinán } tép

1942 jun (k.o)
Ötzi alkotat
Jégzajlás } tép

1943 máj Kárpátalja, of
Ötz, tép

Endrédy György

Tanár: Baranski

373. Endrédy György . . . . . Vén csavargó

vízf.

Képrőm. fősk. kiáll. 1937

ifj ENDRÉDY GYÖRGY

49	Kaktusz	tempera	50.—
50	Sokác lányka	tempera	150.—
51	Poroló lány	tempera	150.—
52	Önarckép	tempera	150.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

Sarló bronzból VIII. 53.

Endrédy György

festő

l. Lipsen és Sparm. Társ

emlék

Győri kiall. 1919–1929

43. l.

1929 dec.

(Megachire)

Szomorú élmény, pasz

„Én" kr

Hugicám

Öreg tiszke harak

Gár

Ismerős öreg harak

Bánatos asszony

Endrédy György

festő

l.

Szépm. Muz. Erk

X 207 l

1941

Ruszin

parant

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

ENDRÉDY GYÖRGY :

68. Tavasz. - Temp. p. 100 x 68.5 cm.
Jelz.f.b.: "Endrédy György 1942".

Szekesfov. kejt, jub. kiáll

1944

Endrédy György

19. Önarckép. - Olajf., v. 48.5 x 49.5 cm. Jelz.f.j.: "Berény".

BERNÁTH AURÉL :

20. Műteremben. - Olajf., v. 80 x 110 cm. Jelz.l.b.s. B.A. monogramm.

21. Festőnő. - Olajf., v. 116 x 130 cm. Jelz.l.b. B.A. monogramm.

BODA GÁBOR :

22. Cigányasszony. - Szobor, gipsz. Mag.: 63 cm. Jelz.a talapz.f.lapján: "Boda 1938."

Magyar Nemzet
1945. dec. 20.

Endrédy György

Móricz Zsigmond:

BOLDOG VILÁG

Móricz Zsigmond legszebb állatmesei Endrédy György illusztrációival.

Alapára 32.— pengő.

Weöres Sándor:

A TELJESSÉG FELÉ

A ma tépettlelkű emberének gyógyító könyve, Illés Árpád könyvdíszeivel és címlapjával.

Alapára 14.— pengő.

„Móricz Zsigmond" Könyvkiadó.

Grützner München.

(17. s

Flinc

IÁSA.

).

zés a

1848.

Füger Heinrich Friedrich követője.

79. FÜRDŐ NŐK.
Vászon. 61 × 48.

Fyt Jan (1611—1661).

80. MADÁRCSENDÉLET.
Vászon. 67 × 96.

Fyt Jan (1611—1661).

81. MADÁRCSENDÉLET.
Vászon. 67 × 96.

Gandolfi Gaetano (1734—1802).

82. SZENT JÓZSEF HALÁLA.
Vászon. 56 × 38.

Gauermann Friedrich (1807—1862).

83. NYUGVÓ PÁSZTOR JUHOKKAI
Lemezpapir. 35 × 44,5.

Giordano Luca (1632—1705).

84. LOTH.
Vászon. 110 × 89.

MDK

óEndrédy György

Ruszin leány, vf.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 16 l.

MDK

Endrédy György

Tavasz, temp.

VI. N. Képzőm. Kiáll.on megvásárolt mütárgyak.

Szépmüvészet 1942. 2o5. 1.

MDK

ENDRÉDY GYÖRGY

felvidéki festő

V. Nemz. képzőm. kiáll. 1939. Kassa Kkrl.

29 l.

MDK

Endrédy György

Ruszin paraszt

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1959. Kassa 16 l.

MDK

Endrédy György festőművész.

Kállai Ernő: Kassai Nemz. Kiáll. Jelenkor, 1939. dec. 1. 5.sz. 12 l.

MDK

Endrődy György:

Ruszin paraszt.

Kassa, V. Nemz. Képzőm. Kiáll. a Z. és Közokt. Min. által megvár. képek.
Képzőm. Közl. 1939, 3-4 sz.

MDK

Endrédy György:

Uzsoki Lázak.

Kassa V. Nemz. Képzőm. Kiáll.-on a Bpest.
Sekpv. által megvác. képek.
Képzőm. Kösl. 1939. 3-4 sz.

MDK

Endrédy György, festö

Ruszin paraszt.

OZ.: A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiáll. az O.M.Sz. Muz.-ban.
Szépmüvészet. 1941. 2o6.l.

8.12.

MDK

Endrédy György: Ruszin lány, aqu.
Tájkép, olf.
Önarckép, aqu.
Kőfaragó udvara aqu.
Ablakom alatt aqu.
Virágzó fa, temp.

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületének Kiállitása, Ungvár, 1939.dec. 1940. jan.

MDK

Endrédy György: Szegény ruszin, rajz
Táj, rajz
Önarckép, rajz

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületének Kiállitása. Ungvár, 1939.dec. 194o. jan.

MDK

Endrédy György: Vizhordó, temp.
Tájkép, olf.
Uzsok, olf.
Gondolkodó, temp.
Ruszin asszony, rajz
Szénagyüjtés, rajz

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületének
Kiállitása, Ungvár, 1939.dec. 194o. jan.

Endrédy György

Kárpátalyai képren. tres

1939 dec – 1940 jan Huszvár

Tájkép I–II
Uzsok
} of

Virágzó fa
Vízhordó
Gondolkodó
} tép

Rusin lány
Önarckép
Kőfaragó udvars
Ablakom alatt
} vízf

Rusin asszony
Szénaszüjtés
Szegény rusin
Táj
Önarckép
} rajz

ifj. E n d r é d

1934 Tavaszi Szalon.

Kaktusz, temp.
Sokac lányka, temp.
Poroló lány, temp.
Önarckép, temp.

Nemzeti Szalon

MDK

Endrédy György, festő

321. Őszi alkonyat. Tempera.

325. Jégzajlás. "

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm.Kiáll. 1942. jan.6.-22.

Kat. 14.l.

MDK

ifj.Endrédy György

"Téli idő", tempera

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1941 jan.4-26-ig. 8.o.

Endrédy György, VI.é. MDK

150 pengő tanulm. segélyt kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1933-34. 28.l.

MDK

Emirédy György,

Ruszin paraszt.

A Vall. és Közokt.Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.M. Szépmüv.Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Dp.1941. Kat. 9.1.

MDK

Endrédy György

Fosca, François: L'art hongroise moderne au musée Rath. La Tribune de Geneve. 1944. máj. 23.

MDK

Endrédi György, festö

Ösz. Tempera.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 22.l.

MDK

Endrédy György festő

Ruszin paraszt, festm. repr.

M.Kir. Vall.és Közokt. Min. V. nemz.Képzőm.kiáll. képes ~~kxk~~ tárgym. Kassa 1939.

MDK

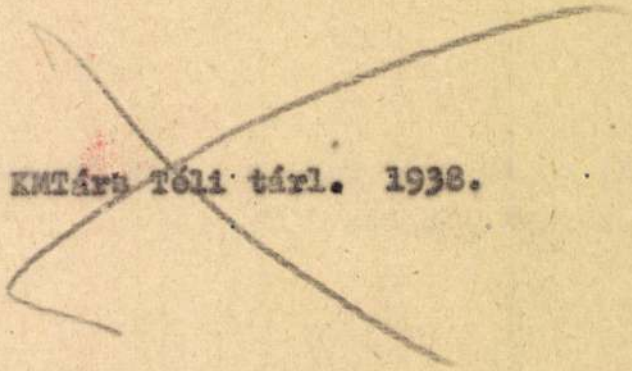

KMTárs Téli tárl. 1938.

M.D.K.

Endrédy György

Felvidéki müvész, hazai müvészekkel együtt szerepel müveivel a kassai Máv palota ötven termében rendezett nagyméretü kiállitáson.

/k./:Nemzeti Képzőmüvészeti Kiállitás Kassán. Szinházi Magazin, Bp. 1939. nov. 11. II. évf. 46. sz. 4o. lap.

Endrédy, festőm.

a fiatalabb generáció tagja biztató törekvései is láthatók voltak.

K. S. dr.

Győri Vigadó. - A Győri Képzőművészeti és Iparműv. Társulat évi szokásos kiállítása. 1930. okt. 19-26. Képzőművészet. 1930. 35. sz.

MDK

Endrédi György

Rőzsevivő, temp.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Mücs.

Endrédy György MDK

Jégzajlás

Mücsarnok 1942 Tavaszi tárlat

A magyar művészetért c.kiáll.

Endrédy György

MDK

Őszi alkonyat, tempera

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Endrédy György

Jégvirágos ablak, tempera
Verhovinán, tempera

" A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 10.1.

MDK

Endrédy György

Ruszin paraszt

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépmüvészet 1941. 2o6.l.

Endrédy György MDK

Jégvirágos ablak, tempera

Verhovinán, tempera

Mücsarnok 194o A magyar müvészetért c.kiáll.

Endrédi György

MDK

Osz, temp.

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Endrédy György

illusztrálta az
alábbi könyvet.

Koren Emil: Kalló-
dó telkek nyomán. El-
beszélések. Illusztrálta
Endrédy György, 1949.

Endrédy György

Szépm. Muz

Rúszin paraszt, of

Udvar (temp
Tavaszi tájkép)

Ősz temp

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
227. 1923 szám.
Érk.: 1923 év junius hó 1. n.

1944. felvidéki ösztöndíjat kapott

SZÁM: 26712 Kiy 1923

Határidő: —

A válaszirat alapjául szolgáló rendelet, megkeresés, jelentés száma: 170/1923

TÁRGY: Az ócsai ref. mű
emlék helyreállításá
nál alkalmazott mu
kások hatósági liszt
ellatása.

Műemlék orszá

M. kir. Közélelm
224.50/1923. sz. a a

Endrédy György
festő
Vkrinnkiáll. 1943

Tavasz, tempera
Tavaszi tájkép, tempera

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:
Udvar, tempera.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszteremében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszteremében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Endrédy György

Magyar Művészetért
IV. kiáll.

Ősz, tempera

vall. és km. vásárlása

Szépművészet
1943. 159. l.

jogosultságát elismertük és védelmeztük. És Kel
népe nemcsak a Nyugat, hanem a Kelet védelmébe
is méltónak bizonyult európai feladatához. Mik
Keletet védtük, akkor egyúttal önmagunkat is védtü
mert minden életforma idegen volt előttünk, ami ne
a magyarság ősi hagyományain és ezeresztendő
európai történelmünk emlékein nyugodott."

Ez a tökéletes jellemzés kristálytisztán mutat re
a város szerepére, Győr a multban is mindig a zászlo
vivők közé tartozott a magyar művelődés terjesztés
ben, bele tudott kapcsolódni Európa éltető kulturál
áramlataiba, de ezeket mindenkor ösztönszerűleg
magyarság legbensőbb, legjellemzőbb lelki vonásaiv
egészítette ki, azok szerint alakította át. Úgy vet
át a frissítő nyugati hatásokat, hogy semmit se
ergedett rendíthetetlen magyarságából. Így vált Győ
a magyar művelődés egyik legerőteljesebb várává.

Győr várcsa, mint Arrabona, már a rómaiak ala
fontos hely volt. Mint kiváló víziutak csomópontj
castrummal védték és ezen a területen mindig forga
mas, élénk élet volt. Ez a hely igazán a kereskedele
számára termett. A szorgalmas Győr mindig élt
ezzel a lehetőséggel, a törekvő, munkának élő polgárc
otthona és egyben bástyája is lett, hiszen mint a leg
több magyarnak, a győrinek is egyik kezében mindi

Endrédy György
festő

l.

Szépmüvészet

1942. 15. l.

(Komáromi Mův Hetek)

kultusz megvette;
Tavasz, temp)

Endrédy György

festő

l.

Szépmüvèszet

1942. 205. l.

(Vásárlások)

(Föv. megvette

Tavasz, temp.)

ketten ugyanazt vették meg?

Endrédy György

festő

l.

Szépművészet
1941. 180. l.

Az Kuzvári
Mův Hetek

Kultúra vásárlása:
Kolvar, temp

BUDAPEST
1937 JAN 24

Endrédy György

festő

l.

Szépművészet

1941. 136. l.

Nagy Z.:

Az Ungvári Nyír Hetek

A megszállás alatt Pesten élt, Rudnay-tanítvány, vissza foglalás óta rajztanár ott

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Endrédy György

Hul. 1910.

festő

Svájci magy. kiáll.

kat. 1944.

26. l.

Európa.
Könyv Kiadó Rt.

Budapest
V. Visegrádi u. 36.

Endrédy György

Tavasz, tempera

Bucsuzás, tempera

Alkonyat önzel, tempera

Művészeti Hotek Komárom

1941

n steht somit einzig, obwohl sein Stil dem verspäteten Cinquecento angehö
ere Torfassade mit ihren geschlossenen Blockform und den basteiartig vo
den kurzen Flügeln, den für die Spätrenaissance der siebenbürgischen Arch
harakteristischen dreieckigen Fensternischen und dem hohen Dach fügt si
r lokalen Tradition ein. Der geschlossene Balkon der südwestlichen Seite n
ervorspringenden, schöngegliederten und wappengeschmückten Formen we
n leichtere und künstlerischere Akzente auf. Die offene, breite, auf niedriger
ersetzten Säulen ruhende Arkadengang des Erdgeschosses des einen Seite
st echt siebenbürgischer Stil. Das Schloß von Bethlenszentmiklós hat mit sein
talienischen Konstruktionsweise und den leichten Proportionen nach de
des italienischen Palazzostils die festungsartige, mittelalterlich steife Bauart d
ürgischen Schlösser abgelöst. Der Schöpfer des Schlosses zu Bethlenszentmikl
glänzender Zeuge für die westliche Bildung, das angeborene Talent und d
Kulturansprüche der ungarischen Führerschichte Siebenbürgens. Nikola
war ein Gelehrter, fachmännisch gebildeter Architekt, ohne jedoch berufli
her tätig gewesen zu sein. Außer dem Schloß von Szentmiklós kennen wir ke
Werk von ihm. Doch genügt dies allein, um seinen Namen in der ungarisch
eschichte einen vornehmen Platz zu sichern. Ein anderer Architekt dieser A
ibriel Haller, der Zeichnungen für die Bauten Johann Bethlens in Kisbun ang
hat.

ENDRÉDY GYÖRGY

Udvar. Tempera.
Ungvár. Tempera.
Masenka. Olajfestmény.

Művészeti Hotok Ungvár
1941

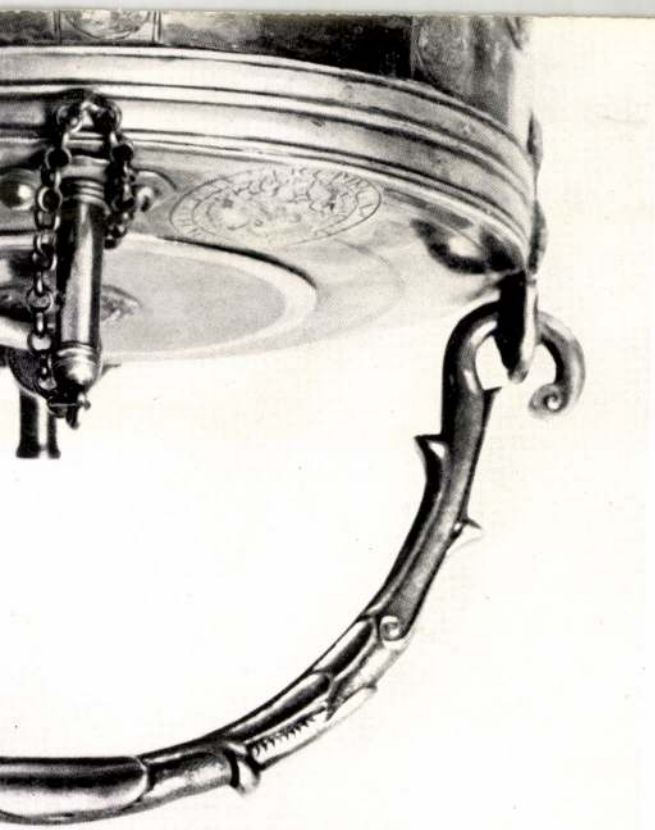

N. képren kiáll

1939 (kassa)

Rusin laj (vizf

Rusin paraszt)

Wzdoki bajak, tusz

1942 (kvár)

Tavasz, temp

1944 jun (kinos)

Rözsevivö, temp

Endrédy György

Varjak, 1940. vizf.

Repr.

I:) Nagyjmagy mnd. 56. tábla

87 képek

100 év szobr. és

test.

1941

TABLE DES M

Préface . . . . . .
Explication des abréviations . . . . . .
Bibliographie générale des monuments historiques de la H
Liste et bibliographie des monuments dans l'ordre alphabé
Monuments situés en Croatie, Esclavonie et Dalmatie .

Endrédy György

lásd

Szépművészet

1941. 71. l.

(Y-gy: A kárpátaljai képzőm. [illegible].)

E. Gy. is tagja

Endrédy György

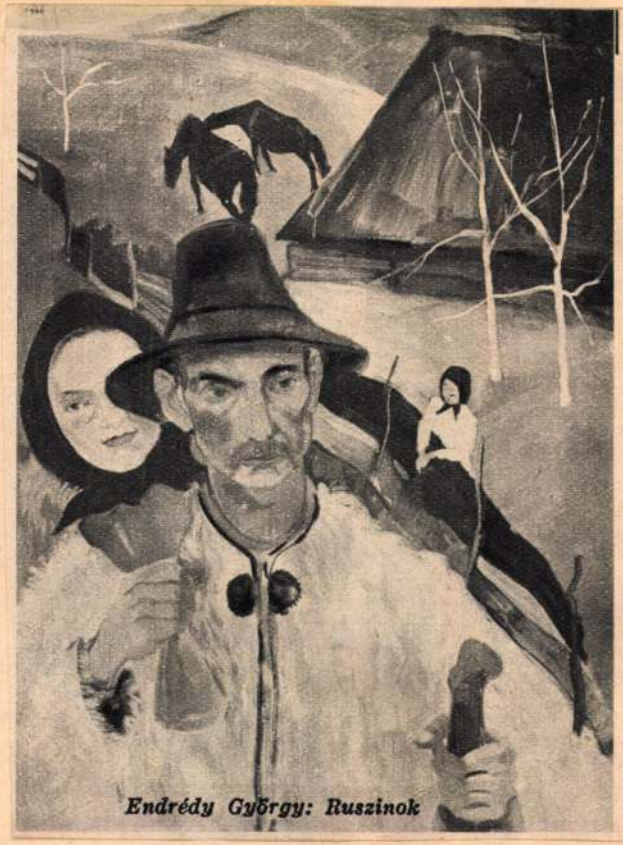

Endrédy György: Ruszinok

Hid. 1941. jan. 21. 5. 14.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Endrédy György

festő

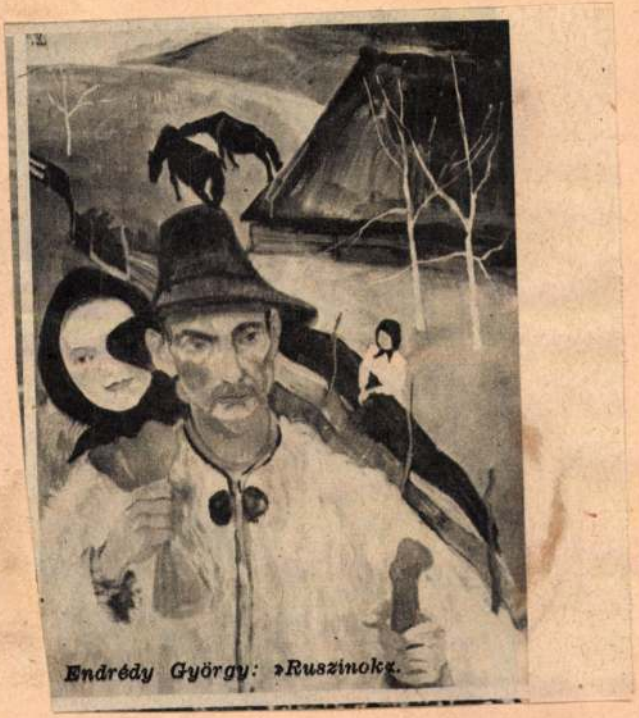

Endrédy György: »Ruszinok«.

Magyar Élet

1943. máj. 28. (22. sz.)

✓ Esztergom I. [illegible] 18:24 = k = 140

✓ Kassa fotó 140 x 200

140 18
1120
2520

○ Kolozsvár MFI. -Lie

Zsámbék

○ Ják

– Belvárosi temp. Szentegyhe, felvi ✓

○ Deáki

Endrédi György

Kárpátalja, olf.

Miccsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Endrédi György, festö

Kárpátalja. Olajf.

Műcsarnok. IV.Képzőművészeti kiáll. "A Magyar Művészetért"
1943 máj.10-30. Kat. 23.1.

Endrédy György

Weöres 17-18 éves győri gimnazistaként ismerte meg, azóta is barátság fűzi hozzá.

Dévényi Iván: Weöres Sándor otthonában; Műgyűjtő 1972/4.sz. 49.l.

MDK

Endrődy Aladár

Nyári délután, paszt.

Városházi Képzőművészek Köre. I. kiáll. 1949. ápr.

MDK

Endrődi János, disz. fest.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.l.

Endrődy Gézáné
Halászbástya, vizf.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
23 1.

Endrődy Gézáné

Kilátás a Rákóczi intézetből, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

25 l.

Endrődy Gézáné

Frankenburg-ut, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

22 l.

Endrődy Gézáné
Őszi hangulat a Városon, olaj
Májusi reggel, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
26 l.

Endrődy Gézáné
Ősz utó, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.
26 l.

MDK

Endrődy György, sz. 1910.

H.Cr: Kunsthaus Zürich. Moderne ungarische Kunst. Neue Zürcher Nachrichten. 1944. ápr. 27.

HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 8

Népművelés

Endrődi Péter
1021 festő-grafikus

Benkő Sándor és Endrődi Péter grafikáikkal, festményeikkel és fotóikkal szerepeltek a Budapesti Műszaki Egyetem kollégiumában rendezett kiállításukon. Képünkön: Endrődi Péternek Balatoni falu éjjel című festménye.

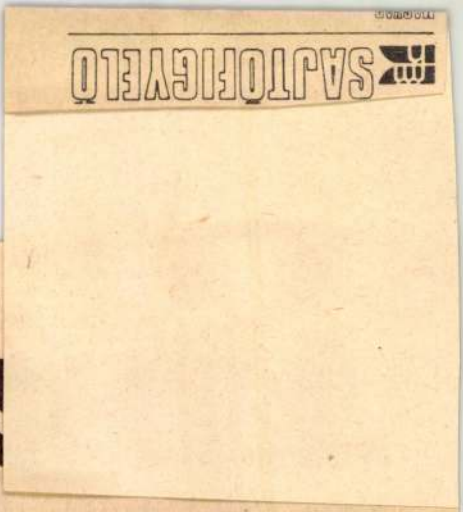

ack London születésének évfordulójára ké-

IX. 2., 9. (2. műsor)

at)

irályi

IX. 2. (2. műsor)

zéves asszony IX. 3. (1. műsor)

s erről a nagy életkorról hallani. Hát még
i embereknek, akiknek így vagy úgy közük
yhöz". Az ebből adódó derűs fordulatokkal
itjuk a képernyőn.

IX. 4., 11., 18; (1. műsor)

at)

IX. 4., (1. műsor)

IX. 5. (1. műsor)

Endrődi Ottó, ötvös

MDk

Büntetése: 2½ év börtön, 75000 ft. vagyon elkobzás.

– Elítéltek az ötvösművészek alkotó közösségének panamistáit

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 8.

10. l

Endrődy Mihály, festő MDK
pálos atya

1729-ben a nosztrai Lib. Mem. megemlékezik az elhunyt E.M. kiváló müveiről:
Magna mater a czestochovai kápolnában
Nep. szt János a Borbála képolnában
A templom korusa és oldalkarzatai.
A megemlékezés befejezése:"... eius pys manibus/Ø/ Deus aeternum benedicat; optare plures similes possumus, nescio an obtinere."
75.o.

Baranyai Béláné: Adatok a XVIII. századi márianosztrai pálosművészethez.
Müv. Ért. 1957. VI. évf. 1. sz. 65-76.o.

Endrődy Mihály, festő

pálos atya

1725. máj. betegségéből felgyógyulva a nosztrai templom toronyorájának lapját és a karzatot festi.

74.o.

1728 a nosztra templom néhány oltárát bearanyozza bizonyos Candidatus Pictor segitségével. Itt nevezik Endrődyt, mint "kiváló festőt" ("Pictorem eggregium, prout ex Imaginibus Pestiensibus, Tallensibus, ac Nostrensibus paret")

75.o.

Baranyai Béláné: Adatok a XVIII. századi márianosztrai pálosművészethez.
MMv. Ért. 1957. VI. évf. 1. sz. 65-76.o.

N

Ø Endrödy (Machata)

József

Grönqvist rajz-
tanár

l.

Rajzoktatás

1942. III. évf. 7.
st. 64 l.

Kétszer

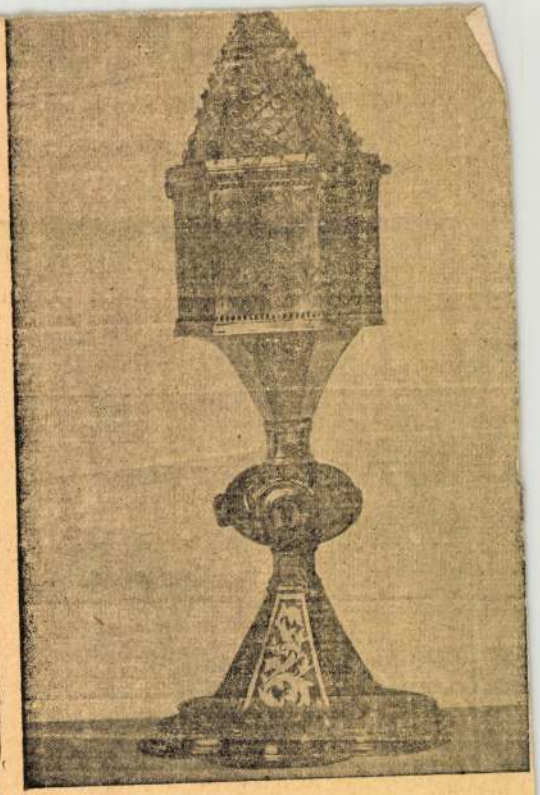

256. kép. *Ciborium, magyar, 1500 körül.*

Endrödy Mihály festő

máriacsoztrán működött

Baranyai B-né: Adatok a XVIII. s-i máriacsoztrai nálos művészetben

Művészettörténeti Értesítő 1957 VI évf. 1 s. 71 l.
75 "

Endrődy Mihály, festő (pálos) MTK

Endrődy Mihály ésZinglovsky Magdolna fia,
trencséni (Slavus)... 1710-ben "circiter"
29 éves.
Professio:1711.VII. (Lib. Prof.)

73.o.22.jegyz.

Baranyai Béláné: Adatok a XVIII.századi Márianosztrai
pálosművészethez.
Műv.Ért. 1957. VI. évf. 1.sz. 65-76.

Endrődy Mihály pálos festő

„a kiváló festő, amint az pesti, máriavölgyi és nosztrai képeiből kitűnik."

A márianosztrai pálos tpl. építésével kapcsolatban említve (1728)

Művészettörténeti Értesítő

1974/1 202. old.

† Endrődi Aladár

restaurátor

Endrődi Sebestyén

fia

J e g y z ő k ö n y v.

Felvétetett Budapesten 1946. november 2o.-án Endrődi Aladár restaurátor XI.Orlay utca 9. sz. alatti lakásán.

Endrődi Aladár restaurátor bemutatja a Feszty:Magyarok Bejövetele körkép alább felsorolt részleteit /kivágásait/:

1. Lándzsás férfi 25x5o
2. Lófogat 5ox6o
3. Ökörfej 7oxl3o
4. Ökörfogat 8oxloo
5. Kocsimenet 14ox6o
6. Férfi /járó/ 9oxl6o
7. Szellemüző fa 115xloo
8. Üszkös táj 2ooxl5o
9. Ménes 2oox2oo
lo. Bivalyfogat 24ox2lo
11. Lovak 8ox6o
12. Tevés jelenet llOxloo
13. Ménes 2ooxloo
14. Jelző férfi 7oxloo
15. Lovak 7oxloo
16. Kocsimenet 2ooxloo
17. Sátor jelenet 35oxl2o
18. Málhás lovak 7ox25
19. Halott tót 6ox8o
2o. Bivalyos "Madonna" 7oxloo

Alulirott~~al bizottság~~ megállapitják hogy a bemutatott részletek /kivágások/ a Körképnek oly sulyosan sérült darabjai, hogy azoknak az eredeti festményben való meghagyása illetve visszahelyezése nem lehetséges.A felsorolt részletek csakm oly módon tarthatók meg az utókor számára, ha azok igy mint külön festmények restauráltatnak meg.

A Magyarok Bejövetele Körkép Rt nevében Feszty Masa festőművésznő a restaurálással Endrődi Aladár restauratort bizta meg.

Kmft.

egyetemi ny.r.tanár
a Müemlékek Országos Bizottságának
elnöke.

a Magyar Nemzeti Muzeum
h. főigazgatója

a Müemlékek Orsz.Bizottságának
restaurátora

A Székesfővárosi képtár
képviseletében

a Feszty Körkép társaság
képviseletében

festőművész

restaurátor

Endrődy Aladár

E. Sebestyén fia.

A Feszty-körkép sorsa

Feszty Árpád «Magyarok bejövetele» körkép — mint több ízben hírül adtuk — az ostrom alatt súlyosan megsérült, azonban a restaurálási munkálatok már folyamatban vannak. E munkálatok kapcsán a körkép legsúlyosabban sérült részének *Endrődy* Aladár, a kitünő restaurátor által megmentett darabjait a Körkép Részvénytársaság ki fogja állítani és el fogja adni. Az így befolyt összeg a körkép többi nagy darabokban megmaradt részeinek restaurálását fogja elősegíteni. Addig is, míg a kiállítás megnyílik, a képek megtekinthetők Endrődynél, XI., Orlay-utca 9, július hónapban minden hétfőn, szerdán és pénteken délután 5—7 óra között.

A kép újjászületése nemcsak magyar szívügy, — de idegenforgalmi szempontból is fontos. Monumentalitása, hatalmas perspektívája, történelmi levegője minden nemzetbeli külföldi látogatóját egyformán elbűvölte és megdöbbentette.

Magyar Nemzet 1947. júl. 24.

Endrődy Aladár

red.

Kis Ujság

1947. márc. 30

(Folyik a munka

a Fesztý-körlepen.)

LENDVAY ÖDÖN

bádogos, víz, gáz, központi fűtés és csatornázási vállalat

BUDAPEST, XI., LÁGYMÁNYOSI-UTCA 5

TELEFON: 259-394

..... sz.

194 7. Augusztus 16.

Munkajegy.

Lágymányosi ut 16, 7/2 1 sz
Fürdőkájhát a műhelybe
kejvétva és fölszulve,
1. mosdó szifon sy kézitve

Endrödi Aladár
restaurator

Szerdán 12

Endrödi Aladár
restaurator
Fesztig körhép bemutatva

XI. Orlay utca 9. II.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Kutatási engedély

..... részére.

Tárgy: .....

.....

Budapest, 19.....hó.....n.

.....
elnök

34.438 — K. M. E. Ny.

Endrődi Béla

1906. graf.

Könyvjegyek.

Lindt, Hainrich V. 112.

Ø Endrődy Dóra
festő

II. Baka (?) utca 5

MKSz 1947

Ø Endrödy Géráné

festő

leánynéve Sch. Olga

(ugyanaki a leltárból Rondy Mária)

l.

Irott Kö

1936. 152. l.

Fővárosi Képtárban

Vitorlások a Bala-

tonon c. of.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.